

Jaarstukken 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Jaarrekening in één overzicht	5
Leeswijzer	6
A: Jaarverslag.....	9
Deel 1: Programmaverantwoording.....	10
00 Bestuur en ondersteuning	10
01 Veiligheid.....	19
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	24
03 Economie.....	30
04 Onderwijs	35
05 Sport, cultuur en recreatie	42
06 Sociaal domein	50
07 Volksgezondheid en milieu	63
08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	71
Beleidsindicatoren.....	83
Deel 2: Paragrafen.....	88
Paragraaf A. lokale heffingen	89
Paragraaf B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	94
Paragraaf C. Onderhoud Kapitaalgoederen.....	102
Paragraaf D. Financiering	110
Paragraaf E. Bedrijfsvoering.....	114
Paragraaf F. verbonden partijen	128
Paragraaf G. Grondbeleid	140
Paragraaf H. Horizontale verantwoording.....	156
Paragraaf I. COVID-19 verantwoording	162
Paragraaf J. Gemeenteraad en Raadsgriffie.....	163
Paragraaf K. Wet Open Overhead (WOO).....	164
Bijlagen bij het jaarverslag	165
Bijlage 1. Horizontale verantwoording – uitvoering archiefwet.....	166
B: De jaarrekening.....	173
Overzicht van baten en lasten per taakveld	174
Totaaloverzicht van baten en lasten per taakveld	178
De balans en de toelichting.....	189
Overzicht reserves en voorzieningen	205
Overzicht overbrengen van kredieten van 2022 naar 2023	208
Overzicht gewaarborgde leningen.....	209
De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	210
Kerngegevens	216
Monitor sociaal domein.....	217

Voorwoord

Voor u ligt de Jaarrekening 2022. Deze jaarrekening bevat (financiële) informatie en verantwoording over de vele activiteiten die de gemeente Waalre uitvoert. We hebben in de afgelopen jaren veel gerealiseerd en ook in 2022 hebben we weer veel werk verzet. Heel veel doen we zonder dat daar expliciet veel politiek-bestuurlijke aandacht voor is en dat doen we desondanks goed! Daar mogen we trots op zijn. Ons werkterrein is breed; van zorg, onderwijs, ondersteuning van inwoners met uiteenlopende problemen tot het onderhoud van het openbaar gebied, realiseren van nieuwe woongebieden en wegen en natuurontwikkeling. Op al deze en tussenliggende thema's willen we er zijn voor onze inwoners, partners en bedrijven en bijspringen waar nodig. In 2022 is een nieuwe raad aangetreden. Zij hebben hun koers voor de komende jaren vastgelegd in het Raadsprogramma "Toekomst voor Waalre". Het college heeft dat uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma "Met elkaar op weg naar de toekomst", dat door de raad in januari 2023 is vastgesteld.

Wat hebben we gedaan in 2022?

In 2022 zijn we geconfronteerd met een aantal crises. Allereerst was daar nog de nasleep van de COVID pandemie. En al vroeg in het jaar, in februari, brak er een oorlog uit in Oekraïne. Een massale vluchtelingenstroom kwam op gang binnen Europa. Samenwerkend in onze Veiligheidsregio hebben we als gemeente vastgoed vrijgemaakt en ingericht voor vluchtelingen. Daarnaast complimenten voor onze inwoners die zelf initiatieven hebben genomen en klaarstonden om vluchtelingen op te vangen en een warm welkom te geven. Eerst in kleine aantallen bij particulieren aan huis, maar ook in de zomer in de crisisnoodopvang in het Hazzo en de Pracht. Het COA heeft ons hierbij financieel ondersteund. En nog steeds staan er mensen klaar om vluchtelingen op te vangen en wegwijs te maken in Waalre. Als gevolg van de oorlog ontstond er een tekort aan grondstoffen en brandstoffen, waardoor er een energiecrisis uitbrak, met daar bovenop een inflatie van meer dan 10%. Al met al was 2022, na de voorgaande jaren die gedomineerd werden door de COVID pandemie, ook een zwaar jaar.

In 2022 was in de begroting voorzien om te investeren in onze organisatie, werkgeverschap en verdere professionalisering van de samenwerking tussen raad, college en organisatie. We hebben de organisatie uitgebreid zodat er meer individuele aandacht is en oog voor de uitvoering van de bestuurlijke afspraken en voortgang. In de veranderende wereld en in de nieuwe bestuursperiode, evenals in onze samenwerkingsverbanden, zijn klimaatverandering, inclusiviteit, participatie, technologie/digitalisering, economische migratie, energietransitie, biodiversiteit en Brede Welvaart bepalend voor onze agenda. We hebben een begin gemaakt om deze opgaven ook in een breder collectief aan te pakken en samen aan oplossingen te werken. In de regio hebben we gewerkt aan de nieuwe samenwerkingsafspraken en de raad heeft daarin ook een actieve rol gepakt. Vernieuwen en innoveren zijn sleutelbegrippen om deze uitdagingen van de nieuwe tijd tegemoet te treden. De eerste stappen hebben we gezet. Inmiddels is de N69 geopend waardoor we in Waalre en Aalst minder doorgaand verkeer op onze wegen hebben. De eerste werkzaamheden zijn gestart om Duurzaam door Waalre vorm te geven. We streven daarmee naar een aangenaam leefklimaat in onze centra waardoor het daar goed toeven is voor inwoners en recreanten. We investeren daarin ook voor een levendig en bruisend ondernemersklimaat in Den Hof.

Betaalbaarheid en uitvoerbaarheid staan nog steeds onder druk in het sociaal domein. Hebben we de goede mensen bereikt, wie komen in de knel door wachtlijsten en hebben we voldoende oog gehad voor de kwetsbare groepen? We houden daarvoor aandacht en verbeteren onze

inspanningen om zoveel mogelijk positief effect te bereiken. Door het aantreden van onze nieuwe burgemeester eind 2022 zijn we bovendien extra alert geworden op onze fysieke en digitale bereikbaarheid. We zijn daarnaast gestart met de monitor en een taskforce in het sociaal domein om meer grip te krijgen op onder meer de uitgaven en daarop beter te kunnen sturen.

Duurzaam omgaan met energie en grondstoffen blijft uiteraard ook onze aandacht hebben. Lokaal en regionaal. De energiecrisis heeft het belang daarvan en de afhankelijkheid ervan voor ons dagelijkse leven extra voor het voetlicht gebracht.

Veel van bovenstaande punten lopen ook na 2022 door.

In materiële zin blijven we investeren in kwalitatief goede openbare ruimte, woningbouw, voorzieningen en groen. Als onderdeel van de Brainportregio is onze kwaliteit als groene woonkamer ons grootste pluspunt. Dat blijven we koesteren en kwaliteit toevoegen. Met onze woningbouwplannen, vernieuwing in onderwijshuisvesting en de Omgevingsvisie hebben we daar al stappen in planvorming voor gezet. Ook de uitvoering van Duurzaam door Waalre krijgt verder vorm. Investeren vergt veel van ons. Door slim samen te werken in de regio krijgen we ook de beschikking over rijks- en Europese middelen om onze ambities vorm te blijven geven. Al deze ontwikkelingen en investeringen hebben ook hun financiële weerslag. Want investeren op het ene terrein betekent offers brengen op een ander terrein. Onze financiën hebben weinig speelruimte. Niet in de laatste plaats door de structurele effecten van de Herijking van het gemeentefonds.

Onzekerheid in financiering blijft bestaan

We hebben opnieuw een positief jaarresultaat. Maar een goede balans in inkomsten en uitgaven blijft nodig om onze financiën ook structureel op orde te houden. Onze reservepositie is laag en daarmee staat onze solvabiliteit (is de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen) onder druk. Het is dus zaak voldoende structurele inkomsten binnen te krijgen en structurele uitgaven te beperken of niet verder op te laten lopen. Dat is een lastige opgave wanneer we ook ambities willen realiseren. Het is een wankel evenwicht wat we goed in de gaten houden in de financiële cyclus. Voor de langere termijn is er nog geen duidelijkheid vanuit het rijk over de uitkeringen in relatie tot het gemeentefonds. Dat is ook voor onze gemeente een zorg.

Tot slot

Bestuurlijk hebben we in 2022 grote stappen gemaakt en blijven we vernieuwen door aan elkaar meer ruimte te geven en te luisteren naar elkaar. Niet alleen in het gemeentehuis maar ook buiten in de samenleving. Wij zijn Waalre met elkaar! Een toekomstbestendige organisatie creëren en houden is overigens een hele opgave in onze snel veranderende wereld. Maar ook een randvoorwaarde om zelfstandig te blijven. Een nieuw college en raad in 2022 hebben nieuw elan, energie en impulsen gegeven om daarmee verder aan de slag te gaan. Met het afsluiten van 2022 kijken we door naar 2023: het jaar waarin we vieren dat de gemeente Waalre 100 jaar bestaat!

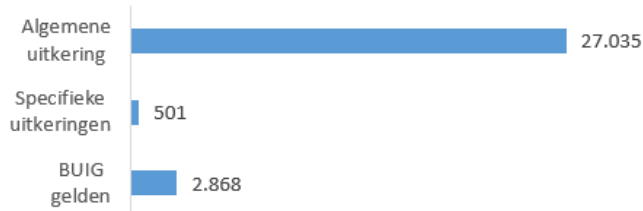
Jaarrekening in één overzicht

Baten € 45.447.000

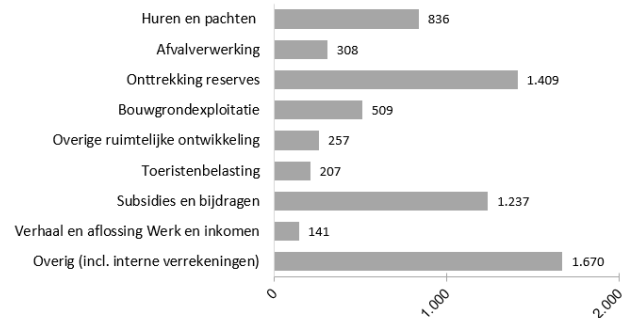

■ Van het Rijk ■ Van de inwoners ■ Overige inkomsten
(* € 1.000)

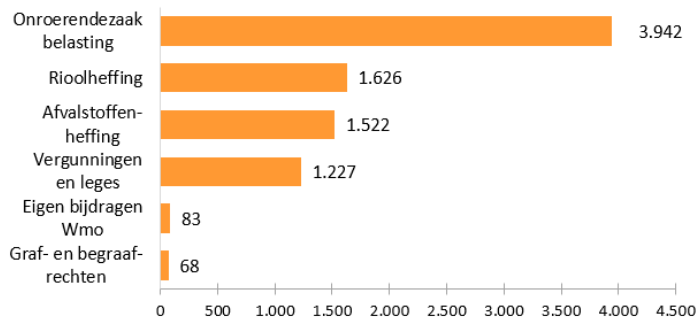
Van het Rijk

Overige inkomsten

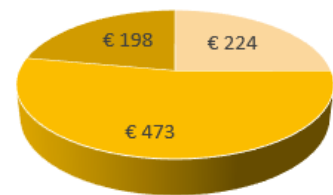

Van de inwoners

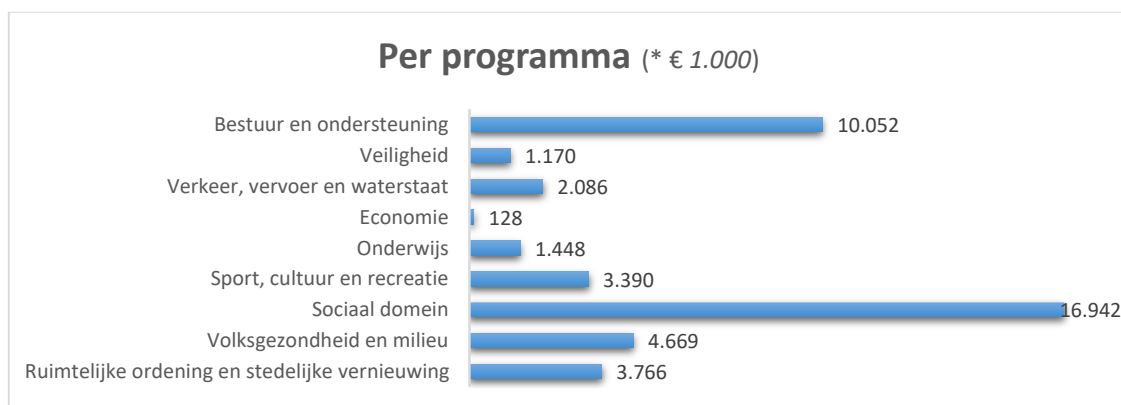
Lokale lasten

Totaal gemiddeld per meerpersoonshuishouden € 895

■ Afvalstoffenheffing ■ OZB ■ Rioolheffing

Lasten € 43.651.000

Resultaat € 1.796.000 voordeel

Leeswijzer

De jaarrekening bestaat volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) uit het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlagen. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording van de negen programma's.

Programmaverantwoording

In de programmaverantwoording wordt verantwoording afgelegd over de doelen zoals deze waren gesteld in de programmabegroting 2022. Er wordt voor de negen programma's antwoord gegeven op de drie W-vragen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat hebben we daarvoor gedaan?' en 'Wat heeft het gekost?'. Onder het kopje 'Wat heeft het gekost?' staat per taakveld het werkelijke voor- of nadeel van dit taakveld vermeld (lasten en baten van de begroting 2022 (na 6e turap 2022) vergeleken met de lasten en baten van de rekening 2022). De bullits daaronder geven een verklaring van het voor- of nadeel, maar dit zal niet altijd volledig aansluiten vanwege afrondingsverschillen en het niet verklaren van kleine verschillen. Evenals in 2021 is één op één de relatie gelegd met de gestelde ambities en worden verschillen in realisatie ten opzichte van ambities verklaard, zowel inhoudelijk als financieel. Aan het einde volgt het overzicht met de verplichte en facultatieve beleidsindicatoren.

Paragrafen

De paragrafen geven conform BBV een dwarsdoorsnede van de programmaverantwoording.

De paragraaf A. Lokale heffingen bevat het in 2022 uitgevoerde beleid ten aanzien van lokale heffingen, overzicht van de inkomsten van lokale heffingen en de kostendekkendheid van de tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing, een duiding van de lokale lastendruk en inzicht in het gevoerde kwijtscheldingsbeleid.

De paragraaf B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing verschaft een, ten opzichte van de begroting 2022, geactualiseerd overzicht van de financiële risico's die Waalre loopt, de benodigde weerstandscapaciteit om deze risico's af te dekken en het beschikbare weerstandsvermogen. Daarnaast wordt de financiële positie van Waalre geduid met behulp van 5 verplichte financiële kengetallen.

De paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen gaat in op het gevoerde beleid voor onderhoud van o.a. wegen, riolering, openbaar groen en gebouwen en de lasten die in 2022 met de uitvoering van dit beleid gemoeid waren.

In de paragraaf D. Financiering wordt inzicht gegeven in de kaders voor de financiering van de activiteiten van de gemeente, zoals deze in 2022 zijn gehanteerd. Er wordt onder andere ingegaan op Waalres rentelasten en het renteresultaat.

In de paragraaf E. Bedrijfsvoering wordt verantwoording afgelegd over in hoeverre de ambities, zoals geformuleerd in de begroting 2022, zijn behaald op het gebied van de huisvesting, personeel en organisatie, communicatie, financiën en control en andere bedrijfsvoering aspecten.

De paragraaf F. Verbonden Partijen geeft een overzicht van de partijen waarin Waalre in 2022 een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft, wat het doel hiervan was, wat de financiële

positie is van de partijen waar Waalre een belang in heeft, welk risico Waalre loopt en hoe dit risico is afgedekt.

De paragraaf G. Grondbeleid geeft inzicht in de actuele stand van zaken van het grondbeleid en de grondexploitaties.

De niet verplichte paragraaf H. Horizontale verantwoording gaat in op de ontwikkelingen in 2022 op het gebied van horizontale verantwoording en interbestuurlijk toezicht.

Ook in deze jaarstukken is een paragraaf I. COVID-19 toegevoegd, waarin toegelicht wordt hoeveel middelen we van het Rijk hebben gekregen om deze crisis het hoofd te kunnen bieden en waarvoor. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de extra incidentele uitgaven of derving van inkomsten die in 2022 aan de orde waren in het kader van de COVID-19 crisis.

Op verzoek van uw raad is paragraaf J. Gemeenteraad en Raadsgriffie toegevoegd. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de geraamde en werkelijke uitgaven en inkomsten van uw gemeenteraad en de raadsgriffie.

Tot slot is paragraaf K. toegevoegd. Dit is een nieuwe verplichte paragraaf over de openbaarheid in de Wet Open Overheid (WOO). We gaan in deze paragraaf in op de doelen die we hebben gesteld ten aanzien van de WOO in 2023.

Aan het einde van het jaarverslag volgt tot slot de bijlage bij het jaarverslag. Te weten: de horizontale verantwoording over de uitvoering van de Archiefwet.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat conform BBV uit een overzicht van baten en lasten, de balans, de toelichting op de balans, het overzicht reserves en voorzieningen en het overzicht van de overbrenging van eerder door de Raad geautoriseerde kredieten naar het volgende jaar.

In het overzicht van baten en lasten zijn de totaalcijfers van de lasten en baten van de thema's gerecapituleerd. Volgens de voorschriften dient afzonderlijk te worden aangegeven welke bedragen aan de reserves worden toegevoegd c.q. onttrokken. Om deze reden wordt eerst het saldo vóór bestemming weergegeven, vervolgens de resultaatbestemming zelf (toevoegingen/onttrekkingen reserves) en daarna het saldo na bestemming.

De balans geeft het overzicht weer van de bezittingen van Waalre op 31 december 2022 en de wijze waarop deze bezittingen worden gefinancierd. In de toelichting wordt nader ingegaan op de uitgangspunten die bij het opstellen van de balans zijn gehanteerd.

Het overzicht van reserves en voorzieningen geeft inzicht in onttrekkingen aan en stortingen in reserves en voorzieningen in het verantwoordingsjaar en de stand op jaareinde.

Het overzicht van de overbrenging van kredieten geeft inzicht in de uitputting van kredieten die zijn aangewend voor investeringen en projecten, zoals deze door de Raad zijn vastgesteld. Voor investeringen en projecten die nog niet zijn afgerond, wordt met vaststelling van de jaarrekening de overbrenging van restantkredieten geautoriseerd. Kredieten die niet meer (geheel) benodigd zijn worden naar beneden bijgesteld of afgesloten.

Tot slot is de bijlage in de jaarrekening opgenomen met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen die Waalre kent.

A: Jaarverslag

Deel 1: Programmaverantwoording

00 Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur

Dit thema gaat over zaken met betrekking tot de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, de griffie, de bestuurlijke samenwerking en de ondersteuning die de gemeenteraad krijgt van de rekenkamercommissie. De bestuursvorm die Waalre gekozen heeft, is die van netwerkgemeente.

Onze uitdaging is het organiseren en optimaliseren van dienstverlening en lokale democratie in die netwerkgemeente.

Om die uitdaging (blijvend) aan te kunnen, zijn wij actief bezig met de veranderende rol van de overheid. Dit betekent een herbezinning op de invulling van de bestuurlijke rollen voor de bestuurlijke organisatie. Voor de ambtelijke organisatie staan daarbij ondernemerschap, leren, flexibiliteit, talentontwikkeling, co-creatie en innovatieve werkmethoden centraal. In Waalre hebben we gekozen voor een overheid die er niet alleen vóór de inwoners is, maar zeker ook ván de inwoners is. Samenwerking is het sleutelwoord. Deze samenwerking ontwikkelt zich langs twee sporen: inwonersparticipatie en regionale samenwerking. De gemeente stimuleert en maakt gebruik van de kennis en het zelf organiserend vermogen in de samenleving. We willen 'buiten' naar 'binnen' halen en kunnen dit dankzij onze open blik naar buiten en onze antennes in de samenleving.

Net als voorgaande jaren was 2022 een jaar waarin Corona nog steeds invloed had op onze samenleving. In het voorjaar zijn de coronamaatregelen afgeschaald nadat in 2021 een uitgebreide vaccinatiecampagne opgestart is vanuit het Rijk. Financiële steun aan bedrijven hebben we ook dit jaar nog uitgevoerd. Hieronder viel ook advies en ondersteuning.

In 2022 zijn we opgeschrikt door de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. Dat heeft mondiaal tot allerlei gevolgen geleid waardoor gemeenten er veel extra taken hebben bijgekregen. Rusland en Oekraïne zijn belangrijke leveranciers van gas voor West-Europa. Door de oorlog hebben we minder gas geleverd gekregen en trad er een energiecrisis op. Bedrijven zijn gesloten vanwege te hoge lasten en ook voor onze inwoners stegen hun energielasten. We hebben maatregelen uitgevoerd om deze lasten te verminderen.

Daarnaast is er een vluchtelingenstroom op gang gekomen van Oekraïners die vluchtten voor het oorlogsgeweld. Ook in Waalre hebben we als gemeente woningen beschikbaar gesteld voor vluchtelingen en zijn vluchtelingen gehuisvest bij familie en/of vrienden in Waalre. Bestaande plannen voor woningbouwontwikkeling hebben we aangepast om ruimte te bieden voor kleinschalige woningen om de vraag op te vangen. De oorlog gaat ook in 2023 door en de vluchtelingenstroom is nog niet opgedroogd. Ook uit andere delen van de wereld blijven er vluchtelingen naar Nederland komen. In 2022 is in onze landelijke opvangcentra een overaanbod geweest en moesten mensen zelfs buiten slapen. Dat heeft ertoe geleid dat Waalre in de zomer van 2022 drie weken een Crisis noodopvang heeft ingericht in 2 sporthallen. Door heel het land hebben veiligheidsregio's de opvang van vluchtelingen, asielzoekers en statushouders gecoördineerd en een beroep gedaan op gemeenten om woonruimte (tijdelijk en langdurig) beschikbaar te stellen. De langdurige opvang van de immigratie heeft een structureel karakter gekregen in 2022.

Op allerlei terreinen en in programma's is extra inzet gepleegd om al deze crises het hoofd te bieden en maatregelen conform de richtlijnen uit te voeren.

Wat willen we bereiken?

Taken en verantwoordelijkheden dienen in het belang van de inwoner van Waalre belegd te worden waar ze het meest effectief en efficiënt uitgevoerd kunnen worden. Soms samen met de inwoners, soms zelf en soms samen met andere overheden, instellingen en/of het bedrijfsleven. Waar we voorheen veel zelf deden, zien we een verschuiving van taken en verantwoordelijkheden naar verschillende samenwerkingsverbanden. Een andere ontwikkeling die we zien, is dat steeds meer zaken door inwoners zelf worden opgepakt en de overheid zich terugtrekt. Deze beweging faciliteren we als overheid. Daarbij moeten we wat we doen en kunnen doen, meer in lijn brengen met wat onze inwoners willen. We moeten niet tegenover elkaar staan, maar in goede harmonie en met respect voor elkaar gezamenlijk de uitdagingen aangaan.

Voor de raad vraagt dit meer dan voorheen het stellen van heldere kaders ten dienste van de controlerende taak en het voeren van het debat op hoofdlijnen. De besluitvorming van de raad is zodanig ingericht dat (organisaties van) inwoners invloed kunnen hebben op de planvorming van de gemeente. Het college is op basis van de gestelde kaders verantwoordelijk voor een adequate voorbereiding en uitvoering en draagt daarbij zorg voor een adequate en actieve informatie aan de raad. Raad, college en ambtelijke organisatie zijn complementair aan elkaar bij het voorbereiden, opstellen en uitvoeren van beleid. Waar het kan, wordt een beleidsarme benadering gekozen. Als het gaat om inwonerparticipatie is ons uitgangspunt "ja, mits" in plaats van "nee, tenzij".

Wat gaan we ervoor doen?

Periode 2018-2022

- Taken en verantwoordelijkheden zijn in het belang van de inwoners belegd waar ze het meest effectief en efficiënt uitgevoerd kunnen worden. We luisteren hierbij goed naar wat onze inwoners willen.
- Inwonerparticipatie heeft een prominente rol in Waalre in de beleidsvorming en –uitvoering gekregen.
- De gemeenteraad heeft zaken overgelaten aan inwoners, "maatschappelijk middenveld" en samenwerkingsverbanden.
- De gemeenteraad is gegroeid als een raad die nog meer vanuit dialoog en respect met elkaar praat, de inwoners daarbij betreft en kritisch naar zichzelf kijkt.
- Het college heeft samen met de raad, in een vroegtijdig stadium, bepaald welke onderwerpen zich lenen voor een open en interactief proces.
- Het college heeft voorstellen aan de raad voorgelegd die keuzes bevatten.
- De bestuurskracht van Waalre is versterkt in lijn met de notitie De Kracht van Waalre.

Jaar 2022

- In maart 2022 zijn de raadsverkiezingen geweest: een nieuwe coalitie is gevormd en een nieuw college is aangetreden.
- Het ontwikkelen van een meerjarig raadsprogramma is door de organisatie ondersteund en is vertaald naar acties voor 2022 en volgende jaren.
- We hebben het mogelijk gemaakt dat inwoners de mogelijkheid hebben onderwerpen te agenderen. Inwonerparticipatie heeft Waalre steeds hoog in het vaandel staan en daar hebben organisatie en bestuur veel energie ingestoken.
- We hebben het mogelijk gemaakt de dialoog met elkaar aan te gaan en hebben geïnvesteerd in een respectvolle houding naar elkaar.
- We hebben actief deelgenomen in samenwerkingsverbanden en hebben nieuwe afspraken gemaakt in de samenwerkingen in het Stedelijk Gebied en de Metropoolregio Eindhoven.

- We hebben geïnvesteerd in het samenwerken met het maatschappelijk middenveld en onze inwoners.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- In maart 2022 zijn de gemeenteraadsverkiezingen geweest. De raad heeft een raadsprogramma opgesteld dat door zes van de zeven fracties is ondersteund. Er is een nieuw college aangesteld met wethouders zonder een politieke kleur.
- Het ontwikkelen van een meerjarig raadsprogramma is door de organisatie ondersteund en is vertaald naar een Uitvoeringsprogramma dat ter instemming is voorgelegd aan de raad. In dit Uitvoeringsprogramma zijn de ambities van de raad meerjarig door vertaald naar acties voor 2022 en volgende jaren.
- We hebben het mogelijk gemaakt dat inwoners de mogelijkheid hebben onderwerpen te agenderen. Inwonersparticipatie heeft Waalre nog steeds hoog in het vaandel staan en daar hebben organisatie en bestuur, samen met inwoners samen in opgetrokken. Waalre is gestart met herijking van het beleid voor inwonerparticipatie, samen met de inwoners.
- In 2022 hebben we samen de stappen kunnen zetten om in dialoog en met elkaar bestuurlijke zaken te bespreken. Bij de totstandkoming van het raadsprogramma en het Uitvoeringsprogramma zijn we in onze rollen gegroeid. Ook lastige zaken hebben we op een respectvolle en open manier met elkaar kunnen bespreken.
- We hebben actief deelgenomen in samenwerkingsverbanden en hebben nieuwe afspraken voorbereid in de samenwerkingen in het Stedelijk Gebied en de Metropoolregio Eindhoven. In 2023 stellen we deze vast en gaan ermee aan de slag.
- Vanuit het Rijk worden er steeds meer zaken regionaal beledigd en aangestuurd.
- We hebben geïnvesteerd in de samenwerking met het maatschappelijk middenveld en onze inwoners.
- We hebben een projectgroep in het leven geroepen om de vluchtelingen uit Oekraïne te begeleiden, te registreren, van woonruimte te voorzien en de rijksmiddelen en tegemoetkomingen uit te keren.
- Er is een projectorganisatie opgericht om de crisisnoodopvang voor te bereiden, te organiseren, uit te voeren en de locaties weer terug te brengen in originele staat.
- Extra inzet is gepleegd vanuit de gehele organisatie en bestuur om de crises het hoofd te bieden en maatregelen uit te voeren.
- Een nieuwe burgemeester is benoemd per 1 december 2022.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Uitgangspunt van het handelen van de gemeente is steeds de (kwaliteit van) de leefwereld van de inwoners, bedrijven en instellingen, waarbij zo nodig individuele belangen en collectieve belangen transparant tegen elkaar worden afgewogen. De gemeente Waalre (raad, college en organisatie) is voor hen een betrouwbare partner. Deze hebben het gevoel dat de gemeente in samenspraak en in samenwerking met alle belanghebbenden de juiste dingen oppakt en realiseert. Vertrekpunt bij de beoordeling van initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen is "ja, mits". Waar mogelijk en nodig zal ook een beroep worden gedaan op hun eigen creativiteit en verantwoordelijkheid. Uiteindelijk zal deze houding en samenwerking met elkaar leiden tot een grotere bekendheid, vertrouwdheid, tevredenheid en betrokkenheid met de gemeente Waalre.

Onze inzet en actieve houding voor de opvang van Oekraïners en vluchtelingen in de Crisisnoodopvang heeft ook in onze gemeenschap zijn weerslag gehad. Bij particulieren in Waalre zijn veel Oekraïners opgevangen en in de Crisisnoodopvang hebben veel vrijwilligers hun steentje bijgedragen. Waalrenaren zijn gastvrij geweest en hebben deze mensen een warm welkom gegeven.

Rekenkamercommissie

Wat willen we bereiken?

Een effectieve en efficiënte werking van de rekenkamercommissie, die de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur onderzoekt.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

De rekenkamercommissie heeft één à twee onderzoeken per jaar uitgevoerd aan de hand van de volgende vragen:

- Heeft het gemeentebestuur (college en raad) bereikt wat ze wilde bereiken?
- Heeft het gemeentebestuur gedaan wat het zou doen?
- Heeft dit gekost wat het mocht kosten en zijn daarbij de (vastgelegde) regels en afspraken nageleefd?

Jaar 2022

- De rekenkamercommissie heeft in 2022 onderzoeken opgeleverd over de onderwerpen "t Klooster en de opvolging van de aanbevelingen uit eerdere onderzoeken.
- De aanbevelingen hebben we geagendeerd voor bespreking in de raad in 2023. De aanbevelingen gaan leiden naar verbeteringen in beleid en werkprocessen. De control op het doorvoeren van de aanbevelingen hebben we vastgelegd.

Wat is gerealiseerd in 2022?

In 2022 heeft de rekenkamercommissie twee onderzoeken uitgevoerd. Op verzoek van de raad is onderzoek uitgevoerd naar 't Klooster en naar de opvolging van de aanbevelingen uit eerdere onderzoeken. In 2023 gaan we de aanbevelingen uit deze onderzoeken verder implementeren in de organisatie en in het bestuur.

Wat is de impact voor onze inwoners?

De aanbevelingen die uit de onderzoeken van de rekenkamercommissie voortkomen, kunnen bijdragen aan een doelmatig en doeltreffend bestuur.

Bestuurlijke samenwerking

Wat willen we bereiken?

Taken en verantwoordelijkheden zijn daar belegd waar de grootste kwaliteit wordt behaald. Dat betekent dat een aantal taken beter in een (regionaal) samenwerkingsverband gedaan kunnen worden. Hier worden goede resultaten behaald.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

De vertegenwoordigers van de gemeente Waalre hebben zich betrouwbare samenwerkingspartners in de regio getoond en hebben positief bijgedragen aan de gezamenlijk behaalde resultaten, niet alleen voor Waalre, maar voor de (sub)regio als geheel.

Jaar 2022

- In 2022 hebben we de nieuwe samenwerkingsakkoorden voor de Metropoolregio en het Stedelijk Gebied Eindhoven voor de komende jaren opnieuw vastgesteld. Zaken op het juiste niveau organiseren, slagkracht, effectiviteit en efficiency zijn hierbij leidende principes.
- De vertegenwoordiging van Waalre in de samenwerkingsverbanden is vernieuwd vanwege de raadsverkiezingen en de nieuwe samenstelling van het college.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De samenwerkingsakkoorden zijn voorbereid in 2022. Vanwege de vraagstukken die steeds integraler zijn en in breder verband opgepakt moeten worden en de schaa sprong van de regio is besluitvorming uitgesteld tot begin 2023.
- Er is een regioconferentie van het Stedelijk Gebied Eindhoven georganiseerd voor de raadsleden om wijzigingsvoorstellen in te brengen op het concept samenwerkingsakkoord. Dat is de eerste keer dat raadsleden in dit verband zo actief ge positioneerd zijn om aan de voorkant input te geven.
- De nieuwe collegeleden en raadsleden zijn benoemd voor vertegenwoordiging in Stedelijk Gebied Eindhoven en Metropoolregio Eindhoven.
- Er is vanuit de griffie en de organisatie ondersteuning geleverd aan de raadstafel 21 in de Metropoolregio Eindhoven.
- De schaa sprong van de regio is onderwerp geweest van een aantal extra bijeenkomsten in de regio voor bestuurders en raadsleden. Er zijn masterclasses gegeven om de kennis hierover op peil te brengen.
- In het regeerakkoord is onze regio als mainport benoemd en als gevolg daarvan hebben we als regio extra middelen gekregen om onze ambities en gevolgen van de schaa sprong uit te voeren.

Wat is de impact voor onze inwoners?

De directe impact voor onze inwoners zal per samenwerkingsverband verschillen. In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat de regionale samenwerking er voor zal zorgdragen dat we als zelfstandige gemeente een hoogwaardige dienstverlening kunnen blijven leveren aan onze inwoners. Door deze samenwerking zullen we grote (gemeente overstijgende) thema's kunnen oppakken, die we alleen niet zouden kunnen oppakken. Verder zullen onze inwoners profiteren van een sterke regio, goed bereikbaar, met een goed woon- en werkklimaat met veel hoogwaardige voorzieningen.

0.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

Tot dit taakveld behoren de wettelijke taken rondom het verstrekken van reisdocumenten en rijbewijzen, het bijhouden van de Basisregistratie Personen en gegevensverstrekking persoonsgegevens, organiseren van de Burgerlijke stand en het lokaal organiseren van verkiezingen.

- Het zijn over het algemeen bekende taken van een gemeente die vaak het beeld bepalen van onze dienstverlening aan onze inwoners.
- Waalre biedt een dienstverlening die aansluit bij de wensen van onze inwoners.
- Waalre is een aantrekkelijke gemeente voor huwelijksvoltrekkingen.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- De dienstverlening is afgestemd op de verschillende doelgroepen. Daarbij wordt nadrukkelijk ruimte geboden voor persoonlijk contact in het Huis van Waalre.
- De adreskwaliteiten zijn op niveau.

Jaar 2022

- De organisatie van de verkiezingen is geprofessionaliseerd.
- De digitale dienstverlening is verder uitgebreid en verbeterd. De E-diensten zijn geprofessionaliseerd en verder uitgebreid.
- De kwaliteit van de BRP is verder verbeterd. Er wordt deelgenomen aan landelijke kwaliteitsprogramma's. Dit betekent dat er meer kwaliteit aan de achterkant wordt geboden zoals bijvoorbeeld meer inhoudelijke controle op identiteits- en adresfraude.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De gemeenteraadsverkiezingen hebben op 16 maart 2022 plaatsgevonden. Ook gedurende de twee dagen ervoor, op 14 en 15 maart, waren al enkele stembureaus open teneinde het aantal contacten te beperken tijdens de Covid-pandemie. Er is een projectplan gemaakt, waarbij alle stappen in een tijdlijn zijn opgenomen. Daarnaast is een projectgroep verkiezingen samengesteld.
- Bij de crisis opvang Oekraïners heeft Burgerzaken extra tijd besteed om deze mensen in te schrijven in de Basisregistratie Personen en zijn, waar de burger geen identiteitsdocumenten in zijn bezit had, extra verklaringen onder ede opgesteld.
- In 2022 zijn vier digitale diensten geïmplementeerd. Dit zijn de diensten aanvragen uittreksel Basisregistratie personen, wijzigen naamgebruik, vermissing reisdocument en doorgeven verhuizing.
- Er is extra aandacht geweest voor de kwaliteit van de persoonsgegevens. Hiervoor worden maandelijks selecties gedraaid en we nemen deel aan de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit. We krijgen daardoor automatisch signalen door op adressen, die we vervolgens in onderzoek zetten.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- De verkiezingen worden projectmatig georganiseerd. Hiermee wordt de dienstverlening rondom het gehele stemproces geoptimaliseerd.
- Met de uitbreiding van de digitale dienstverlening kunnen onze burgers overal en met ieder mobiel apparaat 24/7 zaken doen met de gemeente. Deze zaken betreffen onder andere doorgeven verhuizing, aanvragen uittreksels BRP, doorgeven vermissing reisdocument en doorgeven naamgebruik. Omdat de verwerking van deze zaken volledig automatisch verloopt, ontstaat meer maatwerk en dus meer ruimte voor inwoners die behoefte hebben aan persoonlijk contact in het Huis van Waalre.
- Fraude of gebruik van vervalste of gestolen documenten kan tot veel schade leiden voor burgers en organisaties. Dit geldt ook voor onjuiste gegevens in de BRP. Door extra aandacht hieraan te besteden proberen we schade zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken.

0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Gemeenten worden door middel van circulaire drie keer per jaar (mei, september en december) geïnformeerd over de ontwikkeling van het totale gemeentefonds. Het kabinet presenteert traditiegetrouw de plannen voor het volgend jaar op Prinsjesdag, de derde dinsdag in september. De "Prinsjesdag 2021" circulaire is verwerkt in de septembercirculaire. Voor de mutaties uit de decembercirculaire is het niet mogelijk om de begroting daarop nog aan te passen. Dit wordt toegelicht bij de verschillenverklaring.

In onderstaande tabel zijn de bedragen voor de algemene uitkering vanaf de meicirculaire (primitieve begroting 2022) tot en met de stand bij de jaarrekening 2022 weergegeven.

Bron	Omschrijving	Bedrag 2022
begroting 2022	alg uitkering meicirculaire 2021	22.377.942
begroting 2022	stelpost jeugdzorg en Btw Compensatiefonds	990.568
1e wijziging begroting 2022	septembercirculaire gemeentefonds 2021	526.749
2e en 3e Turap 2022	aanpassen aantallen na begroting 2022	204.585
5e turap 2022	meicirculaire gemeentefonds 2022	1.337.000
6e turap 2022	septembercirculaire gemeentefonds 2022	1.174.000
totaal volgens begroting		26.610.844
nabetaling 2022	aanpassen aantallen na septembercirculaire 2022	109.866
nabetaling 2022	decembercirculaire gemeentefonds 2022	294.801
nabetaling 2020		22.444
diverse kleine afrondingsverschillen		-2.548
totaal		27.035.407

De begrotingswijzigingen 2022 zijn in de tussenrapportages toegelicht. Het verschil tussen de definitieve begroting en de realisatie heeft vooral te maken met de wijzigingen in de decembercirculaire en het aanpassen van de aantallen. Dit zijn aanpassingen van de maatstaven en nabetalings over voorgaande jaren en vooral een voorschot op de energietoeslag die gemeenten aan de inwoners mogen uitkeren.

Het verschil tussen de bedragen van de definitieve begroting en de realisatie wordt ook toegelicht bij de verschillenverklaring.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	2.537	1.700	2.005	2.148
0.2 burgerzaken	321	461	456	444
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	120	41	129	135
0.4 Overhead	5.072	5.066	5.940	6.066
0.5 Treasury	15	29	11	42
0.61 OZB woningen	12	4	-	-
0.62 OZB niet-woningen	-	-	-	-
0.64 Belastingen overig	255	346	482	496
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-
0.8 Overige baten en lasten	282	195	20	2
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	28	-	-17	-38
0.10 Mutaties reserves	877	1.341	797	757
0.11 resultaat van rekening van baten en lasten				
Totaal lasten bestuur en ondersteuning	9.519	9.183	9.823	10.052

Vergelijking van de begroting 2022 met de rekening 2022 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

0.1 Bestuur (nadeel 145.000)

- Burgerparticipatie 24.000 minder uitgegeven dan geraamd.
- Wet open overheid 25.000 minder uitgegeven dan het ontvangen bedrag in de algemene uitkering.
- Salaris- en overige kosten college 46.000 lager o.a. door lagere pensioenpremie en vacature.
- Storting in voorziening wachtgeld voormalig college is 130.000
- Door verhoging pensioenen moet er 162.000 meer in de voorziening pensioenen worden gestort.
- Budget regionale samenwerking 31.000 minder uitgegeven dan geraamd. Hierin zit resultaat 2021 van 8.500 in.
- Bizob 15.000 extra uren afgenomen maar voor resultaat 2021 31.000 terugontvangen.
- Accountantskosten 6.000 lager dan geraamd.

0.2 burgerzaken (nadeel 2.000)

- Geen verschil van betekenis

0.3 beheer overige gebouwen en gronden (nadeel 18.000)

- Een lagere opbrengst verkoop reststroken / overige opbrengsten (per saldo 25.000 nadeel) en diverse kleine afwijkingen geven een nadeel van 18.000.

0.4 overhead (nadeel 97.000)

- In 2022 is een voorziening verlofsparen gevormd, de dotatie van 247.000 was niet begroot en geeft een nadeel.
- Kosten gemeentehuis 15.000 hoger door meer inhuur van derden.
- De salariskosten / reiskostenvergoeding vallen 6.000 hoger uit.

- De bij de 6^e turap geraamde storting voorziening personele verplichtingen van € 80.000 is komen te vervallen.
- Overige kosten voorlichting vallen 11.000 lager uit.
- Door hogere overhead kunnen we 8.000 meer toerekenen aan kostendekkende producten.
- Budget automatisering 36.000 onderbesteding door dat zaken zijn doorgeschoven
- Uitgaven voor administratie 14.000 lager dan geraamd door minder inhuur derden.
- Het geraamde bedrag voor adviezen en schadeloosstellingen van 11.000 was niet nodig in 2022.
- Verder nog diverse kleine mutaties, per saldo voordeel 13.000.

0.5 treasury (nadeel 27.000)

- Dit nadeel wordt nagenoeg geheel (30.000) veroorzaakt door de rentelasten van de in december 2021 aangetrokken geldlening van 10.000.000.

0.61/0.62 en 0.64 ozb woningen, niet-woningen en overige (nadeel 43.000)

- Dit nadeel wordt veroorzaakt door een lagere opbrengst OZB (30.000) voor hoofdzakelijk niet-woningen en hogere uitgaven (m.n. kostenvergoedingen bezwaarschriften) voor uitvoering wet WOZ (13.000).

0.7 algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds (voordeel 424.000)

- Volgens de decembercirculaire is er nog een extra bedrag van 295.000 ontvangen. Voornamelijk voor energietoeslag.
- In het laatste kwartaal van 2022 zijn veel maatstaven voor de berekening van de uitkering definitief geworden. Voordeel 110.000.
- Een nabetaling over 2020 door aanpassing maatstaven levert eenmalig 22.000 op.

0.8 overige baten en lasten (voordeel 211.000)

- Vrijval verliesvoorziening Grexen (grondexploitaties) levert een voordeel op van 188.000, zie ook taakveld 0.10.
- Het saldo van onze voorziening dubieuze debiteuren kan omlaag met 18.000. Dit is een voordeel voor onze exploitatie.
- Diverse kleine mutaties voordeel 5.000

0.9 vennootschapsbelasting (Vpb) (voordeel 21.000)

- Dit voordeel wordt veroorzaakt doordat geen vennootschapsbelasting (21.000) meer is verschuldigd over 2017 in verband met afwaardering grex.

0.10 mutaties reserves (voordeel 14.000)

- Nadeel door toevoeging aan vrije reserve door vrijval verliesvoorziening Grexen 188.000 (zie ook taakveld 0.8).
- Voordeel van 175.000 doordat geen storting in de algemene reserve plaatsvindt voor ambtelijke ondersteuning RES (130.000, reeds uitgegeven) en een krediet (45.000), hier staat een nadeel op taakveld 8.1 tegenover vanwege wegvallende inkomsten subsidie).

01 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

1.1 Crisisbeheersing en brandweer.

De organisatie van de brandweezorg betreft zowel het treffen van maatregelen ter voorkoming en beperking van brand (via adviezen, controles en het geven van voorlichting) als de daadwerkelijke uitvoering van de brandweezorg. Voor de rampenbestrijding is een regionale multidisciplinaire crisisorganisatie en een lokale crisisorganisatie ingericht. De gemeenten uit de regio (verantwoordelijk voor Bevolkingszorg) werken hierin multidisciplinair met de hulpdiensten samen.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Op het gebied van veiligheid wordt intensief samengewerkt met de Integraal Veiligheidscoördinatoren van de Kempengemeenten en partners als politie, OM, belastingdienst, Veiligheidsregio, Zorg- en Veiligheidshuis, het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en de woningcorporaties.

Het Integraal Veiligheidsplan voor de periode 2019 – 2022 kent de volgende doelstellingen voor basisteam de Kempen:

- Een verdere afname van de criminaliteit.
- Een toename van het veiligheidsgevoel.
- Het verankeren van veiligheid in de kernen, wijken en buurten.
- Het voorkomen en bestrijden van criminaliteit, incidenten en verstoringen van de openbare orde.

Daarbij is bijzondere aandacht voor de volgende thema's:

- High Impact Crimes (woninginbraken, straatroven, overvallen).
- Ondernijning en georganiseerde criminaliteit (vrijplaatsen, buitengebied, mensenhandel/arbeidsuitbuiting, drugs, weerbaarheid).
- Verbinding zorg en veiligheid (personen met overlast gevend en/of verward gedrag; jeugd in relatie tot overlast, criminaliteit en middelengebruik; polarisatie, radicalisering en maatschappelijke onrust).
- Fysieke veiligheid (brandveiligheid en crisisbeheersing).
- Cybercrime en cybersecurity.
- Het is noodzakelijk om mee te gaan in de verdergaande professionalisering van de aanpak van ondernijning op basisteamniveau. Inmiddels is met de 8 Kempengemeenten een kwartiermaker Kempen Interventie Team (KIT) aangesteld om de kwaliteit en effectiviteit van de bestuursrechtelijke handhaving te vergroten. Hiermee bereiken we ons doel om ondernijning en illegale praktijken nog slagvaardiger aan te pakken en zijn we een betrouwbare partner in de regio.
- Naast de noodzakelijke (gezamenlijke) investeringen op het niveau van het basisteam vergt de toename van gemeentelijke verantwoordelijkheden op het gebied van openbare orde en veiligheid ook lokaal een investering. Door de transities van het Sociaal Domein ligt de verantwoordelijkheid voor het voorkomen en afhandelen van sociale calamiteiten en de daarmee samenhangende complexe problematieken bij ons als gemeente. Dergelijke casuïstiek vergt nadrukkelijk en steeds meer de verbinding tussen zorg en veiligheid. Steeds vaker gaat complexe casuïstiek gepaard met overlast en/of (gevoelens van) onveiligheid dan wel daadwerkelijk onveilige situaties voor de omgeving. In dat geval is het veiligheidsdomein betrokken en voert procesregie in de aanpak.

- Tevens is er de relatief nieuwe uitdaging van informatieveiligheid. Met de noodzakelijke komst van een Chief Information Security Officer en een Functionaris Gegevensbescherming is op dit thema al een belangrijke stap gezet. Toch vergt met name privacy binnen het veiligheidsdomein specifieke kennis en expertise, vanwege de vele samenwerkingsvormen en behandeling van (bijzondere) persoonsgegevens.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- High impact crime: We investeren in beperking van de slachtofferkans, vergroting van de pakkans van daders en verhoging aangiftebereidheid onder slachtoffers.
- Ondernijning en georganiseerde criminaliteit: De gezamenlijke aanpak van Ondernijning is geprofessionaliseerd door het aanstellen van een programmaleider ondernijning voor basisteam de Kempen.
- De mogelijkheid voor het vergroten van de effectiviteit van bestuursrechtelijke handhaving door het op Kempenniveau inrichten van een Kempen Interventieteam is onderzocht.
- Een programma bestuurlijke weerbaarheid is ontwikkeld en geïmplementeerd.
- De weerbaarheid van kwetsbare doelgroepen, o.a. ondersteuning van de agrarische sector in relatie tot verhuur van leegstaande gebouwen, is vergroot.
- Verbinding zorg en veiligheid: Er is geïnvesteerd in een sluitende zorg- en veiligheidsketen door inzet op preventie, vroegsignalering en inrichting van procesregie bij complexe casuïstiek.
- Problematische jeugdgroepen en jeugdcriminaliteit worden aangepakt door een juiste combinatie van maatregelen op het gebied van zorg en straf.
- Fysieke veiligheid: Kwetsbare doelgroepen worden bewust gemaakt van de risico's bij brand.
- Er is een professionele crisisbeheersingsorganisatie georganiseerd die op haar taak is toegerust.
- Cybercrime en cybersecurity: De weerbaarheid van onze medewerkers, inwoners en ondernemers in het digitale domein is vergroot.

Jaar 2022

- High impact crimes: Het buurtpreventienetwerk in de gemeente is uitgebreid en geprofessionaliseerd. Er is een intensievere samenwerking gecreëerd met partners en burgers. Het actief stimuleren van het gebruik van buurtwhatsappgroepen is gecontinueerd.
- Ondernijning en georganiseerde criminaliteit: De gezamenlijke aanpak van ondernijning is geprofessionaliseerd door een intensieve samenwerking met de betrokken organisaties en er is daadkrachtig opgetreden tegen ondernijnende activiteiten in de gemeente Waalre. Ook de interne organisatie is ontwikkeld om signalen te kunnen herkennen en indien noodzakelijk actie te ondernemen. Er is een aanpak vroegsignalering opgezet, onze medewerkers van de publieksbalie, CMD en buitendienst zijn hierin getraind en er is een overlegstructuur zorg en veiligheid.
- Oneigenlijk woninggebruik is in beeld gebracht en is succesvol bestreden. Binnen de organisatie is door de verschillende afdelingen goed samengewerkt.
- Mensenhandel: Er is een duidelijk en geborgd beleid geïmplementeerd om mensenhandel in de gemeente tegen te gaan. De gemeente Waalre heeft hiervoor een regionaal convenant gesloten met de gemeenten van regio Zuidoost-Brabant.
- Verbinding zorg en veiligheid: Er wordt voortdurend ingezet op een effectieve en sluitende zorg- en veiligheidsketen door inzet op preventie, vroegsignalering en inrichting van

procesregie bij complexe casuïstiek. De samenwerking met de Wijk-GGD'ers is gecontinueerd.

- Problematische jeugdgroepen en jeugdcriminaliteit worden aangepakt door een juiste combinatie van maatregelen op het gebied van zorg en straf.
- Fysieke veiligheid: Er is samen met de Veiligheidsregio ingezet op het informeren van burgers, om op deze manier de burger bewuster te maken van de risico's bij brand.
- Rampenbestrijding en crisisbeheersing: Er is een professionele crisisbeheersingsorganisatie georganiseerd die op haar taak is toegerust, welke in 2022 wordt getraind en geëvalueerd in samenwerking met de Veiligheidsregio.
- Cybercrime en cybersecurity: De bewustwording en weerbaarheid van onze medewerkers, inwoners en ondernemers in het digitale domein is vergroot door middel van trainingen, prestaties en informatiecampagnes via sociale media.

Wat is gerealiseerd in 2022?

High Impact Crimes

- Het buurtpreventienetwerk en het stimuleren van de buurtwhatsappgroepen is gecontinueerd en we blijven ons inzetten voor verdere uitbreiding van de buurtpreventienetwerken.
- In samenwerking met politie is gewerkt aan de veiligheidsperceptie onder inwoners door middel van diverse communicatiemiddelen en op diverse momenten. Dit o.a. door de inzet van besmettingsbrieven en het verspreiden van preventiemateriaal via sociale media, website en het lokale weekblad.
- Er is een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd voor burgers, gericht op ouderen, op het gebied van inbraakpreventie in samenwerking met het Centrum van Criminaliteitspreventie en Veiligheid.
- Door de politie is op de donderdagavond een inloopspreekuur in het Huis van Waalre ingericht waar burgers terecht kunnen met vragen, voor advies en het doen van aangifte.
- Het totaal aantal misdrijven per 10.000 inwoners ligt in Waalre lager dan het landelijk gemiddelde (74 Waalre t.o.v. 114,55 landelijk gemiddelde). Aandachtspunt blijven woninginbraken (4,49 Waalre t.o.v. 3,20 landelijk gemiddelde) en autodiefstal (3,92 Waalre t.o.v. 1,25 landelijk gemiddelde). Bron: waarstaatgemeente.nl, cijfers 3^e kwartaal 2022. Om deze reden blijft bovengenoemde (preventieve) inzet van belang.

Ondermijning/georganiseerde criminaliteit

- Het regionaal hennepconvenant en bijbehorend uitvoeringsprotocol wordt gehanteerd in de uitvoering bij het aantreffen van hennepkwekerijen.
- Er is in samenwerking met het RIEC een voorlichtingsbijeenkomst, in de vorm van 'De bijtende bende', georganiseerd voor inwoners op het gebied van drugscriminaliteit. Hierbij is aandacht gegeven aan de impact van drugscriminaliteit en het herkennen van signalen.
- Er is een duidelijk en geborgd beleid inclusief lokaal actieplan geïmplementeerd om mensenhandel in de gemeente tegen te gaan.
- Er is informatie verstrekt aan medewerkers gericht op het herkennen van signalen van verward gedrag en signalen van mensenhandel.

Cybercrime en cybersecurity

- Er is een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd voor inwoners, gericht op ouderen, op het gebied van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit met als doel de digitale weerbaarheid te vergroten.
- In samenwerking met politie is geïnvesteerd in vergroting van het bewustzijn onder inwoners door middel van diverse communicatiemiddelen en op diverse momenten.
- In samenwerking met het sociaal domein (preventief jeugdbeleid) is geïnvesteerd in vergroting van het bewustzijn onder jongeren ten aanzien van de risico's van het gebruik

van internet en sociale media. In samenwerking met Halt zijn trainingen gegeven op de basisscholen voor de groepen 7 en 8 om online weerbaarheid te vergroten.

- Er is intensief ingezet op bewustwording binnen onze eigen organisatie (bijv. 'heel Waalre hackt').

Zorg en veiligheid

- Samen met politie, jongerenwerk en boa's is actief geïnvesteerd in het herkennen en aanpakken van signalen van jeugdoverlast middels het operationeel jeugdoverleg.
- Er is geïnvesteerd in de inzet van de Wijk GGD in zorg en veiligheid casuïstiek. Hierbij is de samenwerking met de Wijk GGD'ers gecontinueerd.
- Het beleid en de werkwijze rondom personen met Verward gedrag en de Wet verplichte GGZ is doorontwikkeld en bijgesteld aan de hand van ervaringen uit de uitvoeringspraktijk.
- Er is i.s.m. partners geïnvesteerd in de inzet van buurtbemiddeling binnen wijkproblematiek.

Fysieke veiligheid

- In samenwerking met de Veiligheidsregio is geïnvesteerd in vergroting van het brandveiligheidsbewustzijn onder (verminderd zelfredzame) inwoners. Er is campagne/preventiemateriaal verstrekt via de beschikbare (sociale) mediakanalen.
- Het gemeentelijk beleidsteam heeft geoefend (o.a. door brede rampenoefening incl. veiligheidspartners) in uitvoering van haar rol en taken ten tijde van een crisissituatie. Bij de brandweer is de beschikbaarheid van voldoende vrijwilligers een belangrijk aandachtspunt.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Inwoners worden actief bewust gemaakt van de risico's die ze lopen om slachtoffer te worden van criminaliteit en voorgelicht over de maatregelen die ze zelf kunnen treffen om de kans om slachtoffer te worden te verkleinen. De criminaliteitscijfers zullen hierdoor dalen en tevens wordt het gevoel van veiligheid vergroot.
- Minder overlast veroorzaakt door verwarde personen door in vroegtijdig stadium de juiste zorg- en ondersteuning te bieden; daarmee wordt overlast veroorzaakt door deze doelgroep minder.
- De Wijk-GGD'ers brengen de doelgroep 'personen met verward gedrag' in beeld. Met de inzet van Wijk-GGD'ers wordt er zo snel als mogelijk passende zorg of ondersteuning georganiseerd voor de betrokken inwoner en diens omgeving. De Wijk-GGD blijft betrokken en verleent eerste hulp zolang nodig en de zorg nog niet (voldoende) gepositioneerd is. De Wijk-GGD'ers zijn een goede aanvulling op de bestaande structuren op het gebied van zorg en veiligheid.
- Burenruzies worden in een zo vroeg mogelijk stadium opgepakt. Dit gebeurt in afstemming met het CMD, Veiligheid en Wijk-GGD. Hierdoor wordt de leefbaarheid in het dorp bevorderd.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	772	787	822	806
1.2 Openbare orde en veiligheid	237	233	390	365
Totaal lasten veiligheid	1.009	1.020	1.212	1.171
Baten veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	63	64	65	65
1.2 Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-
Totaal baten veiligheid	63	64	65	65
saldo veiligheid	946	956	1.147	1.106

Vergelijking van de begroting 2022 met de rekening 2022 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

1.1 Crisisbeheer en brandweer (voordeel 16.000)

- Het beschikbare budget voor onderhoud op brandkranen (11.000) is niet benut.
- Het opleidingsbudget voor rampenbestrijding (5.000) is beperkt gebruikt.

1.2 openbare orde en veiligheid (voordeel 25.000)

- Op de post integrale veiligheid is een voordeel van 22.000 doordat we minder externe toezichthouders hebben moeten inhuren dan vooraf was begroot.
- De werkelijke kosten van de BOA's zijn 3.000 lager dan begroot.

02 Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer

Wegen

Wat willen we bereiken?

Het verbeteren en in stand houden en daar waar gewenst vernieuwen van de infrastructuur, om de kwaliteit van de openbare ruimte een impuls te geven.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Het meerjaren- en uitvoeringsprogramma onderhoud bruggen is opgesteld en uitgevoerd.
- De openbare ruimte in combinatie met de aanleg van riolering is in de volgende straten/wijken heringericht: Molenstraat en omgeving, winkelcentrum de Voldijn e.o., westzijde Juliana de Lannoylaan, M. de Ruijterstraat e.o. en de N69.
- Uitvoering geven aan de werkzaamheden, voortkomend uit het contract Beheer Openbare Ruimte: schoonhouden van wegen en groenonderhoud.
- Het bouw- en woonrijp maken van diverse bouwlocaties is uitgevoerd.

Jaar 2022

- Uitvoering herinrichting Eindhovenseweg/Valkenswaardseweg gedeelte Julianalaan tot komgrens Valkenswaard en gedeelte Brabantialaan tot Burgemeester Mollaan is gestart.
- Uitvoering rehabilitatie verharding, groen en riolaansluitingen Mgr. Bannenberglaan-De Mommers (zuid) en de Foes is gerealiseerd.
- Voorbereiding herinrichting Willibrorduslaan-Gouden Driehoek is gestart.
- Voorbereiding herinrichting Traverse-Noord (in kader van project Duurzaam door Waalre) is gestart.
- Er is gestart met de realisatie van de integrale herinrichting van de M.de Ruijterstraat-M. Trompstraat-P. Heinstraat-Nassaustraet.
- Herinrichting omgeving 't-Hazzo is gestart.
- Voorbereiding omgeving Winkelcentrum De Voldijn is gestart op basis van raadsbesluit uit 2021.
- Uitvoering herinrichting openbare ruimte in omgeving Gezondheidscentrum Meester Slootsweg is gerealiseerd.
- Voorbereiding herinrichting openbare ruimte Centrumplan Aalst is opgestart.
- Regulier asfaltonderhoud is op basis van onderhoudsinspectie, mate van urgentie en verkeersbelasting, vervat in een actueel op uitvoering gericht Wegenbeheerplan, gerealiseerd.
- Grootschalig elementen-onderhoud (wegen en trottoirs) is op basis van de weginspectie en meldingen, mate van urgentie en verkeersbelasting vervat in een actueel op uitvoering gericht Wegenbeheerplan en gerealiseerd.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Herinrichting Eindhovenseweg/Valkenswaardseweg gedeelte Julianalaan tot komgrens Valkenswaard is gerealiseerd. Het gedeelte Brabantialaan tot Burgemeester Mollaan is gestart.
- Uitvoering rehabilitatie verharding, groen en riolaansluitingen Mgr. Bannenberglaan-De Mommers (zuid) en de Foes is gestart. Gereed maart 2023.

- Voorbereiding herinrichting Willibrorduslaan-Gouden Driehoek is gestart.
- Voorbereiding herinrichting Traverse-Noord (in kader van project Duurzaam door Waalre) is gestart.
- Er is gestart met de realisatie van de integrale herinrichting van de M. de Ruijterstraat en omgeving.
- Herinrichting omgeving 't-Hazzo is civieltechnisch afgerond. De aanleg van het groen is gereed in maart 2023.
- Voorbereiding omgeving Winkelcentrum De Voldijn is niet gestart. De voorbereidingen van de projectontwikkelaar hebben vertraging opgelopen.
- Herinrichting openbare ruimte in omgeving Gezondheidscentrum Meester Slootsweg is gereed.
- Voorbereiding herinrichting openbare ruimte Centrumplan Aalst is opgestart.
- Het regulier asfaltonderhoud dat voor 2022 gepland stond, is op basis van het wegenbeheersplan gerealiseerd. Voorbeelden van werkzaamheden zijn: Parklaan, August Sniederslaan en andere kleine reparaties.
- Grootschalig elementen-onderhoud (wegen en trottoirs) dat gepland stond voor 2022 is uitgevoerd.
- Wintermachines gladheidsbestrijding (losse sneeuwschuif en een strooimachine) zijn aangeschaft.
- Het grootschalig elementen-onderhoud heeft onder druk gestaan als gevolg van toenemende wortelopdruk. Het aantal meldingen als gevolg hiervan is dit jaar weer gestegen. Door aanschaf van een nieuw meldingssysteem wordt verwacht dat de meldingen door de melder eenvoudiger en specifiekere kunnen worden gemeld. Ook de afhandeling kan daardoor efficiënter worden verricht.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Een goed functionerend wegennet is essentieel voor een goede/veilige bereikbaarheid en beleving van de gemeente.

Verhogen van de burgers tevredenheid over kwaliteit van wegen en trottoirs.

Verkeer

Wat willen we bereiken?

Het verbeteren van de verkeersveiligheid, de luchtkwaliteit en de leefomgeving.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- In het kader van het project 'Duurzaam door Waalre' is een concreet, realistisch en haalbaar plan opgesteld voor de Eindhovenseweg en de Traverse, dat na realisatie van de West-parallel, een belangrijke bijdrage levert aan het verbeteren van de verkeersleefbaarheid.
- Doorgaande routes zoals de Eindhovenseweg en de Traverse onaantrekkelijk maken voor doorgaand autoverkeer en verbieden voor (doorgaand) vrachtverkeer. Het ontmoedigen van het doorgaand (vracht)verkeer op de oost-west route (Julianalaan-Willibrorduslaan) en in de woonwijken.
- Uitvoeringsplan maatregelenpakket voortkomend uit fietsbeleidsplan is opgesteld.
- Verbeteren van de fietsinfrastructuur tussen Aalst en Waalre.
- Verkeersmaatregelen die de veiligheid in woonwijken vergroten en doorgaand verkeer ontmoedigen zijn integraal opgenomen en uitgevoerd met maatregelen in het kader van vervanging riolering en/of wegonderhoud.

Jaar 2022

- Voorbereiding en uitvoering van sluipverkeerwerende maatregelen in de kern van Aalst op basis van raadsbesluiten in kader van het project Duurzaam door Waalre zijn gestart.
- Uitvoering geven aan maatregelen ter bevordering van de veiligheid en doorstroming van het fietsverkeer, zoals de fietsoversteek Burgemeester Mollaan, zijn gerealiseerd.
- Stimuleren verkeersonderwijs door middel van ondersteuning verkeersprojecten in kader van Brabant Verkeersveiligheid Label (BVL) is gerealiseerd op alle basisscholen in Waalre.
- De ervaringen van onze inwoners met de in 2021 ingezette verbeterslag voor het meldsysteem Meldingen Openbare Ruimte (MOR) zijn geanalyseerd en hebben waar nodig tot verbetervoorstellen geleid.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Voorbereiding van sluipverkeerwerende maatregelen in de kern van Aalst op basis van raadsbesluiten in kader van het project Duurzaam door Waalre zijn afgerond. Van de uitvoerende werkzaamheden hebben we volgende zaken uitgevoerd: Doseerinstallatie Burgemeester Mollaan. Nog resterend: Fietsrotonde Raadhuisstraat – Juliana de Lanoylaan en fietsrotonde Raadhuisstraat – Kerkhoflaan, welke maatregelen na uitvoering van de grootschalige projecten in Aalst en Waalre kunnen worden voorbereid.
- Uitvoering geven aan maatregelen ter bevordering van de veiligheid en doorstroming van het fietsverkeer, zoals de fietsoversteek Burgemeester Mollaan, is gerealiseerd.
- Stimuleren verkeersonderwijs door middel van ondersteuning verkeersprojecten in kader van Brabant Verkeersveiligheid Label (BVL) is gerealiseerd op alle basisscholen in Waalre.
- De ervaringen van onze inwoners met de in 2021 ingezette verbeterslag voor het meldsysteem Meldingen Openbare Ruimte (MOR) zijn geanalyseerd. Interne capaciteit voor het afhandelen van de meldingen is verhoogd. Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar een nieuw meldingsprogramma. Een nieuw meldingssysteem, genaamd Fixi, wordt in 2023 geïmplementeerd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Het pakket van maatregelen heeft een positieve bijdrage voor de verkeersleefbaarheid en -veiligheid, het bevorderen van het fietsgebruik en het openbaar vervoer. Verminderen van sluipverkeer zal bijdragen tot verbetering van de luchtkwaliteit in de kernen Aalst en Waalre.

Openbare Verlichting

Wat willen we bereiken?

Zorgdragen voor een kwalitatief hoogwaardige en duurzame openbare verlichting om de sociale veiligheid te verhogen en de lichtvervuiling en lichthinder te reduceren. Het realiseren van een verdere energiebesparing en beperking van de energielasten van de openbare verlichting.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Oude lichtmasten (> 40 jaar) langs wijkontsluitingswegen (waar hoge masten staan) vervangen om het risico van het omvallen van oude verroeste masten te voorkomen. Tegelijkertijd zijn armaturen op deze masten, die aan vervanging toe waren, vervangen.
- LED verlichting is ingezet bij nieuwbouwprojecten en renovaties van de openbare verlichting om een verdere energiebesparing te realiseren.
- Het vervangen van de openbare LED verlichting is zoveel mogelijk meegenomen bij grotere reconstructies.

Jaar 2022

- Vervanging openbare verlichting Valkenswaardseweg is gerealiseerd.
- Vervanging openbare verlichting M. de Ruijterstraat - M. Trompstraat - P. Heinstraat - Nassaustraart is gerealiseerd.
- Regulier onderhoud is gerealiseerd op basis van het vervangingsplan (vervangen armaturen) en het onderhoudsplan (o.a. schilderen) mede op basis van meldingen, storingen e.d.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Vervanging openbare verlichting Valkenswaardseweg is gerealiseerd.
- Vervanging openbare verlichting M.de Ruijterstraat en omgeving is voor 50% uitgevoerd. Volledige afronding in mei 2023.
- Regulier onderhoud is gerealiseerd op basis van het vervangingsplan (vervangen armaturen) en het onderhoudsplan (o.a. schilderen) mede op basis van meldingen, storingen e.d.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Duurzame en energiebesparende verlichting van het Waalrese wegennet waarborgt ook de sociale- en verkeersveiligheid.

Kabels en Leidingen

Wat willen we bereiken?

Het minimaliseren van overlast voor inwoners bij de aanleg en het onderhoud door regievoering op de uitvoering van de ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen). Het beperken van het aantal storingen door regulier onderhoud. Het reduceren van kosten en het verlenen van goede en snelle afhandeling bij vergunningen, meldingen en klachten.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Vergunningen zijn verleend, toezicht is gehouden en werkzaamheden zijn gecoördineerd op het gebied van kabels en leidingen.
- De Verordening Ondergrondse Infrastructuur 2018 (VOI) en het Handboek Kabels en Leidingen (HKL) zijn i.s.m. de werkgroep Kabels en Leidingen MRE verder geïmplementeerd.
- Regulier onderhoud en herstel van storingen is door Nuts- en Telecombedrijven uitgevoerd.
- Aanleg van nieuwe kabels- en leidingen door Nuts- en Telecombedrijven is zoveel mogelijk gecombineerd met de uitvoering van gemeentelijke projecten.
- Bestratingen als gevolg van verzakkingen door werkzaamheden aan kabels en leidingen zijn hersteld.

Jaar 2022

- Vergunningen verlenen voor aanleg en vervanging van kabels en leidingen is gerealiseerd.
- Coördinatie van uitvoering aanpassing kabels en leidingen in relatie tot projecten is gerealiseerd.
- Toezien op correcte en veilige uitvoering bij aanleg en reconstructie van kabels en leiding nuts en telecomnetwerken is gerealiseerd.
- Coördineren en uitvoeren van de onderhoud brandkranen is gerealiseerd.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Vergunningen voor aanleg en vervanging van kabels en leidingen zijn verleend.
- Coördinatie van uitvoering aanpassing kabels en leidingen in relatie tot projecten is gerealiseerd. Dit geldt voor de projecten Eindhovenseweg, Michiel de Ruyterstraat e.o. en de Bannenberglaan.
- Toezien op correcte en veilige uitvoering bij aanleg en reconstructie van kabels en leidingen nuts en telecomnetwerken is gerealiseerd.
- Coördineren en uitvoeren van het onderhoud van brandkranen is gerealiseerd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Het bijdragen aan een hoogwaardig netwerk van openbare nutsvoorzieningen en door coördinatie van werkzaamheden overlast beperken.

2.5 Openbaar Vervoer

Wat willen we bereiken?

Een fijnmazig en vraagafhankelijk openbaar vervoer; laagdrempelig en betaalbaar met meer maatwerk. Richting de provincie hoog inzetten op het realiseren van een Hoogwaardig Openbaar Vervoerinfrastructuur op de N69 in het kader van het project 'Duurzaam door Waalre'.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- In samenwerking met de provincie is de Hoogwaardige Openbaar Vervoer (HOV) lijn op de N69 tussen Eindhoven en Valkenswaard voorbereid.
- Bravoflex is geïntroduceerd waarbij deze een rol kan vervullen als servicedienst (halte tot halte) of een feederfunctie (halte tot ov-knooppunt).
- Waar mogelijk is het WMO-vervoer geïntegreerd in Bravoflex.

Jaar 2022

- Aanleg van 1^e fase busbaan ten behoeve van HOV-verbinding Valkenswaard-Aalst-Eindhoven is gestart.
- Er is met betrokken partijen actief gesproken voor een volwaardig alternatief ter vervanging van Bravoflex.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Aanleg van 1^e fase busbaan ten behoeve van HOV verbinding Valkenswaard-Aalst-Eindhoven is gerealiseerd.
- Er is met betrokken partijen actief gesproken en gelobbyd voor een volwaardig alternatief ter vervanging van Bravoflex. Hier is als gevolg van het ontbreken van een volwaardig alternatief geen vervolg aan gegeven. De buurtbussen lijn 271 en 277 zijn daarentegen wel in trek bij onze inwoners door een stijgend aantal gebruikers.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Alle bewoners de kans te bieden gebruik te maken van betaalbaar openbaar vervoer, hoogwaardig en/of op maat.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en vervoer	1.563	1.760	1.980	2.086
2.5 Openbaar vervoer				
Totaal lasten verkeer, vervoer en waterstaat	1.563	1.760	1.980	2.086
Baten verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en vervoer	78	89	85	61
2.5 Openbaar vervoer				
Totaal baten verkeer, vervoer en waterstaat	78	89	85	61
saldo verkeer, vervoer en waterstaat	1.485	1.671	1.895	2.025

Vergelijking van de begroting 2022 met de rekening 2022 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

2.1 Verkeer en vervoer (nadeel 130.000)

- Vooral door het uitvoeren van benodigd onderhoud op de wegmarkeringen is de post onderhoud straten 16.000 overschreden. Op het totale budget van €770K is dit een overschrijding van 2,35%. De wegmarkeringen voldoen nu weer aan het vereiste kwaliteitsniveau.
- Een uitgave van 38.000 voor de bereikbaarheidsagenda is gedekt uit de reserves.
- De 35.000 niet gerealiseerde inkomsten leges kabels en leidingen zijn veroorzaakt door een foutieve calculatie. Bij het rammen van de inkomsten is per abuis de hoeveelheid van 2021 mee geraamd waardoor de raming substantieel hoger was dan er daadwerkelijk aan inkomsten gerealiseerd kon worden.
- Overschrijding 22.000 op openbare verlichting wordt veroorzaakt door enerzijds hogere energiekosten en anderzijds bovenmatig onderhoud door uitval en storingen van armaturen en doorgeroeste masten.
- Overschrijding € 10.000 op gladheidsbestrijding is veroorzaakt door een uitbreiding van de stooiroute in verband met de werkzaamheden aan de Eindhovenseweg. Daarnaast zijn er nabij de rotonde grasbetontegels aangebracht om de toegankelijkheid van het strooimaterieel te borgen.
- Diverse kleine overschrijdingen op wegmeubilair en verkeersborden van 8.000.

03 Economie

3.1 Economische ontwikkeling

Lokaal Economisch Programma

Wat willen we bereiken?

Het behouden en versterken van een vitaal economische gemeenschap in Waalre.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Er is gewerkt aan de versterking van de centra van Aalst en Waalre-dorp.
- Een nieuwe toekomstvisie op bedrijventerreinen en kantoorlocaties is vastgesteld, de positie van Waalre in de Brainport regio alsook de werkgelegenheidssituatie is voor het programma van belang.
- In samenspraak met het bedrijfsleven is het lokaal economisch programma voor Waalre geactualiseerd.

Jaar 2022

- Na vaststelling van de Omgevingsvisie is de actualisatie van het Lokaal Economisch Programma ter hand genomen. Hierin zijn ook acties benoemd (actieprogramma) waar we de komende jaren samen met het bedrijfsleven mee aan de slag gaan om de economische kracht van Waalre te behouden c.q. te versterken.
- Voor de realisatie van het vitaal dorpshart Aalst zijn diverse deelprojecten opgepakt, zie programma 8.
- Voor de continuering van Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Den Hof periode 2023-2027 heeft er op basis van een meerjarenplan een draagvlakmeting onder de ondernemers en eigenaren plaatsgevonden.
- In overleg met betrokken eigenaren en ondernemers zijn de mogelijkheden om te komen tot een Bedrijven Investerings Zone (BIZ) voor winkelcentrum De Bus in Waalre-dorp verder verkend.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- In het Overlegplatform Economische Zaken is een concept notitie Lokaal Economische Speerpunten besproken. Deze sluiten aan bij het gemeentelijk beleid zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie en het concept-uitvoeringsprogramma. Dit is de basis om komende jaren samen aan de slag te gaan.
- Er heeft driemaal overleg plaatsgevonden met het BIZ bestuur Den Hof. Voor de continuering van BIZ Den Hof voor de periode 2023-2027 is er een verordening opgesteld en heeft een formele draagvlakmeting plaatsgevonden. Op basis van een positieve uitslag is de BIZ voor Den Hof de komende 5 jaar een feit.
- Er is vooralsnog te weinig draagvlak onder de ondernemers en eigenaren in het centrum van Waalre-dorp om een BIZ te starten. Wel wordt door de ondernemers bekeken of een winkeliersvereniging kan worden opgericht.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Ondernemers en inwoners krijgen duidelijkheid over de toekomstige economische ontwikkelingsrichting van Waalre. Hierin wordt duidelijk waar we ons de komende jaren op gaan richten.
- Inwoners profiteren van de hieruit voortkomende werkgelegenheid en voorzieningenniveau.

Samenwerking binnen het Stedelijke gebied Eindhoven, Metropoolregio en Brainport

Wat willen we bereiken?

De regio Zuidoost-Brabant wil haar positie als één van de best presterende regio's van Nederland en één van de meest technologisch innovatieve regio's van Europa behouden en versterken. Lokaal werken we aan het verder verstevigen van de positie van ons bedrijfsleven en het bieden van een aantrekkelijke woonomgeving voor werknemers in de gehele Brainportregio.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Het actieprogramma Economie uit de Samenwerkingsagenda Stedelijk Gebied Eindhoven 2018-2025 is uitgevoerd.
- Er is geparticipeerd in het samenwerkingsverband van de Metropoolregio Eindhoven binnen het thema Economie.
- De positie van en opgaven voor Waalre in de Brainport regio zijn nader bepaald en meegenomen in het Lokaal Economisch Programma.

Jaar 2022

- De Samenwerkingsagenda (waaronder het thema economie) van het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) is geactualiseerd en een nieuwe agenda voor de periode 2022-2026 is aan de raden ter vaststelling aangeboden.
- Na vaststelling van de programmeringsafspraken van de werklocaties binnen het SGE hebben de gemeenten afspraken over kwaliteitsprofielen van bestaande en nieuwe terreinen gemaakt. Gemeenten die werklocaties/bedrijventerreinen ontwikkelen dragen over de gemeentelijke m2 een financiële bijdrage af.
- De regionale kantorenafspraken zijn geactualiseerd en vastgelegd in een zogenaamde kantorenbrief.
- Subsidie aanvragen vanuit het bedrijfsleven zijn behandeld/gehonoreerd binnen het verbeterde Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties (ROW).
- Er is een verkenning gemaakt voor de actualisatie van de subregionale detailhandelsvisie, rekening houdende met de gevolgen van Covid-19.
- Er is gewerkt aan onderwerpen die binnen het thema Economie in de Metropoolregio aan bod komen.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Er is hard gewerkt aan een nieuwe Samenwerkingsagenda voor het Stedelijk Gebied Eindhoven. Tijdens een regioconferentie op 30 november 2022 hebben raadsleden wijzigingen en aanvullingen kunnen inbrengen.
- De nieuwe provinciale prognosecijfers voor bedrijventerreinen en kantoren zijn bekend. Op basis hiervan is een start gemaakt om de programmeringsafspraken te actualiseren.

- In de Kantorenbrief 2022 is de regionale kantorenmarkt (trends, vraag en aanbod) in beeld gebracht en worden enkele aanbevelingen gegeven en afspraken gemaakt.
- Er is een start gemaakt met het opstellen van een regionale detailhandelsvisie voor het SGE.
- Er heeft een tussentijdse evaluatie van het functioneren van het Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties (ROW) plaats gevonden. Een subsidieaanvraag voor project Microtuin (oud KPN gebouw aan de Fellenoord in Eindhoven) is gehonoreerd.
- Het concept Samenwerkingsakkoord 2023-2026 'In goede banen' van de Metropoolregio Eindhoven is opgeleverd met 5 strategische hoofdopgaven: schaa sprong wonen en ruimte, toekomstbestendig mobiliteitssysteem, toekomstbestendig energiesysteem, vitaal economisch systeem en vitaal landelijk gebied.
- Er is in de regio gewerkt aan de Strategische Agenda Brainport Eindhoven (doorontwikkeling van de mainportstatus)
- Diverse innovatieve samenwerkingsprojecten in de regio hebben een financiële bijdrage vanuit het Stimuleringsfonds van de Metropoolregio gekregen.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Ondernemers en inwoners profiteren in de Brainport-regio van het excellente vestigingsklimaat voor bedrijven, werkgelegenheid en een aantrekkelijke woonomgeving met een hoog voorzieningenniveau.

3.3 Bedrijfscontactfunctie

Wat willen we bereiken?

Goed contact onderhouden met het Waalres bedrijfsleven en hun behoeftes en wensen duidelijk in beeld hebben.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Huisvestingsvraagstukken van bedrijven zijn gezamenlijk bekeken binnen het 1-Loket SGE waardoor de meest passende locaties in de regio zijn aangeboden. Zo behouden wij en trekken wij bedrijven aan voor de regio.
- Er is regelmatig overleg en contact geweest met lokale bedrijven en ondernemersverenigingen.

Jaar 2022

- Waalre heeft aan '9voor1' (voorheen 1-loket SGE) deelgenomen. In dit overleg worden huisvestingsvragen van bedrijven vertrouwelijk behandeld.
- Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met het Overlegplatform EZ, het Ondernemers Contact Waalre, BIZ Den Hof en individuele bedrijven (waaronder bedrijfsbezoeken).

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Waalre heeft in 2022 deelgenomen aan '9voor1' waarin huisvestingsvragen van bedrijven worden besproken. Het bedrijfsloket '9voor1' is in 2022 tienmaal bij elkaar gekomen. Jaarlijks wordt er een monitoringsrapportage opgesteld.
- Er is, bijvoorbeeld in het Overlegplatform, overleg gevoerd met ondernemersverenigingen zoals het Ondernemers Contact Waalre, BIZ Den Hof, vereniging bedrijvenpark Het Broek, afvaardiging van de horeca Waalre en individuele ondernemers, c.q. bedrijven.

- Voor het 1^e kwartaal van 2022 is er een regeling voor de tegemoetkoming van de controle op de coronatoegangsbewijzen opgesteld en zijn aanvragen voor een bijdrage (m.n. vanuit horeca en verenigingen) afgehandeld.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Bedrijven met een huisvestingsvraag worden via '9voor1' (voorheen 1-loket SGE) naar de juiste locatie (bedrijventerrein of kantoorlocatie) in het SGE geleid.
- Bedrijven en ondernemers hebben direct contact met de gemeente om zaken aan te kaarten en te bespreken.

3.4 Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken?

Het regionaal positioneren van Waalre als de 'groene' schakel c.q. toegangspoort tussen (de zuidzijde van) het SGE en grotere, groene, recreatieve gebieden zoals 'de Kempen' en 'transnationaal park De Grote Heide'. Het vergroten van de aantrekkelijkheid van het Waalres buitengebied op het gebied van recreatie en toerisme; van Waalre en voor de inwoners van het stedelijk gebied.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

In samenspraak met stakeholders is een beleidsnotitie Toerisme & Recreatie inclusief uitvoeringsprogramma opgesteld en (deels) uitgevoerd. De projecten hebben betrekking op het behoud en verbeteren van de toeristisch recreatieve infrastructuur (routes, natuurpoorten, extra voorzieningen) het verbeteren van de samenwerking, informatievoorziening en promotie.

Jaar 2022

- Na vaststelling van de Visie Recreatie & Toerisme is gewerkt aan de eerste projecten van het uitvoeringsprogramma. Denk aan informatievoorziening (RegioRadar Eindhoven, pagina gemeentewebsite), inventarisatie wensen/kansen aanbieders, verbetering van recreatieve routes.
- Waalre participeert van 2021 tot en met 2023 in het samenwerkingstraject Van Gogh Nationaal Park.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Het onderzoek naar veilig recreëren op De Meeris (Sweco) is afgerond. De APV is aangepast en gemotoriseerd varen op De Meeris is naast zwemmen ook verboden. Ongemotoriseerd recreatief gebruik van het oppervlaktewater (zoals suppen, surfen, varen, kanoën, zeilen, etc.) op De Meeris is toegestaan.
- VisitBrabant Routebureau heeft een Routescan van de knooppuntroutes in Waalre gemaakt. Verbetervoorstellen zijn tijdens een werksessie met stakeholders besproken en worden in zijn algemeenheid als een verbetering van het netwerk gezien. Gefaseerd wordt nu verder gegaan met de verbetering van de recreatieve routes.
- Waalre heeft deelgenomen aan de samenwerking van het Van Gogh Nationaal Park.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Waalre wordt aantrekkelijker op het vlak van recreatie en toerisme. Denk aan betere fiets-, wandel- en ruiterspaden, mountainbike netwerken, betere informatie en promotie (website) en recreatieve poorten. Voor onze inwoners dus meer en mooiere mogelijkheden qua vrijetijdsbesteding.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten economie				
3.1 Economische ontwikkeling	46	64	63	52
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	57	48	54	46
3.4 Economische promotie	23	39	32	30
Totaal lasten economie	126	151	149	128
Baten economie				
3.1 Economische ontwikkeling	1	18	16	17
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	48	48	50	49
3.4 Economische promotie	96	76	175	207
Totaal baten economie	145	142	241	273
saldo economie	-19	9	-92	-145

Vergelijking van de begroting 2022 met de rekening 2022 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

3.1 Economische ontwikkeling (voordeel 12.000)

- Op de post economisch beleid is de specifieke rijksuitkering inzake de naleving van de controle coronatoegangsbewijzen geboekt. Dit veroorzaakt hier een meevaller van 9.000. Tegenover deze 9.000 staan uitgaven (inhuur toezichthouders) die verantwoord zijn binnen programma 1 Veiligheid.
- Onderuitputting salariskosten economische ontwikkeling 3.000.

3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (voordeel 7.000)

- Het beschikbare budget voor bedrijvencontact is niet volledig benut. Een voordeel van 7.000.

3.4 Economische promotie (voordeel 34.000)

- De opbrengst van toeristenbelasting is in 2022 hoger dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt doordat de opbrengst 2021 welke in 2022 is geïnd 32.000 hoger uitviel dan voorzien.
- Diverse kleine afwijkingen 2.000.

04 Onderwijs

4.1 Brede Scholen

Wat willen we bereiken?

Een soepele overgang van de ene ontwikkelingsfase naar de andere om achterstand of uitval te voorkomen. Onderwijs, sociaal-culturele en sportvoorzieningen versterken elkaar.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- De samenwerking tussen het onderwijs, de voor- en naschoolse voorzieningen (kinderopvang en peuterspeelzaalwerk) en de omgeving is tot stand gebracht waarbij de onderwijshuisvesting ondersteunend is geweest aan deze samenwerking.
- De Lokale Educatieve Jeugd Agenda 2016-2020 is uitgevoerd.

Jaar 2022

- Voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 is een gezamenlijke agenda gemaakt met de 'LEJA partners'. (onderwijs, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, jongerenwerk, bibliotheek). In het schooljaar 2021-2022 zijn de kernthema's waarop is ingezet eenzaamheid en weerbaarheid (met betrekking tot social media). Daarnaast is er een gezamenlijk plan gemaakt om de gelden die de scholen en de gemeente ontvangen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs effectief te besteden.
- Twee scholen hebben het programma van de Cultuurloper gevolgd.
- Scholen hebben de mogelijkheid gekregen een blazersklas te volgen van de harmonie.
- Onderwijs en kinderopvang zijn partners van het Waalres Sport- en Beweegakkoord en het Preventieakkoord.
- De samenwerking tussen de scholen en de bibliotheek is gecontinueerd, leerlingen hebben gebruik kunnen gemaakt van actuele boekencollecties op de scholen en de bibliotheek heeft een mediacoach ingezet.
- Schoolbesturen en de besturen van de aanbieders van voorschoolse educatie (KC De Wilderen, KC Dondersteentjes, KC Ekenrooi en kinderdagverblijf Het Avontuur) hebben gewerkt op basis van de 'Resultaatafspraken Voor- en Vroegschoolse Educatie' (VVE) Waalre. Hiermee is er een doorgaande lijn van voorschool (kinderdagverblijf) naar vroegschool (groep 1 en 2 van de basisschool) gerealiseerd. Er is op een eenduidige wijze gewerkt aan pedagogische doelen, ontwikkeling en ouderbetrokkenheid. Resultaten zijn gemonitord met een regionale 'VVE-monitor' en de gemeente Waalre heeft verantwoording afgelegd aan de onderwijsinspectie.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Er zijn in samenwerking met Halt, scholing en trainingen gegeven op de basisscholen voor de groepen 7 en 8 rondom social media en weerbaarheid.
- Eenzaamheid is een kernthema, hier hebben de scholen veel aandacht aan besteed. De gemeente heeft de focus in 2022 gelegd op de opvang van anderstalige leerlingen.
- Twee scholen hebben het programma van de cultuurloper gevolgd. Een derde school heeft zich ingeschreven.
- De VVE monitor is uitgezet en heeft gezorgd voor resultaatafspraken met de basisscholen, kinderopvangorganisaties en de gemeente. Zo is er een 'warme overdracht' voor alle kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte en is voor de school bekend welke kinderen die instromen in groep 1 een VVE indicatie hebben.

- Er is gewerkt met het programma 'Boekstart', waarmee een voorleescoach van de bibliotheek op vaste tijden aanwezig is in het consultatiebureau.
- De samenwerking tussen de scholen en de bibliotheek is gecontinueerd. De mediacoach is ingezet op de scholen.
- Er is veel geïnvesteerd in, kennisdeling en samenwerking tussen scholen, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, CMD en PlusTeam, op uitvoerend, management en bestuurlijk niveau.
- 1574 leerlingen van alle basisscholen in Waalre hebben de informatiebrochure Trommel zonder rommel ontvangen. Een gezonde lunch voor de hele klas is gewonnen door basisschool De Wilderen.
- 835 leerlingen van drie basisscholen hebben deelgenomen aan de actie "te voet en met de fiets naar school".

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Ouders ervaren minder bureaucratie rondom leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, doordat de scholen en andere jeugdpartners zoals het CMD efficiënt samenwerken rondom de inzet van ondersteuning vanuit passend onderwijs en jeugdhulp.
- Peuters volgen een methodisch ontwikkelingsgericht programma op de kinderopvang, dat aansluit op het programma in de onderbouw van de basisschool. Hierdoor wordt een goede overdracht/overgang naar het basisonderwijs gefaciliteerd.
- Jongeren die problemen ervaren in hun welbevinden weten waar ze terecht kunnen voor hulp en worden tijdig geholpen. En de scholen kunnen hun rol als vroegsignaleerder goed invullen. Hierdoor is er minder inzet van (zware) individuele voorzieningen vanuit de jeugdhulp nodig.

4.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Goede huisvesting om het brede-school-concept mogelijk te maken. Door middel van een multifunctionele inzet van de schoolgebouwen willen we de ontmoeting tussen verschillende groepen vergemakkelijken, verschillende manieren van leren faciliteren en wijkgebonden activiteiten mogelijk maken.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

Er zijn goede afspraken gemaakt met de schoolbesturen over de uitvoering van het onderhoud aan de scholen en over het multifunctioneel inzetten van de gebouwen.

Jaar 2022

- Er is een integraal huisvestingsplan (IHP) opgeleverd waarin beschreven staat hoe we omgaan met investeringen in onderwijshuisvesting op de korte en langere termijn.
- Er is een besluit genomen over de toekomstige huisvesting van de huidige twee basisscholen, de Meent en de Drijfveer, in de Voldijn.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is 90% gereed gekomen in 2022 en zal in april 2023 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.
- Er zijn twee noodlokalen aangekocht en geplaatst bij de Wilderen om de leerlingengroei de komende jaren op te kunnen vangen.
- De Brede School Aalst in Ekenrooi is opnieuw ingedeeld waardoor onderwijs en kinderopvang beter kunnen samenwerken.

- Er zijn nieuwe luchtbehandeling-installaties op de Meent geplaatst ten behoeve van een goed binnenklimaat.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- De schoolgebouwen in de gemeente Waalre bieden genoeg ruimte voor passend onderwijs en een gezonde, frisse leeromgeving voor de kinderen.

4.3 Lokaal onderwijsbeleid

Wat willen we bereiken?

Een samenhangende onderwijs-, ondersteunings- en hulpstructuur voor de jeugd en een positief opvoed- en opgroei-klimaat. De ondersteuning die het onderwijs biedt (passend onderwijs) sluit aan bij de ondersteuning die de gemeente biedt op basis van de Jeugdwet en de WMO.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Ouders zijn en blijven primair verantwoordelijk voor het opgroeien en de opvoeding van hun kinderen.
- Ondersteuningsvragen zijn snel gesignaleerd en aangepakt door het (preventief) inzetten van de sociale omgeving en ondersteuning vanuit het 'voorliggend veld'. Dit resulteert in een snellere en adequatere reactie en minder ondersteuningsvragen die opgeschaald worden naar specialistische hulpverlening.
- Ondersteuningsplannen Passend Onderwijs van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs zijn afgestemd met de deelnemende gemeenten.
- Gemeentelijke beleidsplannen voor jeugd zijn afgestemd met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs (Primair en Voortgezet Onderwijs).

Jaar 2022

- Het Beleidsplan Jeugd Waalre 2020-2024 heeft richting gegeven aan de werkzaamheden.
- Het samenwerkingsverband PO De Kempen, de Waalrese basisscholen, kinderopvangorganisaties en de gemeente Waalre hebben eenduidig gewerkt volgens het 'implementatieplan aansluiting PO-Jeugdhulp'. Hierin staan gezamenlijke afspraken betreffende o.a. de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de deelnemende partijen, communicatie naar ouders en het werken met de Meldcode Kindermishandeling en het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd. Zowel op uitvoerend, beleidsmatig (lokaal en regionaal) en bestuurlijk niveau is er een overlegstructuur om de aansluiting tussen (voor)school en jeugdhulp optimaal te laten verlopen.
- We hebben vanuit onze gemeentelijke rol de inzet van het Nationaal Programma Onderwijs door de scholen versterkt.
- We hebben onze verplichtingen in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid uitgevoerd, niet alleen d.m.v. het uitvoeren van de resultaatafspraken VVE, maar ook door de inzet van preventieve logopedie en een onderwijsassistent NT2 (Nederlands als 2^e taal).
- Er is een overzicht van het 'vrij toegankelijk aanbod' voor jeugdigen en ouders gesteld. Het CMD en de scholen zijn bekend met dit overzicht. Ouders en jongeren zijn regelmatig op dit aanbod geattendeerd via de communicatiekanalen van de scholen en de gemeente. Denk bijvoorbeeld aan groepsaanbod voor jeugdigen over omgaan met stress, de overgang naar het voortgezet onderwijs of het omgaan met een scheiding van ouders.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- We hebben geïnvesteerd in de zes ambities uit het beleidsplan jeugd (normaliseren, eigen kracht stimuleren, vroegsignalering en vroege interventie, preventie, toekomstbestendigheid en 'één gezin, één plan, één coördinator'). In 2023 volgt een tussentijdse evaluatie van het beleidsplan jeugd.
- Het nationaal programma onderwijs is ingezet vanuit onze gemeentelijke rol. Hierbij hebben we de volgende interventies ingezet. De preventieve logopedie is ingezet op de basisscholen en kinderopvangorganisaties. Er is een financiële bijdrage geleverd voor een onderwijsondersteuner voor de schakelklas. Boekstart en een bibliotheekcoach is gerealiseerd en een taalklas is gerealiseerd voor alle niet Nederlandse kinderen.
- Oekraïense vluchteling kinderen zijn opgevangen door alle basisscholen in Waalre.
- Het samenwerkingsverband PO de Kempen en de gemeente hebben bereikt dat Oekraïense vluchtelingkinderen opgevangen zijn op de scholen, onderwijs aangeboden kregen en psychische hulpverlening klaar stond.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor jeugdhulp, de aanvraagprocedure voor individuele voorzieningen jeugdhulp is helder en efficiënt.
- Ouders worden niet heen en weer gestuurd, maar ervaren dat zij zelf de regie hebben en passende hulp krijgen. Dit wordt onder meer gerealiseerd door een goede samenwerking tussen het onderwijs, kinderopvang, CMD, PlusTeam, huisartsen, jeugdgezondheidszorg en andere jeugdpartners.
- Ouders kunnen ook in met Medisch Centrum Aalst terecht voor vragen rondom de opvoeding en hulp voor hun kinderen.
- Kinderen met een taalachterstand krijgen extra hulp en ervaren dat zij beter mee kunnen komen met de rest van de klas.

4.3 Leerlingenvervoer

Wat willen we bereiken?

Leerlingen die niet zelfstandig naar school kunnen gaan en waarvan de ouders/verzorgers dit vervoer redelijkerwijs niet zelf kunnen uitvoeren, kunnen gebruik maken van het leerlingenvervoer, op basis van de Verordening Leerlingenvervoer gemeente Waalre.

Onder de noemer "gewoon waar mogelijk en speciaal waar nodig" willen we leerlingen helpen om zelfstandig te leren reizen naar en van school daar waar dit leerbaar en haalbaar is.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- De contracten voor Leerlingenvervoer zijn samen met de gemeente Eindhoven afgesloten en lopen tot en met 1 augustus 2021.
- De aanbestedingsprocedure voor het leerlingenvervoer is gestart. Vóór het schooljaar 2021-2022 is bekend welke vervoersbedrijven gecontracteerd zijn.
- De mogelijkheden van de integratie van het leerlingenvervoer en het Wmo-vervoer (Taxibus) met het openbaar vervoer zijn samen met de regio gemeenten van Taxibus onderzocht.
- Het zelfstandig reizen van leerlingen waar dit leerbaar en haalbaar is, is gestimuleerd. De ouders zijn geïnformeerd over best practices in Waalre.

Jaar 2022

- Vanwege Covid-19 is er een overbruggingscontract met de vervoerders afgesloten voor het schooljaar 2021-2022, samen met de gemeente Eindhoven.
- Samen met de gemeente Eindhoven is in 2021 de aanbestedingsprocedure voor het leerlingenvervoer gestart. Vóór het schooljaar 2022-2023 is bekend welke vervoersbedrijven zijn gecontracteerd.
- Samen met de gemeente Eindhoven is vóór 31 juli 2022 de aanbestedingsprocedure afgerond voor een toezichthouder leerlingenvervoer.
- De Verordening leerlingenvervoer is geactualiseerd.
- Er is structureel overleg met de Adviesraad leerlingenvervoer Waalre en de toezichthouder voor het leerlingenvervoer.
- Er is structureel overleg met de vervoersbedrijven, de toezichthouder en de gemeente Eindhoven.
- We stimuleren het zelfstandig reizen naar en van school voor kinderen waarbij dit mogelijk is. We ondersteunen dit met een trainingsprogramma van MEE Zuidoost Brabant.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De aanbestedingsprocedure is succesvol afgesloten. Hiervoor is één vervoersbedrijf gecontracteerd.
- Er is een start gemaakt met de aanbestedingsprocedure voor de toezichthouder leerlingenvervoer in samenwerking met de gemeente Eindhoven.
- De verordening leerlingenvervoer is geactualiseerd.
- Er zijn nieuwe adviesraadsleden toegetreden waarmee de adviesraad leerlingenvervoer is uitgebreid.
- Wekelijks hebben er overleg momenten plaats gevonden met de vervoersbedrijven, toezichthouder en de gemeente Eindhoven. Er zijn voor het schooljaar 2021-2022 honderd en één leerlingen die gebruik hebben gemaakt van het leerlingenvervoer. Hiervan zijn negentig leerlingen die gebruik hebben gemaakt van aangepast vervoer, hiervan zijn vier kinderen individueel vervoerd. Acht leerlingen hebben gebruik gemaakt van het openbaar vervoer en drie leerlingen kregen een vergoeding voor eigen vervoer.
- Er zijn vijf kinderen die het trainingsprogramma van MEE Zuidoost Brabant succesvol hebben afgerond.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Er is continuïteit en tevredenheid over de uitvoering van het leerlingenvervoer.
- We ontlasten ouders van kinderen die vanwege een beperking niet zelfstandig naar school kunnen reizen en gebruik maken van een voorziening leerlingenvervoer.
- We werken aan bewustwording bij ouders dat het zelfstandig kunnen reizen naar en van school bijdraagt aan het vergroten van het zelfvertrouwen van kinderen. Het maakt het meedoen aan activiteiten in hun eigen omgeving ook makkelijker wanneer vervoer geen probleem meer is.

4.3 Leerplicht

Wat willen we bereiken?

Voorkomen en bestrijden van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

De leerplichtambtenaren in de regio Zuidoost Brabant hebben meldingen van schoolverzuim in behandeling genomen en een bijdrage geleverd aan het voorkomen en bestrijden van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten. Hierbij is nauw samengewerkt met verschillende partners in de regio zoals regiogemeenten, (samenwerkingsverbanden van) scholen, jeugdhulp, jeugdbescherming en het openbaar ministerie.

Jaar 2022

- Er is een leerplichtambtenaar werkzaam binnen het CMD hiermee is er een heldere link tussen handhaving en zorg gecreëerd.
- Bestuurlijk is de gemeente Waalre vertegenwoordigd in de 'bestuurscommissie leerplicht' van de GGD.
- Het aantal thuiszitters in de gemeente Waalre is gehandhaafd op nul in 2022: geen thuiszitters.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De leerplichtambtenaar heeft haar werk gecontinueerd binnen het CMD en kennis gedeeld met schoolbesturen.
- Ouders zijn extra geïnformeerd rondom leerplicht, middels nieuwsbrieven.
- Leerplicht heeft Oekraïense vluchteling kinderen extra begeleid naar een juiste plek voor het verkrijgen van passend onderwijs. Hiervan waren 2 Oekraïense leerlingen met absoluut verzuim.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Ouders kunnen snel terecht met vragen over leerplicht, waarbij niet alleen sec wordt gekeken naar de regelgeving rondom leerplicht, maar ook naar de specifieke ondersteuningsbehoefte van het kind.
- Door verbinding van leerplicht en zorg wordt meer integraal naar de ontwikkeling van de jongere gekeken.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	73	73	74	74
4.2 Onderwijshuisvesting	572	673	702	709
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	502	626	698	665
Totaal lasten onderwijs	1.147	1.372	1.474	1.448
Baten onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	265	336	258	293
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	65	66	164	167
Totaal baten onderwijs	330	402	422	460
saldo onderwijs	817	970	1.052	988

Vergelijking van de begroting 2022 met de rekening 2022 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

4.1 Openbaar basisonderwijs (voordeel -)

- Geen verschil

4.2 Onderwijshuisvesting (voordeel 28.000)

- Hogere opbrengsten huur- en servicekosten, 35.000 voordeel (hogere huur Brede School Aalst en hogere doorbelasting servicekosten).
- Hogere gemeentelijke belastingen omdat de WOZ waarde flink is gestegen (nadeel 5.000). Ook voor volgend jaar wordt een hogere aanslag verwacht.
- Meer onderhoudskosten dan vooraf begroot. Tevens zijn de prijzen gestegen (nadeel 15.000).
- Lagere kosten verzekering 8.000.
- Er is geen schade door inbraak gemeld in 2022 (voordeel 5.000).

4.3 Onderwijs- en jeugdbeleid en leerlingenzaken (voordeel 36.000)

- Lagere salariskosten als gevolg van onderuitputting, voordeel 15.000.
- Aan preventief jeugdbeleid is 12.000 minder uitgegeven, doordat er minder gebruik is gemaakt van 'voorliggende voorzieningen' zoals trajecten van Humanitas en groepsaanbod van Lumens dan vooraf was ingeschat. Belangrijk om dit aanbod goed onder de aandacht te blijven brengen, waarbij de inzet van de sociale gids helpt.
- De kosten voor leerlingenvervoer zijn 5.000 lager.
Begin 2022 was er een coronaperiode waardoor er minder tijd gefactureerd is. Hierdoor zijn de kosten lager. Aantal leerlingen is gemiddeld gelijk gebleven. Schooljaar 2020-2021 94 leerlingen, schooljaar 2021-2022 96 leerlingen en huidige schooljaar 2022-2023 92 leerlingen.
- De kosten voor leerplichtwet zijn 2.000 lager en 2.000 extra inkomsten (RMC); in totaal 4.000 voordeel. De oude regionale afspraken over de verdeling van de RMC middelen zijn herzien. Hierdoor hebben wij 2.000 terugontvangen.

05 Sport, cultuur en recreatie

5.1-5.2 Sport

Wat willen we bereiken?

Door middel van het aanbieden van sport- en speelactiviteiten en -faciliteiten een bijdrage leveren aan een gezonde leefstijl van alle bewoners, leefbaarheid in wijken en buurten.

Vergroten van de verantwoordelijkheid en betrokkenheid van verenigingen en de samenleving bij de uitvoering van deze maatschappelijke opgaven.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- De sportaccommodaties en sportvoorzieningen zijn multifunctioneel ingezet; ook op andere beleidsterreinen zoals onderwijs en Wmo.
- Sporthal 't Hazzo is omgebouwd tot een duurzame sporthal.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor de situatie dat sporthal 't Hazzo niet meer gekoppeld is aan het zalencentrum.
- Duurzame beheersituatie gecreëerd voor de sportaccommodaties voor binnen- en buitensport.

Jaar 2022

- De kopgroep van het Waalres Sport- en Beweegakkoord, bestaande uit de ambitie-eigenaren, geeft namens alle partners uitvoering aan de geformuleerde ambities en bijbehorende acties.
- De sportcoach Uniek Sporten is zichtbaar in Waalre en legt actief verbindingen tussen sporters met een beperking (unieke sporters) en uniek sportaanbod.
- We verlenen de sportaanbieders (maar ook alle andere verenigingen en stichtingen) ondersteuning via de verenigingscontactfunctionaris in de vorm van materialen en/of advisering.
- De samenwerking tussen (sport-)organisaties die is ontstaan als gevolg van de coronacrisis is gecontinueerd.
- De exploitant van sporthal 't Hazzo en de Pracht is gestart met de exploitatie van beide sportaccommodaties (waaronder de vernieuwde ontmoetingsruimte van sporthal 't Hazzo).
- Het onderhoud en het beheer van de buitensportaccommodaties zijn samen met de gebruikers georganiseerd.
- Een verkenning naar de mogelijkheden voor het slim combineren van huidige sportvoorzieningen op één locatie wordt uitgevoerd.
- Sjors Sportief en Creatief, in het kader van meedoen voor iedereen, is voortgezet.
- Activiteiten zijn georganiseerd tijdens de Nationale Sportweek.
- De openbare speeltuinen opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Speelruimtebeleid Waalre 2018-2022 voor het jaar 2022 zijn heringericht.
- Kinderen uit minimagezinnen hebben financiële ondersteuning ontvangen voor sportactiviteiten volgens de overeenkomst met het Jeugdfonds Sport Brabant.
- Waardering aan (jonge) vrijwilligers is uitgesproken via de vrijwilligerspenning en het Waalre Club Talent.
- Binnen het thema voorzieningen en evenementen van het Stedelijk Gebied Eindhoven is gewerkt aan de doelstellingen uit de (geactualiseerde) samenwerkingsagenda en acties uit het jaarprogramma 2022.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De kopgroep van het Waalres Sport- en Bewegakkoord heeft namens alle partners uitvoering gegeven aan de geformuleerde ambities en bijbehorende acties.
- Gemeente Waalre heeft deelgenomen aan de regionale samenwerking Uniek Sporten Zuid Brabant. De sportcoach Uniek Sporten heeft contacten gelegd met circa 40 inwoners met een (potentiële) hulpvraag naar een sport of beweegactiviteit.
- De Waalrese sporthallen ('t Hazzo, de Pracht en Hoeveland) zijn op toegankelijke wijze geëxploiteerd door de exploitanten.
- In 2022 is een korte termijn oplossing (tot en met juli 2023) gevonden voor de impasse die is ontstaan tussen de gemeente en de exploitant van sporthal 't Hazzo en de Pracht. Er is een start gemaakt met de lange termijn oplossing vanaf augustus 2023.
- Het dagelijks- en groot onderhoud van de buitensportaccommodaties is samen met de gebruikers georganiseerd. Op sportpark Waalre is de plaatsing van duurzame ledverlichting afgerond en is een renovatieadvies opgesteld voor het hoofdveld.
- De verkenning naar de mogelijkheden voor het slim combineren van huidige sportvoorzieningen op één locatie is opgestart.
- Sjors Sportief en Creatief, in het kader van meedoen voor iedereen, heeft plaatsgevonden.
- Activiteiten zijn georganiseerd tijdens Nationale Sportweek.
- De (sport)verenigingen zijn ondersteund via de verenigingscontactfunctionaris in de vorm van materialen en/of advisering.
- Als gevolg van COVID-19 in de eerste maand van 2022 zijn Waalrese maatschappelijke organisaties, waarmee gemeente Waalre een huur-relatie heeft, financieel ondersteund.
- In het voorjaar van 2022 zijn 3 speeltuinen uit het voorgaande jaar compleet heringericht. Voor de 2 speelplekken voor het jaar 2022, zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Speelruimtebeleid Waalre 2018-2022, en voor de 2 doorgeschoven speelplekken uit 2021, is een inventarisatie uitgevoerd met de omgeving en is opdracht gegeven aan een partij die speeltuinen ontwerpt en realiseert. De ontwerpen worden in februari 2023 voorgelegd aan de omgeving, waarna in het tweede kwartaal van 2023 de speeltuinen worden gerealiseerd. Ook voor het Speelbos, achter de basisscholen aan de Maximiliaanlaan, is opdracht gegeven aan een partij die ontwerpt en realiseert. De buurt, de scholen, de bosgroep en de IVN zijn geïnformeerd over het ontwerp en de uitvoering vindt het voorjaar van 2023 plaats.
- In totaal 75 kinderen uit minimagezinnen hebben financiële ondersteuning ontvangen voor sportactiviteiten volgens de overeenkomst met het Jeugdfonds Sport Brabant.
- Vanwege COVID-19 heeft de jaarlijks vrijwilligersavond in 2020 en 2021 niet kunnen plaatsvinden. In 2022 zijn deze vrijwilligers alsnog in het zonnetje gezet en is aan hen de vrijwilligerspenning uitgereikt of zijn benoemd tot Waalre Club Talent.
- De jaarlijkse vrijwilligersavond 2022 is georganiseerd en Waalrese vrijwilligers (jong en oud) hebben die avond de waardering ontvangen (vrijwilligerspenning of Waalre Club Talent).
- Binnen het thema voorzieningen en evenementen van het Stedelijk Gebied Eindhoven is gewerkt aan de doelstellingen uit de samenwerkingsagenda 2018-2025 en de acties uit het jaarprogramma 2022.

Wat is de impact voor onze inwoners?

We faciliteren een gezonde leefstijl, ruimte om te sporten en te bewegen, ontmoeting en leefbaarheid in wijken en buurten voor alle inwoners. Dit doen we samen met inwoners (kinderen), verenigingen en andere maatschappelijke partners.

5.3 Cultuur

Wat willen we bereiken?

Een bijdrage leveren aan de brede ontwikkeling van de inwoners van Waalre (o.a. historisch erfgoed, muziek, literatuur, kunst), waarbij de eigen verantwoordelijkheid en het organiserend vermogen van de inwoners en organisaties leidend is. De gemeente neemt hierin wel een faciliterende en stimulerende rol.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Tot en met 2020 is een deel van de middelen voor muzikeducatie ingezet voor het stimuleren van deelname aan cultuuractiviteiten door kinderen uit minimagezinnen. Bij het nieuw op te stellen cultuurbeleid bekijken we hoe we een grotere doelgroep kunnen bereiken met het beschikbare geld voor muzieksubsidies.
- De culturele verenigingen hebben dezelfde financiële ondersteuning gekregen en ondersteuning in middelen of advies als andere verenigingen, waar mogelijk maken we concrete prestatieafspraken.
- Het huidige Kunst- en Cultuurbeleid van de gemeente Waalre is heroverwogen, zowel wat betreft inhoud als het beoogde effect.

Jaar 2022

- We hebben kinderen uit minimagezinnen subsidies muzikeducatie verleend volgens de nieuwe overeenkomst met het Jeugdfonds Cultuur Brabant 2022. Via Stichting Leergeld Valkenswaard e.o. kunnen wij doorverwijzen om in aanmerking te komen voor een extra vergoeding.
- Organisaties en verenigingen hebben subsidies ontvangen volgens de nieuwe prestatieovereenkomsten.
- We hebben de culturele verenigingen en inwoners ondersteuning verleend via de verenigingscontactfunctionaris in de vorm van materialen en/of advisering.
- We hebben stappen gezet met deelnemende scholen om het programma voor de Cultuurloper / Cultuur met Kwaliteit voor te bereiden voor schooljaar 2022 – 2023.
- Er is een nieuw beleidsplan kunst en cultuur.
- Er wordt vorm gegeven aan kunst- en cultuurprojecten in natuurgebied Dommeldal De Hogt voor een gezamenlijk kunstroutenetwerk in het stedelijk gebied Eindhoven. In taakveld 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing wordt verder ingegaan op het aspect natuur en recreatie.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- In 2022 hebben 28 kinderen meegedaan met het Jeugdfonds Cultuur. Kinderen hebben via het Jeugdfonds cultuur muzikeducatie ontvangen, maar hebben via het fonds ook deelgenomen aan andere vormen van cultuur. Ook Stichting Leergeld Valkenswaard e.o. heeft een rol gespeeld bij de financiële ondersteuning.
- We hebben een nieuwe meerjarige overeenkomst gesloten met de Stichting Jeugdfonds Cultuur Brabant.
- We hebben in 2022 maatschappelijke, prestatie-, pilot- en overige subsidies verleend aan organisaties en verenigingen zodat zij activiteiten konden ondernemen in Waalre. Ook hebben we voor een aantal subsidies nieuwe meerjarige prestatieovereenkomsten gemaakt.
- In 2022 hebben we een nieuw initiatief Fietsmaatjes met subsidie gesteund.
- We zijn coulant omgegaan met het vaststellen van subsidies voor verenigingen die last hebben ondervonden van de coronamaatregelen.

- We hebben ondersteuning verleend aan culturele verenigingen en inwoners met materialen en advies.
- Een derde school heeft zich aangesloten bij de Cultuur Loper: de Christoffelschool.
- De Cultuur Nota 2022 is vastgesteld. Naar aanleiding van dit besluit is de cultuuraanjager aangesteld. Daarnaast is het onderzoek naar het Waalres Museum gestart.
- De projectleider voor natuurgebied Dommeldal De Hogt is gestart met het Waalres deelproject als onderdeel van het regionale kunstroutenetwerk.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Kinderen in Waalre kunnen muzieklessen volgen, ook kinderen uit minimagezinnen, zij kunnen ook deelnemen aan dans, theater en andere kunstzinnige activiteiten.
- Culturele, kunstzinnige en museale activiteiten vinden plaats in Waalre.
- We helpen organisaties met vragen op het gebied van kunst en cultuur met materialen en advies en de invloed van Corona op hun organisatie.
- Op scholen komt cultureel onderwijs volgens de richtlijnen van en met ondersteuning van het landelijk programma Cultuur met Kwaliteit, in Brabant de Cultuur Loper.
- We vragen stakeholders die belang hebben bij het gebied van kunst en cultuur in Waalre om input en verwerken dat in het beleidsplan Kunst en Cultuur.
- Waalres Erfgoed bewaart foto's, films, documenten over het verleden van Waalre. Zij brengen hierover, indien mogelijk, jaarlijks een boek uit.

5.6 Media

Wat willen we bereiken?

De bibliotheek zorgt voor leesbevordering, taalontwikkeling en mediawijsheid bij kinderen op basisscholen en zorgt voor een aanbod voor volwassenen. De lokale omroep (een wettelijke verplichting) houdt Waalrenaren op de hoogte van lokaal nieuws in Waalre en Eindhoven en omgeving.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Er is een meerjarig subsidiecontract met Bibliotheek Eindhoven gesloten.
- Waalre is voor 5 jaar aangesloten bij Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving, gebaseerd op wat in 'De Kracht van Waalre' is aangegeven: focus op en samenwerken met partners van het stedelijk gebied Eindhoven.

Jaar 2022

- Bibliotheek Eindhoven heeft de dienstverlening uitgevoerd conform het nieuwe contract.
- We hebben een subsidie aan Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving verleend.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Dienstverlening bibliotheek Eindhoven / Waalre is uitgevoerd in 2022. In juni 2022 is de bibliotheek Eindhoven / Waalre gestart met het Informatiepunt Digitale Overheid.
- De subsidie aan Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving is verleend.

Wat is de impact voor onze inwoners?

De bibliotheek biedt een bibliotheekpunt in Het Huis van Waalre aan en vier bibliotheekpunten op scholen met een mediacoach. Daarbij biedt ze ook het Taalcafé het Digicafé en het Informatiepunt Digitale Overheid aan in Het Huis van Waalre.

De lokale omroep informeert inwoners van Waalre over nieuws van Waalre en nieuws over regio Eindhoven. Regio Eindhoven wordt ook over nieuws van Waalre geïnformeerd.

5.7 Openbaar Groen

Wat willen we bereiken?

Ons doel is om in de Brainportregio de groenste woongemeente te blijven. Als stip op de horizon werken we toe naar het behouden en versterken van de groene uitstraling als essentieel en karakteristiek onderdeel van de gemeente Waalre. In samenspraak met bewoners komen tot een integrale aanpak van de openbare ruimte.

De groene uitstraling als essentieel en karakteristiek onderdeel van de gemeente Waalre behouden en waar mogelijk versterken. Waalre hiermee positioneren als aantrekkelijke woon-, verblijf- en werkomgeving. In samenspraak met bewoners komen tot een integrale aanpak van de openbare ruimte.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Er is invulling gegeven aan de thema's in het Beleid- en Beheerplan Groen en Bomen, zoals bijvoorbeeld het vergroten van de biodiversiteit en het klimaatbestendig maken van het openbaar groen door meer diversiteit in de samenstelling en opbouw van het groen.
- Particuliere bomen genieten bescherming door de Groene Kaart (kapbeleid) en zijn met subsidie in stand gehouden.
- Het Openbaar Groen is gerenoveerd of vervangen als onderdeel van het integraal meerjarenplan openbare ruimte (groen, wegen, riolering) 2018-2024'.
- Het prioriteringsplan dat is opgesteld voor het vervangen van groen en bomen, in het kader van de inhaalslag voor het wegwerken van achterstanden in de vervanging van slechte groenvoorzieningen en bomen is uitgevoerd. De uitstraling en groene kwaliteit van Waalre is hierdoor hersteld, behouden en versterkt.

Jaar 2022

- De eerste fase van het prioriteringsplan voor het vervangen van groen en bomen is in samenspraak met bewoners gerealiseerd.
- Het integraal contract voor het beheer van de openbare ruimte (IBOR) is uitgevoerd en op basis van burgers tevredenheid verlengd.
- In het kader van de reconstructie van de Traverse Zuid zijn groenvoorzieningen gerenoveerd en is het areaal openbaar groen toegenomen.
- Het (maai-)beheer van de bermen is voor het vergroten van de biodiversiteit aangepast en uitgevoerd.
- De voorbereiding voor het opheffen van hitte eilanden middels vergroening, zoals in het centrum van Aalst en de N69, is in het kader van de realisatie Vitaal Dorpshart Aalst en herinrichting N69 opgestart.
- Het groen in de openbare ruimte van woonwijk de Smaragd is aangebracht.
- Door te participeren in een klimaatplein bij een lokaal tuincentrum zijn inwoners gestimuleerd om hun terrein te vergoenen.
- Het groot onderhoud aan wegen en de renovatie van het groen in de Bannenberglaan e.o. is gerealiseerd.
- Groenaanleg in combinatie met bouwprojecten; Medisch Centrum Waalre, Waalre Noord, De Keijzer, 't-Hazzo e.d.
- Het vergroten van de biodiversiteit in het buitengebied is opgestart middels de aanleg van bijvoorbeeld bloemrijke akkerranden en bermen.
- Fase 2 van de natuurlijke inpassing van fietspad Dommeldal de Hogt is gerealiseerd.

- Er is invulling geven aan natuur- en milieueducatie (o.a. organisatie boomplantdag, opschoondag e.d.) en de samenwerking met IVN is verder uitgebouwd.
- Middels een goede digitale ontsluiting van onderliggende beleidsdocumenten en kaartbeelden hebben onze inwoners beter inzicht gekregen in ons lokaal boom- en kapbeleid.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De eerste fase van het vervangingsplan voor het vervangen van groen en bomen is in samenspraak met bewoners nog niet gerealiseerd. De voorbereiding van het vervangingsplan heeft o.a. door capaciteitsgebrek een vertraging opgelopen.
- Het integraal contract voor het beheer van de openbare ruimte (IBOR) is uitgevoerd en op basis van burgers tevredenheid verlengd.
- In het kader van de reconstructie van de Traverse Zuid zijn nieuwe groenvoorzieningen gerealiseerd en is het areaal openbaar groen toegenomen.
- Het (maai-)beheer van de bermen is voor het vergoten van de biodiversiteit aangepast en uitgevoerd.
- De voorbereiding voor het opheffen van hitte eilanden middels vergroening, zoals in het centrum van Aalst en de N69, is in het kader van de realisatie Vitaal Dorpshart Aalst en herinrichting N69 uitgevoerd. In het ontwerp voor Den Hof is hier invulling aan gegeven middels het plannen van extra groen.
- Het aanbrengen van het groen in de openbare ruimte van woonwijk de Smaragd is voor alle fases gerealiseerd.
- Door te participeren in een klimaatplein bij een lokaal tuincentrum zijn inwoners gestimuleerd om hun terrein te vergroenen.
- Het groot onderhoud aan wegen en de renovatie van het groen in de Bannenberglaan e.o. is in uitvoering. Naar verwachting in maart 2023 gereed.
- Groenaanleg in combinatie met bouwprojecten; Medisch Centrum Waalre, Waalre Noord (Boslaantjes), De Keijzer e.d. is gerealiseerd. De groenaanleg van 't-Hazzo is nog niet gerealiseerd.
- Het vergroten van de biodiversiteit in het buitengebied middels de aanleg van bijvoorbeeld bloemrijke akkerranden en bermen is gerealiseerd. Zoals bijvoorbeeld langs de Dreefstraat, Loondermolenweg en Molenstraat.
- Fase 2 van de natuurlijke inpassing van fietspad Dommeldal de Hogt is nog niet gerealiseerd, vanwege het uitlopen van de voorbereidende werkzaamheden (vergunningstraject).
- Er is invulling gegeven aan natuur- en milieueducatie (o.a. organisatie boomplantdag, opschoondag e.d.) en de samenwerking met IVN is verder uitgebouwd.
- Het digitaal ontsluiten van beleidsdocumenten en kaartbeelden richting onze inwoners is in 2022 voorbereid.

Wat is de impact voor onze inwoners?

De groene uitstraling als essentieel en karakteristiek onderdeel van de gemeente Waalre blijft behouden en waar mogelijk versterkt. Waalre blijft zich hiermee positioneren als aantrekkelijke woon-, verblijf- en werkomgeving.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten sport, cultuur en educatie				
5.1 Sportbeleid en activering	39	78	143	131
5.2 Sportaccommodaties	851	993	1.155	1.156
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	41	59	119	92
5.5 Cultureel erfgoed	15	8	16	11
5.6 Media	299	301	301	303
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.654	1.680	1.690	1.696
Totaal lasten sport, cultuur en educatie	2.899	3.119	3.424	3.389
Baten sport, cultuur en educatie				
5.1 Sportbeleid en activering	72	70	64	51
5.2 Sportaccommodaties	221	688	541	564
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	17	9	6
5.5 Cultureel erfgoed	-		-	-
5.6 Media	-		-	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	46	54	14	56
Totaal baten sport, cultuur en educatie	339	829	628	677
saldo sport, cultuur en educatie	2.560	2.290	2.796	2.712

Vergelijking van de begroting 2022 met de rekening 2022 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

5.1 Sportbeleid en activering (nadeel 1.000)

- Geen verschil van betekenis

5.2 Sportaccommodaties (voordeel 22.000)

- in 2022 hebben we minder uitgegeven aan elektra en gas dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door af/verrekeningen uit voorgaande jaren. Voor de sporthallen betekent dit een voordeel van 10.000, voor buitensportaccommodatie Aalst een voordeel van 11.000 en een voordeel van 9.000 bij Buitensportaccommodatie Waalre.
- Sporthallen: lagere kosten OZB, voordeel 5.000.
- Hogere kosten uitbesteding beheer en onderhoud groen buitensportaccommodatie Aalst, nadeel 4.000 en Buitensportaccommodatie Waalre, nadeel 9.000.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (voordeel 24.000)

- Restant krediet 'Cultuurloper 2021-2024'; per saldo 28.000 voordeel is gestort in de reserve 'Overlopende posten' en wordt in 2023/2024 uitgegeven.
- Nadeel krediet 'Kunstroutenetwerk deel SGE' 4.000.

5.5 Cultureel erfgoed (voordeel 5.000)

- In 2022 hebben we meer uitgegeven aan de pomp en kiosk op de markt in Waalre en de fontein den Hof; nadeel 2.000 (door hogere kosten i.r.t. energie/water verbruik). Er is in 2022 minder uitgegeven aan monumenten en de monumentencommissie dan geraamd, dit betekent een voordeel van 7.000.

5.6 Media (nadeel 2.000)

- Geen verschil van betekenis

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (voordeel 36.000)

- In 2022 zijn de salariskosten openbaar groen en recreatie lager dan begroot, dit is een voordeel van 31.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de detachering van een medewerker.
- In 2022 zijn er minder uitgaven geweest m.b.t. de boomfeestdag en andere evenementen; hier is in totaal een voordeel van 5.000 te zien.

06 Sociaal domein

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (CMD/ Plusteam)

Wat willen we bereiken?

Een laagdrempelige voorziening voor alle vragen over zorg en welzijn zoals de Wmo, jeugd en gezin, leerplicht, minimaregelingen, werk en inkomen, schuldhulpverlening en mantelzorg.

Er wordt uitgegaan van een integrale aanpak met een preventief karakter. Er is één contactpersoon per gezin of alleenstaande. Er wordt nadrukkelijk gekeken naar de zelfredzaamheid, wat iemand zelf kan en waar hulp/ondersteuning bij nodig is.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Het Centrum Maatschappelijke Dienstverlening (CMD) is doorontwikkeld met als doel de versterking van de kwaliteit van dienstverlening aan de inwoner in het gehele sociale domein.
- Alle individuele jeugdhulpcliënten uit de gemeente Waalre en hun gezinnen zijn in beeld gebracht en hebben een vaste coach uit het CMD of PlusTeam.
- Integrale benadering "één gezin, één plan, één coördinator" is gemeengoed.
- Softwarematige ondersteuning en alle bijbehorende functionaliteiten functioneert goed en werkt ondersteunend voor het CMD en PlusTeam (administratieve lastenvermindering) en genereert managementinformatie.

Jaar 2022

- De gemeenten Waalre en Geldrop Mierlo hebben een heldere gezamenlijke opdracht met meetbare resultaatafspraken (kpi's) uitgezet bij het PlusTeam. Het CMD Waalre en het PlusTeam werken constructief samen op basis van duidelijke samenwerkingsafspraken over werkwijze, taken, rollen en bevoegdheden.
- Het CMD heeft initiatieven ontplooid om zo laagdrempelig mogelijk te zijn voor inwoners. CMD consultants hebben voorzieningen ingezet op basis van de verordening Jeugd & Wmo en de verordening Participatiewet en hebben daarnaast tijd besteed aan preventief werken. Er is een goed cliëntvolgsysteem gebruikt dat voldoet aan privacy wetgeving. Jeugdconsultanten hebben een eenduidig werkproces geïmplementeerd.
- Burgerparticipatie in het Sociaal Domein is verder ontwikkeld.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De gemeenten Waalre en Geldrop Mierlo hebben een heldere gezamenlijke opdracht met meetbare resultaatafspraken (kpi's) uitgezet bij het PlusTeam. Het CMD Waalre en het PlusTeam werken constructief samen op basis van duidelijke samenwerkingsafspraken over werkwijze, taken, rollen en bevoegdheden. Er is een nieuwe directeur gestart bij het PlusTeam die de deze opdracht verder wegzet in een plan van aanpak.
- CMD consultants hebben voorzieningen ingezet op basis van de verordening Jeugd & Wmo en de verordening Participatiewet. Er is een cliëntvolgsysteem gebruikt dat voldoet aan privacy wetgeving. Jeugdconsultanten hebben een eenduidig werkproces geïmplementeerd. Vanwege de werkdruk zijn er geen extra preventieve activiteiten ontplooid, anders dan deelname aan een aantal voorlichtingsbijeenkomsten in het kader van 'Waalre in gesprek'.
- De samenwerking met de Participatieraad Sociaal Domein Waalre is verder ontwikkeld. De Participatieraad werkt met 'thema werkgroepen' die nauw betrokken zijn bij het

beleidsproces (zowel aan de voorkant bij beeldsvorming als bij de (tussentijdse) evaluatie van beleid).

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Inwoners kunnen met al hun hulpvragen terecht bij het CMD en we streven ernaar wachtlijsten zoveel mogelijk te beperken.
- De toegang tot zorg en ondersteuning voor inwoners is laagdrempelig, persoonlijk en dichtbij in de eigen gemeente georganiseerd.
- Door de samenwerking met de partners in de toegang (huisartsen, PlusTeam, onderwijs) kan tijdig kwalitatief goede zorg worden ingezet.

Wijkcentra

Wat willen we bereiken?

Inwoners de mogelijkheid bieden om deel te nemen aan en/of gebruik te maken van cultureel maatschappelijke activiteiten, van wijkzorg en van wijk-overstijgende activiteiten. We bieden levensloopbestendige wijken en buurten. Wij borgen de mogelijkheid voor ontmoeten in elke wijk voor nu en later.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018 – 2022

- Accommodaties zijn multifunctioneel ingezet.
- De (zorg)activiteiten in de wijkcentra zijn doorontwikkeld conform zorgcontracten.
- Wijken en buurten zijn levensloopbestendig. De voorzieningen zijn voor iedereen goed bereikbaar.
- De sociaal culturele activiteiten zijn gesubsidieerd volgens het geldende subsidiebeleid voor deze periode.
- Heldere visie op de mate van privatisering van gemeentelijk vastgoed. We organiseren hier voor een raadsbrede discussie rondom de gemeenschapshuizen en sportaccommodaties.
- Verdere ontwikkeling van Het Huis van Waalre als ontmoetingsplek.

Jaar 2022

- De Pracht voert haar werkzaamheden uit op basis van de nieuwe prestatieovereenkomst met de gemeente. Hier is de subsidie op gebaseerd.
- Begin 2021 is de verbouwing van de sporthal en ontmoetingsruimte 't Hazzo gestart. De sporthal blijft gedurende de verbouwing in gebruik. Eind 2021 wordt de nieuwe ontmoetingsruimte/kantine in gebruik genomen. De verbouwing wordt begin 2022 afgerond. In de laatste fase zijn delen van de gevels aan de buitenzijde aangepast met vergroening.
- De samenwerking tussen de PrachtDag en Neffe de kerk is verder uitgebouwd.
- Het Klooster wordt verbouwd om naast het verenigingsleven ruimte te bieden aan zorgwoningen.
- We hebben de samenhang tussen de verschillende gemeenschapshuizen geëvalueerd.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De subsidie 2022 voor De Pracht is verleend volgens de prestatieovereenkomst.
- Er heeft met enige regelmaat afstemmingsoverleg plaatsgehad tussen De PrachtDag en Neffe de Kerk.

- De verbouwing van sporthal en ontmoetingsruimte 't Hazzo is begin 2022 is afgerond. In het eerste half jaar van 2022 is de vergroening aan de gevels aangebracht. Eind 2022 is opdracht verleend voor extra zonnepanelen op het dak van de ontmoetingsruimte.
- In het najaar van 2022 zijn de circa 22 zorgappartementen opgeleverd in het verbouwde Klooster. Het concept is in zijn geheel opgeleverd en alle verenigingen hebben inmiddels ruimschoots de mogelijkheid gekregen om terug te komen in het Klooster. Naast het verenigingsleven en de zorgappartementen wordt er in het Klooster ook ruimte geboden aan verschillende (zorg)ondernemers die er kantoor houden en hun cliënten ontvangen.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- De ontmoetingsruimten hebben een belangrijke maatschappelijke functie; inwoners kunnen hier terecht voor ontmoeting, meedoen, ontwikkeling en zelf iets organiseren. Hierdoor zetten we in op minder eenzaamheid en meer gezondheid.

6.3 Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?

- Het garanderen van een bestaansminimum voor inwoners, die geheel of gedeeltelijk niet zelfstandig kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud.
- Inwoners met arbeidsvermogen de noodzakelijke ondersteuning (loonkostensubsidie, werkplekaanpassing en begeleiding) bieden zodat zij in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen (Participatiewet).

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018 -2022

- Uitvoeren van de Participatiewet (bijstandsuitkeringen) en de regelingen Ioaw, Ioaz, Bbz.
- Integrale benadering van personen en gezinnen bij vraagstukken op het gebied van het sociale domein.
- Doorlopende bestandsanalyse met als doel uitstroom naar arbeid.

Jaar 2022

- De nieuwe Wet Inburgering is met ingang van 1 januari 2022 ingevoerd. Hierbij wordt regionaal samengewerkt m.b.t. de inkoop van scholing. Op uitvoeringsniveau (CMD) zijn afspraken gemaakt met de gemeente Veldhoven.
- Inburgeringsplichtigen worden in staat gesteld zo snel mogelijk mee te kunnen doen in de Nederlandse samenleving. Zij hebben hiervoor een inburgeringstraject op maat ontvangen. Dit betekent dat ze de begeleiding hebben gekregen die nodig is in de persoonlijke situatie van de inburgeringsplichtige. Zoals taalonderwijs, maatschappelijke begeleiding en toeleiding naar (betaalde) arbeid of vrijwilligerswerk.
- Er zijn afspraken gemaakt met gemeente Veldhoven en met belangrijke maatschappelijke partners zoals Vluchtelingenwerk.
- Ondernemers die gebruik hebben gemaakt van de Tozo-regeling hebben ondersteuning op de arbeidsmarkt ontvangen door IMK (Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf). Door IMK zijn heroriëntatiegesprekken (op de arbeidsmarkt) gevoerd met de betreffende ondernemers.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Er is uitvoering gegeven aan de nieuwe wet Inburgering i.s.m. gemeente Veldhoven. Inburgeringsplichtigen zijn in staat gesteld zo snel mogelijk mee te kunnen doen in de Nederlandse samenleving. Zij hebben hiervoor een inburgeringstraject op maat ontvangen.

- De aanbesteding "Levensvatbaarheidsonderzoeken zelfstandigen" is afgerond (o.b.v. Participatiewet).
- De aanbesteding "Arbeidskundige advisering" (o.b.v. Participatiewet) is afgerond.
- Gemeentelijke opvang t.b.v. vluchtelingen uit de Oekraïne is gerealiseerd. Panden zijn geschikt gemaakt voor bewoning en ingericht.
- Vluchtelingen uit de Oekraïne zijn gehuisvest.
- Vluchtelingen uit de Oekraïne zijn voorzien van voorschotten en leefgeld.
- Vluchtelingen uit de Oekraïne zijn voorzien van maatschappelijke begeleiding en onderwijs. In nauwe samenwerking met Vluchtelingenwerk Waalre, Voedselbank Waalre, Kringloop de Kempen en gemeente Veldhoven.
- Energietoeslag is uitbetaald aan inwoners.
- Energiecoach is ter beschikking gesteld aan inwoners.
- Opstellen Geldzorgenbeleid is in gang gezet met daarbij informatieavonden en werksessies met maatschappelijke organisaties.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Door de integrale ondersteuning van het CMD kunnen inwoners met diverse beperkingen/problemen worden ondersteund om mee te kunnen doen op de verschillende leefgebieden.

6.3.1 Minimabeleid

Wat willen we bereiken?

- Het minimabeleid heeft als speerpunt het bestrijden van armoede. Voorop staat participatie in de samenleving en verhoging van de zelfredzaamheid van de inwoner. De nadruk ligt op de kwetsbare volwassenen en kinderen in de gemeente die minder goed voor zichzelf kunnen zorgen.
- Speciale aandacht voor doelgroepen die door stapeling van kortingen op toelagen en verhoging van kosten in de problemen komen.
- Bestrijding van armoede en de uitvoering van het minimabeleid en inkomensondersteuning door het Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD);
- Het CMD werkt vanuit een integrale benadering en neemt bij armoedebestrijding en uitvoering van het minimabeleid de versterking vanuit de drie decentralisaties mee (Wmo/ Jeugdwet/ Participatiewet).
- Pro actieve schulddienstverlening met aandacht voor preventie.
- Inzetten op preventie om schuldsituaties te voorkomen door "vroegsignalering" en een bijdrage leveren aan het Netwerk Waalre Schuldenvrij (burgerinitiatief).
- Doelgerichte inzet "Klijnsma middelen" ter bestrijding van armoede onder kinderen.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Bevorderen integrale aanpak door ontwikkeling van het CMD te stimuleren.
- Het verstrekken van individuele Bijzondere bijstand.
- Het verstrekken van een individuele inkomensvoetingsbijstand.
- Ondersteuning van minima door aanvullende regelingen zoals de "Meedoen bijdrage", deelname aan het Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds, korting op de premie van de ziektekostenverzekering en faciliteren van Stichting Leergeld.
- Uitvoering van schulddienstverlening door het lokale CMD.
- Inzetten en "Vroeg signalering" en samenwerking met Burgerschuldhulp Waalre in het voorkomen van schuldsituaties.

Jaar 2022

- Met de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening is vroegsignalering van schulden een wettelijke taak van de gemeente geworden. De gemeente Waalre heeft hiervoor een convenant afgesloten met de betrokken partijen (Brabant Water, CZ/VGZ, woningcorporaties). Aan dit convenant is uitvoering gegeven. Hierdoor zijn schulden in een zo vroeg mogelijk stadium gesignaleerd en aangepakt.
- De trajecten van inwoners in de schuldhulpverlening worden gemonitord (zowel het stabiliseren van de situatie van de inwoner als het verdere schuldhulpverleningstraject). Indien hieruit blijkt dat resultaten onvoldoende worden behaald, vindt bijstelling plaats.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Vroegsignalering ter voorkomen of bestrijden van schulden is geoptimaliseerd door te werken met het signaleringssysteem RIS en door het afsluiten van convenanten met een grote hoeveelheid aan energieleveranciers, woningcorporaties en zorgverzekeraars.
- Fashioncheques zijn uitgereikt aan kinderen/jeugdigen van minima. Dit in nauwe samenwerking met Stichting Leergeld. Bekostiging vanuit de Klijnsma-gelden.
  - Fashioncheques: 160
  - Bijzondere bijstand: 159
  - Energietoeslag: 516
  - Individuele inkomenstoeslag: 086
  - Meedoenbijdrage 2022: 259
  - Speelcadeau: 063
- 167 inwoners hebben een uitkering op basis van de Participatiewet ontvangen per eind 2022.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Door de diverse vormen van financiële ondersteuning hebben de inwoners met een minimuminkomen de mogelijkheid om mee te doen in Waalre.

6.4 Begeleide participatie

Wat willen we bereiken?

- Doel van de Participatiewet is inwoners een bestaansminimum te garanderen door een bijstandsuitkering te verstrekken en/of inwoners met een arbeidsvermogen kansen op regulier werk te bieden. Voor inwoners met een arbeidsvermogen van 0 tot 80% wordt ondersteuning ingezet. De Participatiewet en het gemeentelijke beleid leveren een bijdrage aan de versterking van gelijke kansen voor inwoners met een arbeidsvermogen op de reguliere arbeidsmarkt.
- Zorg dragen voor een natuurlijke afbouw van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) waarvan de toegang vanaf 1 januari 2015 is afgesloten.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- De Participatiewet in samenwerking met en door de gemeente Veldhoven wordt uitgevoerd op basis van een samenwerkingsovereenkomst.
- We nemen deel in het "Participatiebedrijf" GRWRE (de gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Heeze-Leende en Valkenswaard).
- We participeren in het Regionaal Werkbedrijf Brabant Zuidoost (04werkt).
- Uitvoering en afbouw van de Wsw door Ergon als onderdeel van de GRWRE.
- Inwoners worden begeleid naar werk door het aanbieden van participatievoorzieningen.

- Loonkostensubsidie wordt aangeboden aan inwoners met beperkt arbeidsvermogen.
- We voldoen aan de wettelijke taakstelling m.b.t. "beschut werk". Het bieden van een loonkostensubsidie aan inwoners met arbeidsbeperking.
- Werkzoekenden verrichten onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden naast of in aanvulling op reguliere arbeid (werkzaamheden die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt).
- Een studietoelage wordt aangeboden aan inwoners die studeren en een arbeidshandicap hebben.

Jaar 2022

- De samenwerking met de gemeente Veldhoven is geëvalueerd. Er zijn heldere afspraken gemaakt over de doelstellingen van de gemeente Waalre. Er hebben regelmatig, zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau, afstemmingsoverleggen over de samenwerking plaatsgevonden; de verwachtingen over de samenwerking zijn over en weer naar elkaar uitgesproken. Een belangrijk onderdeel van deze afstemming is inzicht in de monitoringsgegevens op clientniveau. De aandachtspunten rondom privacy zijn eveneens ter sprake gekomen tussen de gemeente Waalre en de gemeente Veldhoven.
- Gemeente Waalre heeft actief deelgenomen aan de overleggen met GRWRE/Ergon zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau. De kwartaalrapportages die door de GRWRE/Ergon worden gegenereerd zijn ieder kwartaal besproken met de Ergon.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Vanwege de extra werkzaamheden die op ons af zijn gekomen na de oorlog in de Oekraïne (o.a. huisvesting vluchtelingen, compensatie energie-armoede) is de evaluatie van de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Veldhoven uitgesteld naar 2023.
- Er hebben kwartaalgesprekken met ERGON plaatsgevonden.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt hebben door loonkostensubsidie, extra ontwikkelingsmogelijkheden en ondersteuning kunnen participeren op de arbeidsmarkt.

6.6 Wmo-beleid

Wat willen we bereiken?

Inwoners in staat stellen op een zo volwaardig en gelijkwaardig mogelijke manier deel te nemen aan de samenleving en onderdeel uit te laten maken van die samenleving. Dit geldt in het bijzonder voor inwoners die wij tot de "kwetsbare burgers" rekenen. Hierbij geldt dat de inwoner zelf in eerste instantie naar oplossingen binnen het eigen sociale netwerk zoekt. De gemeente kan hierbij ondersteunen en fungeert als vangnet als er binnen het eigen sociale netwerk geen oplossing kan worden gevonden.

Bieden van een passend zorgaanbod (of ondersteunen bij het vinden van een passend zorgaanbod) voor inwoners die zich met een (hulp)vraag bij de gemeente Waalre melden. Een goede relatie opbouwen en onderhouden tussen het CMD/PlusTeam, de huisartsen en de wijkverpleegkundigen in Waalre om de processen rondom de zorg van inwoners goed te organiseren en er voor de zorgen dat er korte lijnen zijn tussen de verschillende partijen.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Doorontwikkeling Producten en Diensten Catalogus voor WMO en Jeugd (PDC).
- Monitoren van het zorg- en ondersteuningsaanbod voor WMO en Jeugd (PDC) en bijsturen daar waar dit wenselijk is.
- Voorbereiden op de doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
- Opstellen plan van aanpak personen met verward gedrag.
- Ontwikkelen beleid met betrekking tot Wmo toezicht.
- Cliëntervaring meten met behulp van "continu meten".

Jaar 2022

- Het aanbod van producten en diensten is verder ontwikkeld en wordt in gebruik genomen. Dit is belangrijk voor de professionals die op de werkvloer samen met de inwoner (inhoudelijk) de best passende zorg en ondersteuning moeten bepalen.
- Door tarieven transparanter en objectiever te maken heeft de gemeente steeds meer zicht op de uitgaven. Dit wordt gecombineerd met het gebruik van de monitor Sociaal Domein.
- CMD consultants en PlusTeam medewerkers houden met het monitoren van het zorg- en ondersteuningsaanbod in de gaten of de geïndiceerde zorg de best passende zorg is voor de cliënt.
- Het Wmo uitvoeringsbesluit is geactualiseerd. In het uitvoeringsbesluit staat een nadere en praktische uitwerking van de verordening Wmo.
- De inwoner wordt actief en zorgvuldig geïnformeerd over de mogelijkheden van een onafhankelijke cliëntondersteuner.
- De pilot Wijk GGD is in 2021 succesvol afgerond. We hebben de inzet van de Wijk-GGD'ers een langdurig karakter gegeven. In de eidevaluatie is een aantal aanbevelingen gedaan, we ontwikkelen ons op basis van deze punten. Dit vindt plaats in samenwerking met de gemeente Veldhoven, Veiligheid, Politie en de Geestelijke gezondheidszorg.
- Het beleid en de werkwijze rondom personen met Verward gedrag en de Wet verplichte GGZ is verder ontwikkeld en bijgesteld aan de hand van ervaringen uit de uitvoeringspraktijk.
- De doordecentralisatie Beschermd wonen heeft plaatsgevonden. Het regionale plan van aanpak is vertaald naar de lokale situatie, in samenwerking met de regiogemeenten, CMD en het PlusTeam, Veiligheid en Ruimtelijke Ontwikkeling;
- Er is onderzoek gedaan naar het verbeteren van het regionaal beleid voor dak- en thuislozen. Het regionaal beleid voor de Maatschappelijke Opvang is aan de hand van dit onderzoek aangepast.
- Voor wat betreft het rechtmatigheids-toezicht binnen de Wmo en de Jeugdwet is een beleid opgesteld om rechtmatigheid te toetsen en fraude te voorkomen.
- Buurtbemiddeling is geïmplementeerd binnen de gemeente Waalre.
- De wijze waarop we in onze gemeente invulling geven aan dagbesteding voor ouderen en de behoeften van de doelgroep en hun mantelzorgers is in kaart gebracht.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De nieuwe contracten Begeleiding Wmo zijn in werking getreden per 1 april 2022. Dit is in samenwerking met de gemeenten: BOV (Best, Oirschot, Veldhoven), Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel, Reusel- De Mierden en Oirschot) en Dommelvallei+ (Nuenen, Son en Breugel, Geldrop-Mierlo en Waalre).
- In samenwerking met de bovengenoemde gemeenten heeft er een doorontwikkeling plaatsgevonden. Het doel van deze doorontwikkeling is het bevorderen van kwalitatief goede begeleiding en dagbesteding, het beheersen van kosten en het voldoende

beschikbaar zijn van begeleiding en dagbesteding. De keuzevrijheid voor cliënten, voor wat betreft de te leveren zorg, wordt hierbij gewaarborgd.

- In 2022 is het continu meten van clientervaringen voortgezet. Het meten van de clientervaringen vindt plaats op het gebied van de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet. De meting heeft ieder kwartaal plaatsgevonden.
- De respons van de cliëntervaringsonderzoeken was in 2021 laag. Daarom hebben we samen met de Participatieraad Sociaal Domein Waalre de resultaten van het onderzoek, de mogelijkheden van het verhogen van het aantal reacties en ideeën tot verbetering van de vorm en de vraagstelling besproken.
- Het Wmo Uitvoeringsbesluit is in samenwerking met het CMD geactualiseerd en wordt begin 2023 vastgesteld. Dit heeft langer geduurd door personele wisselingen en werkdruk bij de Wmo.
- Per 1 januari 2020 is de Wet verplichte GGZ en de Wet zorg en dwang in werking getreden. De gemeentelijke organisatie is toegerust in het ontvangst nemen van de meldingen, het verwerken en het geven van opvolging hieraan. De werkwijze is in 2022 gewijzigd. Gemeente Waalre is aangesloten bij het meldpunt Bijzondere Zorg van de GGD, er is hierdoor een directe samenwerking met de Wijk GGD. De hoorfunctie buiten kantooruren is bij Lumens belegd.
- In 2022 is de regiovisie vastgesteld met betrekking tot de doordecentralisatie Beschermd wonen. Dit vormt het uitgangspunt voor de gezamenlijke afspraken in de regio Eindhoven (15 gemeenten). De doordecentralisatie is uitgesteld tot 1 januari 2024.
- Elke gemeente is verantwoordelijk voor preventie van dakloosheid en de nazorg. Begin 2021 heeft de Preventie Alliantie binnen de regio Eindhoven (15 gemeenten) een inventarisatie uitgevoerd om inzichtelijk te krijgen wat er al gedaan wordt aan preventie van dakloosheid en waar nog hiaten zitten. Deze inventarisatie heeft geleid tot een uitgebreide rapportage, waaruit een regionaal plan van aanpak preventie van dakloosheid is ontstaan. In 2022 is een gezamenlijk actieplan gemaakt waarmee efficiënt gewerkt kan worden aan gezamenlijke thema's en deze samenwerking geborgd is in de regio.
- In samenwerking met de gemeente Veldhoven, zijn de Wijk-GGD'ers binnen onze gemeente actief gebleven. De Wijk-GGD'ers worden nu structureel ingezet en fungeren als verbinder tussen het zorg- en het veiligheidsdomein. Met de inzet van een Wijk-GGD'er beoogt de gemeente Waalre een belangrijke brugfunctie te creëren tussen zorg en veiligheidspartners. Met als doel, daar waar nodig, vroegtijdig de juiste zorg te bieden aan kwetsbare inwoners.
- In 2020 is gestart met Buurtbemiddeling. Dit heeft bijgedragen op het gebied van Zorg en Veiligheid. In nauwe samenwerking met het CMD en de Wijk GGD'ers kan hiermee escalatie tussen burens en buurtbewoners worden voorkomen. In 2022 is hierin de samenwerking met Lumens en Cordaad voortgezet.
- Er is een plan van aanpak opgesteld om een samenhangende aanpak te creëren tussen toezicht, fraude(-preventie) en rechtmatigheid. Het betreft zowel de Wmo als de Jeugdwet. Dit plan van aanpak moet nog geïmplementeerd worden.
- De onafhankelijke cliëntondersteuning van MEE – De Meent Groep, is meer onder de aandacht gebracht bij inwoners. Dit heeft in 2022 geresulteerd in een toename van aanvragen voor deze dienstverlening.
- De nieuwe contracten Huishoudelijke hulp zijn in werking getreden per 1 januari 2022.
- De nieuwe contracten voor het Sociaal Medisch Advies zijn in werking getreden per 1 april 2022.
- In samenwerking met team Openbare Ruimte en het CMD is in 2022 de regeling Gehandicaptenparkeerplaatsen geactualiseerd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- De inwoners die het nodig hebben ontvangen kwalitatief goede zorg gedurende een daarbij passende tijdsduur.

- Aan de hand van een pilot met de inzet van een wijk-GGD'er is de meerwaarde van de inzet van deze functionaris als aanvulling op de bestaande structuren op het gebied van zorg en veiligheid geëvalueerd.
- Financiële middelen en dus ook gemeenschapsgelden, worden rechtmatig besteed.
- Inwoners krijgen de gelegenheid om direct na het contact met de gemeente hun ervaringen kenbaar te maken.
- Burenruzie's worden in een zo vroeg mogelijk stadium opgepakt. Dit gebeurt in afstemming met het CMD, Veiligheid en Wijk GGD. Hierdoor wordt de leefbaarheid in het dorp bevorderd.

6.7 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat willen we bereiken?

We bevorderen maatschappelijke deelname van Waalrese jeugdigen. Uitgangspunt van ons beleid is dat het eigen sociale netwerk van jeugdigen daarvoor van doorslaggevend belang is. Ook is nodig dat professionals van verschillende disciplines elkaar goed weten te vinden en elkaar niet in de weg lopen. Daarbij geldt als motto: "één gezin, één plan, één aanspreekpunt". We willen ervoor zorgen dat het (passend) onderwijs en de ondersteuning op grond van Wmo en Jeugdwet elkaar versterken. We zetten sterk in op preventief jeugdbeleid omdat ouders en hun kinderen daardoor een minder zwaar beroep doen op specialistische hulpverlening.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Verstrekken van individuele voorzieningen en overige voorzieningen. Maatwerk staat hierbij voorop. Continu monitoren van de uitvoering van de Jeugdwet.
- Ondersteuningsvragen snel signaleren en aanpakken door het (preventief) inzetten van de sociale omgeving en ondersteuning vanuit het 'voorliggend veld'.
- We doen mee aan een landelijke pilot vanuit het Ministerie Binnenlandse Zaken. De grondslag hiervoor is de basisrapportage Sociaal Domein. Deze is vorig jaar door de raads werkgroep Sociaal Domein aan de raad voorgelegd en unaniem vastgesteld. Het uiteindelijke doel van deze pilot is inzicht te krijgen in de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein. Met dit intensieve traject, met een door de raad vastgestelde basis, krijgen we inzicht in het verloop van de zorg.
- Mede met deze analyse en aan de hand van de monitor Sociaal Domein, het cliëntervaringsonderzoek en de Best Practices evalueren we onze werkwijze met het CMD en het Plusteam in 2020.

Jaar 2022

- De inzet van 'Maatwerkvoorzieningen 18-' wordt beoordeeld op basis van de (integrale) Verordening Jeugd & Wmo 2021. Hiermee is het voor inwoners helder wat de werkwijze van de gemeente Waalre is en wat ieders rechten en plichten zijn. De leidende principes zijn niet gewijzigd: Eigen kracht, normaliseren en het inzetten van hulp en ondersteuning 'zo licht als kan, zo zwaar als moet'. We bakenen scherper af wat de verantwoordelijkheid is van de gemeente, en wat de verantwoordelijkheid is van andere partijen (zoals ouders zelf, het onderwijs of de zorgverzekering).
- Binnen het samenwerkingsband 'Een 10 voor de jeugd' worden contractafspraken met jeugdhulpaanbieders gemaakt.
- Binnen het samenwerkingsverband '21 voor de jeugd' worden contractafspraken gemaakt met de Gecertificeerde Instellingen (Jeugdbescherming en Jeugdreclassering), Veilig Thuis,

Jeugdzorgplus (binnen het landsdeel Zuid), spoedeisende zorg, het Regionaal Expertiseteam en het Transformatiefonds.

- Per 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel van kracht.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De inzet van 'Maatwerkvoorzieningen 18-' is beoordeeld op basis van de (integrale) Verordening Jeugd & Wmo 2021.
- Binnen het samenwerkingsband 'Een 10 voor de jeugd' zijn contractafspraken met jeugdhulpaanbieders gemaakt.
- Binnen het samenwerkingsverband '21 voor de jeugd' zijn contractafspraken gemaakt met de Gecertificeerde Instellingen (Jeugdbescherming en Jeugdreclassering), Veilig Thuis, Jeugdzorgplus (binnen het landsdeel Zuid), spoedeisende zorg, het Regionaal Expertiseteam en het Transformatiefonds.
- Per 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel van kracht gegaan, dit heeft in 2022 voor de gemeente Waalre geen financieel nadeel opgeleverd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Kwalitatief goede zorg wordt geleverd waar nodig is.
- Jongeren hebben een plek in Waalre.

Wat heeft het gekost? (Bedragen x € 1.000)

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	810	804	1.534	1.583
6.2 Wijkteams	570	739	791	774
6.3 Inkomensregelingen	4.407	4.951	5.124	4.989
6.4 Begeleide participatie	1.442	1.436	1.387	1.413
6.5 Arbeidsparticipatie	-	45	137	43
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.897	3.433	3.725	3.722
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	110	76	116	100
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.636	3.575	3.577	3.727
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	50	8
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	500	438	545	584
Totaal lasten sociaal domein	13.372	15.497	16.986	16.943
Baten sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	31	23	703	775
6.2 Wijkteams	-		-	5
6.3 Inkomensregelingen	3.449	3.680	3.190	3.102
6.4 Begeleide participatie	3		-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	-		103	7
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	63	89	83	86
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-		-	2
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-		-	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-		-	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	43	-	-
Totaal baten sociaal domein	3.546	3.835	4.079	3.977
saldo sociaal domein	9.826	11.662	12.907	12.966

Vergelijking van de begroting 2022 met de rekening 2022 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (voordeel 24.000)

- Het budget t.b.v. vluchtelingen, asielzoekers en statushouders is niet gebruikt in 2022, voordeel 19.000. Deze middelen zijn gestort in de reserve 'Overlopende posten' en worden ingezet voor inhuur in 2023.
- De ontvangen middelen van verdeling reserve hoofdlijnenakkoord GGZ 2020 zijn niet uitgegeven, voordeel 30.000. Deze geormerkte middelen zijn gestort in de reserve 'Overlopende posten' en worden in 2023 uitgegeven.
- Gemeenschapshuis het Klooster; afboeken opbrengst exploitatiebijdrage 2020, niet ontvangen exploitatiebijdrage 2022 en niet uitbetalen van de exploitatievergoeding, per saldo nadeel 27.000.
- De scheidingswand in 't Hazzo t.b.v. ouderenactiviteiten is goedkoper uitgevallen, voordeel 6.000.
- In 2022 zijn de kosten voor het klanttevredenheidsonderzoek WMO, Jeugdhulp en PW 27.000, nadeel 7.000. De oorzaak is dat er meer inwoners zich hebben gemeld met een hulpvraag en daardoor meer cliënten worden benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. Dit heeft als gevolg dat er hogere kosten zijn van druk- en verzendwerk. Naar aanleiding van de evaluatie van de resultaten over 2021 hebben we samen met de uitvoerder van de cliënttevredenheidsonderzoeken ideeën besproken om de respons (met name onder de doelgroep jeugd) te verhogen en de kosten van druk- en verzendwerk te verlagen.
- Minder subsidies verstrekt aan vrijwilligersorganisaties, voordeel 4.000. In het budget voor subsidies zit een kleine ruimte voor onverwachte aanvragen. Die zijn er niet geweest in 2022.
- Voor de crisisondopvang is per saldo uitgaven/bijdragen een voordeel geraamd van 45.000. Gerealiseerd is een voordeel van 40.000, nadeel 5.000.
- Overige kleine verschillen, per saldo 4.000 voordeel.

6.2 Wijkteams (voordeel 22.000)

- Minder uitgaven voor externe advisering, voordeel 13.000.
- Minder uitgaven voor fraudeonderzoeken, voordeel 9.000. De lopende fraudeonderzoeken zijn in 2022 afgerond, waardoor er vanaf februari 2022 geen kosten meer zijn gemaakt voor deze post. Er is geen aanleiding geweest om nieuwe onderzoeken te starten.

6.3 Inkomensregelingen (voordeel 47.000)

- Minder salariskosten als gevolg van onder uitputting, voordeel 34.000.
- Meer kosten dienstverlening uitvoering Participatiewet, nadeel 3.000.
- Minder kosten dienstverlening schuldhulp, voordeel 4.000.
- Minder kosten bijstandsuitkeringen, voordeel 17.000.
- Meer inkomsten verhaal/terug ontvangst, voordeel 56.000.
- Lasten buiten invorderingstelling, nadeel 71.000.
- Minder cliënten met loonkostensubsidie, voordeel 3.000.
- Inkomsten Rijk oude regeling BBZ tot 2020, voordeel 11.000.
- Geen levensvatbaarheidsonderzoeken uitgevoerd, voordeel 5.000.
- Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo) uitgekeerd, nadeel 14.000.
- Meer inkomsten verhaal/ terug ontvangst bijzondere bijstand, voordeel 5.000.
- Minder uitkeringen bijzondere bijstand, voordeel 4.000.
- Meer uitkeringen armoedebestrijding kinderen, nadeel 8.000.

- Minder kwijtscheldingen, voordeel 4.000.

6.4 Begeleide participatie (nadeel 26.000)

- Hogere bijdrage dan begroot aan Ergon voor het kostenaandeel uitvoeringskosten participatiebedrijf, nadeel 26.000.

6.5 Arbeidsparticipatie (nadeel 2.000)

- Geen verschil van betekenis

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) (voordeel 6.000)

- Meer salariskosten door ziekte en vacatures (veel inhuurkosten), nadeel 54.000.
- Minder kosten vervoersvoorzieningen, voordeel 5.000.
De kosten waren de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Er is nu voldoende begroot.
- Minder kosten woningaanpassingen, voordeel 90.000.
Een grote woningaanpassing 55.000 vindt plaats in 2023 i.p.v. 2022. De kosten zijn de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Er is in 2022 voldoende begroot.
- Meer kosten begeleiding WMO, nadeel 30.000. Op 1 april 2022 is een nieuwe aanbesteding Begeleiding 18+ gestart. In 2022 waren er daardoor nog twee contracten actief (oud: Resultaatfinanciering en nieuw: PxQ). De oude contracten liepen af op 1 april 2023. Vanaf 1 april 2023 hebben alle cliënten een passende uren-indicatie, waardoor er nu een completer beeld moet ontstaan van de kosten Begeleiding.
- Meer kosten huishoudelijke verzorging, nadeel 34.000. Er is nog steeds een stijging van het aantal aanvragen van Huishoudelijke verzorging.
- Minder kosten Collectief Vraagafhankelijk Vervoer CVV, voordeel 26.000. Bij het CVV vervoer zijn de uitgaven gekoppeld aan de daadwerkelijk gereden ritten door Wmo pashouders. De verwachting was dat de vervoersvolumes in 2022 weer zouden gaan stijgen naar de aantallen van vóór Corona. Hier is in de begroting 2022 ook van uitgegaan. We zien hierin echter een landelijke trend, vrijwel overal, en ook in Waalre, blijven de volumes achter t.o.v. de volumes van vóór Corona.
- Meer inkomsten eigen bijdrage, voordeel 3.000. Doordat er meer aanvragen zijn toegewezen, stijgen ook de inkomsten uit eigen bijdrage.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (voordeel 18.000)

- Minder salariskosten, voordeel 18.000.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (nadeel 150.000)

- Minder salariskosten, voordeel 18.000.
- Meer kosten PGB jeugd, nadeel 62.000. Het aantal cliënten dat een PGB jeugdhulp ontvangt is in 2022 verdubbeld t.o.v. 2021, het waren 10 cliënten in 2021 en 20 in 2022. Dit is het gevolg van de wachtlijsten bij de gecontracteerde aanbieders, waardoor de keuze voor een PGB eerder wordt gemaakt.
- Meer kosten PGB begeleiding WMO, nadeel 81.000. In 2022 hebben 21 cliënten een indicatie ontvangen in de vorm van PGB. Vanaf 1 april 2023 hebben ook deze cliënten een indicatie op basis van de nieuwe aanbesteding ontvangen, waardoor er een completer beeld moet ontstaan van de kosten Begeleiding.
- Minder kosten PGB huishoudelijke verzorging, voordeel 7.000. In 2022 hebben 29 cliënten een indicatie ontvangen in de vorm van PGB. Dit aantal is gelijk gebleven t.a.v. 2021, waardoor ook de kosten nagenoeg gelijk bleven.
- Meer kosten individuele voorzieningen jeugdhulp, nadeel 32.000. We hebben in 2022 een aantal zeer kostbare individuele trajecten verblijf met behandeling gehad, die deels ook nog doorlopen in 2023. Hiervoor hebben we extra begroot in de vijfde turap 2022, in praktijk zijn de kosten nog wat hoger uitgevallen.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+ (voordeel 42.000)

- Resterende middelen van de in 2021 ontvangen middelen van het Rijk voor aanpak dak- en thuisloosheid zijn niet meer benodigd en vallen vrij, voordeel 42.000.

6.82 Geëscaleerde zorg 18- (nadeel 39.000)

- Minder kosten voor jeugdbescherming en -reclassering (JBJR), voordeel 19.000. Het aantal cliënten in het gedwongen kader is afgenomen.
- Voorlopige eindafrekening 2022 Jeugdzorgplus 2022, nadeel 56.000. Aantal cliënten Jeugdzorgplus waren er 2, in plaats van 1 in 2021.
- Overige kleine verschillen, nadeel 2.000.

07 Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Een Waalrese samenleving die bestaat uit lichamelijk en psychisch zo gezond mogelijke mensen;

- Onze inwoners zijn zich ervan bewust dat ze in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor het op peil houden van hun gezondheid.
- Mensen kunnen achteruitgang van hun gezondheid zelf opvangen omdat ze uit gaan van hun mogelijkheden.
- Mantelzorgondersteuning is op maat.
- Waalre is een dementie-vriendelijke gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Kennis verspreiden over en het aanleren van gezondheidsvaardigheden.
- Bewustwording bevorderen van het begrip positieve gezondheid waarbij meerdere leefgebieden bijdragen aan zingeving, ook bij (chronische) ziekte.

Jaar 2022

- Aan het door ZonMw gesubsidieerde project *Jong leert oud, oud leert jong: met digitale vaardigheden meer in contact met de omgeving* hebben 150 zeventig plussers deelgenomen. Het project is geëvalueerd en afgerond in juni 2022.
- De lokale coalitie Een tegen Eenzaamheid is samen opgetrokken met als doel eenzaamheid te verminderen in Waalre.
- De kopgroep van het Lokaal Preventieakkoord Gezond Waalre 2021-2023 heeft namens alle partijen uitvoering gegeven aan de ambities en acties waarbij het ondersteuningsbudget van VWS is ingezet.
- De bewustwordingscampagne *Drugs, wat doet het met jou? Is*, samen met 38 regiogemeenten, voortgezet in Noordoost- en Zuidoost Brabant.
- De gemeente Waalre is gestart met het bouwen aan een lokaal netwerk om samen de leefomgeving van kinderen en jongeren gezonder te maken (JOGG gemeente).
- Het jaarlijkse onderhoud aan de 10 gemeentelijke AED's is uitgevoerd.
- Brieven van de gemeente aan de inwoners van Waalre zijn in eenvoudige en heldere taal geschreven op B1 niveau, zodat ze ook begrijpelijk zijn voor laaggeletterden.
- Het Netwerk Dementie Vriendelijke Gemeente is actief vanuit het jaarplan 2022.
- Er is specifieke informatie omtrent dementie beschikbaar via de Geheugenbieb in samenwerking met de Bibliotheek Waalre.
- Er is een Sociale kaart Waalre beschikbaar.
- De bestaande diensten van Goed voor Mekaar Waalre zijn voortgezet en de functie van Goed voor Mekaar als informatiepunt voor informele hulp en vrijwilligerswerk is verder versterkt.
- Er is een besluit genomen over de continuïteit en borging naar de toekomst van Goed voor Mekaar Waalre.
- Er is een goed systeem voor ritplanning voor de dienst begeleid vervoer (AutoMaatje).
- Het Steunpunt Mantelzorg is zichtbaar voor de inwoners van Waalre die als mantelzorger onbetaald en vaak langdurig zorgen voor een naaste.
- Inwoners van 75 jaar en ouder zijn geïnformeerd door de ouderenadviseurs over de thema's wonen, welzijn en zorg vanuit de uitgangspunten van Positieve Gezondheid.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Aan het project 'Jong leert oud, oud leert jong, met digitale vaardigheden meer in contact met de omgeving' hebben 169 zeventigplussers deelgenomen. 183 studenten van het Summa college Eindhoven hebben deze digitale ondersteuning verleend.
- De lokale coalitie Een tegen Eenzaamheid is 2 maal bijeen geweest in 2022. In de week Een tegen Eenzaamheid in oktober 2022 zijn alle sociale activiteiten van de partners gepubliceerd in De Schakel, op de gemeentelijke website en gedeeld op social media.
- De communicatie materialen voor Gezond Waalre zijn gerealiseerd (logo, huisstijl, visitekaartjes, webformulier).
- Er zijn negen aanvragen gehonoreerd en gefinancierd met het uitvoeringsbudget van het Lokaal Preventie akkoord Gezond Waalre.
- Het Lokaal Preventieakkoord heeft 25 partners en heeft haar 11 ambities gepresenteerd tijdens een goede bezochte informatieavond.
- Het gemeentelijk rapport van de monitor Skip die Trip is beschikbaar gesteld aan de gemeenteraad. Hierbij zijn de belangrijkste resultaten van de gemeente Waalre afgezet tegen het regionale gemiddelde voor Oost-Brabant.
- Aan Stoptober (stoppen met roken) is in de lokale media en op social media aandacht besteed, speciaal door lokale verloskundigen en de jeugdgezondheidszorg verpleegkundigen.
- Ouders met baby's hebben deelgenomen aan een cursus stimulering van motorische vaardigheden.
- Er is een plan van aanpak opgesteld voor de uitrol van de JOGG aanpak 2022-2024, onder de noemer 'Gezond Waalre'.
- Twaalf senioren hebben deelgenomen aan de supermarktsafari over gezonde voeding.
- Er is een supermarktsafari over gezonde voeding georganiseerd voor een kinderdagverblijf.
- Er is een informatiemiddag gegeven over gezonde voeding voor senioren in de huiskamer van De Pracht
- Van de actie Fiets verlicht hebben 40 scholieren gebruik gemaakt.
- Bij alle openbare speeltuintjes in de gemeente is een bord of stoeptegel Rookvrije generatie geplaatst.
- Er zijn 42 inwoners aangesloten op het sociale monitorings- en alarmeringsplatform Leefsamen.
- Er is deelgenomen aan het overleg Slimme Wijk 't Laar en input geleverd voor de gemeenschapsvorming.
- Het Netwerk Dementie Vriendelijke Gemeente is 2 maal bijeen geweest.
- Het maandelijkse Alzheimer Café is voortgezet.
- De EHBD-koffer (Eerste Hulp Bij Dementie) is 6 maal uitgeleend. In samenwerking met de Bibliotheek Waalre is de Geheugenbieb in Het Huis van Waalre voortgezet.
- In september is de digitale Sociale Gids Waalre gelanceerd met vermelding van 65 lokale maatschappelijke organisaties. Eind 2022 namen 81 organisaties deel aan de Sociale Gids Waalre.
- De bestaande diensten van Goed voor Mekaar Waalre zijn gecontinueerd. Goed voor Mekaar Waalre heeft ruim 850 maal iemand geholpen middels begeleid vervoer, boodschappen, klussen, informatie & advies en doorverwijzing. Via de website zijn er daarnaast nog bijna 650 contacten geweest.
- Voor de ondersteuning van Goed voor Mekaar Waalre (welzijnswerker) is een overeenkomst aangegaan met de LEVGroep voor de periode van één jaar met optie tot verlenging met 2 maal 2 jaar.
- In het kader van de Dag van de Mantelzorg (november) is een herfstwandeling georganiseerd voor mensen met dementie en hun mantelzorgers.
- Het aanhaken van de dienst begeleid vervoer bij het landelijke project AutoMaatje is doorgeschoven naar 2023.
- In 2022 zijn de vrijwillige seniorenvoorlichters bij 134 inwoners van 75 jaar en ouder op huisbezoek geweest. Daarnaast zijn er nog enkele telefonische gesprekken geweest met ouderen die liever geen bezoek ontvingen.

- In 2022 hebben 325 mantelzorgers de jaarlijkse voucher van de mantelzorgwaardering ingewisseld bij de lokale ondernemers. Eind 2022 stonden er 338 mantelzorgers geregistreerd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Inwoners zijn bewust dat een gezonde leefstijl bijdraagt aan de kwaliteit van leven.
- Inwoners zijn bewust dat iedereen in Waalre mee moet kunnen doen binnen zijn of haar mogelijkheden vanuit het streven naar een inclusieve samenleving.
- Inwoners helpen elkaar en zijn gemotiveerd om vrijwilligerswerk te doen.
- Met een integrale jeugdgezondheidszorg voor 0 tot 18 jaar blijft alle gezondheidsinformatie bij één organisatie. Er vindt geen dossieroverdracht plaats van jeugdigen en hun ouders. Ouders ervaren minder bureaucratie. Onderwijs en huisartsen kunnen bij één organisatie terecht. De gehele JGZ profiteert van innovatie.
- Kinderopvangcentra hanteren de juiste kwaliteitseisen van de Wet Kinderopvang.

7.2 Riolering

Wat willen we bereiken?

Een goed functionerend rioolstelsel dat zorgt voor bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van (grond)wateroverlast. Daarbij wordt rekening gehouden met wetgeving en beleidsvoornemens op diverse niveaus: Europees (Kaderrichtlijn water), landelijk (Waterwet, bestuursakkoord Water), provinciaal (waterhuishoudingsplan) en waterschap.

Kosten besparen door zo efficiënt mogelijk te werken. Dit betekent onder andere in een vroegtijdig stadium samenwerken zowel intern als met andere gemeenten en het waterschap.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Uitvoering geven aan het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2021; algemeen rioolbeleid, te nemen maatregelen, kosten voor beheer en onderhoud en tarieven en heffingen om maatregelen te bekostigen.
- De gemeente blijft het afvalwater inzamelen en afvoeren. In die gebieden waar een gescheiden rioolstelsel is of wordt aangelegd, wordt op basis van vrijwilligheid zoveel mogelijk particulier oppervlak afgekoppeld.
- Werken aan waterbewustzijn van inwoners en klimaat adaptatie.

Jaar 2022

- Een nieuw gemeentelijk rioleringsplan 2023-2026 is opgesteld .
- Om goed te anticiperen op klimaatverandering (extreme neerslag en extreme hitte) is een Uitvoeringsagenda Klimaat (lijst met acties en planning) opgesteld.
- Een grond- en hemelwaterverordening is opgesteld.
- In Michiel de Ruyterstraat en omgeving is een gescheiden rioolstelsel en een ondergrondse waterberging/infiltratievoorziening aangelegd.
- In de Eindhoveneweg is een blauwe ader (hoofdafvoer bij hevige regenval), een gescheiden rioolstelsel en een ondergrondse waterberging/infiltratievoorziening aangelegd.
- Er is een klimaatadaptatieprogramma opgesteld.
- Er is actief gecommuniceerd over nut en noodzaak van afkoppelen hemelwater op particuliere terreinen alsook over de daarvoor vanuit de gemeente beschikbare subsidies.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Een nieuw Programma Water, Riolering en Klimaat 2023-2027 is opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad.
- Om goed te anticiperen op klimaatverandering (extreme neerslag en extreme hitte) is een Uitvoeringsagenda Klimaat (lijst met acties en planning) opgesteld en als onderdeel van het Programma Water, Riolering en Klimaat opgenomen.
- Een grond- en hemelwaterverordening is opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad.
- In Michiel de Ruyterstraat en omgeving is een gescheiden rioolstelsel en een ondergrondse waterberging/infiltratievoorziening aangelegd. De uitvoering is gestart en wordt afgerond in 2023.
- In de Eindhovenseweg is een blauwe ader (hoofdafvoer bij hevige regenval), een gescheiden rioolstelsel en een ondergrondse waterberging/infiltratievoorziening aangelegd. De uitvoering is gestart en wordt afgerond in 2023.
- Er is een klimaatadaptatieprogramma opgesteld en deze is onderdeel geworden van het Programma Water, Riolering en Klimaat.
- Er is bij projecten actief gecommuniceerd over nut en noodzaak van afkoppelen hemelwater op particuliere terreinen alsook gewezen op de daarvoor vanuit de gemeente beschikbare subsidies. De gemeentelijke website is hiervoor ingezet.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Minder wateroverlast bij hevige buien.
- Het voorkomen/beperken van verdroging van de tuinen en openbaar groen.
- Bewoners worden actief betrokken bij het uitvoeren van watergebonden klimaatmaatregelen.

7.3 Afval

Wat willen we bereiken?

Het gemeentebreed invoeren van een verdere verduurzaming van de afvalinzameling in relatie tot service, kosten en milieu, gebaseerd op bronscheiding en draagvlak bij onze inwoners.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Uitvoeren van een (technisch) onderzoek naar inzamelvarianten voor verdere verduurzaming van de afvalinzameling in relatie tot service, kosten en milieu, gebaseerd op bronscheiding.
- Het creëren van draagvlak bij onze inwoners over de verschillende inzamelvarianten door middel van wijkgerichte informatiebijeenkomsten.
- Voorbereiden en gemeentebreed uitrollen van de gewijzigde afvalinzameling.

Jaar 2022

- De aanbesteding van het nieuwe afvalinzamelsysteem is doorlopen en een nieuwe afvalinzamelaar is gecontracteerd. De afvalinzameling is voor de komende jaren geborgd.
- Een communicatie- en bewustwordingscampagne over de gewijzigde afvalinzameling voor onze inwoners is uitgevoerd.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Diverse aanbestedingen voor het nieuwe afvalinzamelsysteem zijn doorlopen en een nieuwe afvalinzamelaar is gecontracteerd. Als gevolg van een juridische procedure (en

faillissement van de gegunde partij) tegen de gunning van het container management systeem en de daarbij behorende klike's is de invoering van het nieuwe afvalinzamelsysteem vertraagd. De start van de nieuwe afvalinzameling is nu voorzien voor september 2023.

- Een communicatie- en bewustwordingscampagne over de gewijzigde afvalinzameling voor onze inwoners is voorbereid.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Een op bronscheiding gebaseerd nieuw afval inzamelsysteem wordt per september 2023 ingevoerd. Dit resulteert in een voor onze inwoners langjarige, duurzame en gebruiksvriendelijke manier van afval inzamelen.

7.4 Duurzaamheid en Milieu

Wat willen we bereiken?

- Een bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelen van Parijs, binnen de schaal en maat van de gemeente Waalre.
- Voortrekkersrol blijven vervullen in de regio op het gebied van duurzame energie en de zorg voor een beter milieu.
- Bij alle opgaven streven naar een duurzame balans tussen de drie P's (ecologische, economische en sociale doelen).
- De duurzaamheidsambities uit het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 actualiseren en waarmaken.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Het huidige duurzaamheidsbeleid wordt versterkt voortgezet.
- Analyse uitvoeren van de huidige en toekomstige energievraag (elektriciteit, warmte en transport) en daarbij gepaard gaande uitstoot van CO₂, zowel lokale situatie als op regionaal niveau.
- In beeld brengen van de lokale potentie van zonne-energie, windenergie en geothermie en dit door vertalen in ruimtelijk beleid waarin ook de betrokkenheid van inwoners is geborgd.
- Op basis van energievraag en potentie duurzame energiebronnen bepalen van het ambitieniveau voor de bestuursperiode 2018-2022.
- Opstellen van een geactualiseerd uitvoeringsprogramma Duurzaamheid met energie- en klimaatmaatregelen, projecten en plannen.
- Realiseren van energieprojecten uit het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid.
- Opstellen van een duurzaam warmteplan (aardgasarm) samen met stakeholders, waaronder onze inwoners. Dit moet resulteren in een vastgesteld warmteplan uiterlijk in 2021.
- Starten met het uitvoeren van een warmteplan.
- Opstellen van een klimaatbegroting met bijbehorende klimaatverordening, zodat de energietransitie geborgd wordt middels een begrotingscyclus.
- Continueren van de projectleiding en invulling van het regionale project De Groene Zone tot 2020.
- Uitvoeren van diverse specifieke (lopende) opgaven en meer reguliere taken op het gebied van de (traditionele) thema's bodem, geluid en externe veiligheid.
- Borging van duurzaamheid en milieuthema's in de integrale omgevingsvisie.

Jaar 2022

- Het uitvoeringsprogramma transitievisie warmte is opgesteld en de uitvoering is gestart.
- De uitvoering van de Regionale Energiestrategie 1.0 in Waalre is gestart.
- Voor zowel de energietransitie algemeen en de warmtetransitie in het bijzonder zijn voorlichtings- en bewustwordingscampagnes vanuit gemeente gestart of ondersteund en zijn bewonersinitiatieven in deze gestimuleerd.
- De regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) is in uitvoering.
- Het Beleid Duurzame Nieuwbouw is geactualiseerd.
- Het Beleid laadinfrastructuur elektrische voertuigen is geactualiseerd en in uitvoering.
- Duurzaamheid en milieuthema's zijn geborgd in de integrale omgevingsvisie.
- De aanleg van zonnepanelen via het regionale zonnepanelenproject De Groene Zone is afgerond. De beheerfase van het project is gestart.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Het Programma Warmtetransitie Waalre is door het college vastgesteld en de uitvoering is gestart.
- De uitvoering van de Regionale Energiestrategie 1.0 in Waalre is gestart. Een belangrijk kader hiervoor is het regionale Samenwerkings- en Uitvoeringsprogramma (S&UP) dat door het college is vastgesteld. De gemeente Waalre levert de bestuurlijk trekker voor het onderdeel Energiesysteem, waarover met het oog op een toekomstbestendig energienetwerk regionaal afspraken worden gemaakt, waarbij ook de provincie en netbeheerders betrokken zijn. Daarnaast neemt de wethouder uit Waalre namens het Stedelijk gebied deel aan de Stuurgroep RES MRE.
- Waalre heeft zich aangemeld om deel te nemen aan het OER-traject (Opwek Energie Rijksgroonden) voor zowel A67 als A2.
- De voorbereidingen voor het mogelijk maken van zonnepanelen (zonneweide) op het Achtereind zijn gestart.
- Een initiatief tot het uitbreiden van het bestaande zonnenveld aan de Dreefstraat met een batterijsysteem is positief benaderd en initiatiefnemer is uitgenodigd de betreffende vergunningaanvraag te doen.
- Voor zowel de energietransitie algemeen en de warmtetransitie in het bijzonder zijn voorlichtings- en bewustwordingscampagnes vanuit gemeente gestart of ondersteund en zijn bewonersinitiatieven in deze gestimuleerd. Een aantal voorbeelden:
  - Er is een informatiebijeenkomst over Duurzaam Huis en Tuin voor inwoners georganiseerd;
  - Er is een collectieve inkoopactie hybride warmtepomp georganiseerd;
  - Er is gestart met inloopmomenten voor inwoners met een energie-expert 'duurzaam huis';
  - De vereniging Burgerinitiatief Duurzaam Waalre is in oprichting.
- De regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) is uitgevoerd. Er zijn circa 330 huisbezoeken/energieadviezen uitgevoerd/gemaakt en circa 3.200 huishoudens hebben kleine energiebesparende maatregelen aangeschaft.
- Mensen met een smalle beurs zijn ondersteund door een eenmalige financiële tegemoetkoming in de energiekosten en hebben gebruik kunnen maken van een Energiecoach aan huis (inclusief Energiebox).
- Het Beleid Duurzame Nieuwbouw is geactualiseerd en door het college vastgesteld.
- Het Beleid laadinfrastructuur elektrische voertuigen is geactualiseerd en door het college vastgesteld.
- Duurzaamheid en milieuthema's zijn geborgd in de integrale omgevingsvisie.
- De aanleg van zonnepanelen via het regionale zonnepanelenproject De Groene Zone 1.0 is nagenoeg afgerond. De beheerfase van het project is gestart. Een nieuwe tranche voor dit zonnepanelenproject wordt samen met andere gemeenten in de regio voorbereid.

- De voorbereidingen van het regionale project De Groene Zone Isoleren zijn gestart. Het college heeft eind 2022 het raadsvoorstel voor deelname aan dit project naar de gemeenteraad gestuurd ter besluitvorming.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- De bedrijven, instellingen en onze inwoners hebben inzicht in welke concrete maatregelen nodig zijn voor de energietransitie en wat hun rol/bijdrage hierin is. Inwoners, overheid en bedrijven/instellingen zijn zoveel mogelijk samen 'eigenaar' van de energietransitie en van de resultaten die dat oplevert (een duurzame en energiezuinige gebouwde omgeving tegen redelijke kosten).
- Mogelijke invulling van zoekgebieden RES in Waalre wordt samen met inwoners uitgewerkt.
- Inwoners worden in positie gebracht om hun woningen te verduurzamen en aardgasvrij te maken.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	671	727	835	839
7.2 Riolering	1.197	1.323	1.337	1.425
7.3 Afval	1.419	1.417	1.394	1.715
7.4 Milieubeheer	561	730	487	551
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	104	111	118	138
Totaal lasten volksgezondheid en milieu	3.952	4.308	4.171	4.668
Baten volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	-	40	10	11
7.2 Riolering	1.597	1.610	1.638	1.628
7.3 Afval	1.581	1.780	1.771	1.829
7.4 Milieubeheer	21	107	37	81
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	53	59	65	68
Totaal baten volksgezondheid en milieu	3.252	3.596	3.521	3.617
saldo volksgezondheid en milieu	700	712	650	1.051

Vergelijking van de begroting 2022 met de rekening 2022 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

7.1 Volksgezondheid (nadeel 3.000)

- Minder salariskosten, voordeel 9.000.
- Meer kosten jeugdgezondheidszorg, nadeel 12.000.
De begroting GGD is gebaseerd op een geschat aantal kinderen per 1-1- 2022. Later in het jaar volgt een aanpassing naar het werkelijk aantal kinderen per 1-1-2022. Het werkelijke aantal is hoger. Er is ook een extra bijdrage betaald voor JGZ-dienstverlening Oekraïense kinderen.

7.2 Riolering (nadeel 98.000)

- Eind 2022 is het nieuwe programma water, riolering en klimaat vastgesteld. Vooruitlopend daarop zijn er in 2022 uitgaven gedaan (37.000) die nog niet waren begroot. De storting in de voorziening is ook gebaseerd op het nieuwe programma en valt 65.000 hoger uit.

- Door latere uitvoering van kredieten is er een voordeel op afschrijvingen van 15.000.
- Nadeel 12.000 ontstaat door kleine overschrijdingen op salariskosten/overhead.
- Nadeel 6.000 door minder aantal aansluitingen dan begroot.

7.3 Afval (nadeel 263.000)

- Het zijn hoofdzakelijk de kosten voor ophalen huisvuil die in 2022 hoger uitvallen dan begroot. In het loop van het jaar zijn wij geconfronteerd met een brandstof toeslag, waardoor de kosten hoger werden dan geraamd.
- Er is een voorziening gevormd voor de claim van Attero van 206.000.

7.4 Milieubeheer (nadeel 20.000)

- De SDE subsidie van panden met zonnepanelen is naar beneden bijgesteld. Nadeel 5.000.
- De kosten van begeleiding en opruimen van zwerfafval zijn 9.000 hoger dan begroot.
- Kosten milieutoezicht inclusief asbestsanering zijn 6.000 hoger dan begroot.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (nadeel 17.000)

- De onderhoudskosten Ergon zijn ruim hoger dan begroot terwijl het aantal begravingen achterblijft bij de raming.

08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimtelijke ordening

Vitaal Dorpshart Aalst (winkelcentrum Den Hof en omgeving)

Wat willen we bereiken?

Samen met ondernemers (winkeliers en eigenaren) en inwoners zorgen voor een toekomstbestendig en vitaal dorpshart Aalst. We streven naar een compact centrum, goed en logisch bereikbaar voor alle modaliteiten, zichtbaar, een levendig hart waar mensen elkaar graag ontmoeten, van een duurzame en hoge kwaliteit voor zowel het vastgoed als de openbare ruimte. Hierbij is er ook aandacht voor de relaties met andere projecten (b.v. op toeristisch recreatief vlak) en de kansen die deze bieden.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- De gebiedsvisie centrum Aalst-Eindhovenseweg wordt uitgewerkt in een Nota van Uitgangspunten (wat willen we?). Vervolgens wordt binnen de in deze Nota vervatte uitgangspunten een aantal uitwerkingsvarianten opgesteld waaruit een keuze wordt gemaakt. Voor de gekozen uitwerkingsvariant wordt daarna een realisatiestrategie (hoe gaan we het doen?) opgesteld. Uiteindelijk leidt dit tot de ontwikkeling van diverse locaties en de herinrichting van de openbare ruimte.
- Ondersteuning van de stichting Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) Den Hof bij de uitvoering van haar meerjarig activiteitenplan.

Jaar 2022

- De herinrichting van de openbare ruimte is geheel voorbereid, zodat de uitvoering daarvan in 2023 gestart kan worden.
- Alle panden in het noordelijk poortgebouw zijn in eigendom van de gemeente. Leegstaande panden in het noordelijk poortgebouw zijn beschikbaar gesteld voor initiatieven die de levendigheid in het dorpshart ten goede komen.
- Met eigenaren van bouwvelden en ontwikkellocaties heeft overleg plaatsgevonden en zijn er stappen gemaakt naar realisatie van (woningbouw)ontwikkelingen.
- Samen met ondernemers en pandeigenaren is een eenduidige reclame- en bebodingsstrategie ontwikkeld en is er gestart met de ontwikkeling van terrasbeleid en zijn er afspraken gemaakt over de gezamenlijke ondergrondse inzameling van bedrijfsafval.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Samen met ondernemers, inwoners en pandeigenaren is het definitief ontwerp voor de openbare ruimte opgesteld en de herinrichting van de openbare ruimte voorbereid. In 2023 kan de uitvoering starten.
- Alle panden in het noordelijk poortgebouw zijn door de gemeente verworven en hebben een tijdelijke invulling gekregen.
- Voor de transformatie en herstructurering van meerdere commerciële ruimten naar wonen aan de Eindhovenseweg zijn de ruimtelijke procedures doorlopen en is de omgevingsvergunning verleend. Hierdoor wordt ruim 1700 m² aan commerciële ruimte buiten het compacte dorpshart omgezet naar wonen.
- Een extern bureau is geselecteerd die samen met ondernemers en pandeigenaren het terrasbeleid en gevel- en bebodingsbeleid gaat opstellen in de 1^e helft van 2023.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Een aantrekkelijk dorpshart in Aalst, waar je kunt winkelen en elkaar ontmoet en diverse activiteiten door het jaar heen worden georganiseerd.

Implementatie nieuwe Omgevingswet

Wat willen we bereiken?

De nieuwe Omgevingswet integreert zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving (bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur). Als deze nieuwe Omgevingswet in 2022 in werking treedt willen we daar klaar voor zijn; zowel voor wat betreft de organisatie, het beleid, de regels, de processen als de taken en verantwoordelijkheden.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018- 2022

- Aan de hand van het startdocument "Aan de slag met de Omgevingswet in Waalre" en het Stappenplan "Op weg naar de Omgevingswet. Met een stappenplan voor de gemeente Waalre" bereiden we ons de komende jaren gestructureerd en integraal voor op alle veranderingen binnen het ruimtelijk domein die deze nieuwe wet met zich meebrengt.

Jaar 2022

- De ambtelijke organisatie is ingeregeld (werkprocessen e.d.) op de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 juli 2022.
- Op basis van de doelstellingen en ambities uit de eind 2021 vastgestelde Omgevingsvisie is een aantal thematische programma's opgesteld (bv voor klimaatadaptatie, geluid, warmtetransitie).
- Er is zorg gedragen voor een initieel Omgevingsplan per 1 juli 2022.
- Aan het plan van aanpak om te komen tot een definitief omgevingsplan in 2025 is uitvoering gegeven.
- Over adviesrecht, delegatie en de structuur van het omgevingsplan (meer algemene regels, vergunningsplicht of melding) heeft de gemeenteraad besluiten genomen.
- Een aantal verordeningen is aangepast op basis van de nieuwe Omgevingswet.
- Een commissie Ruimtelijke Kwaliteit is ingesteld.
- Structureel benodigd budget is inzichtelijk gemaakt.
- De VTH applicatie (zaaksysteem) is aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Wanneer de Omgevingswet in werking treedt lopen alle processen (ontvangen van omgevingsvergunningen, als het publiceren van omgevingsplannen en -regels) via het DSO. Ook hebben we actief deelgenomen aan de Integrale Keten Test (IKT) van het VNG. Met grote gemeenten als Amsterdam, Utrecht en Groningen hebben we bijgedragen aan de advisering van het Programma en de ontwikkeling van het DSO.

Wat is gerealiseerd in 2022?

Door uitstel van de Omgevingswet schuiven enkele acties door naar 2023. Wel is in 2022:

- Er is gestart met een intensief traject voor het opstellen van een definitief omgevingsplan dat in 2025 gereed moet zijn. De eerste fase van dit omgevingsplan is voorbereid.
- een besluit is genomen door de gemeenteraad over adviesrecht en delegatie.
- de participatieverordening is vastgesteld evenals de nieuwe hemelwaterverordening.

- Eind 2002 is het programma Water-Riool-Klimaat door de raad vastgesteld en is gestart het uitvoeringsprogramma Warmtetransitie.
- De VTH-processen zijn voor een groot deel aangepast en opnieuw ingericht op basis van de nieuwe Omgevingswet.
- De verordening ruimtelijke kwaliteit wordt op 24 januari 2023 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Bij positieve besluitvorming wordt de commissie per 1 juli 2023 ingesteld.

Wat is de impact voor onze inwoners?

De Omgevingswet biedt meer ruimte voor ruimtelijke initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen. Voor iedereen wordt het ook inzichtelijker en voorspelbaarder of een ruimtelijk initiatief kans van slagen heeft, doordat de besluitvorming versneld en verbeterd wordt. Tegelijkertijd blijft de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid voor onze inwoners gewaarborgd.

Het gebruiksgemak bij het aanvragen van een omgevingsvergunning neemt toe door het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Ontwikkeling Buitengebied

Wat willen we bereiken?

Een bijdrage leveren aan een aantrekkelijk buitengebied voor de eigen inwoners, de regio, en de (agrarische en recreatieve) ondernemers in het gebied met innovatieve gebiedsontwikkeling.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Maatregelen uitvoeren (zoals landschap- en natuurontwikkeling, ontwikkeling landgoederen, ontwikkeling natuurpoort, verdere realisatie Dommelpad) die passen binnen de actuele visies op het buitengebied van Waalre.
- Stimuleren en faciliteren (o.a. procedureel) van particuliere initiatieven die passen in de actuele visies op het buitengebied van Waalre.
- Met onze partners (provincie, Natuurmonumenten, Waterschap) een strategie ontwikkelen hoe de verdere opgave van het NatuurNetwerk Brabant te realiseren.
- Doorontwikkelen studie 'Smart Forest' zoals ontwikkeld door studenten van de Universiteit van Wageningen.

Jaar 2022

- Het natuurherstelproject Greveschutven en omgeving (Achtereind) is afgerond en opgeleverd.
- De natuuraanleg van landgoed Achtervoorde is afgerond.
- Een plan hoe het mobiliteitsvraagstuk (Hutdijk/Sophiastraat) in het bosgebied van Aalst aan te pakken (ontwerp/middelen/vergunningen/tijd) is uitgewerkt.
- In samenspraak met partners is een plan ontwikkeld hoe de wandel/fiets/ruiterpaden én bebording hiervan te verbeteren in het bosgebied van Aalst.
- Ter hoogte van de Achtereindsestraat 10 is een gemeentelijk agrarisch perceel in het NatuurNetwerk omgevormd naar natuur.
- Het beoogde recreatieve fietspad over de Beemdstraat/Loondermolenweg is aangelegd.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Het natuurherstelproject Greveschutven is afgerond en opgeleverd.
- De aanplant van de natuur van landgoed Achtervoorde is afgerond.

- De studie mobiliteitsvraagstuk Hutdijk/Sophiastraat is in 2022 nagenoeg afgerond. Verdere besluitvorming hierover vindt plaats in 2023.
- De analyse van het wandel/fiets/ruiter knooppuntennetwerk is afgerond. Op het gebied van wandelen en fietsen worden in de rapportage verbetervoorstellen aangedragen.
- Het is niet gelukt een agrarisch perceel aan de Achtereindsestraat 10 om te vormen naar natuur in verband met beperkte ambtelijke capaciteit en andere prioriteiten.
- Er is in 2022 nog niet gestart met de aanleg van het recreatieve fietspad Beemdstraat/Loondermolenweg. In verband met tegenvallende materiaal resultaten van de in 2019 aangelegde fietspaden van 'Geopolymeer' is onderzoek gedaan naar een nieuw toe te passen materiaal. Wel is in 2022 al gestart met het opstellen van de onderzoeken benodigd voor de ruimtelijke procedure voor dit fietspad.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Het buitengebied van de gemeente Waalre is door de aanleg van nieuwe natuur aantrekkelijker geworden. Niet alleen zijn de natuur- en landschapswaarden toegenomen, ook is er toename in het aspect beleving. Te voet en per fiets is de natuurcompensatie Waalre Noord met zijn Schotse Hooglanders uitstekend te beleven.

Dommeldal de Hogt

Wat willen we bereiken?

Een bijdrage leveren aan een aantrekkelijk gebied voor inwoners, ondernemers en recreanten. Hierbij voldoen aan de doelstellingen van het Rijk en de provincie op het gebied van natuur zoals het vergroten van biodiversiteit en creëren van ecologische verbindingen.

In dit project werkt de gemeente Waalre intensief samen met de gemeente Veldhoven en Eindhoven die op dezelfde manier een deel van hun buitengebied ontwikkelen. Dit is niet alleen een impuls voor Waalre, maar voor de hele regio.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

Op basis van een samenwerkingsovereenkomst met Eindhoven en Veldhoven en o.a. Waterschap De Dommel wordt gewerkt aan het ontwikkelen van het buitengebied door kavelruil en het beschikbaar stellen van de beoogde gronden voor natuurcompensatie, landschaps- en natuurontwikkeling. Hierdoor, alsmede door de aanleg van het Dommelpad, een fiets- en wandelverbinding met Veldhoven en andere wandel- en fietspaden), wordt het toeristisch profiel van de gemeente versterkt

Jaar 2022

- Het beoogde recreatieve fietspad over de Mosbroekseweg is aangelegd.
- Er is invulling gegeven aan de regionale subsidieaanvraag op het vlak van kunst en is een kunstroute aangelegd in het gebied.
- Agrarische percelen in eigendom van Natuurmonumenten en Brabant Water gelegen in het NatuurNetwerk zijn omgevormd naar natuur.
- Waar mogelijk zijn nieuwe percelen in het NatuurNetwerk verworven.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Er is in 2022 nog niet gestart met de aanleg van het recreatieve fietspad Mosbroekseweg. In verband met tegenvallende materiaalresultaten van de in 2019 aangelegde fietspaden van 'Geopolymeer' is onderzoek gedaan naar een nieuw toe te passen materiaal. Wel is een analyse van het wandel/fiets/ruiterknooppunten netwerk uitgevoerd. Middels participatie zijn verbetervoorstellen voorgesteld waar het beoogde tracé ook bij hoort. Ook is in 2022

al gestart met het opstellen van de onderzoeken benodigd voor de ruimtelijke procedure voor dit fietspad.

- In 2022 is de verdere koers bepaald voor het kunstroute-project met als instrument de inzet van 'Augmented Reality'. Technische en creatieve expertise is hiervoor ingehuurd. Ook is een link gelegd met het project Waalre100.
- Enkele agrarische percelen zijn nog niet omgevormd naar natuur in verband met binnen Natuurmonumenten opgelopen vertraging. De stukken behorende bij de aan te vragen omgevingsvergunning zijn in samenspraak met hen wel al voorbereid.
- In 2022 heeft de gemeente een tweetal nieuwe natuur percelen verworven. Deze zijn gelegen nabij verkeersknooppunt de Hogt (van Rijkswaterstaat; hier moet nog natuur op worden gerealiseerd) én nabij Loon (van een particulier; hier ligt nog een beheer/onderhoudsopgave).

Wat is de impact voor onze inwoners?

Onze inwoner profiteert van deze veelal groene ontwikkelingen. Het buitengebied wordt aantrekkelijker voor recreatie en natuurbeleving. Omdat deze gelegen zijn op korte afstand van de bebouwde kom kunnen veel inwoners dit beleven.

Centrumontwikkeling Waalre-dorp

Wat willen we bereiken?

We willen het centrum verlevendigen, het winkelcentrum versterken, de ruimtelijke kwaliteit van het gebied vergroten en ruimte bieden aan evenementen en nieuwe initiatieven (onder meer op het gebied van recreatie en toerisme).

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- We blijven, mede op basis van de notities "Waalre natuurlijk bijzonder" en "Samen aan de slag" verdere invulling geven aan de centrumontwikkeling.
- Particuliere initiatieven die passen binnen de uitgangspunten van de Centrumvisie Waalre-dorp worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Denk hierbij aan hoogwaardige horeca, cultuur en evenementen, detailhandel speciaalzaken, etc.
- Ruimtelijke kaders opstellen voor de toekomstige invulling van de locaties van het voormalig tankstation aan de Willibrorduslaan op de kop van winkelcentrum De Bus en driehoek Willibrorduslaan-Blokvenlaan-Wollenbergstraat.

Jaar 2022

- De herinrichting van de Driehoek, de Willibrorduslaan tot aan de Markt en eventueel de Bus is voorbereid voor besluitvorming.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De herinrichting van de Driehoek, Willibrorduslaan en eventueel ook de Bus wordt meegenomen in de aanpak Traverse noord die start in 2023.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Het centrum van Waalre-dorp wordt verder ontwikkeld als gezellig dorpshart dat ruimte biedt voor een verscheidenheid aan functies voor de inwoners van Waalre en bezoekers van buiten. De Markt neemt hierin een centrale plaats in met haar groene ruimte, horecavoorzieningen en evenementen.

Herontwikkeling 't Hazzo en omgeving

Wat willen we bereiken?

Een integrale herontwikkeling (wonen, sporten, ontmoeten) van de omgeving van sporthal 't Hazzo op basis van de in april 2017 vastgestelde visie voor dit gebied.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Realiseren van de sloop van het gemeenschapshuis en de bouw van een nieuwe kantine/ontmoetingsruimte.
- Het uitwerken van de stedenbouwkundige plannen en een bestemmingsplan voor de herontwikkeling van het gemeentelijk deel van het gebied.
- Samen met de eigenaren en/of ontwikkelende partijen in het overige gebied waarop de gebiedsvisie betrekking heeft, komen tot afspraken met betrekking tot de invulling van het gebied, een uitgewerkt stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan en doorvertaling hiervan in een bestemmingsplan.

Jaar 2022

- De nieuwe kantine/ontmoetingsruimte, de ombouw van 't Hazzo tot duurzame accommodatie voor sport en ontmoeten, is eind 2021 afgerond.
- De realisatie van 27 sociale huurwoningen is 1 juli 2021 gestart en wordt medio 2022 afgerond. Daarna volgt de (her)inrichting van het bestaande en toekomstige openbaar gebied.
- Over de ontwikkeling op de, deels particuliere, gronden aan de zuidzijde van 't Hazzo is overeenstemming bereikt. De herziening van het bestemmingsplan is voorzien voor de tweede helft van 2022.
- In het gebied de Keijzer zijn 33 grondgebonden woningen gebouwd en opgeleverd
- In plandeel Ligtvoet is bestaande bedrijfsbebouwing gesloopt en zijn 13 grondgebonden woningen en 13 appartementen in aanbouw genomen. Oplevering is naar verwachting 1^e kwartaal van 2023.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- De nieuwe kantine/ontmoetingsruimte en de ombouw van 't Hazzo tot een duurzame accommodatie voor sport en ontmoeten is opgeleverd.
- De bouw van de sociale huurappartementen ten westen van 't Hazzo is afgerond en woningen zijn bewoond.
- Er is overeenstemming bereikt met eigenaren en ontwikkelaar van de gronden ten zuiden van 't Hazzo. Het bouwplan voor deze locatie is gewijzigd naar 18 appartementen en de omgevingsdialoog hierover is gevoerd. Het ontwerp bestemmingsplan is ter inzage gelegd.
- Het woningbouwproject "De Keijzer" nabij de hoek Gestelsestraat-Prunellalaan is geheel opgeleverd. De openbare ruimte is nagenoeg aangelegd en zal spoedig (2023) worden overgedragen aan de gemeente.
- De bouw van woningen op de locatie Ligtvoet, op de hoek van de Gestelsestraat en Akkerstraat, is gestart.
- De dialoog herinrichting van de Gestelsestraat heeft plaatsgevonden en heeft geresulteerd in een afgerond ontwerp. Uitvoering zal later plaatsvinden in relatie met afronding van de woningbouw in dit gebied en herinrichting Eindhovenseweg.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- In goed overleg en afstemming met omwonenden en andere inwoners is het voormalig gemeenschapshuis 't Hazzo omgevormd tot een duurzame accommodatie waar de inwoners elkaar in een duurzaam gebouw, gelegen in een groene omgeving, kunnen ontmoeten. Het rommelig ogende, gemengde gebied wordt in de lijn van de gebiedsvisie omgevormd tot een groen en aantrekkelijk woongebied.
- De verschillende woningbouwprojecten in de directe omgeving van 't Hazzo bieden ruimte aan 75 tot 100 woningen in verschillende categorieën en voor diverse doelgroepen.

8.3 Wonen en Bouwen

Wonen

Wat willen we bereiken?

Waalre heeft de ambitie om de meest aantrekkelijke woongemeente van Brabant te zijn en te blijven. De bouw van nieuwe woningen sluit aan op de behoefte en wensen van onze inwoners alsook die van de regio. Hierbij is speciale aandacht voor betaalbare en geschikte woonruimte voor middeninkomens, starters, jonge gezinnen, senioren, mensen met een beperking en statushouders.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Voortzetten van de intensieve regionale samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven op het thema 'Wonen'.
- Opstellen van een Visie op Goed Wonen in 2019, gevolgd door een Woonnotitie. In de Woonnotitie zullen de uitgangspunten uit de Visie op Goed Wonen in concrete afspraken, acties en instrumentarium worden vertaald.
- Jaarlijks actualiseren (en eventueel bijstellen) van plannen op sub-regionaal niveau (opgenomen in convenant Stedelijk Gebied).
- Realisatie van het gemeentelijk woningbouwprogramma binnen de kaders van de nieuw op te stellen Woonvisie op diverse locaties zoals Waalre Noord (diverse fasen), Brabantiaaterein, 't Hazzo en omgeving, Molenstraat-Dreefstraat (zie paragraaf Grondbeleid voor een uitgebreidere toelichting).

Jaar 2022

- De Visie op Goed Wonen (2019) en de Woonnotitie (2020) zijn vastgesteld, hierin is het woonbeleid voor de korte en middellange termijn aangegeven. In 2021 zijn de actiepunten uit de Woonnotitie uitgewerkt.
- Op basis van de Woonnotitie zijn prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties en huurdersverenigingen.
- Er zijn plannen ontwikkeld om de betaalbare woningvoorraad te vergroten.
- De voorgenomen woningbouw op diverse locaties is volgens planning opgestart, in aanbouw genomen dan wel opgeleverd:
  - Waalre Noord, deel De Bleek 1 (CPO project): nieuw bestemmingsplan is vastgesteld.
  - Waalre Noord: deel Heistraat noord, fase 2: bouw woontorentje met 5 appartementen is gestart.
  - Waalre Noord: deel De Boslaantjes (fase Heistraat zuid 1): De woningbouw is opgeleverd, woonrijp maken is gestart.

- Waalre Noord: deel Heijde Park (fase Heistraat zuid 2): op basis van het door de raad vastgestelde stedenbouwkundig plan is de procedure voor vaststelling van het bestemmingsplan doorlopen.
- Waalre-Noord, fase 3: de planontwikkeling voor deze laatste fase van Waalre-noord (gebied ten westen van OLV-dijk) is gestart in samenwerking met betrokken ontwikkelaars/grondeigenaren.
- Trolliuslaan: zie 'Herontwikkeling 't Hazzo en omgeving'.
- Aalsterhof: nieuwbouw Den Hof 146 (voorheen Blokker) met commerciële plint en vijf appartementen is opgeleverd.
- Brabantiaaterein: plan fase 3 (Brabantiapark) is ontwikkeld en de procedure voor een nieuw bestemmingsplan is gestart.
- Molenstraat/Dreefstraat: fasegewijze oplevering vrijstaande woningen en start bouw 6 rijwoningen.
- Bergstaete: bouw appartementen is gestart.
- Locatie Ligtfoot Aalst : zie 'Herontwikkeling 't Hazzo en omgeving'.
- Uitvoering aan de visie de Pracht en omgeving: Het zuidelijke deel aan de Frederik Hendrikstraat is uitgewerkt in een bouwplan en de procedures voor vergunningverlening zijn gestart. Voor het noordelijke deel zijn de scenario's voor een toekomstbestendige invulling van de Pracht en opwaardering van de openbare ruimte onderzocht en heeft de raad een besluit genomen.
- Meester Slootweg: er zijn 30 tijdelijke eenheden geplaatst door 'thuis.
- Klooster: de huurappartementen zijn opgeleverd.
- Winkelcentrum Voldijn: vergunningverlening voor 50 appartementen is gestart.
- Aalstermolen: het bestemmingsplan is vastgesteld en de procedure voor vergunningverlening voor het bouwplan voor kleine woningen rondom de molen is gestart.
- In overleg met betrokken partijen is een duidelijk en realistisch toekomstperspectief (incl. stedenbouwkundige uitwerking) voor het verpleegtehuis 't Laar, inclusief aanliggende woonblokken, opgesteld. Het onderzoek naar de Slimme Wijk in de Voldijn bij 't Laar is in uitvoering.
- Samen met de woningcorporaties, de Stichting Steunpunt Vluchtelingen Waalre en het CMD is de taakstelling voor huisvesting statushouders ingevuld.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Binnen het SGE stond het thema Wonen in het teken van het versnellen van de woningbouwopgave. Geen eenvoudige taak in een tijd van stikstofproblematiek, stijgende prijzen en een tekort aan personeel en bouwmaterialen. In dit kader zijn er woningbouwversnellers benoemd en aan het werk. Zij ondersteunen gemeenten bij het sneller realiseren van lokale plannen.
- Met subsidie van de provincie is een flexpool met professionals ingericht; voor Waalre is een projectleider beschikbaar voor Waalre-noord fase 3.
- Begin 2022 is het regionale Afsprakenkader Wonen door de gemeenteraad vastgesteld. Dit is de bouwsteen voor het woningbouwprogramma. De woningbouwopgave is vervolgens verankerd in het Verstedelijkingsakkoord dat we met het Rijk en de Provincie hebben gesloten.
- Het nieuwe kabinet wil met provincie en regio's Woondeals sluiten om de woningbouw kwantitatief en kwalitatief te borgen. In 2022 is hierover overleg geweest binnen het MRE. De regionale Woondeal is bijna gereed en kan begin 2023 worden vastgesteld.
- In 2022 is de Urgentieverordening breed geëvalueerd. Deze evaluatie is de basis voor de nieuwe afspraken die we in 2023 gaan voorleggen aan de gemeenteraden.
- Het aantal aanvragen voor urgentie voor sociale huurwoningen is wederom gestegen en daarmee ook de hiervoor benodigde inzet.

- In SGE is een regionale woningbouwmonitor geïmplementeerd in alle gemeenten, zodat continu inzicht is in de ontwikkeling en snelle bijsturing mogelijk is.
- In 2022 is een actualisatie van de Regionale Begrippenlijst Wonen vastgesteld.
- Op basis van de Woonnotitie zijn prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties en huurdersverenigingen.
- Het Beleid Duurzame Nieuwbouw is geactualiseerd en door het college vastgesteld.
- Er zijn plannen ontwikkeld om de betaalbare woningvoorraad te vergroten.
- De voorgenomen woningbouw op diverse locaties is opgestart, in aanbouw genomen dan wel opgeleverd:
  - *Waalre Noord, deel De Bleek 1* (herontwikkeling braakliggend perceel): CPO vereniging voor de bouw van patiowoningen heeft zelf een verkavelingsplan gemaakt. Op basis daarvan is de procedure voor een nieuw bestemmingsplan gestart.
  - *Waalre Noord: deel Heistraat noord, fase 2*: woontorentje met 5 appartementen is in overleg met de potentiële kopers en buurtbewoners ontwikkeld. In 2022 is de omgevingsvergunning verleend. Door de sterk gestegen bouwkosten is nog niet gestart met de bouw.
  - *Waalre Noord: deel De Boslaantjes (fase Heistraat zuid 1)*: De laatste woningen in dit plan zijn in 2022 opgeleverd.
  - *Waalre Noord: deel Heijde Park (fase Heistraat zuid 2)*: In 2022 is het plan bijgesteld om meer woningdifferentiatie te krijgen en zijn 2 projecten sociale huurwoningen van 'thuis opgenomen. Het ontwerp bestemmingsplan is opgesteld. De gesprekken met eigenaren/ontwikkelaars zijn in afrondende fase beland.
  - *Waalre-noord, fase 3*: fase 3 was in de planning pas opgenomen voor na 2025. In het kader van de gewenste versnelling is capaciteit vrijgemaakt voor deze ontwikkeling. De raad is in het najaar bijgepraat en is een voorstel voor kaders aangeleverd.
  - *Trolliuslaan*: In het gebied de Keijzer zijn 33 grondgebonden woningen gebouwd en opgeleverd. In plandeel Ligtfoot is bestaande bedrijfsbebouwing gesloopt en zijn 13 grondgebonden woningen en 13 appartementen in aanbouw genomen. Oplevering is naar verwachting 1^e kwartaal van 2023 (zie ook 'Herontwikkeling 't Hazzo en omgeving').
  - *Brabantiaaterrein*: een nieuw plan voor fase 3 (Brabantiapark) is ontwikkeld na een intensief traject met buurtbewoners, Waterschap en provincie. Plan is gereed gemaakt om vast te gaan leggen in een bestemmingsplan.
  - *Eindhovenseweg 29*: het bestemmingsplan dat voorziet in de bouw van 14 appartementen op de locatie Meiboom is vastgesteld.
  - *Molenstraat/Dreefstraat*: fasegewijze verkoop en oplevering vrijstaande woningen; In 2022 zijn wederom enkele woningen opgeleverd.
  - *Bergstaete*: aanvullend op het plan Willibrordushof is een plan voor 7 appartementen ontwikkeld aan de Bergstraat.
  - *Frederik Hendrikstraat*: Op basis van de Gebiedsvisie De Pracht en omgeving is op het zuidelijk deel een project met 26 sociale huurwoningen ontwikkeld. In 2022 is de Omgevingsdialog geweest.
  - *Meester Slootsweg*: Voor het plan met 30 sociale huurwoningen (tiny houses) is vergunning verleend. Ondanks aanpassingen van het plan naar aanleiding van de Omgevingsdialog is tegen vergunning bezwaar gemaakt en de procedures lopen nog.
  - *Klooster*: de appartementen zijn opgeleverd en bewoond.
  - *Boerenbondterrein*: vanwege de grote vraag naar betaalbare huurwoningen is besloten om te verkennen of maximaal 30 tijdelijke woningen kunnen worden geplaatst op dit terrein. Met provincie en woonstichting 'thuis zijn hierover afspraken gemaakt in een intentieovereenkomst. Er is gestart met de Omgevingsdialog met omwonenden.
  - *Aalsterhof*: nieuwbouw Den Hof 146 (voorheen Blokker) met commerciële plint en vijf appartementen is opgeleverd.

- *Bestemmingsplan Molenstraat 9-11* voor in totaal 18 woningen is vastgesteld.
- Het onderzoek naar de Slimme Wijk in de Voldijn bij 't Laar is in uitvoering.
- Samen met de woningcorporaties, de Stichting Steunpunt Vluchtelingen Waalre en het CMD is de taakstelling voor huisvesting statushouders geheel ingevuld. Er is eind 2022 sprake van een kleine 'plus'.
- Er is huisvesting gezocht en gevonden voor vluchtelingen uit Oekraïne (zo'n 29 Oekraïense vluchtelingen opgevangen in 6 verschillende panden).

Wat is de impact voor onze inwoners?

Mede door de samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven is het mogelijk om meer woningen te bouwen dan de behoefte van de eigen inwoners aangeeft. Hierdoor zijn de keuzemogelijkheden voor inwoners vergroot om hun woonwens te realiseren. De omvang van de betaalbare (sociale) woningvoorraad neemt toe, waardoor ook in dit segment meer keuzemogelijkheden zijn voor inwoners.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Wat willen we bereiken?

Periode 2018-2022

- Het op een adequate, doelmatige en kwalitatief hoogwaardige wijze uitvoeren van taken op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving (VTH), in samenwerking met de omgevingsdienst, buurgemeenten of andere partners.
- Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening aan inwoners, verenigingen en bedrijven op het gebied van Vergunningverlening Toezicht & Handhaving te verlenen.

Wat gaan we er voor doen?

2022

- Het beleidsplan leefomgeving; Vergunningen Toezicht en Handhaving is geactualiseerd en aangepast aan de Omgevingswet.
- Het beleidsplan Leefomgeving is vertaald naar een uitvoeringsprogramma.
- In het jaarverslag VTH is geëvalueerd of de geplande beleidsdoelen zijn behaald.
- De VTH-processen zijn aangepast en opnieuw ingericht op basis van de nieuwe Omgevingswet die per 1 juli 2022 inwerking treedt.
- Private kwaliteitsborging is geïmplementeerd in het VTH-proces.
- Omgevingstafel is vormgegeven en in het VTH-proces geïmplementeerd.
- Commissie Ruimte is vormgegeven en in het VTH-proces geïmplementeerd.
- Per 1 juli 2022 lopen alle processen voor vergunningverlening via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
- Samenwerkingsafspraken met onze ketenpartners (zoals Omgevingsdienst, Waterschap, Provincie, Veiligheidsregio e.d.) zijn aangepast aan de nieuwe Omgevingswet.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Het beleidsplan leefomgeving Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) is passend binnen de landelijke en provinciale kaders geactualiseerd en aangepast aan de Omgevingswet. Vervolgens is deze vertaald naar een uitvoeringsprogramma VTH. Gedurende het jaar hebben we de uitvoering hiervan bijgehouden en waar nodig bijgesteld. De uitgebreide verantwoording hiervan is vastgelegd in een jaarverslag. Deze is recent ter kennisname aangeboden aan de Raad.

- De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld. Hierdoor schuiven enkele acties gedeeltelijk door naar 2023. De VTH-processen zijn voor een groot deel aangepast en opnieuw ingericht op basis van de nieuwe Omgevingswet. Er is een aanvang gemaakt met het implementeren van de private kwaliteitsborging. De Omgevingstafel en de Commissie Ruimte moeten nog verder worden vormgegeven en in het VTH proces worden geïmplementeerd.
- De VTH applicatie (zaaksysteem) is aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Wanneer de Omgevingswet in werking treedt lopen alle processen via het DSO.
- We zijn in gesprek met onze ketenpartners (zoals Omgevingsdienst, Waterschap, Provincie, Veiligheidsregio) om nieuwe samenwerkingsafspraken te maken die passen bij de Omgevingswet.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening aan inwoners, verenigingen en bedrijven op het gebied van Vergunningverlening Toezicht & Handhaving.
- De Omgevingswet biedt na implementatie meer ruimte voor ruimtelijke initiatieven van inwoners. Voor inwoners wordt het inzichtelijker en voorspelbaarder of een ruimtelijk initiatief kans van slagen heeft, doordat de besluitvorming wordt versneld en verbeterd. Het gebruiksgemak bij het aanvragen van een omgevingsvergunning neemt toe door de veranderde werkprocessen en de aansluiting op het DSO.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimtelijke ordening	785	804	1.116	1.087
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.902	2.258	1.528	1.429
8.3 Wonen en bouwen	1.029	1.221	1.291	1.250
Totaal lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.716	4.283	3.935	3.766
Baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimtelijke ordening	174	163	333	279
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.299	2.770	1.783	1.562
8.3 Wonen en bouwen	1.069	750	704	697
Totaal baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.542	3.683	2.820	2.538
saldo ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	174	600	1.115	1.228

Vergelijking van de begroting 2022 met de rekening 2022 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

8.1 Ruimtelijke ordening (nadeel 25.000)

- Een nadeel van 48.000 betreffende een storting in de bestemmingsreserve landschappelijke kwaliteiten is niet uitgevoerd in 2022. Dit is een voordeel op taakveld 0.10 mutaties reserves.
- De ontvangen exploitatiebijdragen voor bestemmingsplannen zijn in 2022 hoger dan begroot (10.000 voordeel). De externe advieskosten zijn lager dan begroot (17.000 voordeel).

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (nadeel 122.000)

- De salariskosten voor de grondexploitaties zijn hoger dan begroot (14.000 nadeel).
- De geraamde winstneming valt in 2022 94.000 lager uit dan bij de begroting is opgenomen.

8.3 Wonen en bouwen (voordeel 34.000)

- Voor salariskosten/inhuur is in 2022 70.000 minder uitgegeven dan begroot.
- De kosten voor overige externe ondersteuning, o.a. Odzob, zijn 58.000 hoger dan begroot.
- In de 6^e turap 2022 is een budget van 30.000 geraamd voor de Wet kwaliteitsborging bouw. Dit budget is niet gebruikt.
- Het geraamde bedrag voor leges omgevingsvergunningen van 700.000 is op 8.000 na gehaald (8.000 nadeel).

Beleidsindicatoren

Gemeenten zijn verplicht een uniforme set beleidsindicatoren op te nemen in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Doordat elke gemeente verplicht is deze set op te nemen, krijgt de lezer inzicht in de beleidsresultaten van de gemeente en kan deze vergelijken met andere gemeenten (bron: waarstaatjegemeente.nl).

Voor het jaar 2022 zijn veel indicatoren nog niet bekend doordat de bronhouder (nog) geen onderzoek heeft verricht. De betreffende cellen zijn dan gevuld met de afkorting n.b. (niet bekend).

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2020	2021	2022	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
1	Formatie	Het aantal fte per 1.000 inwoners	Waalre	6,25	6,24	6,24	Eigen gegevens
			Gelijke gemeenten	-	-	-	
2	Bezetting	Het aantal fte per 1.000 inwoners	Waalre	5,25	5,67	5,67	Eigen gegevens en Pers. Monitor AO fonds gemeenten 2021
			Landelijk gemeenten < 20.000 inwoners	6,9	6,6	n.b.	
3	Apparaatskosten	Middelen voor personeel, huisvesting, materieel, automatisering e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Waalre	439	450	463	Eigen gegevens
			Landelijk	-	-	-	
4	% externe inhuur	Kosten externe Inhuur als % van totale loonsom	Waalre	20,00	22,50	20,44	Eigen gegevens en Pers. monitor AO fonds gemeenten 2021
			Gelijke gemeenten < 20.000 inwoners	15,8	16,0	n.b.	
5	Overhead	Het % overhead kosten ten opzichte van de totale lasten	Waalre	13,39	12,47	13,90	Eigen gegevens
			Landelijk	-	-	-	

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2020	2021	2022	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
6	Verwijzing en Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	Waalre	70	200	n.b.	Stichting Halt 2021
			Landelijk	110	80	n.b.	
7	Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Waalre	0,5	0,7	1,6	Het dataportaal van de politie
			Landelijk	2,0	1,8	2,3	
8	Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Waalre	2,0	2,0	2,8	CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen 2022
			Landelijk	4,6	4,3	4,6	
9	Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	Waalre	1,6	1,5	1,6	Het dataportaal van de politie
			Landelijk	1,4	1,3	1,4	
10	Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	Waalre	3,1	3,0	2,2	Het dataportaal van de politie 2022
			Landelijk	4,5	4,1	4,0	
11	Functiemenging	de verhouding tussen banen en woningen. 0 % is alleen wonen, 100 % alleen werken	Waalre	38,7	39,4	n.b.	CBS BAG/LISA 2021
			Landelijk	53,2	53,3	n.b.	
12	Vestigingen van bedrijven	Het aantal vestigingen (incl. ZZP-ers) per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Waalre	172,7	182,6	n.b.	LISA 2021
			Landelijk	158,1	165,1	n.b.	
13	Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school	Waalre	n.b.	1,9	n.b.	DUO/Ingrado 2021
			Landelijk	2,7	2,7	n.b.	

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2020	2021	2022	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
14	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is	Waalre	5	3	n.b.	DUO/Ingra-do 2021
			Landelijk	20	20	n.b.	
15	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	Het % van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, d.w.z. zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	Waalre	1,3	1,3	n.b.	DUO/Ingra-do 2021
			Landelijk	1,7	1,9	n.b.	
16	Niet wekelijkse sporters (1x per 4 jaar enquête)	Het percentage inwoners vanaf 19 jaar dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners vanaf 19 jaar	Waalre	42,0	n.b.	n.b.	Gezondheids-enquête (GGD, CBS en RIVM) 2020
			Landelijk	49,2	n.b.	n.b.	
17	Banen per 1.000 inw 15-74jr	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar	Waalre	472,79	489,2	n.b.	CBS/LISA 2021
			Landelijk	796,2	805,5	n.b.	
18	Jongeren met delict voor rechter	Het % jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter verscheen	Waalre	1,0	1,0	n.b.	CBS Jeugdmonitor 2021
			Landelijk	1,0	1,0	n.b.	
19	% kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	Waalre	4,0	3,0	n.b.	CBS Jeugd 2021
			Landelijk	6,0	6,0	n.b.	
20	Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Waalre	71,1	72,0	73,3	CBS – Arbeidsdeelname 2022
			Landelijk	69,6	70,4	72,2	
21	% werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)	Waalre	1	n.b.	n.b.	CBS Jeugdmonitor 2021
			Landelijk	2	2	n.b.	

Beleidsindicatoren Nr	Indicator	Omschrijving	Gemeente / referent	2020	2021	2022	Bron
22	Bijstands- uitkeringen	Het aantal personen met een bijstandsuitkering (18 jaar en ouder), per 10.000 inwoners	Waalre	252	243	n.b.	CBS – Re-integratie 2021
			Landelijk	460	431	n.b.	
23	Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Waalre	115,8	105,7	96,1	CBS – re-integratie 2022 (cijfers 2021 en 2022 voorlopig afgegeven)
			Landelijk	199,1	197,7	197,7	
24	Jongeren met jeugdhulp tot 18 jaar	Het % jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar	Waalre	n.b.	12,9	13,5	CBS Jeugd 2022
			Landelijk	n.b.	13,2	13,2	
25	Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdbescherming	Het % jongeren tot 18 jaar met jeugdbeschermingsmaatregel t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar	Waalre	n.b.	0,9	0,8	CBS Jeugd 2022
			Landelijk	n.b.	1,2	1,2	
26	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel t.o.v. alle jongeren (12-23 jaar)	Waalre	n.b.	n.b.	n.b.	CBS Jeugd 2022
			Landelijk	n.b.	0,3	0,3	
27	Wmo-clënten met een maatwerkarrangement	Het aantal verstrekkingen specialistische ondersteuning in kader van Wmo v.a. 2018 per 10.000 inwoners	Waalre	420	620	590	CBS Monitor Sociaal Domein WMO 2022
			Landelijk	700	713	640	

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2020	2021	2022	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
28	Huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner per jaar	Waalre	136	n.b.	n.b.	CBS – Statistiek Huishoudelijk afval 2020
			Landelijk	170	n.b.	n.b.	
29	Hernieuwbare elektriciteit	Het % elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa t.o.v. totale verbruik	Waalre	n.b.	n.b.	n.b.	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor 2020
			Landelijk	26,8	n.b.	n.b.	
30	WOZ-waarde woningen (€ x 1.000)	De gemiddelde WOZ-waarde	Waalre	355	386	420	CBS WOZ 2022
			Landelijk	271	290	317	
31	Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouw woningen per 1.000 woningen	Waalre	5,8	14,6	17,9	BAG/ABF 2022
			Landelijk	8,9	8,9	9,3	
32	Demografische druk	De som van het aantal personen van 0-20 en van 65 jaar en ouder i.r.t. aantal personen van 20 – 65 jaar (%)	Waalre	87,7	87,4	88,1	CBS – Bevolkingsstatistiek 2022
			Landelijk	70,0	70,1	70,3	
33	Woonlasten (€) 1-persoons huishouden	Gemiddeld totaalbedrag woonlasten voor 1-persoons huishouden	Waalre	733	742	805	COELO 2022
			Landelijk	700	733	823	
34	Woonlasten (€) meer-persoons huishouden	Gemiddeld totaalbedrag woonlasten voor meer-persoons huishouden	Waalre	819	832	895	COELO 2022
			Landelijk	773	810	905	

Deel 2: Paragrafen

Paragraaf A. lokale heffingen

Waar gaat de paragraaf over

In deze paragraaf wordt het belastingbeleid van de belangrijkste gemeentelijke belastingen beschreven. De gemeente is autonoom in het bepalen van de hoogte en de besteding van de opbrengst van de gemeentelijke belastingen. In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. De gemeenteraad bepaalt welke van de toegestane heffingen we als gemeente ook daadwerkelijk heffen. Alle gemeenten heffen de onroerende zaakbelastingen (OZB). Bij de verdeling van het Gemeentefonds wordt er namelijk van uitgegaan dat een deel van de gemeentelijke uitgaven wordt bekostigd uit de OZB.

Belastingbeleid gemeente Waalre

De gemeente Waalre heeft gekozen voor een duidelijk, plaatselijk belastingpakket dat in hoofdzaak bestaat uit de algemene bijdragebelasting OZB en de retributieve belastingen afvalstoffenheffing en rioolheffing. Dit pakket bevordert een evenwichtige belastingdruk in de gemeente en beperkt de uitvoeringslasten. De gemeente Waalre kent een aantal in de Gemeentewet toegestane belastingen en heffingen. Deze belastingen zijn gelegitimeerd in belastingverordeningen, die door de raad zijn vastgesteld. Een onderscheid kan worden gemaakt tussen belastingen en retributies.

Belastingen

Belastingen zijn heffingen waarvan het gebruik van de opbrengst vrij is, de zogenaamde algemene bijdragebelastingen. De gemeente hoeft geen direct aanwijsbare tegenprestatie te leveren. Tot deze groep behoren de onroerende zaakbelastingen, de precariobelasting en de toeristenbelasting. De gemeenteraad is vrij om de hoogte van de tarieven te bepalen. Het Rijk heeft de OZB voor gebruikers van woningen afgeschaft.

Retributies

Retributies zijn heffingen waarbij een bepaalde vergoeding wordt betaald voor specifieke door de gemeente verleende diensten. Tot de retributies behoren de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de leges, het marktgeld en grafrechten. Bij retributies mag de opbrengst niet boven de uitgaven van een dienst uitkomen.

WOZ, Onroerende zaakbelastingen (Ozb), heffingen en leges

Waardebepaling 2022 Wet waardering onroerende zaken (WOZ)

Jaarlijks worden WOZ-beschikkingen met een nieuwe waarde naar de inwoners gezonden. De waardebepaling voor het belastingjaar 2022 vindt plaats op basis van de waarde-peildatum 1 januari 2021. De Wet WOZ schrijft namelijk voor dat gemeenten een waarde vaststellen zoals die gold op 1 januari van één jaar eerder. De gemeente heeft zodoende de tijd om marktcijfers (verkopen, huurprijzen enzovoorts) die in de loop van het jaar gerealiseerd worden te analyseren en een reële schatting te doen van marktsituatie op de waarde-peildatum. De Wet WOZ wordt voor de inwoner steeds belangrijker. De door de gemeente vastgestelde WOZ-waarde wordt voor steeds meer belastingen gebruikt (bijvoorbeeld waterschapslasten en erfbelasting). Inwoners en bedrijven kunnen tegen de WOZ-waarde bezwaar maken en/of beroep instellen bij de rechter.

Onroerende zaakbelastingen (Ozb)

Onder de naam 'onroerende zaakbelastingen' worden directe belastingen geheven over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken:

- een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak, zijnde een niet-woning, gebruikt krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht.
- een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De tarieven zijn vastgesteld conform de begroting 2022. De heffingsmaatstaf voor de OZB is de jaarlijks nieuw vastgestelde WOZ-waarde. De woningsamenstelling in Waalre is gemiddeld anders dan de rest van Nederland waardoor deze in 2022 bovengemiddeld uitkomt op € 420.000. Dit betekent dat een gemiddeld huishouden in Waalre voor de OZB meer betaalt dan het landelijk gemiddelde. Dit is ook nodig om onze voorzieningen op peil te houden aangezien in het gemeentefonds ook rekening wordt gehouden met die bovengemiddelde WOZ-waarden. Qua tarief zit gemeente Waalre met name bij de niet-woningen fors onder het landelijk gemiddelde. De gerealiseerde opbrengst OZB voor woningen bedraagt € 8.000 minder dan begroot en de gerealiseerde opbrengst OZB voor niet-woningen bedraagt € 22.000 minder dan begroot. De reden hiervoor zijn verschillen in het aantal objecten (gerealiseerd – begroot) en aanname van de waardeinstijging in de begroting.

Gerealiseerde opbrengst Ozb

opbrengsten OZB	jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	jaarrekening 2022	begroting 2023
Woningen: eigendom	3.100.000	3.161.000	3.258.000	3.250.000	3.597.000
Niet woningen: eigendom	415.000	413.000	421.000	415.000	474.000
Niet woningen: gebruiker	285.000	285.000	293.000	277.000	327.000
TOTAAL	3.800.000	3.859.000	3.972.000	3.942.000	4.398.000

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel, waarbij een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt, zoals is vermeld in de Wet milieubeheer. Wettelijk mag de afvalstoffenheffing niet meer dan kostendekkend zijn. Er gelden afzonderlijke tarieven voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. De tarieven kunnen jaarlijks worden aangepast aan de kosten voor de afvalverwerking en andere uitgaven voor de afvalstoffentaak. In 2022 is het tarief gelijk gebleven aan 2021. Zie onderstaande tabel.

De gerealiseerde opbrengst afvalstoffenheffing is € 1.170 hoger dan begroot en wordt veroorzaakt door afwijkingen in de aantallen objecten (gerealiseerd versus begroot).

Gerealiseerde opbrengst

afvalstoffenheffing	jaarrekening 2020	jaarrekening 2021	begroting 2022	jaarrekening 2022	begroting 2023
totaal kosten	1.574.000	1.557.000	1.518.000	1.916.000	1.697.000
tarieven					
eenpersoons	130	134	134	134	
meerpersoons	216	224	224	224	
totaal opbrengsten	1.431.000	1.489.000	1.520.000	1.522.000	1.697.000
kostendekkendheid	90,91%	95,63%	100,13%	79,44%	100,00%

In de totale kosten van 2022 is ook de claim van Attero van 206.000 opgenomen.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar van een object die op 1 januari is aangesloten op de riolering. De rioolheffing is gebaseerd op het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). De gemeente mag geen winst op de rioolheffing maken. In 2022 is het tarief gelijk gebleven aan 2018 (€ 198), conform het vastgesteld GRP 2018. In 2022 is de opbrengst € 10.000 lager dan begroot en deze afwijking wordt veroorzaakt door een wijziging in het aantal objecten wat is aangesloten op de riolering.

Gerealiseerde opbrengst

Tarieven en kostendekkendheid riolering	jaarrekening 2020	jaarrekening 2021	begroting 2022	jaarrekening 2022	begroting 2023
heffing per aansluiting	€ 198	€ 198	€ 198	€ 198	€ 200
opbrengst	1.597.000	1.610.000	1.638.000	1.628.000	1.664.000
(toegerekende) kosten begrotingsjaar	934.000	1.143.000	1.203.000	1.276.000	1.672.000
Storting in voorziening riolering	409.000	364.000	287.000	351.000	-8.000
Storting in reserve riolering	254.000	103.000	148.000	-	
kostendekkende tarieven	100%	100%	100%	100%	100%

Leges

Onder de naam leges wordt een aantal verschillende rechten geheven voor en door de gemeente, of uit naam van door de gemeente verstrekte diensten. Dit kan bijvoorbeeld het verstrekken van een document zijn zoals een rijbewijs, paspoort of trouwboekje of het verstrekken van een vergunning. Waalre streeft zoveel mogelijk naar kostendekkende tarieven voor administratieve diensten. Elk jaar worden de tarieven opnieuw beoordeeld, aangepast aan wettelijke tarieven en geïndexeerd. De diensten en bijbehorende tarieven zijn opgenomen in de door de raad vast te stellen legesverordening.

Titel 1 Algemene dienstverlening		Kosten	Opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	3 Burgerlijke stand	€ 36.130	€ 29.598	81,92%
hoofdstuk	4 Verstrekkingen uit de Basisregistratie Personen (BRP)	€ 10.501	€ 8.333	79,35%
hoofdstuk	5 Identiteitsbewijzen, reisdocumenten, rijbewijzen etc.	€ 181.834	€ 177.555	97,65%
hoofdstuk	8 Overige stukken	€ 3.351	€ 1.800	53,72%
Kostendekking Titel 1		€ 231.816	€ 217.286	93,73%

Bij titel 1 is er weinig ruimte om de tarieven te verhogen omdat de opbrengsten voornamelijk veroorzaakt worden door reisdocumenten en rijbewijzen. Deze tarieven zijn momenteel gelijk aan de wettelijk maximaal toegestane hoogte. De kosten zoals in de tabel hierboven opgenomen

zijn niet altijd voor 100% toerekenbaar. Een deel van de kosten kan niet in direct verband gebracht worden met de uitgevoerde dienst.

Titel 2 Fysieke leefomgeving omgevingsvergunning		Kosten	Opbrengsten	Kosten dekking
hoofdstuk	3 Omgevingsvergunning	€ 1.014.901	€ 692.312	68,21%
hoofdstuk	6 Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	€ 602	€ 900	149,50%
Kostendekking Titel 2		€ 1.015.503	€ 693.212	68,26%

De kosten zijn niet voor 100% toerekenbaar. Een deel van de kosten kan niet direct in verband gebracht worden met de uitgevoerde dienst. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van handhaving of bezwaar en beroep.

Gemeentelijke belastingdruk per huishouden

In onderstaande tabel staat een overzicht van de totale gemiddelde belastingdruk van de drie belangrijkste gemeentelijke belastingen en heffingen per één- en meerpersoonshuishouden. Voor de gemiddelde belastingdruk OZB gaan we in deze cijfers uit van een woning met een gemiddelde WOZ waarde in Waalre in 2022 van € 490.000 (bron: Coelo). Dit betreft de koopwoningen (ca. 75%) in Waalre. Op www.waarstaatjegemeente.nl wordt voor de gemiddelde WOZ-waarde de waarde van het totale woningareaal van de gemeente Waalre gehanteerd (€ 420.000). Deze waarde werd tot en met de begroting 2022 gehanteerd. Vanaf de begroting 2023 gaan we uit van de waarde op de site van Coelo omdat dit een reëler beeld geeft van de gemiddelde lastendruk voor onze inwoners.

Totale gemiddelde belastingdruk	2018	2019	2020	2021	2022
éénpersoonshuishouden	€ 679	€ 692	€ 724	€ 734	€ 805
meerpersoonshuishouden	€ 757	€ 776	€ 810	€ 824	€ 895
Stijging in % t.o.v. voorgaande jaar	3,8%	2,2%	4,3%	1,5%	8,4%

Toelichting belastingdruk

Elke gemeente kan in het kader van de gemeentelijke autonomie uitgaven doen voor een hoger voorzieningenniveau en dat kost belastinggeld. De belastingdruk hoeft daarom niet per gemeente gelijk te zijn. Voor de financiële draagkracht voor huishoudens is de gemeentelijke belastingdruk wel belangrijk. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) verzamelt jaarlijks de gegevens voor de belastingdruk van decentrale overheden. Onder belastingdruk verstaan we de jaarlijkse woonlasten per huishouden. Onder de woonlasten wordt gerekend het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Gemiddelde woonlasten 2022 bij vergelijking in de regio

We hebben vanaf dit jaar voor de vergelijking van de OZB gekeken naar de tarieven die gemeente in de regio hanteren. Wanneer we ons vergelijken met de regiogemeenten zitten we gemiddeld qua tariefstelling. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde zitten we echter laag en lopen we dus OZB-inkomsten mis. In onderstaande tabel wordt het vergelijk gemaakt met de regiogemeenten en wordt de gemiste OZB ten opzichte van een landelijk gemiddeld tarief weergegeven. Het tarief voor woningen zit ca. 2% onder het landelijk gemiddelde. De tarieven voor niet-woningen zitten gemiddeld zo'n 25% onder het landelijk gemiddelde.

plaats	OZB éénpers hh	OZB meerpers hh	OZB tarief 2022 woningen (eigenaren)	OZB tarief 2022 niet-woningen (eigenaren)	OZB tarief 2022 niet-woningen (gebruikers)	Totaal
Geldrop-Mierlo	728	827	0,076	0,179	0,146	
Eersel	670	818	0,077	0,179	0,143	
Bladel	558	756	0,079	0,169	0,152	
Bergeijk	680	819	0,083	0,183	0,147	
Best	845	845	0,086	0,200	0,160	
Veldhoven	777	859	0,095	0,240	0,143	
Waalre	805	895	0,096	0,227	0,183	
Heeze-Leende	918	1077	0,101	0,185	0,164	
Eindhoven	791	879	0,107	0,304	0,218	
Valkenswaard	879	970	0,114	0,257	0,203	
Cranendonck	916	1003	0,117	0,284	0,226	
Nuenen	855	1050	0,123	0,241	0,194	
Gemiddelde tarieven Nederland 2022			0,098	0,303	0,218	
Afwijking tov landelijk gemiddelde			1,88%	33,48%	19,02%	
Belastingopbrengst Waalre 2022			3.250.249	414.634	277.262	3.942.145
Gemiste OZB tov landelijk gemiddeld tarief			60.942	138.820	52.725	252.488

Kwijtscheldingbeleid

In de gemeente Waalre kan op verzoek van de minder draagkrachtige belastingplichtige, kwijtschelding van betaling worden verleend voor de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Waalre past hiervoor de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 toe. In 1997 is in afwijking van de Uitvoeringsregeling door de Waalrese Raad besloten, in plaats van 90%, 100 % van de genormeerde bijstandsuitkering aan te merken als kosten van bestaan op basis waarvan de draagkracht van belastingplichtige wordt vastgesteld. Hierdoor komt men eerder in aanmerking voor kwijtschelding.

Toeristenbelasting

In december 2017 heeft de raad besloten om per 1 januari 2018 een toeristenbelasting in te voeren. Er wordt een tarief van € 3,50 per persoon per nacht in rekening gebracht bij degene die binnen onze gemeente verblijven in o.a. hotels, pensions en vakantieverblijven en niet als ingezetenen zijn ingeschreven. Door COVID-19 zijn er in 2020 en 2021 veel minder overnachtingen geweest dan in eerdere jaren. De opbrengst 2022 is 32.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de daadwerkelijke opbrengst toeristenbelasting 2021 (welke in 2022 wordt ontvangen) 32.000 hoger was dan ingeschat. De verwachting is dat de opbrengst 2022 (welke in 2023 wordt ontvangen) weer op niveau (175.000 cf. begroting) zal zijn. Deze inschatting maakt onderdeel uit van het resultaat zoals opgenomen in de tabel hieronder.

Gerealiseerde opbrengst

opbrengst toeristenbelasting	werkelijk 2020	werkelijk 2021	begroting 2022	werkelijk 2022	begroting 2023
geraamde opbrengst	€ 96.000	€ 76.000	€ 175.000	€ 207.000	€ 175.000

Paragraaf B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Waar gaat de paragraaf over?

Waalre is financieel nog een voldoende gezonde gemeente en het is belangrijk dat dit zo blijft. Alleen dan kan gemeente Waalre haar taken blijven uitvoeren. In deze paragraaf wordt daarom inzicht verschaft in de financiële positie van Waalre door in te gaan op twee onderdelen:

- Risicomanagement en Weerstandsvermogen;
- Financiële kengetallen.

Het onderdeel risicomanagement en weerstandsvermogen gaat in op ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie die van invloed kunnen zijn op de financiële huishouding, maar nog niet financieel zijn vertaald. Hiervoor wordt ingegaan op de financiële omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om deze financieel af te dekken (beschikbare weerstandscapaciteit) en de relatie daartussen: het weerstandsvermogen (uitgedrukt in een ratio).

In het onderdeel financiële kengetallen wordt ingegaan op de financiële positie van de gemeente Waalre op basis vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte kengetallen.

Risicomanagement en Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van Waalre is het vermogen waarover Waalre beschikt om niet-structurele financiële risico's op te vangen, zonder dat de uitvoering van de gemeentelijke taken en/of beleid in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio (beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit). Voor de objectivering van de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit bestaan geen wettelijke normen. Om de ratio te duiden maken we gebruik van onderstaande waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en van de Universiteit van Twente:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Allereerst wordt de conclusie over Waalres weerstandsvermogen weergegeven. Vervolgens wordt toegelicht hoe deze tot stand is gekomen door in te gaan op het benodigde weerstandsvermogen, de inventarisatie en de beoordeling van de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Conclusie

De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit) is voor Waalre over 2022 ($\text{€ } 10.794.641 / \text{€ } 3.740.400 = 2,89$). Dit betekent dat ons weerstandsvermogen volgens de waarderingstabel op dit moment uitstekend is te noemen. Met ons weerstandsvermogen kunnen we (met een zekerheid van 90%) alle geïnventariseerde risico's opvangen. Stille reserves (ad. $\text{€ } 4.952.000$) en fictieve belastingcapaciteit (ad. $\text{€ } 1.500.000$) lijken in Waalre echter niet direct invorderbaar. Indien deze buiten beschouwing worden gelaten is de ratio van het weerstandsvermogen nog altijd 1,11 en dus voldoende te noemen.

De ratio van 2022 is gedaald ten opzichte van 2021. Dit wordt veroorzaakt door een toename van de risico's. De ratio voor 2022 geeft aan dat de gemeente wel voldoende reserves heeft om haar risico's af te dekken.

Met uw raad zijn geen afspraken gemaakt over de hoogte van de ratio voor het weerstandsvermogen. In plaats daarvan is met de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in 2016 een absolute omvang van de ondergrens voor de Algemene bufferreserve vastgesteld ad. $\text{€ } 2.500.000$ als laatste "achtervang". Waalre voldoet met een Algemene reserve (buffer) ad. $\text{€ } 3.648.380$ aan deze ondergrens. De nota reserves en voorzieningen wordt in 2023 geactualiseerd en daarbij wordt de hoogte van deze bufferreserve gezien met het oog op het huidige risicoprofiel van de gemeente.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend door de optelling van de verwachte financiële omvang van risico's die nog niet op een andere wijze zijn afgedekt. Bijvoorbeeld door het afsluiten van een verzekering of het opnemen van een voorziening in de begroting. Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaan we ervan uit dat niet alle risico's, maar hooguit 90% van alle risico's, zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. Oftewel, 90% van de totale financiële omvang van alle geïdentificeerde risico's (die niet zijn afgedekt) in dat jaar, dient afgedekt te kunnen worden met onze weerstandscapaciteit.

Inventarisatie en beoordeling van de risico's

Voor het inzicht in de benodigde weerstandscapaciteit zijn de risico's van de gemeente Waalre geïnventariseerd, de financiële omvang van deze risico's bepaald, evenals de mate waarin deze risico's al zijn afgedekt door voorzieningen, afgesloten verzekeringen of dekking vanuit de begroting.

Voor de berekening van de financiële omvang van de risico's hebben wij de kans dat een bepaalde gebeurtenis zich zal voordoen, vermenigvuldigd met de maximale financiële impact (die niet is afgedekt) wanneer de gebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet.

Tenslotte heb wij de risico's beoordeeld door ze, conform onderstaande figuur, een kleur te geven op basis van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet en de hoogte van het financiële gevolg van het optreden van de gebeurtenis. Deze methodiek maakt het mogelijk de risico's onderling te rangschikken naar grootte van het risico.

Gevolg (x 1.000) \ Kans	Zeerklein 10%	Klein 25%	Gemiddeld 50%	Groot 75%	Zeergroot 90%
≥ €1.000					
€500 - €1.000					
€250 < €500					
€100 < €250					
€50 < €100					
< €50					

Hieronder treft u de uitgebreide risico-inventarisatie en -beoordeling aan.

Thema	Onderwerp	Toelichting risico	Kans	Impact	Risico bedrag	Risico	Beheersmaatregel
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	<i>Appartementencomplex</i>	Ontwikkelaar kleinschalig appartementencomplex heeft Waalre aansprakelijk gesteld voor substantieel bedrag (vertragings)schade a.g.v. onjuist doorlopen procedure.	25%	2.100.000	525.000		In februari 2022 heeft de Hoge Raad een eerdere uitspraak van het Gerechtshof uit 2020 vernietigd. De zaak is nu opnieuw in behandeling genomen bij het Gerechtshof met een voor alle partijen nog onzekere uitkomst. Deze vernietiging betekent ook dat ontwikkelaar het oorspronkelijk toegekende bedrag aan schadevergoeding, inclusief rente en proceskosten, terug heeft gekregen. Ons maximaal verzekeringsbedrag is daarmee volledig benut. Voor eventuele extra schadevergoeding als gevolg van de nieuwe rechtsgang is dan ook geen verzekeringsgeld meer beschikbaar en dus voor eigen risico gemeente.
7 Volksgezondheid en milieu	<i>Zwerfvuil/ illegale stort</i>	Waalre kan geconfronteerd worden met illegale stort van (chemisch) afval. De laatste jaren is er een sterke stijging in Brabant van dumping van drugsafval. Bij bodemvervuiling kunnen kosten hoog oplopen en veroorzaker is zelden te achterhalen.	75%	100.000	75.000		Het risico is afhankelijk van de gebeurtenis en niet vooraf in te schatten. Er is wel een provinciale regeling betreffende dumping van drugsafval waarbij een gedeelte van de kosten voor het opruimen gedekt zijn.
7 Volksgezondheid en milieu	<i>Bodemsanering</i>	Risico's m.b.t. bodemverontreiniging.	10%	500.000	50.000		Als grondeigenaar kan Waalre aansprakelijk gesteld worden voor (nieuwe) bodemverontreinigingen. Inschatting lastig, want afhankelijk van eigendomsituatie en mate van bodemverontreiniging.
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	<i>Bouwgrond-exploitatie</i>	Terugverdienen geïnvesteerde boekwaarde per 31-12-2022 is onzeker. Vanaf 2019 wordt de IFLO-methode gebruikt voor het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen. Deze methode betekent dat 10% van de boekwaarde + 10% van de nog te maken kosten aangehouden worden als weerstandsvermogen	10%	12.793.780	1.279.378		Risico's betreffende grotere projecten en bouwgrondexploitatie in het algemeen worden planmatig geactualiseerd en beheerst. Zie verder paragraaf G.
6 Sociaal domein	<i>Jeugdzorg / Wmo</i>	Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning zijn open einde regelingen. Door korting (vanuit het Rijk) op de budgetten loopt Waalre een risico. Maatschappelijke ontwikkelingen zoals inflatie en de oorlog in Oekraïne met hoge energieprijzen en vluchtelingenopvang als gevolg, zorgen voor onzekere situatie die mogelijk invloed heeft op Jeugdzorg en Wmo.	50%	1.000.000	500.000		Monitoring per kwartaal van kosten en verwachtingen d.m.v. monitor Sociaal Domein. Structurele wijzigingen nemen we rechtstreeks op in de begroting. Reserve sociaal domein zorgt voor opvang incidentele uitschieters.
6 Sociaal domein	<i>Plus Team</i>	Het PlusTeam is een Gemeenschappelijke regeling met Geldrop-Mierlo en heeft geen weerstandsvermogen.	N.v.t.		20.700		Risico voor Waalre is opgenomen o.b.v. jaarrekening 2022 PlusTeam. In deze jaarrekening is een risicoparagraaf opgenomen waarin vermeld is hoe men risico's beheerst. Benodigde weerstandscapaciteit is € 82.800. Waalre neemt voor 25% deel in deze GR.
6 Sociaal domein	<i>Ergon</i>	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling WRE (Ergon)	N.v.t.		107.400		Risico van Waalre is opgenomen o.b.v. Begroting 2023 GRWRE. Er is € 4.250.000 meer weerstandsvermogen nodig. Waalre neemt voor 3% deel in deze GR.
	<i>VRBZO</i>	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost.	N.v.t.		52.991		Risico van Waalre is opgenomen o.b.v. Begroting 2024 VBRZO. Er is € 2.717.500 meer weerstandsvermogen nodig. Waalre neemt voor 1,95% deel in deze GR.
6 Wmo/ Volksgezondheid	<i>GGD</i>	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost.	N.v.t.		41.587		Risico GGD is opgenomen o.b.v. lage reservepositie GGD begroting 2024. GGD geeft aan dat er een hoger benodigd weerstandsvermogen nodig zou zijn. Voor Waalre gaat dit om een bedrag van €41.587.

Thema	Onderwerp	Toelichting risico	Kans	Impact	Risico bedrag	Risico	Beheersmaatregel
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	<i>Gewaarborgde geldleningen</i>	De gemeente staat garant voor geldleningen van woningcorporaties, zorgcentra en enkele plaatselijke verenigingen.	1%	5.167.950	51.680		Er wordt terughoudend omgegaan met garanties. De stand van de gewaarborgde geldleningen is per 1-1-2023 € 10.335.900. De gemeente staat voor 50% garant, oftewel maximaal € 5.167.950. Het bedrag waarvoor de gemeente maximaal aangesproken kan worden is dus € 5.167.950
0 Bestuur en ondersteuning	<i>Schadeclaims</i>	Verwachte jaarlijkse schadeclaims die niet specifiek zijn gekoppeld aan dossiers. De gemeente kan schadeclaims ontvangen als gevolg van activiteiten die zij verricht, welke niet (volledig) onder de verzekering voor aansprakelijkheidsstelling vallen.	25%	10.000	2.500		Het aantal claims richting Waalre is beperkt. Genoemd bedrag is maximum bedrag voor lopende schadeclaims.
0 Bestuur en ondersteuning	<i>Informatie veiligheid / Cybercriminaliteit</i>	Informatieveiligheid richt zich op het beveiligen van alle organisatiegegevens, zowel die binnen de gemeente Waalre aanwezig zijn, als daarbuiten bij ingehuurde leveranciers en/of andere derde partijen. Het is een continue-proces om (externe) dreigingen en kwetsbaarheden te detecteren, de risico's daarvan te beoordelen en steeds de juiste maatregelen te nemen om de organisatiegegevens blijvend te beschermen. Binnen de organisatiegegevens zijn ook persoonsgegevens aanwezig, het risico hiervan wordt onder punt privacy nader toegelicht.	30%	1.000.000	300.000		Informatiebeveiligingsbeleid is aangepast op de Baseline informatiebeveiliging overheid. Een plan is opgesteld om maatregelen te treffen die zorgen dat de risico's worden beheerst.
0 Bestuur en ondersteuning	<i>Privacy</i>	Het verwerken van persoonsgegevens is integraal verbonden aan nagenoeg alle wettelijke taken, binnen de domeinen en bedrijfsvoering, die de gemeente Waalre heeft. Het is een continue-proces om te zorgdragen voor een zorgvuldige verwerking om alle burgers en medewerkers te beschermen tegen schade en het risico daarop te beheersen. De Autoriteit Persoonsgegevens kan boetes of andere sancties opleggen wanneer de AVG niet voldoende wordt nageleefd. Door de juiste beheersmaatregelen te nemen achten we de kans hierop klein, echter is de impact van een inbreuk wel aanzienlijk door eventuele herstel- en nevenschade.	1%	5.000.000	50.000		Het hebben van protocollen en procedures voor de uitvoering van de verplichtingen in het kader van de AVG. Het geven van adviezen over privacyvraagstukken. Blijven inzetten op bewustwording en controle van processen. De aanstelling van een functionaris Gegevensbescherming.
0 Bestuur en ondersteuning	<i>Krapte op de arbeidsmarkt / op peil houden personele bezetting</i>	Alle organisaties in Nederland hebben op dit moment moeite met het vinden van gekwalificeerde medewerkers. Het is niet alleen lastig om nieuwe professionals te werven, maar ook om goed personeel te behouden. Bovendien zorgt een lage bezetting ervoor dat het werk over minder werknemers verdeeld kan worden, waardoor de werkdruk nog hoger oploopt. Hierdoor is het risico op hoge inhuur en recruitmentkosten evident aanwezig.	75%	200.000	150.000		In de begroting zijn voor jaarschijf 2023 (€ 300.000) frictiekosten opgenomen om te waarborgen dat wettelijke taken uitgevoerd blijven worden. Het is de vraag of dit budget voor frictiekosten voldoende zal zijn. Wanneer het niet lukt vacatures tijdig ingevuld te krijgen lopen de inhuur- en recruitmentkosten op. Overigens wordt een deel van de vacatures bewust later ingevuld. Dit is dan ook geen risico. Het risico bestaat uit de vacatures die niet bewust later worden ingevuld.

Onderwerp	Toelichting risico	Kans	Impact	Risico bedrag	Risico	Beheersmaatregel
<i>Algemene uitkering gemeentefonds</i>	Via circulaire wordt de gemeente 2 maal per jaar geconfronteerd met aanpassingen vanuit het gemeentefonds. De rijksoverheid is verantwoordelijk voor een nieuw verdeelstelsel dat gepland staat voor 2023. De VNG heeft echter begin 2022 met grote meerderheid een resolutie aangenomen waarin wordt aangegeven dat het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) opgevolgd moet worden en dat er een uitlegbaar en stabiel verdeelmodel moet komen. Ook pleit de VNG voor meer geld voor de gemeenten, 'de koek' moet groter. Op basis van de laatste berekeningen is het verdeleffect voor gemeente Waalre € 86,- per inwoner nadelig.	10%	586.250	58.625		In de begroting 2023 - 2026 is rekening gehouden met een nadeel van € 52,50 per inwoner. Het is nog niet bekend of het restant ook daadwerkelijk gekort zal worden op Waalre.
<i>Afvalinzameling door Diftar</i>	Door de gemeente is in 2022 een inschatting gemaakt van eenmalige implementatiekosten en structurele kosten voor inzameling van afval via het Diftar systeem. Echter, de inschatting blijft lastig en daarom voor de eerste jaren een risico dat de gemeente geld zal moeten bijleggen.	20%	150.000	30.000		De inschatting is gemaakt m.b.v. ervaringscijfers van andere, vergelijkbare gemeenten en rekening houdende met bv. meer zwerfafval/ afvaldumping. De ervaring van enkele jaren na invoering zal ons leren of de huidige inschatting juist is.
<i>Hoge inflatie binnen projecten in de openbare ruimte</i>	Als gevolg van de enorme prijsstijgingen van veel grondstoffen en materialen vragen veel ondernemers aan de gemeente om hun tarieven aan te mogen passen. De gemeente werkt hierin mee indien de prijsstijgingen zo exorbitant zijn dat dit niet meer valt onder normaal ondernemersrisico d.m.v. een zogenaamde crisisopslag. Deze crisisopslag is tijdelijk van aard totdat de situatie zich weer normaliseert. Bij de begroting 2024 gaan we alle begrotingsposten kritisch tegen het licht houden en op het benodigde prijsniveau brengen.	75%	1.000.000	750.000		De leverancier heeft verantwoordelijkheid die zich uit in ondernemersrisico. Door misschien niet alle, maar wel een belangrijk deel van de kosten voor rekening van de opdrachtgever (= gemeente) te laten komen, neemt deze zijn verantwoordelijkheid. Het deel dat hierin eventueel niet gedekt wordt, is het ondernemersrisico van de opdrachtnemer. In de begroting van de gemeente houden we jaarlijks rekening met indexering van kosten op basis van ramingen van het CPB. In de algemene uitkering krijgt de gemeente ook een compensatie van het Rijk om de gestegen kosten (deels) te kunnen betalen.
<i>Stikstofbesluit (Programma Aanpak Stikstof)</i>	Bouwprojecten kunnen vertraging oplopen of duurder uitvallen doordat we maatregelen moeten nemen om aan eisen te voldoen. Ook op onze exploitatiebegroting kan dit invloed hebben doordat er bijvoorbeeld tijdelijk minder bouwleges worden ontvangen doordat er minder vergunningen worden verstrekt.		PM			
<i>Mondiale ontwikkelingen / migratiestromen</i>	Het is de vraag of de kosten voor asielopvang en huisvesting van statushouders volledig worden vergoed door het Rijk. Op dit moment is het nog onduidelijk wat de consequenties zullen zijn en is het risico dus nog niet te kwantificeren.		PM			
				4.044.861	Subtotaal	
				3.640.400	Subtotaal 90%	
<i>Risico's onvoorzien</i>	Stelpost voor gebeurtenissen met een niet gekwantificeerd/benoemd negatief gevolg.			100.000	N.v.t.	
				3.740.400	90% totaal = benodigde weerstandscapaciteit	

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit omvat de middelen en mogelijkheden van de gemeente om financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, waarvoor geen andere dekking aanwezig is en zonder bestaande beleid aan te hoeven passen. We berekenen de beschikbare weerstandscapaciteit als de som van alle elementen uit de gemeentelijke financiën die we daadwerkelijk kunnen inzetten om niet-begrote kosten te dekken. Onderstaande tabel geeft inzicht in Waalres beschikbare weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit				
	2021		2022	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
a. exploitatie				
-Ruimte OZB belasting (fictief)	€	1.500.000	€	1.500.000
-post onvoorzien (regulier)				
Subtotaal	€	- € 1.500.000	€	- € 1.500.000
b. vermogen				
- algemene buffer reserve	€	3.126.167	€	3.648.380
- algemene reserve grondexploitatie	€	21.269	€	21.269
- algemene reserve sociaal domein	€	519.469	€	56.867
- algemene reserve vrij besteedbaar	€	660.636	€	616.125
- stille reserves	€	4.952.000	€	4.952.000
Subtotaal	€	9.279.541	€	9.294.641
	€	-	€	-
Totale weerstandscapaciteit	€	9.279.541	€	9.294.641
		€		1.500.000
Incidenteel en structureel samen		€ 10.779.541		€ 10.794.641

Zoals reeds vermeld onder de conclusie, komt het weerstandsvermogen van de gemeente Waalre in 2022 uit op:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 10.794.641}}{\text{€ 3.740.400}} = 2,89$$

Conclusie Continuïteit risicobeheersing

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 2,89 en het beeld van onze meerjarenbegroting is het college van burgemeester en wethouders van gemeente Waalre van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

Financiële kengetallen (horizontale verantwoording)

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente Waalre. Deze kengetallen moeten in samenhang en in onderlinge verhouding beoordeeld worden.

Door de kengetallen wordt het vergelijken van gemeente Waalre met andere gemeenten vereenvoudigd. Het biedt ook de mogelijkheid om normen te stellen, net als bij de beoordeling van het weerstandsvermogen gebeurt. Het oordeel baseren we op de huidige geadviseerde normen van de VNG conform de volgende tabel. Vooralnog hebben de kengetallen voornamelijk een signaleringswaarde.

Kengetal		Voldoende	Matig	Onvoldoende
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90 %	90 – 130 %	> 130 %
2	De solvabiliteitsratio	> 50 %	20 – 50 %	< 20 %
3	Kengetal grondexploitatie	< 20 %	20 – 35 %	> 35 %
4	Structurele exploitatieruimte	> 0,6 %	0 < 0,6 %	< 0 %
5	Belastingcapaciteit	< 95 %	95 – 105 %	> 105 %

Totaaloverzicht van de 6 kengetallen voor de gemeente Waalre

In onderstaande tabel worden de kengetallen voor Waalre gepresenteerd, het oordeel op basis van bovenstaande tabel en het landelijk gemiddelde. De berekening en duiding van individuele kengetallen worden onderaan de paragraaf toegelicht.

Kengetal	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022	Oordeel	
1a	Netto schuldquote	22,2%	27,1%	37,8%	26,6%	37,7%	Voldoende
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	19,7%	24,5%	35,2%	24,0%	35,4%	Voldoende
2	De solvabiliteitsratio	24,0%	23,4%	19,1%	22,0%	21,2%	Matig
3	Kengetal grondexploitatie	7,8%	8,5%	10,6%	12,6%	12,4%	Voldoende
4	Structurele exploitatieruimte	2,14%	2,25%	-0,13%	0,89%	3,81%	Voldoende
5	Belastingcapaciteit	105,4%	105,5%	102,3%	106,9%	98,9%	Matig

Conclusie op basis van de kengetallen

De kengetallen laten op totaalniveau een verbeterde trend zien, maar met een wankelende financiële basis. Zeker gezien de ambities die Waalre heeft voor de nabije toekomst. Vier van de zes kengetallen laten een voldoende oordeel zien, en twee een matig oordeel.

De kengetallen netto schuldquote zijn ruim voldoende. De solvabiliteitsratio is de afgelopen jaren gaan dalen door investeringen en aantrekken geldleningen. Dit kengetal is inmiddels enigszins gestabiliseerd door strenger toezicht op onttrekkingen uit de algemene reserves. De belastingcapaciteit blijft op 'matig' omdat de woonlasten voor de inwoners van Waalre minder zijn gestegen dan het landelijk gemiddelde. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

Het eigen vermogen van Waalre is gestegen doordat o.a. rekeningresultaten van de afgelopen jaren in de algemene reserve zijn gestort. Hierdoor is Waalre beter in staat om de risico's op te kunnen vangen. In de Kaderbrief 2023 is afgesproken dat Waalre streeft naar een financiële buffer van 110% van de totaal berekende risico's. Dit doel is net niet gehaald. Op dit moment heeft Waalre een financiële buffer (Algemene reserve vrij besteedbaar + Algemene bufferreserve) van € 4.267.000. De berekende risico's (zie risicotabel in deze paragraaf) bedragen € 3.740.400, waardoor de buffer op dit moment 109% bedraagt. Dit is net beneden de streefgrens.

De structurele exploitatieruimte is ruim voldoende met 3,81%. Dit geeft aan dat de gemeente in 2022 meer structurele baten heeft dan structurele lasten.

Wanneer de kengetallen in samenhang worden bekeken geeft dit een gezonde, maar kwetsbare financiële situatie voor Waalre weer.

Toelichting op de kengetallen

1a en 1b. Netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) gecorrigeerd met de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug) met de totale baten van de rekening. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' door rente en aflossing. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

In 2021 is een vaste geldlening aangetrokken van € 10.000.000. Dit heeft een negatieve invloed op het kengetal gehad. Het kengetal geeft daarom een forse verslechtering weer in dat jaar. In 2022 stabiliseert dit weer. In de basis is de schuldquote voor Waalre gezond.

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen) en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

De solvabiliteitsratio van Waalre is matig. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat de voorziening riolering veel middelen bevat (voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen).

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden zich verhoudt tot de geraamde baten. De paragraaf grondbeleid en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) bieden hierin meer inzicht. Hoe hoger het kengetal, hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. Tweemaal per jaar wordt beoordeeld in hoeverre de boekwaarde van de bouwgronden kan worden terugverdiend. De accountant toetst dit jaarlijks. Door het lage kengetal is het risico van het niet terugverdienen van kosten voor de grondexploitatie zeer beperkt.

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde jaarrekening is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Een percentage van 0% betekent dat de structurele baten exact toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De structurele exploitatieruimte van Waalre is ruim voldoende en dus toereikend om de structurele lasten te dekken.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

Het kengetal belastingcapaciteit geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten voor de inwoner. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Onder de woonlasten worden verstaan de absolute bedragen voor onroerendezaakbelasting (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

De belastingcapaciteit is net als in 2021 'matig'. Voor de jaren 2023 en verder voorzien we weer een verslechtering van dit kengetal, veroorzaakt door een (verwachte) stijging van de OZB in Waalre. Waalre zal voor dit kengetal nooit een voldoende score kunnen behalen omdat de gemiddelde WOZ-waarde fors hoger ligt dan het landelijk gemiddelde.

Paragraaf C. Onderhoud Kapitaalgoederen

De openbare ruimte is één van de pijlers van onze samenleving met een groot maatschappelijk rendement. Een goed functionerende openbare ruimte draagt bij aan actuele thema's zoals sociale samenhang, veiligheid, gezondheid, mobiliteit en bereikbaarheid, leefbaarheid en vastgoedwaarde. Hiervoor is het wel van belang dat de openbare ruimte goed wordt beheerd.

Wegen

Met een areaal van 1,1 miljoen m² wegoppervlak in Waalre en een nieuwwaarde van ca. 77 miljoen euro heeft het wegbeheer een zeer groot aandeel in de beheertaken. Een goed functionerend wegennet is essentieel voor een goede bereikbaarheid en beleving van de gemeente. Het in standhouden van een kwalitatief goed wegennet met verantwoord wegbeheer is daarom uiterst belangrijk. De gemeente Waalre is wettelijk verantwoordelijk voor het onderhoud van o.a. het openbare wegennet. Zo verplicht de Wegenwet de gemeente tot het uitvoeren van regelmatig en duurzaam onderhoud van de openbare verharding. Tevens is de gemeente, conform het Burgerlijk Wetboek, aansprakelijk bij schade van de burger, als de gemeente heeft verzuimd zorg te dragen voor het in een goede staat verkeren van de openbare weg.

Om goed, planmatig, onderhoud te kunnen uitvoeren moet met enige regelmaat de kwaliteit van de verharding worden geïnspecteerd. Dan wordt er ook inzicht verkregen in de budgetten die voor het onderhoud noodzakelijk zijn. De rapportage van zowel de inspectie als de berekening van de benodigde budgetten staat vermeld in het wegenbeheersplan (2019-2028) wat is vastgesteld op 5 februari 2019. Hieruit blijkt dat in een tijdsbestek van 4 jaar de hoeveelheid verhard oppervlak is toegenomen van 958.000 m² naar 980.000 m² (380.000 m² asfaltverharding en 500.000 m² elementenverharding).

Om inzicht te krijgen in het huidige kwaliteitsniveau voeren we eens per twee jaar een weginspectie uit. De eerstvolgende inspectie vindt plaats in 2023. De Gemeente Waalre staat jaarlijks voor de opgave om uit de bulk aan informatie uit de CROW- weginspectie de juiste wegvakken te selecteren voor het onderhoudsprogramma.

Kosten

De gemiddelde kosten voor klein en groot onderhoud in de periode 2020-2023 bedragen o.b.v. het wegenbeheersplan € 558.000 per jaar. Dit wegenbeheersplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 5 februari 2019. In 2021 is er een weginspectie geweest waarin nieuwe bedragen zijn vastgesteld voor benodigd onderhoud. Deze nieuwe bedragen zijn in de meerjarenbegroting opgenomen.

Beschikbaar budget

Voor het reguliere onderhoud is onderstaand budget in de begroting opgenomen:

	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Straten en pleinen en wegenbeheersplan	746.300	772.986	725.000	725.000	725.000	725.000
Uitbesteden Ergon	20.000		20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal	766.300	772.986	745.000	745.000	745.000	745.000

Voor de verschillenverklaring verwijzen wij u naar de programma's.

Bovenstaande budgetten hebben betrekking op het zichtbare gedeelte van de verharding.

De kwaliteit van een weg kan niet enkel gewaarborgd worden door het periodiek uitvoeren van (groot) onderhoud. Na een periode variërend tussen de 40 en 60 jaar (afhankelijk van ondergrond en verkeersbelasting) komt de weg aan het einde van zijn levensduur of sluit de opbouw van de weg niet meer aan op de verkeersbelasting en dient er een rehabilitatie te worden uitgevoerd. Bij rehabilitatiemaatregelen wordt de weg, na het doorlopen van een groot onderhoudscyclus, aan het einde van de levensduur op het oorspronkelijke structurele en kwalitatieve gebruiksniveau gebracht. Hierbij wordt de gehele verhardingsconstructie (inclusief fundering) opnieuw opgebouwd. Uit onderzoek naar de kwaliteit van de onderlagen van de belangrijke ontsluitingswegen, blijkt dat een aantal wegen, ondanks dat deze visueel geen of weinig gebreken vertonen, toch op korte termijn vervangen zullen moeten worden.

Klein onderhoud

In de begroting 2022 – 2025 zijn extra middelen (€150.000,- per jaar) opgenomen om alle wegen minimaal op onderhoudsniveau B (basis) te krijgen. Dit is gebeurd naar aanleiding van de laatste inspectie van 2021.

In 2022 zijn deze extra middelen ingezet om de kwaliteit van het wegennet te verbeteren; voorbeelden hiervan zijn reconstructie van de Vincent Cleerdinglaan, August Sniederslaan. Hiermee hebben we een eerste begin gemaakt. Echter is de achterstand nog enorm. In totaal gaat het hier om 35.000m² kwaliteitsverbetering oftewel 3,5% verhoging van dan weer goed scorende wegen t.o.v. het totale areaal.

Investing wegrenovatie / Groot onderhoud

Daarnaast zijn in de jaren 2020 t/m 2023 investeringskredieten van (jaarlijks) € 1,5 mln. opgenomen. In de begroting zijn ook investeringskredieten van 1,5 mln. opgenomen voor de jaren 2024 en 2025. Projecten waar deze investeringskredieten bij worden ingezet zijn: Michiel de Ruyterstraat, Bannenberglaan, Eindhoveneweg.

Stedelijk Water & Riolering

Afvalwater

Een goed rioelstelsel is nodig voor de bescherming van volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. Het rioelstelsel zorgt ervoor dat het afvalwater en het overtollige hemelwater uit de woonomgeving worden verwijderd en dat niet te vaak en niet te lang

wateroverlast voorkomt. De aanleg en het in standhouden van het rioolstelsel is een gemeentelijke taak, die voortkomt uit de Wet Milieubeheer (Wm). In deze wet is vastgelegd dat de invulling van de zorgplicht inzichtelijk gemaakt moet worden. Riolering maakt deel uit van de openbare ruimte met alle dynamiek die daarin aanwezig is. Behalve een wettelijk verplicht plan, is een GRP hét middel om de gemeentelijke watertaken doelmatig vast te leggen. Met het inwerking treden van de Wet Gemeentelijke Watertaken heeft de gemeente een verbrede zorgplicht ten aanzien van water. Hieronder wordt verstaan: stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater. Deze zorgplichten zijn verwoord in het GRP (2018-2022) wat is vastgesteld op 9 januari 2018. Doordat de zorgplichten verbreed zijn, wordt over een verbreed gemeentelijk rioleringsplan gesproken (VGRP).

Het vervolg op het vGRP 2018-2022 is eind 2022 vastgesteld. Het programma Water, Riolering en Klimaat 2023-2027, dit gaat per 2023 in.

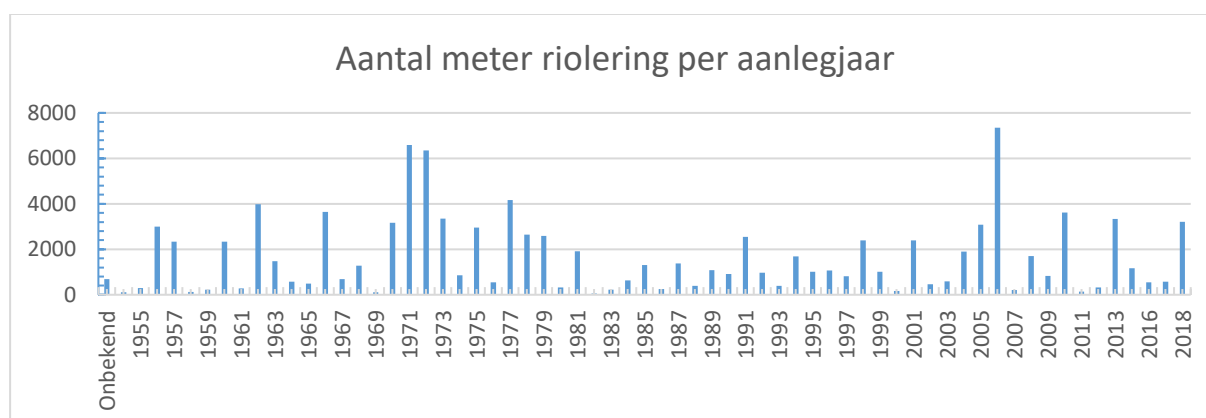
Riolering maakt ook deel uit van het watersysteem, dat zich uitstrekt tot buiten de gemeentegrenzen. Het functioneren van de riolering beïnvloedt de kwaliteit van het watersysteem. De wijze waarop de rioleringszorg wordt uitgevoerd is mede van invloed op het beheer van de openbare ruimte. Door die verschillende relaties is er ook een groot aantal partijen dat mede richting geeft aan het functioneren van de riolering in de gemeente. De Wet milieubeheer schrijft voor dat het plan wordt opgesteld rekening houdend en in samenspraak met andere betrokkenen.

Intern is er afstemming met de andere beheerders van een gedeelte van de openbare ruimte zoals wegen, verkeer, groen en openbare verlichting wat onder andere heeft geresulteerd in een integraal wijkgericht uitvoeringsplan openbare ruimte 2018-2024 wat destijds ook is opgenomen in het VGRP.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen 'riolering' is het volgende kaderstellend:

- Europese Kader Richtlijn Water (KRW)
- Wet Milieubeheer
- Waterwet
- Nationaal Bestuursakkoord Water

De vaste rioleringsgegevens van de gemeente worden in een geautomatiseerd beheersysteem verwerkt. Ook de resultaten van de inspecties zijn in dit beheersysteem opgenomen. De totale lengte van de riolering in de gemeente Waalre bedraagt ca. 106 kilometer waarvan 76 kilometer een gemengd stelsel is (d.d. 01-01-2021). De leeftijdsopbouw van het rioolstelsel is als volgt:

Voor informatie over de inkomsten door de rioolheffing en de uitgaven aan het riool, zie paragraaf A Lokale heffingen.

Hemelwater

Het onderdeel hemelwater bestaat uit de drie onderdelen, sloten, wadi's en infiltratievoorzieningen:

Sloten

In totale lengte aan sloten (of waterlossingen) bedraagt ruim 21.900 meter die door de gemeente worden onderhouden. Dit onderhoud bestaat uit één keer per jaar maaien. Vanwege de efficiency is dit onderhoud in hetzelfde bestek ondergebracht als het maaien van de bermen. In deze sloten liggen zo'n 258 duikers ten behoeve van de waterafvoer. Deze zijn het afgelopen jaar gecontroleerd en vrijgemaakt van maaisel. De kosten voor het onderhoud wordt betaald uit de rioolheffing. Verder zijn er sloten (ca. 5.000 meter) die in onderhoud zijn bij het Waterschap De Dommel. Dit zijn met name de grotere sloten of sloten waar een riool overstort op uit komt.

Wadi's

Het onderscheid tussen sloten en wadi's is, dat de sloten het water afvoeren naar een ander oppervlaktewater, en dat wadi's bedoeld zijn voor het ter plekke infiltreren van hemelwater. Het aantal wadi's is de laatste jaren sterk gestegen, in 2019 was dit ruim 9.200 m2. Afhankelijk van de ligging wordt een wadi 1 tot 6 keer per jaar gemaaid. De kosten voor het onderhoud wordt betaald uit de rioolheffing.

Infiltratievoorzieningen

Binnen de gemeente wordt er in een gescheiden rioolstelsel hemelwater getransporteerd en geïnfiltrerd. Om de infiltratiecapaciteit te behouden dient er gemonitord te worden of de voorzieningen voldoende functioneren. De komende jaren wordt er meer geïnvesteerd in het toepassen van infiltratievoorzieningen t.b.v. de klimaatveranderingen.

Bovenstaande drie maken onderdeel uit van de Hemelwaterbergingsvoorziening van de gemeente Waalre. Om te anticiperen op extreme neerslagsituaties zal de waterberging van de bovenstaande voorzieningen worden uitgebreid.

Grondwater

In 2021 is er in de gemeente een grondwatermeetnet aangelegd. Dit meetnet heeft als doel om continue meetreeksen van de grondwaterstand te verzorgen. Deze meetreeksen geven inzicht in de effecten van neerslag op de infiltratie van de bodem. Daarnaast kan ook het effect van de grondwaterstand op de omgeving worden onderzocht.

	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Salariskosten en overhead	226.557	240.144	426.828	426.828	426.828	426.828
Pompen en riolering	1.005.496	1.085.235	909.059	918.783	939.422	961.351
Huisaansluitingen	0	577	5.000	5.000	5.000	5.000
Rioolontstoppingen	100.000	100.256	85.000	85.000	85.000	85.000
Totaal	1.332.053	1.426.212	1.425.887	1.435.611	1.456.250	1.478.179

Voor de verschillenverklaring verwijzen wij u naar de programma's.

Bruggen

De gemeente Waalre heeft het beheer en onderhoud van 20 (d.d. 24-01-2023) vaste bruggen. Deze variëren van kleine voetgangersbruggetjes zoals op de hoek van de Eindhovenseweg/ Voorbeeklaan tot de verkeersbrug in de Onze Lieve Vrouwedijk. In 2018 is een start gemaakt met het herberekenen van de constructie van de bruggen. Deze globale berekeningen zijn in 2019 verfijnd. In 2021 is een plan van aanpak opgesteld voor het inzichtelijk maken van het beheer, onderhoud en de vervangingskosten op de lange termijn. Dit plan van aanpak bestaat uit 3 fasen, te weten: 1. Inzicht compleet krijgen, 2. Objecten op orde brengen, 3. Objecten planmatig op orde houden. In 2022 is een raming opgesteld voor het beheer en onderhoud van de bruggen voor de komende 10 jaar.

Openbaar Groen

Met een areaal van 75 hectare groenvoorzieningen en 13.700 laan- en straatbomen binnen de bebouwde kom draagt het openbaar groen substantieel bij aan de uitstraling en kwaliteit van de leefomgeving in centra, wijken, buurten en woonstraten. Kwaliteit die moet passen bij de ambitie "een weelderige groene ruimte als excellente woonomgeving" (Groenvisie 2019 en Beleid- en beheerplan Groen en Bomen 2020). De kwaliteit van het openbaar groen is dan ook essentieel voor de leefbaarheid, uitstraling en beleving van Waalre.

Het in standhouden van groenvoorzieningen met verantwoord groenbeheer is daarom uiterst belangrijk. De gemeente Waalre is in het kader van haar wettelijke zorgplicht verantwoordelijk voor het zorgvuldig onderhouden van de openbare ruimte. Daarnaast is de gemeente, conform het Burgerlijk Wetboek, aansprakelijk bij schade van de burger, als de gemeente heeft verzuimd om voldoende zorg te dragen voor de openbare ruimte. Omdat we veel waarde hechten aan het groen is het beheer gericht op een verzorgde uitstraling en goede (technische) kwaliteit.

De technische kwaliteit van de groenvoorzieningen (beplanting en bomen) is in 2019 beoordeeld. Hieruit is gebleken dat 1/3 een matige of slechte kwaliteit heeft en dat de levensduur van deze beplanting beperkt is. Het streven is dat 90% van de beplanting uiteindelijk aan de technische eisen voldoet. Doordat beplanting ouder wordt zal altijd een deel van matige kwaliteit zijn, waardoor vervanging nodig blijft. Komende jaren zijn de volgende maatregelen nodig om dit te bereiken:

Integrale aanpak

Vervanging van groen staat niet op zich. Wanneer de komende 5 tot 10 jaar groot onderhoud is gepland aan riolering of verharding in de straat, wordt het onvoldoende tot matige beeld tot aan dat moment geaccepteerd. De beplanting wordt integraal vervangen zodra de riolering of een weg wordt aangepakt. Hiermee voorkomen we dubbel werk en kapitaalvernietiging.

Slechte kwaliteit en matige kwaliteit (onderdeel van vervangingsplan groen)

Vakken van slechte en matige kwaliteit in straten waar komende 5 tot 10 jaar geen andere werkzaamheden worden verwacht, vervangen we komende 4 jaar. Vakken van matige kwaliteit in een straat met overwegend slechte vakken worden gelijk meegenomen. Zo wordt werk met werk gemaakt.

Inboet

Als de beplanting van goede kwaliteit is, maar enkele planten uitvallen, vindt inboet plaats. Hierdoor blijft het groenvak als geheel van goede kwaliteit. De kwaliteit van de 2/3 vakken van goede kwaliteit blijft langer op peil, waardoor minder grote ingrepen

nodig zijn. Dit is echter niet efficiënt / duurzaam wanneer meer dan 30% van de beplanting is versleten. Dan moet een plantvak in zijn geheel worden vervangen.

De afname in kwaliteit is hoofdzakelijk te wijten aan het feit dat een substantieel deel van het groen in de jaren '60-'70-'80 is aangelegd. Helaas gaat dit niet eeuwig mee. Als gevolg van een slechte groeiplaats en / of een verkeerde standplaats zijn veel bomen aan vervanging toe. Ook beplanting is als gevolg van achterstanden in vervanging aan het eind van de levensduur. Vernieuwing is noodzakelijk om de gewenste kwaliteit en doelstellingen zoals klimaatbestendig groen en biodiversiteit te realiseren.

Uit de enquêtes die jaarlijks in het kader van het contract Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) worden afgenomen, komt de staat van het openbaar groen als belangrijk zorgpunt naar voren. Het is meer dan aannemelijk dat de beleving van de burger en een toename in het aantal meldingen/klachten, een directe link heeft met de veroudering van en afname in kwaliteit van het groen in de openbare ruimte.

Enkele cijfers onderhoud groenvoorzieningen en laan- en straatbomen:

Oppervlakte plantsoenen	46	hectare
Laan- en straatbomen	13.700	stuks
Wegbermen	29	hectare
Begrazingsprojecten	15	hectare
Bloemrijk (nat)grasland en ecologische terreinen	20	hectare
Sloten, watergangen en retentievoorzieningen	22	km
Plantsoenmeubilair	165	stuks
Bloembakken	100	stuks
Wisselperken	3	are

Op 7 januari 2020 heeft de gemeenteraad het "beleid- en beheerplan Groen en Bomen" vastgesteld. In dit plan is in het kader van een kwaliteitsimpuls van het openbaar groen het vervangingsplan groen opgenomen. Hiervoor is in de begroting 2022 een structurele verhoging van het budget met 60.000 opgenomen. Daarnaast is er eenmalig een investering van 600.000 opgenomen om achterstanden in de vervanging van openbaar groen weg te werken.

Voor het onderhoud is onderstaand budget in de begroting opgenomen:

	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Plantsoenen en laanbomen	1.252.330	1.251.654	1.389.000	1.499.000	1.509.000	1.529.000
Totaal	1.252.330	1.251.654	1.389.000	1.499.000	1.509.000	1.529.000

Voor de verschillenverklaring verwijzen wij u naar de programma's.

Openbare Verlichting

De Openbare Verlichting (OVL) bestaat uit ca. 4.500 lichtmasten. Om ervoor te zorgen dat de verlichting goed blijft functioneren, moet er regelmatig onderhoud worden uitgevoerd en materialen worden vervangen. In de begroting is budget beschikbaar voor het verhelpen van storingen, schades en preventief onderhoud zoals lampvervanging en schilderwerk. Daarnaast is er budget voor het vervangen van materiaal dat het einde van haar levensduur heeft bereikt. Voor lichtmasten is dat standaard na 40 jaar en voor armaturen is dat 20 jaar.

Het wijkgericht vervangen van oude armaturen door energiezuinige (LED) lampen, zal ook de komende jaren worden voortgezet, gecombineerd met het vervangen van de oudste lichtmasten. Daarmee wordt een verdere besparing gerealiseerd op de energielasten en een verbetering tot stand gebracht van de sociale veiligheid.

Het OVL-bestand in Waalre bestaat uit masten, armaturen en lampen.

Masten

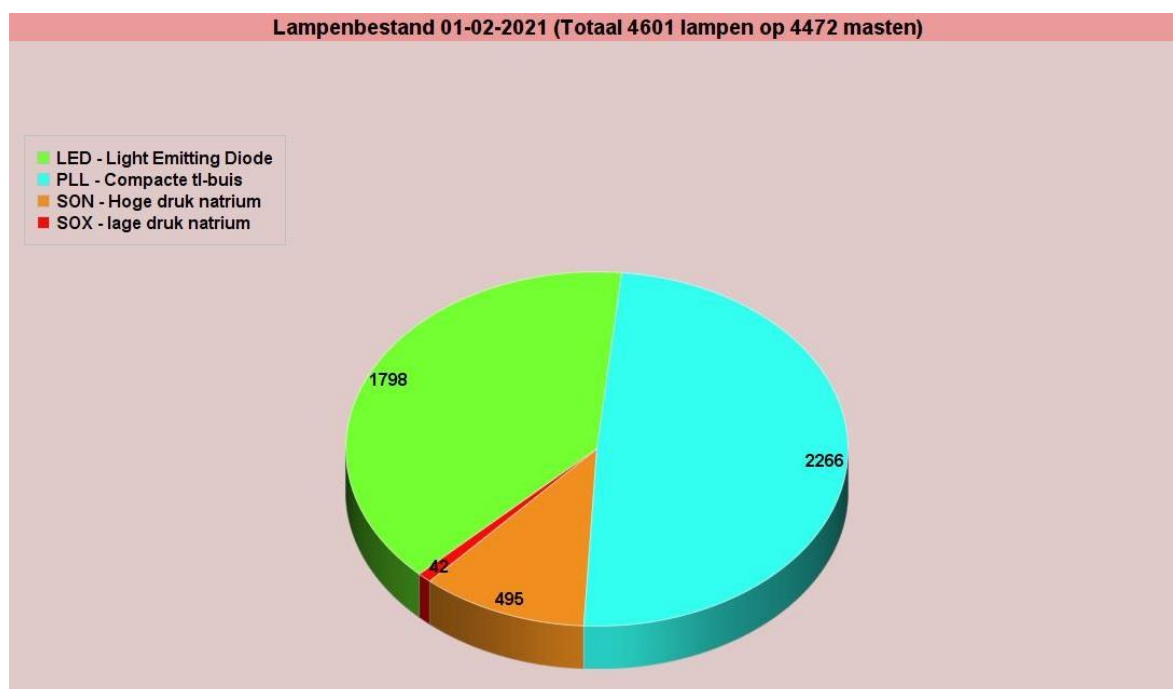
Van de 4.500 masten bestaat het overgrote deel uit stalen masten. Hiervan hebben circa 600 masten de technische levensduur van 40 jaar overschreden. De komende jaren worden deze masten vervangen

Armaturen

Tegelijkertijd met het vervangen van lichtmasten wordt gekeken of het armatuur ook vervangen dient te worden. De meeste echt oude armaturen zijn de laatste jaren vervangen. Bij vervangingen wordt zo veel mogelijk led toegepast. Dit is duurzamer en hiermee wordt meteen bespaard op het energieverbruik.

Lampen

Voor het vervangen van lampen wordt de economische levensduur aangehouden volgens opgave van de fabrikant. Dit betekent in de praktijk dat lampen groepsgewijs worden vervangen voordat ze stuk zijn. Hiermee worden de continuïteit en kwaliteit gewaarborgd en worden veel meldingen voorkomen.

	Begroting 2022	Rekening 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Regulier onderhoud openbare verlichting	90.000	48.951	70.000	70.000	70.000	70.000
Periodieke vervanging armaturen en lichtmasten	88.000	152.320	63.000	63.000	63.000	63.000
Totaal	178.000	201.271	133.000	133.000	133.000	133.000

Voor de verschillenverklaring verwijzen wij u naar de programma's.

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente Waalre heeft een aantal panden in eigendom. Om een goed beeld te krijgen en houden worden deze panden elk jaar geïnspecteerd om input te krijgen voor het (bouwkundig) meerjarenonderhoud. De hoeveelheid panden varieert door de verkoop en aankoop van panden.

Bij de verschillende panden zijn de werkzaamheden volgens de meerjarenplanning uitgevoerd. Ook op het gebied van duurzaamheid is het nodige gebeurd. Bij de brandweerkazerne Aalst zijn de voorbereidingen getroffen voor het aanbrengen van zonnepanelen op het dak van de remise. Bij de kleedlokalen van DVS Voetbal, brandweerstalling en brandweerkazerne is de conventionele verlichting vervangen door LED verlichting.

Herijking planningen groot onderhoud

In 2022 zijn de gemeentewerf en sporthal Hoeveland als laatste panden toegevoegd qua MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP) aan het softwarepakket O-prognose.

In de begroting 2023 en verder zijn de stortingen en uitgaven opgenomen die aansluiten op de hierboven genoemde onderhoudsplannen.

Paragraaf D. Financiering

De paragraaf financiering gaat in op het beheer en beleid van financiële middelen (geleende en uitgezette gelden) en de aan deze posities verbonden kosten en risico's voor de gemeente Waalre (treasuryfunctie). De treasuryfunctie ondersteunt, door middel van beschikbaarheid van financiële middelen, de uitvoering van de thema's. Het regelt de financiering van beleid en het uitzetten van gelden die niet direct nodig zijn.

Landelijke wet- en regelgeving

Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido)

Het Rijk heeft regels gesteld aan hoe gemeenten en provincies hun geld en kapitaal moeten beheren. Die regels staan in de Wet Fido. Het renterisico brengen we volgens de wet Fido in beeld met behulp van de kasgeldlimiet en de rente risiconorm.

Renterisico op kortlopende schuld: de kasgeldlimiet

De kredietlimiet (rekening-courant) voor de gemeente is bepaald op € 2,5 miljoen voor een periode van maximaal 1 jaar. Begin 2022 was er wederom geen renterisico aanwezig, want de enigste kasgeldlening had een negatieve rente van -0,35%. Het rentebeleid van de ECB begon medio 2022 te wijzigen, waarbij de rente geleidelijk omhoog ging. Eind 2022 zijn de rentes voor geldleningen positief geworden. Deze trend zal de komende jaren naar verwachting doorzetten. In tegenstelling tot het boekjaar 2021 is er maar 1 kasgeldlening afgesloten in 2022 en afgelost in februari 2022.

Bedragen (x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal	36.560	36.560	36.560	36.560
Toegestane kasgeldlimiet	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	3.108	3.108	3.108	3.108
Gemiddelde schuld met een looptijd < 1 jaar	833	-	-	-
Voldoen aan limiet?	ja	ja	ja	ja

De kasgeldleningen zijn afgesloten i.v.m. geldtekorten. In 2022 was er geen financieringstekort, vanwege de geldlening van € 10 miljoen en de uitkering van het BTW compensatiefonds.

Renterisico op vaste schuld: de renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de langere termijn weer. Hieronder vallen alle leningen met een rente typische looptijd vanaf 1 jaar. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de rente typische looptijden in de leningenportefeuille, waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten in de administratie. In een jaar mogen de herfinancieringen als gevolg van aflossingen en de renteherzieningsmomenten gezamenlijk niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari 2022 bedragen.

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de renterisiconorm weergegeven:

Bedragen (x € 1.000)	2022
1. Begrotingstotaal	36.560
2. Wettelijk percentage	20%
3. Renterisiconorm (1*2)	7.312
4. Renteherzieningen	137
5. Aflossingen	247
6. Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4+5)	384
7. Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	6.928

De gemeente Waalre heeft nog voldoende leenruimte voordat de grens van 20% wordt bereikt. In december 2021 is er een nieuwe geldlening afgesloten met een rente percentage van 0,298 procent, aflossingsvrij. Er is geen aflossing in 2022 van deze lening. De impact op de renterisiconorm is marginaal.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)

Deze wet beoogt dat gemeenten meer op hun geldstromen en de hoogte van schulden letten. We spreken van houdbare gemeentefinanciën als een gemeente ook bij economisch slecht weer genoeg geld overhoudt om aan de schuldverplichtingen te blijven voldoen zonder dat de noodzakelijke publieke voorzieningen in de knel komen.

Nederland is lid van de EMU (Europese Monetaire Unie). De wet HOF biedt het kabinet de mogelijkheid decentrale overheden gezamenlijk te beboeten bij overschrijding van de zogenaamde "tekortnorm": het collectieve aandeel in het EMU saldo van de decentrale overheden. Het EMU-saldo van Nederland mag niet hoger zijn dan 3% van het Bruto Binnenlands Product.

Berekening EMU-saldo

In dit overzicht wordt het saldo van baten en lasten van gemeente Waalre omgezet naar het saldo van werkelijke uitgaven en inkomsten, zoals de overheid deze presenteert in het EMU-saldo. Het EMU-saldo is het saldo van de werkelijke inkomsten en uitgaven van de overheid in een bepaald jaar. Op basis van het BBV dient in de programmabegroting een berekening opgenomen te worden van het gemeentelijk aandeel in het EMU-saldo.

Omschrijving	2022	2021
	* € 1.000,- Jaarrekening	* € 1.000,- Jaarrekening
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	€ 1.144	€ 702
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	€ 1.897	€ 4.112
3. Mutatie voorzieningen	€ 560	€ -384
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	€ 1.214	€ 1.143
5. Boekwinst/verlies bij de verkoop vna financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	€ -	€ -
Berekend EMU-saldo	€ -1.407	€ -4.937

Schatkistbankieren

Gemeenten en provincies waren in het verleden vrij om geld op een spaarrekening te zetten en financiële producten, zoals staatsobligaties te kopen. Geld dat bijvoorbeeld op een spaarbank staat, levert rente op. Sinds de invoering van het schatkistbankieren per 15 december 2013 moeten gemeenten, provincies en waterschappen hun overtollige middelen bij het ministerie van Financiën onderbrengen. Het drempelbedrag voor overtollige middelen op de BNG rekeningen is € 350.000 in 2022. Vanaf september 2022 ontvangen we rente over onze overtollige middelen.

Het beginsaldo van schatkistbankieren van 2022 was € 8,677 miljoen en eind 2022 is het saldo € 3,1 miljoen. Het beginsaldo van 2022 is hoog omdat in december 2021 een langlopende geldlening is afgesloten van € 10 miljoen. In december 2022 is een subsidie ontvangen van € 2,5 miljoen.

Lokale regelgeving

Financiële verordening

Gemeenten zijn volgens de gemeentewet verplicht een financiële verordening op te stellen. De uitgangspunten voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie zijn geregeld in de verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In de verordening zijn onder andere de algemene doelstellingen voor de financiering en de richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie en het risicobeheer opgenomen. Op 18 april 2017 is de financiële verordening gemeente Waalre vastgesteld en is nog de geldende regeling. In 2023 wordt de financiële verordening herzien.

Treasurystatuut

Het Treasurystatuut regelt de sturing, de beheersing, de verantwoording en het toezicht op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

In het Treasurystatuut zijn de volgende onderdelen voor de gemeente Waalre geregeld:

- treasurybeleid;
- uitvoering treasuryactiviteiten;
- planning- en control cyclus;
- interne en externe controle.

Het Treasurystatuut is op 18 oktober 2016 door de Raad vastgesteld. Het Statuut is niet gewijzigd.

Uitgangspunten treasuryactiviteiten

Voor de meerjarenramingen 2022-2024 hanteert de gemeente Waalre de volgende uitgangspunten voor treasuryactiviteiten:

- Waalre is behoedzaam omgegaan met haar financiële middelen. In overeenstemming met de Wet Fido en het Treasurystatuut vindt het uitzetten van geldmiddelen en het aangaan en verstrekken van leningen en garanties alleen plaats voor de uitoefening van de publieke taak. De financiële risico's voor Waalre zijn daarbij minimaal.
- Op basis van de liquiditeitsbegroting wordt de financieringsbehoefte bepaald. De uitvoering van de financieringsbehoefte dient plaats te vinden binnen de geldende wet- en regelgeving.

Financieringsbehoefte

De afgelopen jaren is er een aantal geldleningen afgesloten door uiteenlopende redenen. De totale omvang van langlopende leningen was geen financieel risico voor de gemeente, omdat de rentekosten zeer laag waren, en de aflossingen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting.

De volgende langlopende geldleningen staan op de balans:

- In 2017 heeft gemeente Waalre twee langlopende leningen aangetrokken met een looptijd van 35 jaar voor een totaalbedrag van € 7.200.000. De bedragen aan langlopende leningen waar de gemeente Waalre de komende jaren een renterisico over loopt, blijven ruimschoots binnen de renterisiconorm.
- De gemeente Waalre heeft in 2018 een lening van de provincie ontvangen van € 1.232.000 voor het zonnepanelenproject. In verband met investeringen in zonnepanelen door de Waalrese inwoners.
- Op 7 december heeft de gemeente een lening afgesloten van € 10.000.000, aflossingsvrij, 10 jaar, tegen 0,298% per jaar. De lening is noodzakelijk vanwege financieringstekort. Dit tekort wordt grotendeels veroorzaakt door grote infrastructurele werken en projecten. De aflossing geschiedt in december 2031 ineens.

Leningnummer	Looptijd	Rentepercentage	Restantbedrag per 1-1-2022	Opgenomen /ontvangen bedrag in 2022	Rente 2022	Aflossing 2022	Restantbedrag per 31-12-2022
BNG 40.111.271	35 jaar	1,12% 10 jaar vast	3.248.960	-7.415	35.853	88.443	3.153.102
BNG 40.111.272	35 jaar	1,87 % 35 jaar vast	3.271.123	-6.713	60.365	79.751	3.184.659
provincie	15 jaar	1,13% 15 jaar vast	1.002.533	-	11.329	78.478	924.055
BNG 40.115	10 jaar	0,298%, 10 jaar	10.000.000	-	29.800	-	10.000.000
Totaal			17.522.616	-14.128	137.347	246.672	17.261.816

Paragraaf E. Bedrijfsvoering

Waar gaat de paragraaf over?

De bedrijfsvoering omvat zaken als personeel en organisatie, informatie(voorziening), financiën, communicatie, juridische zaken en dienstverlening. Waalre streeft een efficiënte, doelmatige en kwalitatief hoogwaardige bedrijfsvoering na. Dit is van groot belang bij het kunnen uitoefenen van de controlerende taak van de raad. Dit lukt alleen met een betrouwbare en transparante informatievoorziening.

Volgens de vastgestelde verordeningen legt het college verantwoording af over de bedrijfsvoering aan de raad. Op basis van wettelijke voorschriften geeft de paragraaf Bedrijfsvoering inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens.

Organisatie (algemeen)

Wat willen we bereiken?

We zijn een zelfstandige netwerkgemeente met een daadkrachtige ambtelijke organisatie die direct in contact staat met de samenleving. Er wordt gewerkt op basis van het Koersdocument Werken vanuit de Bedoeling. Onze missie is het organiseren van excellente dienstverlening en lokale democratie, waarbij 'de bedoeling' het vertrekpunt is. Bij de uitwerking van dit begrip en het uitvoeren van deze missie is het de grote uitdaging voortdurend soepel te schakelen tussen de verschillende rollen die we als overheid hebben (rechtmatige, presterende, netwerkende en responsieve en participerende overheid).

De systeemwereld wordt ingericht om de organisatie maximaal te kunnen ondersteunen en te faciliteren bij het optimaal bedienen van de leefwereld. Hiervoor dient de basis op orde te zijn: goed informatiemanagement, een goede voorbereiding en borging van de besluitvorming, moderne ICT en verregaande digitalisering. Dit wordt georganiseerd in een platte organisatie met taakvolwassen medewerkers en een professionele invulling van concern-control: we hebben er door onze werkwijze vertrouwen in dat we de goede dingen goed doen en waarbij de doelmatigheid en rechtmatigheid geborgd zijn. Vanuit een helder gezamenlijk perspectief en eigenaarschap worden programmering en prioritering bepaald. In nauwe afstemming wordt bekeken wat haalbaar is qua planning en capaciteit. We hebben onze visie De Kracht van Waalre, een raadsprogramma, een uitvoeringsprogramma en onze eigen (in ontwikkeling zijnde) P&C cyclus. De vertaling naar dagelijkse prioriteiten dient nader uitgewerkt te worden. Onze werkwijze wordt tenslotte ondersteund door zaakgericht werken, projectmatig werken en Het Nieuwe Samenwerken.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Er wordt uitvoering gegeven aan het Koersdocument Werken vanuit de Bedoeling
- Op basis van het Koersdocument Werken vanuit de Bedoeling wordt een Inrichtingsplan opgesteld.
- Op basis van dit Inrichtingsplan worden waar nodig aanpassingen gedaan aan onze organisatie.
- Op basis van dit Inrichtingsplan wordt een Strategisch Personeelsplan opgesteld en uitgevoerd.
- Op basis van het Koersdocument wordt een I&A-plan opgesteld. Het zaakgericht werken maakt hier onderdeel van uit.
- Op basis van het Koersdocument wordt een cultuurtraject ingezet gericht op Werken vanuit de Bedoeling

- Er wordt op basis van de Kadernota Burgerparticipatie en Burgerinitiatieven een plan van aanpak burgerparticipatie opgesteld en uitgevoerd.
- Projectmatig werken wordt mede op advies van de Rekenkamercommissie meer structureel ingebed in onze werkwijze.
- Met een Management Development Traject wordt aandacht besteed aan leiderschap.
- Ons dienstverleningsconcept wordt aangepast in samenhang met de ontwikkeling van een Omgevingsvisie en Omgevingsplan.
- De control-functie wordt specifiek benoemd en belegd.

Jaar 2022

- Er is uitvoering gegeven aan het Koersdocument Werken vanuit de Bedoeling. We hebben verder gewerkt aan het samen met onze inwoners invullen van initiatieven en burgerparticipatie.
- Er is een Strategisch Personeelsplan opgesteld en er is gestart met de uitvoering.
- Op basis van het Koersdocument is een cultuurtraject ingezet gericht op Werken vanuit de Bedoeling. De Waalre Academy speelt hierbij een belangrijke rol.
- Het traject rondom de Omgevingswet is gebruikt als vliegwiel voor het cultuurtraject.
- De voorbereidingen op de Omgevingswet zijn afgerond en onze organisatie is opgeleid om de wet uit te voeren.
- Projectmatig werken is structureel ingebed in onze werkwijze en opgenomen in het zaaksysteem.
- De control functie is helder belegd in de organisatie en is ingevuld door het aantrekken van een controller.
- Met een Management Development Traject is aandacht besteed aan leiderschap.
- We hebben projectmatig gewerkt aan een verdere verbetering van helder en duidelijk taalgebruik.
- Werken vanuit de bedoeling is steeds het vertrekpunt in de dagelijkse werkzaamheden en in de personeelsgesprekken geweest.
- Vanuit de ervaringen met thuiswerken in 2020 en 2021 hebben we het hybride werken ingevoerd in onze organisatie

Wat is gerealiseerd in 2022?

- We hebben het accent in 2022 vooral gelegd op het dagelijks inbedden van werken vanuit de bedoeling. Er is een permanente aanbod van verdieping op dit thema op de Waalre Academy ingericht. In Joostlive! Besteden we er regelmatig aandacht aan.
- Met het vaststellen van een raadsprogramma en uitvoeringsprogramma is er meer inzicht en aandacht voor de bestuurlijke prioriteiten. Inwonersparticipatie is een speerpunt in deze bestuursperiode. We hebben daar meer aandacht voor en betrekken onze inwoners steeds vaker aan de voorkant van onze projecten en beleidstrajecten.
- Het traject rondom de Omgevingswet is gebruikt als vliegwiel voor het cultuurtraject. De voorbereidingen op de implementatie van de Omgevingswet zijn doorgegaan en de raad heeft daarin besluiten genomen die van invloed zijn op de werkwijzen in de organisatie. Voorbereidingen blijven we doen in 2023. Inwerkingtreding van de wet is op 1 januari 2024.
- Projectmatig werken is structureel ingebed in onze werkwijze en opgenomen in het zaaksysteem. Er zijn opleidingen gegeven en er is een opleidingsmodule voor in de Waalre academy om ook zo blijvend te ontwikkelen op dit vlak.
- De control functie is helder belegd in de organisatie en is ingevuld door het aantrekken van een controller die begin 2023 start.
- Vanuit het Management Development Traject is een verdere doorontwikkeling op het gebied van leiderschap ontwikkeld. We kennen nu strategische managers (hoofdlijnen van

beleid en nieuwe ontwikkelingen) en teammanagers (dagelijkse aansturing en werkvoorraad).

- De organisatie is aangepast. Er is een nieuwe laag leidinggevendende ingevoerd om meer aandacht te hebben voor het personeel, Werken vanuit de bedoeling en een betere sturing op plannings en werkdruk.
- Voor Helder en duidelijk taalgebruik is minder aandacht geweest door de extra taken op gebied van opvang Oekraïners en crisishulpverlening in 2022.
- Voor Werken vanuit de bedoeling is minder expliciete aandacht geweest voor het zittende personeel, maar wel in de personeelsgesprekken. Nieuw personeel is in het kader van het inwerken hierin meegenomen. Met de komst van de teammanagers gaat dit in 2023 weer een nieuwe impuls krijgen.
- Hybride werken is de standaard geworden in onze organisatie. Ontmoeten en samenwerken doen we in het Huis van Waalre, andere werkzaamheden kunnen vanuit thuis of op andere locatie (bij samenwerkingspartners) uitgevoerd worden.

Personeel

Wat willen we bereiken?

Personeel dat in staat is om uitvoering te geven aan de taken en ontwikkeling die voortkomt uit "Samenwerken aan een sterker Waalre" waarbij de nadruk ligt op het 'Van Buiten naar Binnen werken'.

De gemeente Waalre wil een goed werkgever zijn die investeert op duurzame inzetbaarheid, vitaliteit en persoonlijke ontwikkeling. De organisatie heeft oog voor de wensen en behoeften van de medewerkers en biedt arbeidsvoorwaarden die passen bij de veranderende maatschappij en arbeidsmarkt.

Wat gaan we ervoor doen?

Periode 2018-2022

We richten ons op de volgende speerpunten:

- Leiderschapsontwikkeling: we zorgen ervoor dat het MT in staat is om sturing te geven door een programma voor leiderschapsontwikkeling in aansluiting op "Samenwerken aan een sterker Waalre".
- Goed werkgeverschap: we positioneren de gemeente Waalre als aantrekkelijke werkgever binnen de regio, waar ruimte is voor ontwikkeling, zodat medewerkers graag bij ons blijven werken of voor ons willen komen werken. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt, blijven we in staat om de juiste mensen aan ons te binden en deze te blijven boeien.
- Performancemanagement: met behulp van de gesprekscyclus zorgen we voor een open, resultaatgerichte werkcultuur waar medewerkers zich optimaal kunnen ontwikkelen en daarmee eenieder een bijdraagt aan "Samenwerken aan een sterker Waalre".
- Samenwerking: we zoeken naar samenwerking om elkaar te versterken zowel intern, als met derden.
- Inclusieve samenleving: gemeente Waalre erkent het belang van de banenafpraak en heeft in de begroting ruimte gemaakt voor het aanstellen van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Jaar 2022

- Is het strategisch personeelsbeleid permanent op de agenda geplaatst, zodat waar nodig tijdig ingesprongen kan worden op ontwikkelingen binnen de organisatie en in de maatschappij.
- Is binnen de organisatie blijvende aandacht voor het werken vanuit de bedoeling. Ook nieuwe medewerkers worden hierin meegenomen.
- Wordt in het jaargesprek en beoordelingsgesprek met alle medewerkers open gesproken over werkcultuur en persoonlijke ontwikkeling.
- Is het cultuurleiderschap in Waalre versterkt door het doorlopen van een Management Development programma.
- Is blijvende aandacht voor de ontwikkeling van de medewerkers en de duurzame inzetbaarheid en vitaliteit door een divers aanbod binnen de Wij Waalre Academy.
- Is een Learning Management Systeem (LMS) aangeschaft en geïmplementeerd welke de persoonlijke ontwikkeling van de werknemers ondersteunt.
- Is een wervingsvideo gemaakt welke een inkijk geeft in het werken bij de gemeente Waalre. Waalre wordt hierin gepositioneerd als aantrekkelijke werkgever waar veel aandacht is voor duurzame inzetbaarheid, vitaliteit, persoonlijke ontwikkeling en een goede werk-privé balans.
- In 2022 is voor medewerkers de mogelijkheid ingevoerd om hybride te werken. Dit past bij de wensen en behoeften van zowel de medewerkers als de organisatie. Binnen het beleid is specifieke aandacht voor de thema's samenwerken, binding met het werk, vitaliteit en sociaal contact.
- Is het personeelssysteem uitgebreid met een aantal modules welke de bedrijfsvoering versoepelen.
- Zijn alle standaard P&O brieven geactualiseerd en geschreven op B1 niveau.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- In 2022 is het onderwerp strategische personeelsplanning regelmatig onderdeel van de MT agenda geweest.
- Er is blijvende aandacht voor Werken vanuit de Bedoeling. Aan alle nieuwe medewerkers is een workshop aangeboden, waarin zij zijn meegenomen in werken vanuit de bedoeling. Daarnaast is werken vanuit de bedoeling in 2022 een regulier onderwerp van de gezamenlijke weekstart geweest (JoostLive!).
- In 2022 zijn jaargesprekken gevoerd door de managers, vaste onderwerpen van deze gesprekken waren onder andere werkcultuur en persoonlijke ontwikkeling.
- Het MT is in 2022 gestart met een Management Development programma. Daarnaast is er een organisatieontwikkeling in gang gezet, waarbij er in het eerste kwartaal van 2023 teammanagers worden geplaatst. De team- en leiderschapsontwikkeling vindt doorgang in 2023 en levert een bijdrage aan de gewenste cultuur en het leiderschap.
- In 2022 is het LMS systeem aangeschaft en geïmplementeerd welke de persoonlijke ontwikkeling van de werknemers ondersteunt (online Waalre Academy).
- In 2022 is er een divers aanbod geweest aan trainingen en workshops, o.a. aangeboden via het LMS systeem Waalre Academy. Ook heeft een grote groep medewerkers een training of opleiding gevolgd voor de functionele dan wel persoonlijke ontwikkeling.
- In 2022 is een duurzaam recruitmentplan opgesteld, waarin Waalre wordt gepositioneerd als aantrekkelijke werkgever waar aandacht is voor duurzame inzetbaarheid, vitaliteit, persoonlijke ontwikkeling en een goede werk-privé balans. Vanuit dit recruitmentplan zijn voorbereidingen getroffen om in 2023 de 'werkenvoorwaalre' website live te laten gaan.
- In 2022 heeft er een succesvolle wervingscampagne plaatsgevonden, bijvoorbeeld voor de werving van nieuwe teammanagers.

- In 2022 is er veel inzet gepleegd op het hybride werken. Medewerkers zijn hierin op alle vlakken gefaciliteerd.

Financiën, Planning & Control

Wat willen we bereiken?

Een financieel sluitende meerjarenbegroting is en blijft uitgangspunt. Informatieverstrekking aan college en raad is steeds adequaat. We blijven financieel gezond en schuiven geen tekorten naar de toekomst. We zijn en blijven in control en we verschaffen inzicht in verplichtingen en risico's.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Verbeteren van de Planning en Control cyclus.
- Risico's beperken door intensiveren van risicomanagement en interne controle.
- Financiële verordening(en) herzien.
- Actief blijven sturen op een sluitende begroting.

Jaar 2022

- De (verbijzonderde) interne controle & risico-analyse is door de organisatie georganiseerd en uitgevoerd, zodat deze o.a. als basis kan dienen voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording door het College van B&W;
- De uitkomsten van de (verbijzonderde) interne controle zijn tussentijds gedeeld met MT, College van B&W en Auditcommissie zodat het College van B&W goed geïnformeerd verantwoording kan afleggen aan uw Raad.
- De Tussentijdse rapportages (Turap) worden uitgebreid met kengetallen om de financiële situatie van de gemeente in beeld te brengen.
- De begroting is en blijft structureel sluitend.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- In 2022 zijn de controlewerkplannen voor de (verbijzonderde) interne controle geactualiseerd en uitgebreid voor de rechtmatigheidsverantwoording. Hiermee dienen deze plannen als basis voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording door het college aan de raad vanaf boekjaar 2023;
- In boekjaar 2022 hebben we geoefend met de nieuwe werkplannen en hebben we de eerste uitkomsten besproken met de organisatie en met het MT en College. Begin 2023 zijn de eerste resultaten ook gedeeld met de auditcommissie;
- Begin/medio 2023 wordt geoefend met het opstellen van een rechtmatigheidsverantwoording over boekjaar 2022 ter voorbereiding op boekjaar 2023 waarin voor de eerste keer een rechtmatigheidsverantwoording door het College wordt afgegeven aan de gemeenteraad;
- In 2022 is een beleid opgesteld voor misbruik en oneigenlijk gebruik wat in februari 2022 is vastgesteld in het College;
- In 2022 is een start gemaakt met het opstellen van een frauderisicoanalyse en frauderisico's en beheersmaatregelen zijn opgenomen in de controlewerkplannen;
- In 2022 zijn in alle tussenrapportages kengetallen opgenomen op basis van de mutaties uit deze tussenrapportages, waarmee de financiële situatie van de gemeente nauwlettend is gevolgd;

- De begroting 2023-2026, die in boekjaar 2022 is opgesteld, is structureel sluitend doordat de OZB is verhoogd, ook om de daling in ravijnjaar 2026 op te vangen. Hiermee is een basis gelegd voor een financieel gezonde gemeente in de toekomst;

Communicatie

Wat willen we bereiken?

Inwoners hebben dankzij de diverse communicatiekanalen proactief meegekregen wat de plannen zijn en wat voor rol(len) ze hierbij kunnen vervullen. Hierbij werkten alle medewerkers van de ambtelijke organisatie intern en extern samen en is betrokkenheid vergroot en het vertrouwen (terug)gewonnen.

Een communicatieve organisatie en een communicatief bestuur hebben gezorgd voor verbinding en een voortdurende dialoog met stakeholders.

Communicatie heeft op een positieve manier bijgedragen aan de reputatie van de gemeente Waalre.

Jaar 2022

- Waalre moet weer bekend staan als een betrouwbare gemeente die open staat, de dialoog aangaat en van harte samenwerkt.
- Drie programmalijnen uit het Strategisch Communicatieplan zijn uitgevoerd:
  1. De reputatie en profilering van Waalre zijn opgebouwd.
  2. Burgerparticipatie en interactie staan centraal. Er is invulling gegeven aan de faciliterende rol op het gebied van burgerparticipatie.
  3. Organisatie en het bestuur zijn communicatiever. Bestuur en organisatie doen pro-actief een beroep op communicatie voor coaching en advies.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Alle communicatiekanalen van de gemeente zijn benut om inwoners en partners mee te nemen in alle plannen en projecten. Ook maatwerk is ingezet voor specifieke doelgroepen, onder andere door gebiedsmanagers bij projecten.
- Inloophmomenten zijn georganiseerd en input is benut voor verrijking van beleidsdocumenten en werkprocessen.
- Factor C sessies zijn intern georganiseerd om aan de voorkant goed te weten welke actoren er zijn, wat de rollen zijn en hoe de communicatie kan worden georganiseerd.
- Intensievere samenwerking met partners als buurgemeenten, politie, Provincie is ingezet, voor een integrale aanpak op het gebied van communicatie bij gezamenlijke opgaven.
- Voorbereidingen jubileumjaar Waalre 100 zijn ingezet in samenwerking met de projectleider en de verbinding met de interne organisatie.
- Het Inwonerspanel hebben we als instrument voor inwonersparticipatie geëvalueerd en verlengd.
- Digitoegankelijkheid was ook in 2022 speerpunt van uit te voeren beleid in het kader van relevante wetgeving.
- De interne samenwerking op het gebied van arbeidsmarktcommunicatie is opgestart.

ICT en informatievoorziening

Wat willen we bereiken?

ICT-beleid dat is geactualiseerd en mede zorgdraagt voor de realisatie van de Raadsbrede agenda 2020-2022 en het landelijke uitvoeringsprogramma "VNG realisatie roadmap". Het faciliteert het van buiten naar binnen werken en burgerparticipatie.

Een betrouwbare, flexibele en toekomstbestendige ICT-architectuur en infrastructuur.

Een professionele beheerorganisatie en optimalisering van sturingsprocessen voor betere regie op samenwerking met ICT-partners.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Er wordt een nieuw informatiebeleidsplan opgesteld voor de periode 2021-2025
- Het bestaande applicatie landschap is in beeld gebracht en de ICT-architectuur is beschreven.
- Implementeren van het verplichte landelijk uitvoeringsprogramma VNG Realisatie Roadmap bestaande uit 4 thema's:
  - Data en monitoring
  - Collectieve infrastructuur en inkoop
  - Dienstverlening en bedrijfsvoering
  - Informatiebeveiliging en privacy (zie hier voor de aparte paragraaf)
- Doorontwikkelen van het zaakgericht en digitaal werken.
- Implementeren van een betrouwbare ICT-infrastructuur.
- Realiseren van een toekomstbestendig applicatielandschap waarbij applicaties doelmatig en efficiënt ingezet kunnen worden.
- De aansluiting op het DSO (omgevingswet) is gerealiseerd, met de daarbij behorende systemen.

Jaar 2022

- Het nieuwe Informatiebeleidsplan en uitvoeringsplan 2022 is vastgesteld en in uitvoering.
- Invloed I&A beleid vanuit het nieuwe collegewerkplan is eind 2022 opgenomen in het meerjarig I&A beleid.
- Resultaat van de strategische afweging t.b.v. een eventuele nieuwe samenwerkingspartner is zodanig uitgewerkt, dat tijdig een keuze gemaakt kan worden na afloop van ons contract met onze huidige externe dienstverlener (31 december 2022).
- De nieuwe omgeving is voor eind 2022 ingericht en in gebruik genomen.
- Het beheerproces richting verschillende externe partijen is verder geoptimaliseerd en ingericht.
- Functioneel beheerorganisatie proces is opnieuw ingericht.
- Gegevensbeheer is geoptimaliseerd en ingericht.
- De kwaliteit van basisgegevens wordt verbeterd door het structureel controleren op levering en gebruik van gegevens.
- De Omgevingswet is per 1 juli ingevoerd en daarmee is gemeente Waalre aangesloten op de landelijke voorziening van de omgevingswet en voldoen aan de gestelde eisen.
- Het zaakgericht en digitaal werken is verder ontwikkeld en ingevoerd.
- Afhankelijk van de inwerkingtreding van de Wet Openbaarheid Overheid (WOO) wordt per juli de eerste informatiecategorie actief openbaar gemaakt.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Het nieuwe Informatiebeleidsplan en uitvoeringsplan 2022 is vastgesteld en in uitvoering.
- Er is, via een aanbestedingsprocedure onder begeleiding van Bizob, een keuze gemaakt voor een nieuwe samenwerkingspartner.
- Met de huidige samenwerkingspartner is contractueel een maandelijkse verlenging bedongen zodat de nieuwe omgeving in 2023 ingericht en in gebruik kan worden genomen.
- Het beheerproces richting verschillende externe partijen is verder geoptimaliseerd en ingericht.
- Gegevensbeheer is geoptimaliseerd en ingericht.
- De kwaliteit van basisgegevens wordt verbeterd door het structureel controleren op levering en gebruik van gegevens.
- Het zaakgericht en digitaal werken is verder ontwikkeld en ingevoerd.
- Voor de Wet Openbaarheid Overheid (WOO) zijn de eerste informatiecategorieën actief openbaar gemaakt. We volgen het ambitieniveau Basis, waarbij de initiële planning aanhouden die is gecommuniceerd vanuit het VNG. Op dit moment hebben we de organisatiegegevens en de bereikbaarheid ervan, het indienen van een (digitaal) informatie- en Woo-verzoek openbaar gemaakt. Hierop volgen de afgehandelde Woo-verzoeken, Raadsinformatie en vergaderstukken van het Bestuur.

Informatieveiligheid

Wat willen we bereiken?

Een (informatie) veilige digitale en analoge dienstverlening staat centraal. Hiervoor voeren we een informatieveiligheidsbeleid dat voldoet aan het landelijke normenkader, de landelijke BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). De organisatie is zich bewust van de risico's die het werken bij de gemeente Waalre met zich meebrengt en treft daarvoor de nodige maatregelen.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Het informatieveiligheidsbeleid op basis van de BIO is opgesteld;
- De landelijke informatieveiligheidskaders worden gevolgd en waar nodig geïmplementeerd.
- Transparantie over informatieveiligheid wordt verstrekt door de ENSIA (Eenduidig Normatief Single Informatieaudit). Deze is verplicht en wordt komende jaren verder uitgebreid;
- De organisatie is zich bewust van veiligheidsrisico's en weet deze te beheersen. Dit door het nemen van maatregelen;
- Jaarlijks wordt het informatieveiligheidsplan opgesteld en wordt het plan geëvalueerd.

Jaar 2022

- Het Informatieveiligheidsplan 2022 is uitgevoerd, waaronder het uitzetten en uitvoeren van BIO-maatregelen voor de kritische processen
- Er is voldaan aan de ENSIA (Eenduidig Normatief Single Informatieaudit) 2021;
- De medewerkers zijn zich bewust van de risico's die het werken met gemeentelijke informatie met zich meebrengt. Er is een continu leren project gestart. Het bewustwordingsniveau is in 2022 gemeten en bewustwordingsniveau is verhoogd binnen de gehele organisatie;
- We zijn meer weerbaar voor cyberaanvallen. Hiervoor is een cyberoefening uitgevoerd.
- Het is voor de organisatie duidelijk wat ieders verantwoordelijkheden, rollen en taken in het kader van informatieveiligheid zijn.
- De beheerders kunnen werken met het beheerssysteem.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Het Informatiebeveiligingsplan 2022 is uitgevoerd.
- Er is voldaan aan de ENSIA.
- Gedurende 2022 is in samenwerking met een extern bureau blijvend gewerkt aan het verhogen van het bewustzijn binnen de gehele organisatie. Het bewustwordingsniveau wordt begin 2023 gemeten aan de hand van een organisatiebrede enquête. De medewerkers zijn zich bewust van de risico's die het werken met gemeentelijke informatie met zich meebrengt.
- De stand van zaken rondom cybersecurity in Waalre is onderzocht en de resultaten van dit onderzoek zijn opgeleverd in een masterthesis. Deze fungeert als basis voor het opstellen van een praktisch handelingskader bij een cyberaanval dat in 2023 wordt opgesteld. In 2023 wordt ook een cyberoefening gehouden.
- Het is voor de organisatie deels duidelijk wat ieders verantwoordelijkheden, rollen en taken in het kader van informatieveiligheid zijn. In het Strategisch Informatiebeveiligings- en Privacybeleid 2023-2027 worden deze verantwoordelijkheden, rollen en taken uitgebreid besproken.
- De rol van de beheerders is heroverwogen. In 2023 worden hun rol en de bijbehorende taken en bevoegdheden definitief bepaald.

Privacy

Wat willen we bereiken?

Ons belangrijkste toetsingskader op het gebied van privacy is de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Transparantie voor burgers en medewerkers over welke gegevens we voor welke doeleinde verwerken staat hierin centraal en wij dienen daarbij de rechten van burgers en medewerkers te borgen. Hiervoor is nodig dat de organisatie bewust omgaat met de veelheid aan privacygevoelige informatie van burgers en medewerkers.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Er is een privacy beleidskader opgesteld.
- Door blijvende aandacht op het onderwerp privacy is het bewustwordingsniveau gestegen binnen de gehele organisatie.
- De rollen, taken en verantwoordelijkheden op het gebied van privacy zijn helder belegd binnen de organisatie
- De PIA's (Privacy Impact Analyses) zijn door de organisatie uitgevoerd en de uitkomsten zijn verwerkt in concrete verbeterplannen die waar mogelijk zijn uitgevoerd.
- Datalekken worden opgelost.
- Er is een verwerkingsregister in de organisatie, wat actief wordt bijgehouden door de medewerkers.
- Er zijn verwerkersovereenkomsten gesloten met de verwerkers.
- Er is een procedure voor de afhandeling van verzoeken in het kader van de AVG.
- Er wordt gewerkt volgens het privacy by design en default principe binnen de organisatie.
- Bij wetwijzigingen of nieuwe regelingen is privacy meegenomen. Bijvoorbeeld de vernieuwde Wet Politie gegevens (WPG) en de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK).

Jaar 2022

- Het privacy plan 2022 is uitgevoerd.
- Er is een continu leren project gestart. Het bewustwordingsniveau is in 2022 gemeten en bewustwordingsniveau is verhoogd binnen de gehele organisatie.
- Voorkomende datalekken worden gesignaleerd en er worden maatregelen getroffen om het datalek op te lossen.
- PIA's (Privacy Impact Analyses) worden uitgevoerd bij nieuwe risicovolle verwerkingen.
- Er zijn verwerkersovereenkomsten gesloten met nieuwe verwerkers.
- De organisatie leert te werken volgens het privacy by design principe.
- De privacybeheerders zijn getraind volgens hun rollen, taken en verantwoordelijkheden

Wat is gerealiseerd in 2022?

- Het privacy plan 2022 is uitgevoerd.
- Gedurende 2022 is in samenwerking met een extern bureau blijvend gewerkt aan het verhogen van het bewustzijn binnen de gehele organisatie. Het bewustwordingsniveau wordt begin 2023 gemeten aan de hand van een organisatiebrede enquête.
- Datalekken zijn door collega's gesignaleerd en vervolgens gemeld. De meldingen zijn gemaakt in het zaakstelsel en daarna zijn deze afgehandeld door de Functionaris Gegevensbescherming. Ook zijn maatregelen geformuleerd om de datalekken op te lossen en soortgelijke datalekken in de toekomst te voorkomen. In 2022 zijn er elf datalekken gemeld, waarvan er één gemeld is aan de Autoriteit Persoonsgegevens.
- In 2022 is een DPIA uitgevoerd met betrekking tot de beveiligingscamera's rondom Het Huis van Waalre.
- Met nieuwe leveranciers die in opdracht van de gemeente persoonsgegevens zijn gaan verwerken, zijn verwerkersovereenkomsten gesloten.
- De organisatie heeft leren werken volgens het privacy by design principe.
- De privacybeheerders zijn momenteel nog niet getraind. Dit punt wordt meegenomen in het jaarplan 2023. Er moet gekeken worden of een dergelijke rol voor privacybeheerders qua tijd en bemensing haalbaar is binnen Waalre, of dat dit op een andere manier geregeld moet worden.

Juridische kwaliteitszorg

Wat willen we bereiken?

Het behouden en, waar nodig, verbeteren van de juridische kwaliteit van voorstellen en besluiten.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Het verhogen van het bewustzijn inzake (juridische) risico's en juridische kennis.
- Organisatiebreed medewerkers faciliteren om de juridische kwaliteit te garanderen en waar nodig te verhogen.

Jaar 2022

- Is voldaan aan nieuwe wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld de implementatie van de tweede fase van de WEP.
- (Een selectie van) interne processen is tegen het licht gehouden en waar nodig is geadviseerd tot/ zijn verbeteringen geïmplementeerd.
- Is juridische kwaliteitszorg verder ontwikkeld.
- Is verder geïnvesteerd in verbreding van kennis binnen de organisatie.
- Zijn hulpmiddelen voor de organisatie verder ontwikkeld, in de vorm van onder

andere standaarddocumenten en handreikingen.

- Wordt geadviseerd meteen bij de start van strategische, gevoelige en gecompliceerde dossiers, projecten en trajecten en deelname aan projectgroepen waar nodig.
- Zijn nieuwe leden voor de commissie bezwaarschriften geworven.
- Zijn de diensten van de huisadvocaat van de gemeente aanbesteed.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- In 2022 is waar nodig actie ondernomen om aan nieuwe wet- en regelgeving te voldoen. Dit is in elk geval het geval geweest voor de implementatie van de tweede fase van de WEP en een aantal noodzakelijke acties voor de Omgevingswet.
- Een aantal interne processen is tegen het licht gehouden en waar nodig zijn verbeterpunten doorgevoerd.
- In 2022 zijn voor de verbetering van de juridische kwaliteit handreikingen verder ontwikkeld en waar mogelijk zijn standaardbrieven verstrekt (of vernieuwd). Daarnaast is het project Duidelijke Taal ook in 2022 leidend geweest bij herschrijven van handreikingen en standaardbrieven en in de algemene communicatie intern en extern.
- De collegiale afstemming is verder bevorderd. Ter ondersteuning is een duidelijk overzicht van onderwerpen gemaakt met daaraan een contactpersoon gekoppeld. Ook hebben er op team niveau specifieke overleggen plaatsgevonden in het kader van de bevordering van collegiale afstemming.
- Er is geïnvesteerd op verbreding van kennis in de organisatie, bijvoorbeeld door het organiseren van opleidingen en kennisbijeenkomsten. Dit heeft zowel afdelingsgericht als organisatiebreed plaatsgevonden, afhankelijk van de onderwerpen. Intern is sinds 2022 een aantal opleidings- of kennisbijeenkomsten ook structureel opgenomen in het inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Daarnaast is sinds 2022 via Waalre Academy inmiddels ook een structureel aanbod toegankelijk voor medewerkers van de organisatie.
- Er is deelgenomen aan projectgroepen waar nodig in het kader van advisering bij de start van strategische, gevoelige en gecompliceerde dossiers, projecten en trajecten.
- Er zijn nieuwe leden voor de commissie bezwaarschriften benoemd en in dat kader is ook de verordening commissie bezwaarschrift aan de vereisten van deze tijd aangepast.
- De diensten van de huisadvocaat van de gemeente zijn opnieuw aanbesteed in 2022. Er is inmiddels een nieuw contract getekend met de huisadvocaat die de gemeente Waalre de afgelopen jaren ook heeft gehad.

Overzicht procedures		2019	2020	2021	2022
Bezwaarschriften (aanvechten van een besluit van de gemeente)	Aantal totaal	62*	54**	79****	41
	Aantal gegrond geadviseerd	4	0	5	2
	Aantal nog niet geadviseerd eind december lopend jaar	9	5	25*****	7
Klachten (uiting van ontevredenheid over een gedraging van een persoon werkzaam voor de gemeente)	Aantal totaal	14	14***	12	8
	Aantal klachten behandeld door Ombudsman	3	0	0	0
	Aantal nog niet afgerond eind december lopend jaar	0	3	0	0

*de verhoging in bezwaarschriften is te verklaren door 21 bezwaarschriften gericht tegen één (verkeers)besluit.

**de verhoging in bezwaarschriften is te verklaren door 17 bezwaarschriften gericht tegen één ontwerp openbare ruimte (geen besluit).

*** 7 klachten kwamen van dezelfde klager.

****de verhoging in bezwaarschriften is te verklaren door een vijftal besluiten waartegen een grotere groep mensen bezwaar maakte (variërend van 6,8,9 tot 11 personen)

***** Dit betreft 24 zaken die in december door de commissie nog zijn behandeld of eind van het jaar zijn binnengekomen en begin 2022 worden behandeld. Van de 24 betreffen 11 zaken en 4 eenzelfde besluit. Een zaak is op verzoek van bezwaarmaker aangehouden.

Dienstverlening

Publieke dienstverlening is de voorkant van de gemeentelijke organisatie. Het omvat het verstrekken van diverse producten en diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen zoals reisdocumenten, subsidies, rijbewijzen en vergunningen. Aan de voorkant van de gemeentelijke organisatie kunnen inwoners ook terecht met een melding over het openbaar gebied.

Wat willen we bereiken?

- Het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening voor inwoners, bedrijven en instellingen als één van de belangrijkste speerpunten van de gemeente.
- We willen aan de slag met moderne, persoonlijke en efficiënte dienstverlening om concrete resultaten te boeken op korte termijn en goed voorbereid te zijn voor ontwikkelingen in de toekomst.
- Klantvragen worden snel, doelmatig, helder en kwalitatief goed afgehandeld, zoveel mogelijk in één keer aan de voorkant van de organisatie.
- Inwoners kunnen zelf bepalen via welk kanaal en wanneer ze dienstverlening afnemen van de gemeente. Dit kan via verschillende kanalen (schriftelijk, telefonisch, digitaal, persoonlijk). Waar de Waalre naar ook binnenkomt, hij/zij kan uitgaan van een gelijke dienstverleningskwaliteit.
- Meer vrijheid en speelruimte voor inwoners o.a. om te bouwen, ondernemen of te organiseren (deregulering). De organisatie stelt zich professioneel, open, stimulerend en faciliterend op en zoekt steeds de aansluiting bij de eigen kracht van inwoners en stelt grenzen wanneer dat echt nodig is. Het uitgangspunt is vertrouwen in onze inwoners met appèl op hun eigen verantwoordelijkheid.
- De dienstverlening is zodanig ingericht dat het voor de inwoner duidelijk is dat de gemeente één organisatie is, met één stem naar buiten treedt en de inwoner weet wat hij/zij kan verwachten en waar hij/zij het antwoord op zijn/haar vraag kan vinden.
- De privacy is zo goed mogelijk gegarandeerd; (zorg-gerelateerde) persoonsgegevens zijn veilig bij de gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Periode 2018-2022

- Verder ontwikkelen van onze digitale en fysieke (website, social media, telefoon, post en balie) dienstverlening op basis van de vastgestelde dienstverleningsnota. Hierbij is een goede bestuurscultuur (interactief proces) bewerkstelligd met aandacht voor een inclusieve samenleving.
- Het begrip "van buiten naar binnen werken" is doorvertaald in de dienstverlening.
- Onze Dienstverlening is conform de dienstverleningsvisie ingericht volgens de volgende uitgangspunten:
  - excellente dienstverlening
  - inwoners bepalen zelf via welk kanaal en wanneer ze onze dienstverlening afnemen;
  - de inwoner wordt in een passende omgeving ontvangen;
  - we gaan uit van vertrouwen en benaderen vraagstukken vanuit een positief uitgangspunt (deregulering);
  - onze communicatie is duidelijk, open en modern;
  - we treden als één organisatie naar buiten.
- Voor omvangrijke en/of complexe vraagstukken worden inwoners zoveel mogelijk gekoppeld aan een casemanager.

- Zoveel mogelijk taken worden aan de voorkant van de organisatie afgehandeld, waarbij de inwoner in één handeling bediend wordt.
- Inwoners kunnen de meest voorkomende producten en diensten digitaal aanvragen.
- De website optimaal inrichten op het gebied van interactieve communicatie en digitale dienstverlening. Onze site is voor alle doelgroepen toegankelijk en gebruiksvriendelijk ingericht en sluit bovendien aan bij de meest voorkomende vragen producten/diensten die inwoners hebben (toptaken). Dit betekent dat de belangrijkste informatie/producten waar inwoners behoefte aan hebben, op uitstekende wijze geraadpleegd en afgehandeld kunnen worden.

Jaar 2022

- De nota Dienstverlening is geactualiseerd en aangepast aan een nieuw collegeprogramma.
- Interne processen tegen het licht houden en verbetering doorvoeren waar nodig. In 2022 is het postproces volledig geupdate.
- Investering in verbreding van de kennis van de medewerkers. Er komen steeds meer specialistische vraagstukken waarover zij de inwoner advies geven.
- We werken vanuit de bedoeling. De vraag van de inwoner wordt leidend bij de uitvoering van onze taken. Daar waar wet- en regelgeving beperkend is, gaan we op zoek naar de mogelijkheden om de vraag van de inwoner te realiseren.

Wat is gerealiseerd in 2022?

- In 2022 zijn we verder gegaan met het implementeren van de digitale dienstverlening.
- De visie op dienstverlening is doorgeschoven naar 2023.
- Bij zowel GCC als burgerzaken zijn nieuwe collega's gestart, deze volgen een intern opleidingstraject waarbij de collega's van burgerzaken in 2023 ook nog externe scholing krijgen. Met deze nieuwe collega's zijn de teams op sterkte en ontstaat er ruimte voor verdieping.
- Het informatiebeveiligingsplan BRP en waardedocumenten is vastgesteld en uitgevoerd. De zelfevaluatie is met een positief resultaat afgerond.
- De website wordt continue doorontwikkeld op het gebied van veiligheid, toegankelijkheid en gebruikerservaring. We focussen op die gebieden waar de inwoner naar op zoek is.

Frauderisicoanalyse

Het college van burgemeester en wethouders van gemeente Waalre is zich bewust van inherente risico's van fraude die, zowel intern als extern, worden gelopen bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Het college werkt aan een frauderisicoanalyse en zet hiermee een belangrijk stap in het creëren van bewustwording omtrent dit thema. Vanuit de bedrijfsvoering is er verhoogde aandacht voor de inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) ten aanzien van de geïdentificeerde risicogebieden en tevens worden de relevante geldstromen/processen betrokken in de interne controles die gedurende het jaar worden uitgevoerd.

Stakeholders van de gemeente moeten er op kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. De gemeente beschikt over een uitgebreid scala aan zogenaamde soft controls. Iedere medewerker van de gemeente Waalre legt bij indiensttreding een ambtseed of ambtsbelofte af en overlegt een verklaring omtrent gedrag. Daarnaast beschikt gemeente Waalre over een vastgestelde regeling en gedragscodes, onder andere op het gebied van nevenwerkzaamheden en financiële belangen, welke openbaar beschikbaar zijn. De gemeente Waalre beschikt daarnaast over een regeling melden

vermoeden misstanden en in de organisatie is een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.

Onze (financiële) processen en systemen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheidingen, zogenaamd hard controls. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwickelen en/of zelfstandig toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen dragen er toe bij dat onregelmatigheden worden gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy heeft een hoge prioriteit.

Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast beoordelen de security en privacy officer de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel intern, maar ook extern vanuit de sector. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

Paragraaf F. verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente Waalre een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien Waalre risico loopt met aan deze partijen beschikbaar gestelde middelen of als Waalre aangesproken kan worden als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van bestuurlijk belang is sprake als Waalre zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Visie op verbonden partijen

In de toekomstvisie De Kracht van Waalre heeft het gemeentebestuur van Waalre uitgesproken zich via twee sporen verder te ontwikkelen: Via het spoor van burgerparticipatie en via het spoor van regionale samenwerking. Hierover is het volgende opgenomen: "Wij werken intensief en effectief samen in de regio op thema's die de lokale gemeenschap overschrijden. We zijn een betrokken en betrouwbare partner voor medeoverheden en andere regionale partners. Wij leveren overtuigende meerwaarde voor de regio door een kwalitatief hoogstaande woonomgeving te bieden die aantrekkelijk is voor hooggekwalificeerd (inter-)nationaal talent in onder meer de hightech sector, waardoor onze regio concurrerend blijft ten opzichte van andere regio's die dergelijk talent willen aantrekken".

De verbonden partijen van Waalre

Waalre heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor de gemeente. De gemeente geeft als het ware de verbonden partijen opdracht. Waalre houdt beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheid ten aanzien van deze partijen. Er zijn drie soorten verbonden partijen: gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen.

Allereerst wordt hierna kort toegelicht wat het onderscheid tussen deze drie soorten verbonden partijen is en welke verbonden partijen Waalre kent. Vervolgens wordt per verbonden partij toegelicht wat het doel is van de verbonden partij, hoe Waalre participeert en waar van toepassing wat de financiële situatie van de verbonden partij is en welke risico's Waalre eventueel loopt. Voor de financiële situatie van de verbonden partij wordt uitgegaan van de jaarrekening 2022. Onderaan deze paragraaf volgt tot slot een beknopt overzicht van de kosten in 2022 van de verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente heeft een overeenkomst met partijen op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De gemeente neemt deel in het algemeen bestuur en betaalt mee. Verbonden partijen beschikken over reserves om risico's op te kunnen vangen. Het risico van gemeenschappelijke regelingen bestaat uit het deel dat de gemeente verhoudingsgewijs inneemt in het eventuele liquidatiesaldo van een samenwerkingsverband. Door de afvaardiging in het Algemeen Bestuur van het samenwerkingsverband behoudt Waalre invloed en nemen financiële risico's af. De jaarverslagen van de verbonden partijen komen na beoordeling door het college in de raad.

Het is wenselijk binnen gemeenschappelijke regelingen zoveel mogelijk dezelfde kaders af te spreken ten aanzien van financiële onderwerpen, zodat colleges en gemeenteraden hier eenduidiger regie op kunnen voeren. De vier grote gemeenschappelijke regelingen (MRE, ODZOB, GGD en VRBZO) hebben hier afspraken over gemaakt. Het betreft indexerings-

uitgangspunten en bestuurlijke planning. Een verdere harmonisering wordt nagestreefd, zoals op het gebied van tussentijdse rapportages, nota reserves en voorzieningen en de nota risicomangement. Dit is voor een groot deel ook al gerealiseerd.

Waalre is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- A. Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven
- B. Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) te Eindhoven
- C. GGD Brabant-Zuidoost te Eindhoven
- D. Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost te Eindhoven
- E. Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen te Veldhoven
- F. Regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (ERGON) te Eindhoven
- G. PlusTeam te Geldrop

Deelnemingen

De gemeente heeft aandelen en stemt zelf in de aandeelhoudersvergadering.

Voor Waalre betreft dit:

- a. Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag

Samenwerkingsverbanden

De gemeente werkt samen in andere constructies dan een deelneming of een gemeenschappelijke regeling. Bijvoorbeeld als lid van een stichting, of op basis van een convenant. De gemeentelijke bijdrage is verschillend. De bijdrage varieert van de inzet van uren voor bestuursondersteuning tot kosten van een lidmaatschap of kosten voor afname van diensten.

Waalre neemt deel aan de volgende samenwerkingsverbanden:

- I. Samenwerkingsovereenkomst Werk en Inkomen Veldhoven
- II. Convenant Veldhoven
- III. Stichting regionale inkoop samenwerking Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot
- IV. Convenant Stedelijk Gebied te Eindhoven
- V. Inkoop samenwerking Jeugdhulp en WMO (geen vestigingsplaats)
- VI. Regionaal Informatie- en Expertise Centrum te Eindhoven
- VII. Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond

Gemeenschappelijke regelingen

A. Metropoolregio Eindhoven (MRE)

De Metropoolregio Eindhoven is vanuit het SRE doorontwikkeld tot een bestuurlijk platform met een smalle servicegerichte organisatie. Een samenwerkingsverband dat regionale vraagstukken op het gebied van economie, infrastructuur en ruimte behartigt, alsmede het beheer van investeringsfondsen verzorgt. Er heeft in 2017 een evaluatie van de MRE plaatsgevonden, die geleid heeft tot de Update MRE. Vier samenwerkingsthema's zijn bepaald, namelijk Economie, Mobiliteit, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied. De definitieve aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling aan de nieuwe werkwijze heeft plaatsgevonden in 2021. De financiële consequenties van de aangepaste agenda zijn doorgevoerd in de begroting 2021.

Bestuurlijke en financiële participatie

De formele besluitvorming in het kader van de Gemeenschappelijke Regeling ligt bij het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur, waarin gemeente Waalre door de burgemeester

wordt vertegenwoordigd. Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van het inwonertal. Voor de bijdrage van Waalre in 2022 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

De financiële consequenties van de aangepaste agenda zijn inmiddels doorgevoerd in de begroting 2022. Inmiddels is er sprake van een stabiele inwonerbijdrage en voldoende ruimte voor het uitvoeren van de taken in de werkvelden. Het financieel risico is daarmee verlaagd.

Risico

De Metropoolregio Eindhoven kende als gevolg van de transformatie aanzienlijke frictiekosten. Deze zijn in 2018 volledig afgebouwd. Op basis van een nieuw Samenwerkingsakkoord 2019-2022 en de bevriezing van de vacature ruimte van 2,8 fte is er de laatste jaren samengewerkt. In het najaar van 2019 is met het Werkprogramma 2020 een eerste begrotingswijziging voorgelegd aan het Algemeen Bestuur. De inwonersbijdrage voor 2020 en volgende jaren is hierdoor gestabiliseerd. Tenslotte is over de toekomst van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven eind 2020 een verbeterrapportage opgeleverd en besluit genomen door het Algemeen Bestuur. Het RHCE blijft in aangepaste vorm onderdeel uitmaken van het MRE en voert de taken voor de gemeenten uit vanuit de Archiefwet 2021. In 2022 hebben we een nieuw Samenwerkingsakkoord opgesteld voor de periode 2023 – 2026.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2022	31-12-2022
Eigen Vermogen	€ 14.324.968	€ 14.449.317
Vreemd Vermogen	€ 14.426.667	€ 13.786.189
Resultaat	€ 598.348	€ 469.458

B. Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht. Daar hoort ook de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet bij die in 2024 inwerking treedt. En daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een lid van ons college (portefeuillehouder). Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en deels op basis van de omvang van de gemeente voor collectieve taken.

Risico

De geactualiseerde risico-inventarisatie van de ODZOB toont dat de risico's met de grootste potentiële impact een verwachtingswaarde kennen van ca € 1,3 miljoen.

Hoewel de algemene reserve per ultimo 2022 € 530.000 bedraagt, zijn er ontwikkelingen aanstaande met een impact op hoogte van deze buffer. Bij de herziene begroting wordt

deelnemende gemeenten gevraagd om een incidentele bijdrage te leveren om de algemene reserve zo weer op het gewenste peil van € 1,2 miljoen te brengen.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2022	31-12-2022
Eigen Vermogen	€ 3.265.823	€ 1.012.315
Vreemd Vermogen	€ 8.620.345	€ 6.636.669
Resultaat	€ 1.045.965	€ 0

C. Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant-Zuidoost

De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).

De kerntaken zijn:

Infectieziektebestrijding (incl. TBC bestrijding, SOA-bestrijding, reizigerszorg en hygiënezorg)

Medische milieukunde

Toezichthoudende taken (kinderopvang, tattooshops, calamiteitentoezicht WMO)

Jeugdgezondheidszorg 0 –18 jaar

Onderzoek en beleidsadvisering

Gezondheidsbevordering

Ambulancezorg

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een lid van ons college (portefeuillehouder). Het Algemeen Bestuur stelt de hoofdlijnen van het GGD beleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening. Het Dagelijks Bestuur ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, bereidt samen met de directeur de AB-vergaderingen voor en draagt zorg voor het uitvoeren van de besluiten van het Algemeen Bestuur. Zowel het Dagelijks- als het Algemeen Bestuur vergadert ca. 6 keer per jaar.

Structureel is er twee keer per jaar een terugkoppeling naar de raad over de begroting en de jaarstukken. Daarnaast kan dit ook incidenteel bij majeure aangelegenheden. De kadernota wordt jaarlijks ter informatie aan de raad aangeboden.

In 2022 is een meerjarenbeleidsplan 2022-2026 opgesteld. Het bestuur koos 6 thema's waaraan met de 21 raden invulling aan wordt gegeven.

- 1: Effecten van Covid-19 op de volksgezondheid
- 2: Het verkleinen van gezondheidsverschillen
- 3: Bevorderen van een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving
- 4: Bevorderen van een mentaal gezonde samenleving
- 5: Een signalerende regionale functie in de openbare geestelijke gezondheidszorg
- 6: De juiste ambulancezorg als onderdeel van de acute zorgketen.

Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en op basis van de omvang van de gemeente (inwonersaantal) voor collectieve taken. Voor de bijdrage van Waalre in 2022 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Het Algemeen Bestuur van de GGD heeft in 2018 aan de directeur van de GGD een bestuursopdracht gegeven om te komen tot een robuuste en wendbare organisatie.

Belangrijkste onderdelen van deze opdracht zijn de integratie van JGZ 0-4 binnen de GGD, de ontwikkeling van een drielagen naar een tweelagen structuur, de implementatie van Lean principes en zelforganisatie en het verbeteren van de bedrijfsvoering van de GGD.

Per 1 januari 2021 is de integratie van JGZ 0 -4 binnen de GGD formeel en materieel een feit. Dat betekent dat de jeugdgezondheidszorg integraal van 0-18 jaar is ondergebracht bij de GGD.

Deze integratie heeft, naast de inhoudelijke voordelen, ook een positief effect gehad op het exploitatieresultaat en de stand van het eigen vermogen van de GGD. Daarnaast heeft de integratie van JGZ 0 – 4 bij de GGD eraan bijgedragen dat de GGD jaarlijks over een wendbaarheidsbudget kan beschikken om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen ten behoeve van de gezondheid van burgers. Het GGD bestuur beslist over de aanwending van het wendbaarheidsbudget. Er ligt een voorstel bij het AB om het wendbaarheidsbudget te bestemmen voor de vernieuwing van de jeugdgezondheidszorg (Samen verder groeien) voor de periode van 4 jaren.

De tweelagenstructuur en de tweehoofdige directie zijn per 1.1.2021 ingevoerd. Door de COVID-19 crisis is er ook in 2022 vertraging opgetreden van de implementatie van dit veranderingsproces in de bedrijfsvoering.

Eind 2023 verwacht de GGD alle onderdelen van de bestuursopdracht af te ronden.

In de risicoparagraaf van deze begroting is € 42.000 opgenomen als risico.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2022	31-12-2022
Eigen Vermogen	€ 4.707.775	€ 5.465.592
Vreemd Vermogen	€ 29.188.681	€ 29.777.832
Resultaat	€ 12.139	€ 412.439

D. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de regionale ambulancevoorziening (RAV) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Bestuurlijke en financiële participatie

Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten binnen de Veiligheidsregio. De burgemeester vertegenwoordigt zijn gemeente in de veiligheidsregio en legt verantwoording af aan zijn eigen gemeenteraad. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening adviseren door de Adviescommissie Financiën & Bedrijfsvoering waarin vertegenwoordigers van het bestuur, gemeentesecretarissen (2) en controllers van gemeenten (2) zitting hebben. Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en deels op basis van de omvang van de gemeente. Voor de bijdrage van Waalre in 2022 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

VRBZO heeft eind 2022 voor 2023 en verder een aantal structurele en incidentele verhogingen van de gemeentelijke bijdrage gevraagd. Deze verhogingen zijn nodig voor loonkosten, uitbreiding bevolkingszorg en tijdelijke ophoging voor 2023 en 2024 om de achterstanden door COVID-19 in te lopen.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2022	31-12-2022
Eigen Vermogen	€ 2.144.989	€ 2.167.498
Vreemd Vermogen	€ 40.392.493	€ 40.266.704
Resultaat	-€ 72.187	€ 390.316

E. Gemeenschappelijke regeling Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen

Samen met dertien andere gemeenten draagt Waalre in deze gemeenschappelijke regeling zorg voor de uitoefening van de taken en bevoegdheden die volgens artikel 17 van de Wet op het Primair onderwijs aan de gemeenteraden zijn opgedragen.

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen door een lid van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder).

Risico

Verbonden partij in bestuurlijke zin. Er bestaat geen financiële verbondenheid. Waalre loopt geen financieel risico.

F. Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (Ergon)

Doel van deze regeling is het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor de deelnemende gemeenten (Eindhoven, Veldhoven, Valkenwaard, Heeze-Leende en Waalre). De deelnemende gemeenten dragen Ergon op de Wsw integraal voor hen uit te voeren aan de hand van een door Ergon opgesteld Strategisch Plan.

Bestuurlijke en financiële participatie

Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door twee leden van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder). De bijdrage van deelnemende gemeenten is voornamelijk gebaseerd op de omvang van de opdracht vanuit de gemeente. Voor de bijdrage van Waalre in 2022 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Wanneer Ergon verlies maakt, moeten deelnemende gemeenten dit opvangen. Afgelopen periode hebben Ergon en het participatiebedrijf hard gewerkt aan de ontwikkeling naar een toekomstbestendige organisatie. Hiervoor is in 2021 een strategische koers ontwikkeld voor de komende jaren voor de vijf deelnemende gemeenten.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2022	31-12-2022
Eigen Vermogen	€ 12.600.000	€ 12.530.000
Vreemd Vermogen	€ 9.272.000	€ 9.425.000
Resultaat	€ 860.000	€ 761.000

G. PlusTeam

Op 1 januari 2015 is het PlusTeam van start gegaan. Een Gemeenschappelijke Regeling (bedrijfsvoeringsorganisatie) die samen met Geldrop-Mierlo is afgesloten om alle inwoners van Waalre en Geldrop-Mierlo op een adequate wijze te kunnen ondersteunen in het gehele brede maatschappelijke veld. Dit op basis van de visienota "Persoonlijk en Dichtbij" en het basismodel CMD/PT model. In het PlusTeam werken gespecialiseerde professionals, die ingezet worden als de hulpvraag dusdanig complex is dat deze het CMD ontstijgt.

Bestuurlijke en financiële participatie

Met de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling in 2016 is de bestuurlijke vertegenwoordiging gewijzigd. In het Algemeen Bestuur hebben drie collegeleden zitting waaronder de burgemeester, in het Dagelijks Bestuur twee collegeleden, waarvan één als (vice-)voorzitter. De afspraak over de financiële bijdrage voor het PlusTeam was dat Geldrop-Mierlo 70% van de loonsom draagt en Waalre 30%. Voor de bijdrage van Waalre in 2021 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf. Vanaf 2018 is op basis van de jaarrekening van het Plus Team een andere verdeelsleutel overeengekomen (75% voor Geldrop-Mierlo en 25% voor Waalre). In 2022 is de Gemeenschappelijke Regeling opnieuw aangepast.

Risico

Omdat het PlusTeam geen weerstandscapaciteit heeft, worden risicobedragen behorend bij de risico-inventarisatie van het PlusTeam in de jaarrekening en begroting van de gemeenten opgenomen. Voor de gemeente Waalre is het risico PlusTeam ingeschat op € 20.700.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2022	31-12-2022
Eigen Vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd Vermogen	€ 540.000	€ 378.000
Resultaat	€ 379.000	€ 204.434
Aandeel Waalre	€ 99.000	€ 53.191

Het positieve resultaat van het PlusTeam over het boekjaar 2022 is als onverdeeld resultaat binnen de jaarstukken PlusTeam geboekt. Dat betekent dat het vooralsnog geparkeerd staat bij het PlusTeam (voor de doorontwikkeling van het PlusTeam). De gemeenten ontvangen over 2022 dus geen terugbetaling.

Deelnemingen

a. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doel

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner.

Aandeel

Over 2022 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 300 miljoen (2021: € 236 miljoen). Waalre heeft een financieel belang in de BNG middels 6.318 aandelen die zij bezit met een nominale waarde per aandeel van € 2,50.

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt over 2022 een dividend van € 139 miljoen voorgesteld (€ 2,50 per aandeel voor Waalre € 15.766).

Bestuurlijke participatie

De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de algemene aandeelhoudersvergaderingen. Verder heeft de gemeente zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen (1 stem per aandeel).

Risico

Het risico is enerzijds de waardevermindering van deze aandelen. Anderzijds wordt de jaarlijkse dividenduitkering structureel als opbrengst geraamd. Deze raming baseert men op eerder ontvangen uitkeringen en aangekondigde beleidsontwikkelingen. Een lager dividend houdt dus een risico in. Het gaat voor Waalre echter om te lage bedragen om te spreken van een reëel financieel risico.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2022	31-12-2022
Eigen Vermogen (x € 1.000)	€ 5.062.000	€ 4.615.000
Vreemd Vermogen (x € 1.000)	€ 143.995.000	€ 107.459.000
Dividend Waalre	€ 19.459	€ 15.795

Samenwerkingsverbanden

I. Samenwerkingsovereenkomst Werk en Inkomen Veldhoven

Per 1 juni 2012 waren taken op het terrein van Werk en Inkomen ondergebracht bij de gemeente Eindhoven. Vanaf 1 januari 2018 zijn deze taken ondergebracht bij de gemeente Veldhoven. Samenwerking met Veldhoven sluit beter aan bij onze toekomstvisie en Veldhoven is een meer gelijkwaardige en natuurlijke partner voor Waalre. De visie van "Persoonlijk en Dichtbij" kan door de samenwerking met Veldhoven, lokaal binnen het CMD, beter worden ingericht. Verder past de schaal van Veldhoven beter bij die van Waalre. Hierdoor wordt er een meer betrokken samenwerking verwacht welke leidt tot een goede en op maat geleverde dienstverlening aan onze inwoners.

Financiële bijdrage

De gemeente Veldhoven wordt een bedrag per persoon betaald.

In een Samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat de gemeente Veldhoven alle uitvoeringshandelingen en –besluiten krachtens de onderstaande regelingen uitvoert:

- Participatiewet
- Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
- Wet Inburgering per 1 januari 2022

Risico

Het risico is ongewijzigd ten opzichte van samenwerking Werk en inkomen met Eindhoven.

De uitvoering van bovenstaande regelingen betreft open einde regelingen. De hoogte van de uitkering vanuit het rijk voor de Participatiewet (zogenaamde BUIG-gelden) wordt gebaseerd op het aantal uitkeringen dat de gemeente twee jaar voor het begrotingsjaar moest uitkeren. Indien minder uitkeringen door de gemeente hoeven te worden uitgekeerd in het begrotingsjaar, betekent dit een voordeel voor de gemeente. Indien meer uitkeringen door de gemeente worden uitgekeerd, betekent dit een nadeel voor de gemeente. Waalre loopt hierdoor financieel risico. De vangnetuitkering biedt gemeenten financiële compensatie voor grote tekorten op het budget van de Participatiewet. Ze kunnen de compensatie aanvragen als het tekort groter is dan 5%. Daarbij geldt een getrapte opbouw: is het tekort tussen 5% en 10%, dan is de compensatie de helft. Boven de 10% wordt alles volledig gecompenseerd.

II. Samenwerkingsovereenkomst Veldhoven

De afgelopen periode is op diverse terreinen de samenwerking met de gemeente Veldhoven gezocht en gevonden. Het betreft onder andere toezicht en handhaving, rampenbestrijding en de website. Beide gemeenten zien hierin een kans om elkaar verder te versterken. Deze samenwerking is in november 2016 (in een heel lichte vorm) geformaliseerd middels een convenant.

Financiële bijdrage

De afspraak in de samenwerkingsovereenkomst is dat indien de samenwerking tot gevolg heeft dat er onderling of naar derden verplichtingen worden aangegaan, dat hierover nadere afspraken gemaakt worden waartoe in beide colleges wordt besloten. Afhankelijk van de mate van samenwerking en daarmee samenhangende kosten/risico's wordt hierbij een (juridische) vorm gekozen, bijvoorbeeld een samenwerkingsovereenkomst. Dit is nu dus gebeurd op het gebied van Werk en Inkomen. De kosten en risico's worden daarmee per samenwerkingsthema vastgesteld.

III. Stichting regionale inkoop samenwerking Zuidoost-Brabant (BIZOB)

Bizob is ons regionale inkoopbureau. Om de inrichting meer toekomstbestendig te maken zijn op 1 januari 2017 de Statuten gewijzigd. De doelstelling en de governance zijn gewijzigd. De doelstelling is: "Het behalen van voordelen voor de Aangeslotenen onder meer op financieel, kwalitatief, en procesmatig gebied, onder andere door het in stand houden van een inkoopbureau en voorts door het verrichten van al hetgeen met een en ander direct of indirect verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord"

De kaders voor het inkopen van goederen, diensten en werken zijn vastgelegd in ons inkoopbeleid.

Bestuurlijke en financiële participatie

Voorheen was de gemeente Waalre in het bestuur vertegenwoordigd door de gemeentesecretaris en door een lid van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder). Op basis van de gewijzigde Statuten vertegenwoordigt onze portefeuillehouder vanaf 1 januari 2017 niet alleen Waalre in het stichtingsbestuur, maar is hij gekozen om de gemeenten in het cluster Dommelvallei+ te vertegenwoordigen (Heeze-Leende, Cranendonck, Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel). Voor de bijdrage van Waalre in 2022 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Het financiële risico voor de deelnemende gemeenten aan de stichting bestaat hoofdzakelijk uit de personeelslasten van de concerninkopers. Het risico voor de stichting is eveneens beperkt, doordat de gemeenten minimaal vier jaar capaciteit inkopen, de personele capaciteit bij vermindering van het aantal uren ingeperkt kan worden en de vaste kosten relatief laag zijn. Resultaten komen ten goede aan de aangesloten gemeenten. De hoogte van het bedrag per gemeente wordt via de verdeelsleutel van afgenomen dagdelen bepaald.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2022	31-12-2022
Eigen Vermogen	€ 1.405.076	€ 362.830
Vreemd Vermogen	€ 1.139.797	€ 1.209.552
Resultaat	€ 1.003.218	€ 613.915

IV. Convenant Stedelijk Gebied Eindhoven

Het recent vastgestelde convenant vormt de basis voor een intensieve samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Partners zijn: Eindhoven, Helmond, Geldrop-Mierlo, Nuenen, Best, Oirschot, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre. Het Stedelijk Gebied heeft als belangrijkste opdracht om de ambities van Brainport 2020 en de doorontwikkeling daarvan te faciliteren, middels hoogwaardige werkgebieden, een gevarieerd, wervend woonmilieu en een aansprekend pakket aan voorzieningen op terreinen als kunst, cultuur, sport en recreatie.

Bestuurlijke en financiële participatie

Een evaluatie van het Stedelijk Gebied heeft in 2017 plaatsgevonden. Deze heeft de basis gevormd voor een nieuwe Samenwerkingsagenda en een nieuw convenant.

Het convenant omvat afspraken tussen gemeentebesturen over de afstemming en uitvoering van de uitoefening van ieders toekomstige publiekrechtelijke bevoegdheden. Het convenant heeft een looptijd van 2018 tot 2025. Er is een Bestuurlijk Platform bestaande uit één collegelid per deelnemende gemeente. Daarnaast zijn er portefeuillehouder-overleggen tussen portefeuillehouders uit de gemeenten voor de thema's Ruimte, Wonen, Werken en Voorzieningen & Evenementen.

Risico

Er werkt een secretariaat voor en in opdracht van het collectief van samenwerkende partners. De gemeenten zijn op basis van inwoneraantal gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiering. Er wordt verantwoording afgelegd aan het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven en er wordt geen afzonderlijke jaarrekening opgesteld. In de huidige structuur is geen sprake van langlopende verplichtingen, eigen of vreemd vermogen. Het financiële risico voor Waalre is daarmee zeer beperkt. Dit willen we ook in de toekomst zo houden, zodat ook in de volgende bestuursperiode dit bij de doorontwikkeling van de ambities dit een aandachtspunt blijft.

V. Inkoopsamenwerking Jeugdhulp en WMO

De gemeenten Helmond, de Peelgemeenten en de Dommelvallei+ (Geldrop-Mierlo, Nuenen, Son en Breugel en Waalre) vormen met 10 gemeenten een inkoopsamenwerking op het gebied van Jeugdhulp. Er wordt gewerkt aan een regionale inkoopstrategie en aan een governancestructuur.

Voor de WMO (begeleiding en dagbesteding) vindt de inkoop in Dommelvallei+-verband plaats. In 2021 is een samenwerking gestart met de BOV (Best Veldhoven), de Kempengemeenten ((Bergeijk, Bladel, Eersel, Reusel- De Mierden en Oirschot) en Dommelvallei+ ((Nuenen, Son en Breugel, Geldrop-Mierlo en Waalre). Er heeft een regionale aanbesteding plaatsgevonden voor de producten begeleiding en dagbesteding. Deze nieuwe contracten zijn gestart op 01-04-2022.

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre neemt in dit kader deel aan bestuurlijke overleggen, zowel in Dommelvallei+-verband als in het bredere verband van de bovengenoemde 10 gemeenten. Waalre levert ambtelijke capaciteit in beide samenwerkingsverbanden. Met de vaststelling van de governance voor de inkoopsamenwerking Jeugdhulp zal de bestuurlijke en financiële participatie definitief duidelijk worden. De governance voor de inkoopsamenwerking voor de Jeugdhulp zal naar verwachting een formeler karakter krijgen dan de huidige inkoopsamenwerking op het gebied van de WMO.

Risico

Door de samenwerking te zoeken worden de risico's die samenhangen met de inkoop van zorg op het gebied van Jeugdwet en WMO verkleind.

VI. Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)

De Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland werkt onder aansturing van een zelfstandige regionale stuurgroep. De RIEC's vormen voor onder andere gemeenten, maar ook andere partners een informatieknooppunt voor casuïstiek. Het RIEC ondersteunt bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit, met het hoofddoel om de overheid en de samenleving weerbaarder te maken tegen ondermijning. Het stelt hiervoor onder andere integrale handhavingsadviezen op en stemt projectmatig bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en fiscale interventies af met betrokken partners.

Bestuurlijke en financiële participatie

Bestuurlijk is er een periodiek afstemmingsoverleg, genaamd het Bestuurlijk Overleg Ondermijning (BOO). Alle burgemeesters uit de regio sluiten in het BOO aan, waarbij er onder andere afgestemd wordt met de Taskforce-RIEC over de ondermijningsaanpak in de aangesloten gemeenten. Vanaf 2021 worden de kosten gedragen door de provincie en de

gemeenten. Deze bedragen zijn gebaseerd op het inwoneraantal. Het bedrag voor de Taskforce blijft o.g.v. het Convenant Bondgenootschap 4 jaar hetzelfde. Wel worden de bijdragen (net zoals andere overheidsbijdragen) jaarlijks geïndexeerd.

Risico

Er is geen sprake van financieel risico.

VII. Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (voorheen Veiligheidshuis) richt zich op ketensamenwerking binnen thema's relationeel geweld, jeugd, nazorg ex-gedetineerden en veelplegers. Het is er voor complexe probleemsituaties waar dwang, vaak gecombineerd met zorg, gewenst is. Indien nodig neemt het Zorg- en Veiligheidshuis tijdelijk de regie. Het Veiligheidshuis kan ook aansluiten bij een lokaal casusoverleg. Ze denken mee, coördineren en kunnen informatie opvragen die men lokaal niet heeft.

Bestuurlijke en financiële participatie

Vanuit het Veiligheidsoverleg Oost-Brabant is een stuurgroep ingesteld voor de aansturing van het Veiligheidshuis. Hierin worden burgemeesters uit de regio afgevaardigd. Waalre heeft momenteel geen vertegenwoordiger in die stuurgroep. Waalre heeft het samenwerkingsconvenant ondertekend. Voor de bijdrage van Waalre in 2022 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Er is geen sprake van financieel risico.

Paragraaf G. Grondbeleid

Waar gaat de paragraaf over?

Grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. Die doelstellingen liggen op het terrein van de volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, natuur en recreatie. De gemeente geeft in deze paragraaf een overzicht van de lopende en toekomstige projecten, de control en beheersing, alsmede de kaders van het grondbeleid.

Voor de jaarrekening 2022 maakt de paragraaf Grondbeleid gebruik van de cijfers die begin 2023 bekend waren.

De woningmarkt verandert momenteel snel. Onder invloed van stijgende hypotheekrente, energiekosten en sterke inflatie staat de betaalbaarheid van woningen onder druk. Waar begin 2022 woningen nog in rap tempo van eigenaar wisselden, zien we dat er een gedragsverandering plaatsvindt waarbij huishoudens eerst de eigen woning willen verkopen, voordat een nieuwe wordt gekocht. Het gevolg van deze situatie is dat er minder vraag en meer aanbod van woningen is, waardoor de woningprijzen in het laatste halfjaar van 2022 zijn gedaald. Wel moet hier bij worden benoemd, dat de daling van woningprijzen met name de bestaande woningvoorraad raakt en dat nieuwbouwwoningen (mede omwille van energiezuinigheid) een stuk waardevaster lijken te zijn.

In het voorjaar van 2022 is in Oekraïne een oorlog uitgebroken. Door een tekort aan materialen zijn de bouwkosten explosief gestegen. Daarnaast zijn de energieprijzen exponentieel gestegen waardoor de mate van duurzaamheid van woningen van invloed is op de waarde van de woning. Bij de actualisaties van de grondexploitaties is voor zover mogelijk rekening gehouden met de veranderde markteffecten. De veranderingen in de woningmarkt, stijgende bouw- en energiekosten, historische hoge inflatie (algehele kostenstijging) en fluctuerende hypotheekrente kan in de praktijk invloed hebben op grondzaken en het gemeentelijk grondbeleid. Zo is een stijging van grondwaarden (t.b.v. van woningbouw) niet meer vanzelfsprekend en kunnen risico's voor nieuw te ontwikkelen locaties toenemen.

Visie en beleid

Nota Grondbeleid

Op 16 april 2019 is de herziene Nota Grondbeleid door uw raad vastgesteld, met als uitgangspunt het concept 'sturend grondbeleid', waarbij de gemeente per project bekijkt welke grondpolitiek wordt toegepast. De gemeente heeft vooral een faciliterende rol, maar waar meer directe invloed van de gemeente nodig is, voert zij een actief grondbeleid. Bij elke gebiedsontwikkeling is sprake van onderhandeling en een overeenkomst tussen de gemeente en een of meerdere marktpartij(en). In de Nota Grondbeleid is uitgesproken dat de gemeentelijke voorkeur uitgaat naar het overeenkomen van een anterieure overeenkomst met de marktpartijen. Dit in tegenstelling tot het opstellen van een exploitatieplan. De gemeente hanteert met betrekking tot gronduitgifte marktconforme grondprijzen en bepaalt per plan de meest geschikte grondprijsmethode.

Nota Grondbeleid: Nota waarin het gemeentelijk grondbeleid is verwoord. Deze wordt ongeveer eens per 4 jaar geactualiseerd en heeft o.a. betrekking op verwervingen, uitgifteprijsvorming, samenwerking, weerstandsvermogen en kostenverhaal.

Grondpolitiek: Synoniem voor grondbeleid. Beleid die de handelswijze van de gemeente beschrijft met betrekking tot het verwerven en verkopen van grondposities.

Passieve grondpolitiek: Een door gemeente te voeren grondbeleid dat zich beperkt tot het faciliteren, toetsen en verhalen van kosten van ruimtelijke ontwikkelingen van derden/private partijen.

Actieve grondpolitiek: Het actief verwerven van gronden (hier: door de gemeente), teneinde invulling te geven aan het ruimtelijk beleid. De gemeente is grondeigenaar en ondernemer; de gemeente draagt alle kosten en risico's, en incasseert de opbrengsten.

Anterieure overeenkomst: Overeenkomst met marktpartijen voorafgaand aan een gebiedsontwikkeling, waarin afspraken worden gemaakt over onder meer programma en kostenverhaal. Dit gebeurt privaatrechtelijk, via een overeenkomst.

Exploitatieplan: wettelijke mogelijkheid om kosten te verhalen op de particuliere initiatiefnemer. Dit is de publiekrechtelijke weg.

Nota Kostenverhaal

In november 2014 heeft uw raad de volgende beleidsnota's vastgesteld:

- Nota Kostenverhaal,
- Beleidsnota Rood-met-groen en
- Beleidsnotitie Uitwerking Rood-met-groeninstrumentarium.

Bij de vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen in december 2015 zijn daarbij de volgende bestemmingsreserves ingericht:

- *Fonds Sociale Woningbouw*
- *Regio fonds (fonds Ruimtelijke Ontwikkelingen)*
- *Lokaal fonds (fonds Bovenwijkse Voorzieningen)*
- *Fonds Landschappelijke kwaliteit (ihkv kwaliteitstoeslag natuur)*

De actuele stand van deze reserves kunt u raadplegen achteraan in dit boekwerk bij het overzicht van de reserves & voorzieningen.

In genoemde beleidsnota's zijn tarieven opgenomen die worden gevraagd bij zowel particuliere als gemeentelijke bouwplannen. Het kostenverhaal bij particuliere plannen vindt bij voorkeur plaats via privaatrechtelijke/anterieure overeenkomsten. Het exploitatieplan geldt als stok achter de deur. De beleidsnota Kostenverhaal wordt binnenkort geactualiseerd. In de actuele nota Kostenverhaal zullen dan gewijzigde tarieven zijn bepaald, zullen de effecten van nieuwe regelgeving zijn verwerkt en wordt inzage gegeven in de ontwikkelingen van de wetgeving waarin de wijze van omgaan met kostenverhaal is vastgelegd. De actualisatie en wanneer deze ter vaststelling wordt aangeboden, is afhankelijk van de uiteindelijke inhoud van de nieuwe Omgevingswet en de daarbij behorende Aanvullingswet Grondeigendom Omgevingswet. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is inmiddels meerdere keren uitgesteld. De datum van inwerkingtreding staat inmiddels vast op 1 januari 2024.

Nota Kostenverhaal: Nota waarin het gemeentelijk beleid is verwoord met betrekking tot bovenwijkse investeringen, investeringen die voor meerdere ontwikkelingslocaties profijtelijk zijn. Hierin geeft de gemeente toepassing aan de wettelijke mogelijkheden voor kostenverhaal van bovenwijkse investeringen en wordt een actueel overzicht gegeven om welke investeringen het gaat en welke ontwikkelingslocaties een bijdrage in de kosten moeten leveren.

Fonds Sociale Woningbouw: Dit is een vereveningsfonds. In de gemeentelijke woonvisie is vastgelegd dat in iedere woningbouwontwikkeling tenminste 30% sociale huur- en koopwoningen gerealiseerd moet worden. Wanneer dat niet mogelijk is kan verevening plaatsvinden door een bijdrage of onttrekking te doen aan het fonds sociale woningbouw.

Regio fonds (fonds Ruimtelijke Ontwikkelingen): Dit is een bijdrage ruimtelijke ontwikkeling voor gemeente overstijgende voorzieningen, waarvoor vanuit de regio een bijdrage wordt gevraagd. Het betreft bijvoorbeeld sociaal culturele of recreatieve voorzieningen waarvan inwoners en ondernemers in de gehele regio profijt hebben.

Lokaal fonds (fonds Bovenwijkse Voorzieningen): Dit is een bijdrage ruimtelijke ontwikkeling voor investeringsprojecten op lokaal niveau, die bijdragen aan de kwaliteit van wonen, werken, leven en recreëren in Waalre en waarvan inwoners en ondernemers in de hele gemeente profijt hebben.

Fonds Landschappelijke kwaliteit: Dit is een bijdrage ruimtelijke ontwikkeling die voortkomt uit de landschapsinvesteringsregeling vanuit de provinciale regeling. Alle ontwikkelingen gelegen in het buitengebied moeten op een goede manier ruimtelijk worden ingepast. Wanneer dat niet fysiek door de initiatiefnemer kan op de ontwikkellocatie, is een bijdrage aan dit fonds aan de orde.

Pachtbeleid

De gemeente Waalre hanteert pachtbeleid dat in september 2017 door de raad is vastgesteld en vanaf 1-1-2018 is geïmplementeerd. Dit beleid zal komende periode worden geactualiseerd.

Woningbouwprogramma en woningmarkt

Het woningbouwprogramma 2022 was gebaseerd op het oude Afsprakenkader Wonen 2017. Begin 2022 heeft de Raad het nieuwe Afsprakenkader Wonen (2022) vastgesteld, zoals overeengekomen met alle gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Dit nieuwe Afsprakenkader heeft niet geleid tot grote wijzigingen in het programma. Het gewenste woningbouwprogramma is tevens gebaseerd op de prognose van bevolking en woningbehoefte, zoals die door de provincie Noord-Brabant periodiek wordt opgesteld. In 2019 is de 'Visie op goed Wonen' door de gemeenteraad vastgesteld. In mei 2020 heeft de gemeenteraad de 'Woonnotitie, Goed Wonen in 2030' vastgesteld. In de woonnotitie is de ambitie opgenomen om in de periode 2020 -2030 te komen tot een toevoeging van 1.000 woningen. Begin 2023 is door de gemeenten in het MRE SGE een Woondeal afgesloten met de rijksoverheid en provincie om te komen tot een verhoging en versnelling van de woningbouw.

In 2022 is er al werk gemaakt van de versnelling van de woningbouw, onder meer door inzet van extra capaciteit uit de regionale flexpool.

De provinciale prognose van de groei van de woningbehoefte geeft voor de komende jaren nog een groei van de eigen behoefte. Doelstelling is om deze groei in principe te realiseren op de beschikbare inbreidingslocaties (o.a. 't Hazzo en omgeving, Brabantia-terrein, winkelcentrum De Voldijn, herontwikkeling Gestelsestraat, Frederik Hendrikstraat, verbouw Laar etc.). De woningbouwplannen op de uitbreidingslocaties zullen in navolging van de regio-afspraken vooral plaatsvinden in Waalre-noord en Ekenrooi-zuid. Inmiddels is besloten om eerst Waalre Noord fase 3 af te ronden alvorens met Ekenrooi Zuid te beginnen.

Het woningbouwprogramma wordt voor een deel gerealiseerd op locaties, die de gemeente zelf in exploitatie heeft. Daarnaast wordt een groot deel ook gerealiseerd door particuliere ontwikkelingen. Het programma voor de periode 2022-2031 is opgenomen in de tabel.

Bouwprogramma 2022-2031

Jaar van oplevering	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Totaal
Gemeente projecten	27	30	60	100	65	125	125	100	100	100	832
Particuliere projecten (groot)	96	26	110	125	120	0	0	0	0	0	477
Particuliere projecten (klein)	3	15	40	20	30	0	0	0	0	0	108
Projecten nog niet in ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	126	71	210	245	215	125	125	100	100	100	1417
procentueel	9%	5%	15%	17%	15%	9%	9%	7%	7%	7%	100%

Voor de korte termijn (4 jaar) zijn concrete locaties in ontwikkeling, zowel op grond van de gemeente als particuliere ontwikkelingen. Voor de langere termijn zullen nog extra locaties in ontwikkeling moeten worden genomen. Hiervoor zijn meerdere mogelijkheden in beeld, zowel op inbreidings- als uitbreidingslocaties. De meest belangrijke locaties zijn tot dusver Waalre Noord en Ekenrooi Zuid. Keuzes hierin worden pas later genomen om flexibel te zijn, zodat goed kan worden gereageerd op mogelijk nieuwe ontwikkelingen op de woningmarkt. De woningmarkt is op dit moment onoverzichtelijk door de fluctuerende verkoopprijzen, hoge bouwkosten en een tekort aan betaalbare woningen.

Bouwgronden in exploitatie

Actieve en nieuwe grondexploitaties (GREX)

In 2022 waren 4 grondexploitaties actief.

Grondexploitatie (GREX): De productie en verkoop van bouwrijpe grond en het inrichten van het openbare gebied.

Bouwgrond in exploitatie (BIE): Officiële benaming in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), om gronden waarvoor een ontwikkelingsplan is opgesteld en een grondexploitatie is vastgesteld door de raad, te duiden. In financiële zin kunnen kosten en opbrengsten worden geboekt (geactiveerd). Voorheen werd de term 'In Exploitatie Genomen Gronden' gebruikt.

Rente- en inflatieparameters in grondexploitatie

Bij het doorrekenen van de grondexploitaties hanteren we de volgende parameters. Naast de standaard parameters zoals in de tabel hieronder aangegeven, kunnen bij projecten project specifieke afwijkingen op basis van contracten voorkomen.

Renteparameter

Op basis van de BBV-regelgeving moet de gemeente de werkelijke betaalde rente voor de grondexploitatieprojecten toerekenen. De benodigde investeringen die in huidige grondexploitatie zijn geraamd, worden gefinancierd door eigen gemeentelijke middelen. De te hanteren rekenrente is dan ook nog 0,0%. In de toekomst wordt waarschijnlijk externe financiering aangetrokken waardoor een wijziging van het rentepercentage onvermijdelijk zal zijn. Wanneer het rentepercentage wijzigt, zal dit eveneens effect hebben op lopende grondexploitaties. Het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille zal in dat geval naar verhouding van vreemd vermogen/ totaal vermogen (gedeeltelijk) worden toegerekend aan de lopende grondexploitatie. De renteberekening vindt in dit geval plaats op basis van de bruto-boekwaarden (per 1 januari – jaar) van de grondexploitaties. Tevens geldt dit voor grondexploitaties waarbij in het kasstromenoverzicht de verantwoorde baten hoger zijn dan de lasten. In dit geval wordt de rente als een baat toegerekend.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet wordt gebruikt in het berekenen van de contante waarde van de kasstromen als gevolg van geprognosticeerde lasten en baten. Omdat gemeenten de enige partijen zijn die grondexploitaties voeren zijn er vanuit de markt geen gegevens beschikbaar betreffende de disconteringsvoet. Daarom wordt aangesloten bij de aanbevelingen van de Commissie BBV, zijnde 2,0%.

Kosteninflatie

Betreffende kosten- en opbrengstenstijging is er het afgelopen jaar veel gewijzigd. Waar bij de begroting van 2023 veiligheidshalve nog een kostenstijging van 2,5% werd gehanteerd, wordt deze op basis van de huidige marktomstandigheden en inschattingen van Metafoor (Outlook Grondexploitaties 2023) en Stadkwadraat BV (Prognose parameters gebiedsontwikkeling 2023) aangepast

De oorlog in Oekraïne, de daarop volgende sancties tegen Rusland en de langdurige lockdown in China hebben ervoor gezorgd dat de productieketens van veel bouwmaterialen verstoord is, met schaarste van bouwmaterialen tot gevolg. Tevens zorgen de stijgende energieprijzen voor een toename in productiekosten. Hierdoor hebben we het afgelopen jaar de productiekosten van bijvoorbeeld staal, cement, beton, hout en isolatiemateriaal stevig zien toenemen (bouwbedrijven leggen de stijging in kosten door naar de consument). Toch zien we dat er reeds een afvlakking of zelfs lichte daling van prijzen van materialen wordt genoteerd. Afhankelijk van de verdere loop van internationale spanningen, mogelijke opleving van het coronavirus is het verloop naar de toekomst nog erg onzeker. Naar verwachting zullen de kosten in het begin van 2023 nog verder stijgen, waarna deze daarna zullen afvlakken en stabiliseren.

Omwille van het zekerheidsprincipe, wordt betreffende de kostenstijging voor grond- weg en waterbouw (GWW) een ander percentage aangehouden dan de reguliere kostenstijging. Tevens wordt zekerheidshalve vanuit het veiligheidsprincipe gedifferentieerd/onderscheid gemaakt per jaar. Betreffende GWW worden binnen de grondexploitaties de volgende parameters gehanteerd: 2023 – 4,0%, 2024 – 3,0 %, 2025 – 2,5% e.v. Betreffende overige kosteninflatie wordt een lager percentage gehanteerd zijnde: 2023 en 2024 – 2,5%, 2025 e.v. 2,5%.

Opbrengsteninflatie

Voor het merendeel van de lopende grondexploitaties zijn reeds uitgifteprijsen met de kopende partij overeengekomen, tegen een marktconforme prijs op moment van verkoop. Rekening houden met een opbrengststijging is in die situatie niet opportuun.

Op dit moment is de ontwikkeling van de woningprijzen en bouwkosten onzeker. Naar verwachting blijven de bouwkosten in 2023 stijgen, terwijl de woningprijzen naar verwachting stagneren dan wel dalen. Daarbij moet wel worden gesteld dat een daling minder snel wordt verwacht bij nieuwbouwwoningen. Door met name de relatief hoge bouwkosten, de toenemende vraag naar energiezuinige woningen en fluctuerende hypotheekrentetarieven zien we dat een daling in prijs van nieuwbouwwoningen minder vanzelfsprekend is. Omwille hiervan wordt er binnen de grondexploitaties betreffende opbrengsteninflatie gerekend met een percentage van 0,0%. De enorme waardevermeerdering van gronden (t.b.v. van woningbouw) is inmiddels afgevlakt.

Daarnaast geldt dat met de jaarrekening de kosten en opbrengsten waar nog geen overeenkomsten voor zijn gesloten, worden geactualiseerd aan de hand van het nieuwe prijspeil (in overleg met vakdisciplines zoals civiel techniek) dat aansluit bij het lopende jaar.

Parameters grondexploitaties	Begroting 2023	Mutatie t.o.v. begroting	Jaarrekening 2022			
	2023		2023	2024	2025	2026 e.v.
Kosteninflatie (GWW)	2,5%	+ 1,5%	4,0%	3,0%	2,5%	2,5%
Overige kosteninflatie	2,5%	0,0%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
Opbrengsteninflatie uitgifte	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,0%
Opbrengsteninflatie overig	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,0%
Disconteringsvoet (conform BBV)	2,0%	0,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Rekenrente	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

BBV: Afkorting voor Besluit Begroting en Verantwoording. In dit besluit zijn eisen en regels opgenomen met betrekking tot de jaarverslaggeving van de gemeente. Ook de wijze waarop verslag gedaan moet worden over de gemeentelijke grondexploitaties zijn hierin opgenomen.

Tussentijdse winstneming grondexploitaties in 2022

In maart 2018 heeft de BBV de berekeningsmethode voor de tussentijdse winst nader omschreven. Hiermee is niet langer ruimte voor verschil in interpretatie. Deze methode wordt opgelegd, mede om de resultaten van gemeenten onderling vergelijkbaar te maken. De methode staat bekend als de 'percentage of completion' (POC)-methode. De tussentijdse winst wordt berekend door: gerealiseerde kosten/totale kosten te vermenigvuldigen met gerealiseerde opbrengsten/totale opbrengsten en deze fractie (%) te vermenigvuldigen met de geprognostiseerde eindwaarde (resultaat), voor zover sprake is van een winstgevend project. Volgens de BBV voldoet ook deze methode aan het 'voorzichtigheidsprincipe'.

Eindwaarde: Het saldo (resultaat van opbrengsten minus kosten) van een grondexploitatie aan het eind van de geprognostiseerde looptijd, bij afsluiten.

Tussentijdse winstneming: een (vereenvoudigd) getallenvoorbeeld

Stel het voorziene resultaat van de grondexploitatie (zijnde de som van alle opbrengsten minus de som van alle kosten gedurende de gehele looptijd) is €100.000.

én

na het jaar is 60% van de geraamde kosten gerealiseerd en is 10% van de opbrengsten gerealiseerd dan wordt de tussentijdse winst berekend volgens $60\% * 10\% * € 100.000 = € 6.000$

Door toepassing van bovengeschetste methode is er een bijstelling van de tussentijdse winstname van € - 4.197. In de volgende paragrafen wordt inzichtelijk gemaakt hoe groot de winstneming per grondexploitatie is. Dit is minder winst dan in begroting 2022 was geprognosticeerd. In de 6^e turap van 2022 is namelijk geraamd dat er een tussentijdse winstneming zou zijn van +/+ € 90.000, dit betekent een afwijking van € 94.000 t.o.v. de begroting 2022. Een en ander is in onderstaande tabel weergegeven.

Actieve grondexploitatie in 2022	Verwachte winstprognose bij opening 2022	(Tussentijdse) winstneming in 2022	Correctie winstneming	Mutatie actualiseren Grex	Verwachte winstprognose nieuw jaarrek. 2022
	A	B	C	D	E (= A - B - C + D)
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 2.122.320	€ -	€ -4.197	€ -129.879	€ 1.996.638
De Bleeck	€ -74.245	€ -	€ -	€ -58.544	€ -132.789
Trolliuslaan e.o.	€ -394.658	€ -	€ -	€ 204.467	€ -190.191
Hoeveland	€ -112.305	€ -	€ -	€ -2.224	€ -114.529
Totaal	€ 1.541.112	€ -	€ -4.197	€ 13.820	€ 1.559.129

Mutaties actieve grondexploitaties in 2022

Bovenstaande tabel geeft eveneens de financiële effecten weer van de actualisatieslag van de actieve grondexploitaties in 2022. De nieuwe resultaten (eindwaarde, kolom E) zijn gecorrigeerd met tussentijdse winstnemingen (kolom B/C) en het actualiseren van de grondexploitatie (m.b.t. gehanteerde uitgangspunten en houdbaarheid ramingen, kolom D).

Eindwaarde: Het saldo (resultaat van opbrengsten minus kosten) van een grondexploitatie aan het eind van de geprognosticeerde looptijd, bij afsluiten.

Onderstaande tabel toont de begrootte (en verhoogde) nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten in de resterende exploitatieperiode (de periode vanaf 1 januari 2023).

Actieve grondexploitatie in 2022	Nog te maken kosten na 1-1-2023	Nog te realis. opbrengsten na 1-1-2023
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 6.291.940	€ 13.325.445
De Bleeck	€ 181.511	€ 587.575
Trolliuslaan e.o.	€ 344.658	€ 339.931
Hoeveland	€ 105.754	€ 100.000
Totaal	€ 6.923.863	€ 14.352.951

In de volgende alinea's worden per project de mutaties van het eindresultaat toegelicht.

Waalre Noord fase 1 & 2 (complex 54)

De voormalige vuilstort is heringericht als park De Meeris. Voor de realisatie van het horecapunt is in oktober 2022 een nieuw bestemmingsplan vastgesteld omdat het eerdere bestemmingsplan door de Raad van State is vernietigd. Tegen het vaststellingsbesluit is beroep aangetekend en een voorlopige voorziening aangevraagd. Uitspraak op het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening is in februari 2023 verkregen, waarbij de gemeente op alle punten in het gelijk is gesteld. De voorbereidingen voor het aanvragen van een nieuwe omgevingsvergunning worden getroffen.

De woningbouw op locatie Heistraat-noord fase 2 is in 2019 afgerond, met uitzondering van het woontorentje met maximaal 5 appartementen. Daarvoor is in 2020 na een openbare aanbesteding een ontwikkelende partij geselecteerd, die in co-creatie met de kopers en buurtbewoners dit project vorm heeft gegeven. In 2022 is voor dit project de omgevingsvergunning verleend en onherroepelijk geworden. Door de sterk gestegen bouwkosten is nog niet gestart met de bouw.

De woningen in het project Boslaantjes (ten zuiden van de Heistraat) zijn voor een deel in 2021 en voor een deel in 2022 gereed.

Voor fase 2 van Heistraat zuid is door de gemeenteraad een stedenbouwkundig plan 'Heijde Park' vastgesteld. Op basis van het stedenbouwkundig plan is voor deze gronden de grondexploitatie geactualiseerd waarbij het plangebied is vergroot met het gemeentelijk perceel aan de Heistraat. In 2022 is het stedenbouwkundig plan wederom aangepast om meer woningdifferentiatie te krijgen (toevoeging sociale huurwoningen)). Ook is een woonperceel (Dirck van Hornelaan) bij de ontwikkeling betrokken. Het beeldkwaliteitsplan is gereed (nog niet vastgesteld). De ontwikkeling heeft vertraging opgelopen vanwege onderhandelingen met en tussen de grondeigenaren/ontwikkelaars. Het bestemmingsplan is in ontwerp gereed om in procedure te worden gebracht. Dit zal direct na ondertekening van de anterieure overeenkomsten plaatsvinden.

De negatieve bijstelling van de verwachte winstneming in Waalre Noord fase 1 en 2 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de wijziging van parameters van de voorziene werkzaamheden met betrekking tot grond- wegen- en waterbouw (GWW).

De Bleeck (complex 70)

De CPO vereniging De Bleeck heeft in 2022 een alternatieve verkavelingsopzet gemaakt met 6 patiowoningen. Daar is een bestemmingsplan op maat voor gemaakt. In dat kader zijn diverse onderzoeken uitgevoerd, bijvoorbeeld naar bodem en ecologie. Ook is een archeologisch onderzoek uitgezet. Het bestemmingsplan is direct als ontwerp in procedure gebracht omdat de omgevingsdialoog in 2020 al uitvoerig is gedaan. Inmiddels is het bestemmingsplan onherroepelijk (zonder bezwaren) en kan de vereniging de omgevingsvergunning aanvragen.

Trolliuslaan (complex 71)

Oplevering van het verbouwde 't Hazzo en de 27 sociale huurappartementen van Woonbedrijf is in 2022 geweest. Ook is de openbare ruimte in 2022 grotendeels heringericht. In het voorjaar van 2023 moet de nieuwe beplanting nog worden aangebracht. Voor de gronden ten zuiden van 't Hazzo is in december 2022 het bestemmingsplan vastgesteld. Het bouwplan voor deze locatie betreft 18 appartementen en 1 grondgebonden woning. Start bouw is voorzien medio 2023. De positieve mutatie is te danken aan een wijziging van de wijze van

gronduitgifte, waardoor minder gemeentelijke kosten met betrekking tot de aanleg van de openbare ruimte worden verwacht.

Gezondheidscentrum Hoeveland (complex 72)

Twee huisartsen, een apotheker en een medische fysiotherapeut wensen sinds lange tijd samen te werken vanuit 1 centrale locatie. Als gevolg hiervan hebben zij de gemeente gevraagd een locatie ter beschikking te stellen om een multidisciplinair gezondheidscentrum te mogen realiseren. Begin 2019 heeft de gemeenteraad de locatie naast sporthal Hoeveland aan de Mr. Slootsweg te Waalre aangewezen en een aantal randvoorwaarden en uitgangspunten benoemd.

Boekwaardeverloop

Onderstaande tabel presenteert de ontwikkeling van de boekwaarde van 31-12-2021 naar 31-12-2022 met de hoeveelheid geboekte kosten en hoeveelheid gerealiseerde opbrengsten in 2022 van de actief zijnde grondexploitaties. In 2022 is voor zo'n € 1,25 mln. aan kosten gemaakt en zo'n 0,23 mln aan grondopbrengsten en exploitatiebijdragen gerealiseerd. De gemeente heeft per 31-12-2022 dan nog een saldo van € 5,9 mln. aan netto-investeringen terug te verdienen.

Projectnaam	Boekwaarde	Mutaties	Mutaties	Boekwaarde
	opening 2022	kosten '22	opbrengsten '22	jaarrek. 2022 (31-12-2022)
	A	B	C	D (=A+B-C)
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 4.441.755	€ 596.839	€ -	€ 5.038.594
De Bleeck	€ 517.486	€ 21.366	€ -	€ 538.853
Trolliuslaan e.o.	€ -7.010	€ 443.355	€ 250.881	€ 185.464
Hoeveland	€ -109.191	€ 216.198	€ -	€ 107.008
Totaal	€ 4.843.042	€ 1.277.758	€ 250.881	€ 5.869.918

De investeringen in 2022 betreffen vooral het leveren en verwerken van grond voor complex Trolliuslaan e.o., Hoeveland en fondsafdrachten en natuurcompensatie binnen Heistraat Zuid fase 1 (onderdeel van Waalre Noord). Daarnaast is een hoeveelheid plankosten (een verzamelterm die betrekking heeft op gemeentelijke apparaatskosten, waaronder die voor 'voorbereiding-, toezicht- en uitvoeringskosten') en onderzoekskosten geboekt.

Boekwaarde: Het saldo van geboekte (gerealiseerde) kosten en opbrengsten op een, in dit geval, grondcomplex.

Grondcomplex: Een boekhoudkundige eenheid van kosten en opbrengsten die verband houdt met werken en werkzaamheden binnen een ruimtelijk en/of functioneel samenhangend gebied.

Plankosten: Verzamelterm voor werkzaamheden die betrekking hebben op gemeentelijke apparaatskosten, ontwikkelingskosten, waaronder onderzoeken en VTA (Vorbereiding, Toezicht en Administratie).

Winstprognose

Van de per 1-1-2023 actief zijnde grondexploitaties zijn de volgende eindresultaten berekend:

Projectnaam	Resultaat	Tussentijdse winstneming	(Tussentijdse) winstneming	NCW				
		t/m 2021	in 2022		1-1-2023	2023	2024	2025
	A (=B+C+D)	B	C	D				
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 2.724.810	€ 920.590	€ -4.197	€ 1.808.417				€ 1.996.638
De Bleeck	€ -127.633	€ -	€ -	€ -127.633		€ -132.789		
Trolliuslaan e.o.	€ -182.806	€ -	€ -	€ -182.806		€ -190.191		
Hoeland	€ -112.283	€ -	€ -	€ -112.283	€ -114.529			
Totaal	€ 2.302.088	€ 920.590	€ -4.197	€ 1.385.695	€ -114.529	€ -322.980	€ -	€ 1.996.638

Als alle nog lopende grondexploitatie projecten gerealiseerd zijn, dan heeft de gemeente € 2,3 mln. winst gerealiseerd (kolom A), waarvan tot en met 2022 reeds ca. € 0,92 mln. winst is genomen (0,92 mln. t/m 2021 - 0,004 mln. in 2022) conform regelgeving. De nog te realiseren winst na 1-1-2023 bedraagt ca. € 1,39 mln. (kolom D). Op de negatieve cijfers in de kolom 'NCW' bij 'Trolliuslaan, Hoeland en de Bleeck' wordt nader ingegaan verderop in deze paragraaf bij het onderdeel verliesvoorziening.

NB: Om geprognostiseerde eindwaarden van de diverse grondexploitaties, met verschillende looptijden, te kunnen vergelijken worden deze teruggerekend naar het huidige prijspeil 1-1-2023. Dit wordt de netto contante waarde genoemd. Het BBV schrijft voor om het meerjarige streefpercentage voor de inflatie in de eurozone hiervoor toe te passen: 2% (disconteringsvoet).

Verschil tussen boekwaarde, netto contante waarde en eindwaarde

Als voorbeeld rekenen we met grondexploitatie de Bleeck:

Boekwaarde

De boekwaarde is het saldo van alle gerealiseerde uitgaven en ontvangsten op een bepaald moment. Per 1-1-2022 is de boekwaarde van project de Bleeck € 517.486.

In 2022 zijn in totaal voor de Bleeck € 38.774 aan uitgaven gerealiseerd en voor € 0 ontvangsten. Daarmee wordt de boekwaarde per 31-12-2022 € 517.486 + € 21.336 (uitgaven 2022) = € 538.853 -/- € 0 (ontvangsten 2022) = € 538.853.

Een positieve boekwaarde betekent dat er meer uitgaven dan ontvangsten zijn gerealiseerd.

Eindwaarde

Voor project de Bleeck verwachten we nog € 181.511 aan uitgaven te gaan realiseren na 31-12-2022. Daarnaast verwachten we ook nog voor € 587.575 aan inkomsten te gaan realiseren. De eindwaarde van project de Bleeck kunnen we hiermee berekenen:

€ 587.575 (inkomsten na 31-12-2022) -/- € 538.853 (boekwaarde) -/- € 181.511 (uitgaven na 31-12-2022) = € -/- 132.789

Netto contante waarde (NCW)

De NCW is de eindwaarde van een project welke is teruggerekend naar het huidige prijspeil 1-1-2023. Voor de Bleek is de eindwaarde van het project berekend op -/- € 132.789 per 31-12-2024. Om de eindwaarde terug te kunnen rekenen naar het huidige prijspeil per 1-1-2023 heeft de commissie BBV voorgeschreven dat daarvoor met een disconteringsvoet van 2% moet worden gerekend:

NCW = Eindwaarde / (1 + percentage disconteringsvoet)^t (aantal jaren wat terug gerekend moet worden naar prijspeil)

$$-/- \text{ € } 132.789 / (1+0.02)^2 = -/- \text{ € } 127.633$$

Effecten Vennootschapsbelasting (vpb)

De gemeente is per 1 januari 2016 voor de ondernemingsactiviteiten vpb-plichtig. Een van die activiteiten (met de grootste financiële impact) is "het voeren van grondexploitaties". De afgelopen jaren zijn door de gemeente onderstaande bedragen betaald / terugontvangen inzake vpb:

Aangifte jaar	Bedrag	Betalen/ontvangen	Toelichting
2016	€ 30.223	Te betalen	Definitieve aangifte 2016
2017	€ -		Definitieve aangifte 2017
2018	€ 117.782	Te betalen	Definitieve aangifte 2018
2019	€ -84.296	Te ontvangen	Definitieve aangifte 2019
2020	€ -		Definitieve aangifte 2020
2021	€ -		Aangifte 2021
2022	€ 49.500	Te betalen	Opgelegde voorlopige aanslag 2022

Voor het boekjaar 2021 en 2022 is het definitieve bedrag nog niet bekend. In de paragraaf Weerstandsvermogen van deze jaarrekening is een bedrag van € 12.500 opgenomen als risicobedrag.

Overige grondstoffen

De gemeente heeft een aantal percelen in bezit die in aanmerking komen voor woningbouwontwikkeling. Dit zijn echter eigendommen die pas op de (middel)lange termijn zullen worden opgepakt en waarvoor nog geen grondexploitatie is opengesteld. Dit betreft de locaties Waalre Noord fase 3, percelen in Ekenrooi-zuid en Boerenbondterrein. Momenteel worden deze eigendommen tijdelijk beheerd zoals in de vorm van verpacht landbouwgrond, paardenweide of tijdelijk evenemententerrein.

Waalre Noord fase 3

De gemeente heeft in het verleden enkele grondposities in dit toekomstig ontwikkelgebied strategisch aangekocht voor de realisatie van een woonwijk Waalre Noord fase 3 (conform Gebiedsvisie Waalre Noord).

In het kader van de woningbouwversnelling is de ontwikkeling van fase 3 in 2022 gestart. Hiervoor is een projectleider uit de flexpool van het SGE ingezet. In oktober is de raad geïnformeerd over de ontwikkelingen en mogelijke wijzigingen ten aanzien van de Gebiedsvisie

Waalre-noord. In januari 2023 heeft de raad de kaders voor ontwikkeling (opnieuw) vastgesteld.

Ekenrooi Zuid

In de Omgevingsvisie is dit gebied aangewezen als mogelijke ontwikkelingslocatie voor woningbouw. In het Afsprakenkader is ook aangegeven dat dit gebied kan worden ontwikkeld. De komende jaren wordt hiervoor nog geen planontwikkeling opgestart. In het Uitvoeringsprogramma is aangegeven dat deze locatie in ontwikkeling wordt genomen, nadat de woningen in fase 3 van Waalre-noord in aanbouw zijn genomen. Daarbij wordt nu uitgegaan van een start met verkenningen in 2025.

Boerenbondterrein

Begin 2022 is de vraag naar sociale huurwoningen nog groter geworden, onder meer door vluchtelingen uit Oekraïne, statushouders maar zeker ook vanuit de behoefte van eigen inwoners. In april 2022 is besloten om verkenningen te doen om te komen tot plaatsing van maximaal 30 tijdelijke sociale huurwoningen op dit terrein. De Omgevingsdialog heeft plaatsgevonden en de verkenningen lopen nog.

Waardering grondposities

De gemeente moet elk jaar bijhouden of de grondposities in deze strategische grondvoorraad een lagere boekwaarde hebben dan de marktwaarde van de grondpositie bij de huidige bestemming. Op dit moment heeft de gemeente voor € 1,3 mln aan grondposities geïnvesteerd die voor gebiedsontwikkelingen in aanmerking komen. Uit de strategische grondvoorraad zijn geen directe financiële effecten voor de jaarrekening 2022.

Grond-voorraad	Type kavel	Kern	Sectie-nummer	Oppervlakte m2	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per m2	Verwachte marktwaarde per 1-1-2022	Marktwaarde per m2	Afwaardering	Onderbouwing
Waalre Noord fase 3	huiskavel	Waalre	A1754	4.090	€ 504.158	€ 123			€ -	WOZ taxatie
	veldkavel	Waalre	A1755	2.330	€ 103.982	€ 45	€ 646.000	€ 80	€ -	
	veldkavel	Waalre	A4894	1.630	€ 35.860	€ 22			€ -	
	veldkavel	Waalre	A4018	4.220	€ 28.585	€ 6,77	€ 31.443	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Waalre	A4308	3.520	€ 23.843	€ 6,77	€ 26.227	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Waalre	A4485	2.250	€ 89.663	€ 39,85	€ 89.663	€ 39,85	€ -	aangekocht in 2020
Ekenrooi Zuid	veldkavel	Aalst	A3364	4.227	€ 28.632	€ 6,77	€ 31.495	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A2905	19.585	€ 132.662	€ 6,77	€ 145.925	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A3611	1.942	€ 13.154	€ 6,77	€ 14.470	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A3704	18.380	€ 124.500	€ 6,77	€ 136.947	€ 7,45	€ -	referentie transacties
Boerenbond terrein	veldkavel	Waalre	A4705	9.825	€ 218.068	€ 22	€ 982.500	€ 100	€ -	taxatiewaarde
Totaal				71.999	€ 1.303.107	€ 18	€ 2.104.670	€ 29	€ -	

Pacht- en restgronden

Pachtgronden

De gemeente heeft diverse landbouwgronden in bezit. Dit is het gevolg van strategische grondaankopen uit het verleden, met als doel deze in te kunnen zetten bij grondruil, woningbouwontwikkelingen en natuurcompensatie. Totdat deze gronden kunnen worden omgezet, wordt een deel daarvan verpacht. In 2022 is ca. 16 hectare verpacht. De opbrengsten uit de pachtcontracten waren ca. € 7.500.

Verhuur gronden

Een deel van de verspreid liggende gronden wordt verhuurd voor verschillende doeleinden. Een deel hiervan zijn gronden die wachten op een mogelijke ontwikkeling. Deze gronden worden verhuurd voor verschillende doeleinden zoals paardenwei, bijenkasten of volkstuin.

Daarnaast worden de zogenaamde reststroken verhuurd. Deze gronden worden verhuurd aan de bewoners van naastgelegen percelen en gebruikt als tuingrond. De totale opbrengst van de verhuur van de gronden bedroeg in 2022 ca. € 18.000.

Verkoop restgronden

Voor restgronden wordt een passief grondbeleid gevoerd. Er is geen actieve verkoopstrategie. In de regel is de gemeente terughoudend bij de verkoop van gronden omdat de gemeente de gronden als strategisch bezit in eigendom wil behouden voor klimaatadaptieve maatregelen. Er worden niet veel opbrengsten uit gegenereerd. De gemeente verkoopt reststroken op basis van incidentele verzoeken, indien voldaan wordt aan beleidsregels. Dit levert dan ook incidenteel grondopbrengsten op. In 2022 is er ca € 6.000 aan inkomsten uit grondverkoop gerealiseerd. In 2021 was voor € 78.000 aan opbrengsten uit verkoop gronden gerealiseerd dankzij de verkoop van enkele relatief grote percelen.

Particuliere initiatieven

De gemeente faciliteert een toekomstig woningbouwprogramma (vanuit volkshuisvestelijk en economisch beleidsdoelstellingen) niet alleen via haar eigen bouwprojecten, maar ook via particuliere initiatieven. Hieronder volgt een korte toelichting over de grotere particuliere projecten, die de gemeente op dit moment faciliteert.

Zelfrealisatie: Grondexploitatie die door private partijen zelf wordt uitgevoerd. De rol van de gemeente is beperkt tot het faciliteren (planologisch besluit), toetsen en het (verplicht) kostenverhaal. Gemeente mag niet meer kosten verhalen dan de werkelijk kosten. Deze worden voorafgaand aan het project ingeschat.

Brabantiaarterrein

De corporatie Wooninc, Stayinc en BAN bouw zijn verenigd in de herontwikkeling van het voormalige Brabantiaarterrein. Planfases 1 en 2 zijn gerealiseerd.

De plannen op het plandeel langs de Tongelreep (fase 3) zijn meermaals gewijzigd en er vindt wederom een nieuwe planontwikkeling plaats. Eind 2019 heeft de gemeenteraad de kaders voor herontwikkeling vastgesteld. In 2020-2022 hebben de ontwikkelende partijen de omgevingsdialoog gevoerd. Op basis hiervan is een nieuw stedenbouwkundig plan ontwikkeld. In 2023 wordt voor dit plan van 116 woningen (waarvan 34 sociale huur) een ontwerpbestemmingsplan opgesteld en ter inzage gelegd.

Molenstraat/Dreefstraat

Het gebied is volledig bouwrijp en een groot deel zijn woningen opgeleverd en bewoond.

Winkelcentrum De Voldijn

De eigenaar van het winkelcentrum Voldijn wil circa 50 appartementen boven het winkelcentrum realiseren. Hiertoe dient ook de openbare ruimte rondom het winkelcentrum te worden aangepakt en een sanering te worden uitgevoerd. De uitgangspunten waarbinnen de ontwikkeling plaats kan vinden zijn in 2021 door de raad vastgesteld. De uitgangspunten worden verder uitgewerkt in een inrichtingsplan en een bestemmingsplan. Het is de verwachting voor de zomer te kunnen starten met de omgevingsdialoog en de milieutechnische onderzoeken. Een bestemmingsplan kan dan naar verwachting in de tweede helft van 2023 in procedure worden gebracht. Parallel aan de werkzaamheden met betrekking tot het bestemmingsplan wordt in 2023 de bodemsanering uitgevoerd.

Bergstaete

In 2020 zijn de voorbereidingen gestart voor plan Bergstaete (Bergstraat 23), gelegen naast het nieuwe Willibrordushof. Hierbij wordt een voormalige bedrijfslocatie gesaneerd ten behoeve van de realisatie van een klein appartementengebouw. De planologische procedure hiervoor is doorlopen in 2021 en in 2022 is gestart met de bouw. Oplevering wordt in 2023 verwacht.

Appartementen Klooster

In 2019 is het Klooster verkocht door de gemeente met het doel er appartementen voor zorgbehoevenden in te realiseren in combinatie met een maatschappelijke voorziening voor de verenigingen uit het dorp. In 2020 is de vergunning hiertoe verleend. Na een korte sluiting is het Klooster weer open gegaan voor de verenigingen in 2021. In de zomer van 2022 zijn de 21 woon-zorgappartementen opgeleverd.

De Keizer

In 2020 zijn alle woningen in het plan De Keizer verkocht en is gestart met de bouw. In 2022 zijn alle woningen opgeleverd.

Locatie Ligtvoet Waalre

Het bestemmingsplan voor de herontwikkeling van de locatie Ligtvoet, op de hoek van de Gestelsestraat en Akkerstraat, in de vorm van woningbouw is vastgesteld en de omgevingsvergunning voor de bouw is onherroepelijk geworden. In 2022 is gestart met de bouwwerkzaamheden, oplevering wordt in 2023 verwacht.

Frederik Hendrikstraat/Gebiedsvisie de Pracht en omgeving.

In september 2020 is gestart met het maken van een integrale stedenbouwkundige visie voor woningbouw aan de Frederik Hendrikstraat en de toekomstige invulling van het gebied rondom de Pracht. De omgeving is intensief bij dit traject betrokken. De gebiedsvisie is in 2021 vastgesteld. In 2022 is het plan verder uitgewerkt en enkele malen aangepast naar aanleiding van de Omgevingsdialoog.

Zorgcentrum Eeckenrhode

De exploitatiemaatschappij Eeckenrhode wenst 32 appartementen toe te voegen aan de serviceflat Eeckenrhode. Het college heeft aangegeven in principe akkoord te kunnen gaan met de uitbreiding. Een bestemmingsplan is in voorbereiding en tevens is een start gemaakt met een anterieure overeenkomst. Nadat de anterieure overeenkomst is gesloten zal het ontwerpbestemmingsplan in procedure worden genomen. Start bouw is voorzien voor eind 2024.

Eindhovenseweg 29

Voor het perceel van het voormalig restaurant De Meiboom aan de Eindhovenseweg 29 is een planontwikkeling gaande om er een complex van 14 appartementen te realiseren. Het bestemmingsplan is in september 2022 vastgesteld en de omgevingsvergunning wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023 verleend. Realisatie is voorzien in 2023-2024.

Eindhovenseweg 54-56

Op de locatie van het afgebrande pand op de Eindhovenseweg 54 en het naastgelegen pand Eindhovenseweg 56 is het voornemen om één pand met 6 appartementen te realiseren. De omgevingsvergunning is begin 2023 verleend, realisatie is voorzien in 2023-2024.

Brederode 1

De commerciële ruimte op de begane grond van appartementencomplex Brederode staat al sinds de realisatie leeg. Het plan is er om deze commerciële ruimte te transformeren in 10 appartementen in de middeldure huur. De omgevingsvergunning is eind 2022 hiervoor verleend. Realisatie is voorzien in 2023.

Risico's van grondeigendom

De risicobuffer voor actieve grondexploitaties

Bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt rekening gehouden met de voorzienbare risico's en deze worden verwerkt in de grondexploitatie. Naast de voorzienbare risico's kan er ook sprake zijn van niet-voorzienbare (onbenoemde en onbekende) risico's. Bij het bepalen van een saldo van een grondexploitatie is hiermee nog geen rekening gehouden. Om de onvoorziene risico's af te dekken maakt de gemeente gebruik van haar algemene reserves (zie ook paragraaf B Weerstandsvermogen).

Weerstandsvermogen: Het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit effect heeft op (andere delen van) de bedrijfsvoering. Bij het bepalen van het beschikbare weerstandsvermogen wordt gekeken naar de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen.

Recent is de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen voor het afdekken van de onvoorziene risico's die gemeoid zijn met de grondportefeuille via de IFLO-methode geactualiseerd en vastgesteld op € 1.279.378. Dit bedrag is dan ook opgenomen in het benodigd weerstandsvermogen.

IFLO-methode: de IFLO-norm is een snelle en eenvoudige manier om het minimaal noodzakelijke weerstandsvermogen te bepalen. Bij deze methode wordt 10% van de boekwaarde, met 10% van de nog te realiseren kosten samengenomen om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen.

Verliesvoorzieningen

Verliesvoorziening: Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat voor het verwachte verlies van een grondexploitatie direct een verliesvoorziening moet worden getroffen. De getroffen verliesvoorziening moet toereikend zijn om het verwachte tekort van de grondexploitatie af te dekken.

De stand van de voorziening 'verliezen bouwgrondexploitatie' was per 1 januari 2022 € 610.243.

De grondexploitatie Trolliuslaan is geactualiseerd naar een geraamd negatief berekend resultaat van € 182.806 (NCW 31-12-2022). De verliesvoorziening voor dit project bedraagt begin 2022 € 371.895 en wordt bij de jaarrekening 2022 verlaagd met € 189.089 naar het werkelijke geactualiseerde verlies per 31-12-2022.

De grondexploitatie Hoeveland is geactualiseerd naar een geraamd negatief resultaat van € 112.283 (NCW 31-12-2022). De verliesvoorziening voor dit project bedraagt begin 2022 € 110.103 en wordt bij de bij de jaarrekening 2022 verhoogd met € 2.180 naar het werkelijke geactualiseerde verlies per 31-12-2022.

De grondexploitatie de Bleek is geactualiseerd naar een geraamd negatief resultaat van € 127.633 (NCW 31-12-2022). De verliesvoorziening voor dit project bedraagt begin 2022 € 128.245 en wordt bij de bij de jaarrekening 2022 verlaagd met € 612 naar het werkelijke geactualiseerde verlies per 31-12-2022.

De stand van de voorziening verliezen bouwgrondexploitatie bedraagt per 31-12-2022 € 422.722.

Paragraaf H. Horizontale verantwoording

Waar gaat de paragraaf over?

Met de komst van de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt, 2016) werd deze paragraaf aan de begroting en jaarrekening toegevoegd. Uitgangspunt van de wet was dat de horizontale verantwoording tussen college en gemeenteraad verstevigd werd. Hierdoor kan de raad steeds beter zijn controlerende en sturende rol vervullen. In de praktijk betekent dit dat het college eerst verantwoording aflegt aan de raad. De toezichthouders - Rijk en provincie- zien hierop toe. We informeren u in deze paragraaf voor de belangrijkste thema's over de inhoud van de horizontale verantwoording. En op welke manier het college deze verantwoording aan de raad aflegt.

Verantwoording uitvoering wettelijke taken namens de provincie Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant houdt toezicht op de uitvoering van de wettelijke taken die de gemeente Waalre namens de provincie uitvoert. Inwoners en bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat die uitvoering goed gebeurt. Voor dit interbestuurlijk toezicht (IBT) maakt de provincie gebruik van een digitaal dashboard . De provincie geeft per toezichtgebied een oordeel: voldoet – voldoet gedeeltelijk – voldoet niet. Het toezicht van de provincie richt zich op onderstaande toezichtgebieden:

Toezichtgebied	Doel	Hoe / Toezichtcriteria	Toetsingskader / Wetgeving
Financieel toezicht	<p>1. Het bevorderen van een gezonde financiële situatie bij de gemeente.</p> <p>2. Het voorkomen van toepassing artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet (FVW).</p>	<p>Beoordelen van de begroting en jaarrekening. De provincie beoordeelt of de terugkerende inkomsten van de gemeente voldoende zijn om de terugkerende kosten te kunnen betalen.</p> <p>Toezichtcriteria: Een begroting die structureel en reëel in evenwicht is.</p>	<p>Wet financiering decentrale overheden (FIDO), uitgewerkt in het provinciaal gemeenschappelijk financieel toezichtskader.</p> <p>1. Gemeenschappelijk Financieel Toezichtskader Gemeenten</p> <p>2. Gemeenschappelijk Financieel Toezichtskader GR'en</p> <p>3. Begrotingscirculaire</p> <p>4. Uitvoeringsagenda IBT</p> <p>5. Factsheet Financieel Toezicht</p>
Omgevingsrecht	<p>Bijdragen aan een veilige en gezonde leefomgeving, die op een duurzame en doelmatige wijze wordt ontwikkeld, gebruikt, beheerd en behouden. Het toezicht richt zich vooral op risico's voor veiligheid en volksgezondheid of kans op onherstelbare schade.</p>	<p>Beoordelen van het beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en handhaving (VTH), het jaarlijks uitvoeringsprogramma VHT en het jaarlijks evaluatieverslag. Daarnaast voert de provincie themaonderzoeken en steekproeven uit.</p> <p>Oordeel op basis van een puntentelling op de te scoren onderdelen.</p>	<p>Diverse wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving zoals milieu, natuur, water en ruimtelijke ontwikkeling:</p> <p>Wabo - Wet algemene bepalingen omgevingsrecht</p> <p>BOR - Besluit omgevingsrecht</p> <p>MOR - Ministeriële regeling Omgevingsrecht</p> <p>VTH-beleidscyclus: the Big 8</p> <p>1. Wordt de beleidscyclus bestuurlijk op grond van de Wabo toegepast?</p> <p>2. Is de raad geïnformeerd?</p> <p>3. Is de set met circa 15 vragen beantwoord?</p> <p>4. Uitvoeringsagenda Interbestuurlijk toezicht (IBT).</p>
Informatie- en archiefbeheer	<p>Het op orde hebben van de archiefzorg. Toegankelijke en betrouwbare overheidsarchieven zijn onmisbaar voor goed bestuur. Het gaat onder andere over het openbaar maken, op tijd vernietigen en goed beheren en bewaren van informatie.</p> <p>De toegankelijkheid en betrouwbaarheid van overheidsarchieven zijn essentieel voor een democratische controle op het bestuurlijk handelen en de verantwoording naar de samenleving.</p>	<p>Beoordelen van het verslag dat het college ieder jaar uitbrengt aan de raad. Het ene jaar is dit een jaarverslag met verbeterplan. Het andere jaar een rapportage over de voortgang van de verbeteringen.</p> <p>Kortweg:</p> <p>1. Het bestuurlijk proces is voor 15 juli gevolgd en Gedeputeerde Staten heeft deze stukken op tijd ontvangen.</p> <p>2. Er is een SMART opgesteld verbeterplan, gericht op het nemen van maatregelen om risico's te beheersen.</p> <p>3. Kanttekeningen en verzoeken van het vorige jaar zijn opgevolgd.</p>	<p>Archiefwet 1995</p> <p>Archiefregeling 1995</p> <p>Archiefbesluit 1995</p> <p>Uitgangspunten</p> <p>a. Tweejaarlijkse cyclus</p> <p>b. Vertrouwen in en de deskundigheid van toezichtontvangers en archivariissen</p> <p>Beoordelingscriteria</p> <p>1. Een goed verloop van het bestuurlijke proces van verslaglegging (van college naar raad, van Dagelijks Bestuur naar Algemeen Bestuur).</p> <p>2. De inhoud van een SMART opgesteld verbeterplan, m.n. op de beheersmaatregelen in het voorkomen van risico's t.a.v. een goed, geordend en toegankelijke informatiehuishouding en het voortijdige verlies van overheidsinformatie.</p> <p>3. Uitvoeringsagenda IBT</p> <p>4. Factsheet Informatie- en archiefbeheer</p>
Monumentenzorg	<p>Het beschermen en onderhouden van archeologie, cultuurhistorie en monumentenzorg.</p>	<p>Beoordelen van de jaarlijkse informatie aan de provincie, o.a. de rapporten en adviezen die de Monumentencommissie heeft uitgebracht.</p> <p>1. Een overzicht van de adviezen die de commissie op het gebied van monumentenzorg heeft uitgebracht.</p> <p>2. De gegevens van de beschermde monumenten waarop de adviezen betrekking hebben.</p> <p>3. Een overzicht van het aantal gevraagde adviezen of archeologische rapporten die zijn uitgebracht.</p> <p>4. De gegevens van het archeologische of potentieel archeologische monument waarop het advies of rapport betrekking heeft.</p>	<p>Monumentenwet</p>
Ruimtelijke ontwikkeling	<p>Zorgen dat de ruimtelijke plannen van de provincie verwerkt worden in de ruimtelijke plannen van de gemeente. Zorgen dat de gemeente voldoet aan de wettelijke eisen.</p> <p>Let op: door een wijziging in de Wet ruimtelijke ordening wordt dit toezicht niet meer uitgevoerd totdat de Wro opgaat in de Omgevingswet.</p>	<p>Iedere 2 jaar werden de structuurvisies en actuele bestemmingsplannen beoordeeld. Dit gebeurt voorlopig niet meer. Met de komst van de Omgevingswet (1 januari 2024) verandert het interbestuurlijk toezicht.</p>	<p>Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met de komst van de Omgevingswet (1 januari 2024) gaat de Wro hierin op.</p>
Huisvesting vergunninghouders	<p>Zorgen dat de gemeente de huisvesting van vergunninghouders goed uitvoert.</p> <p>1. Optimaal kunnen blijven benutten van de centrale opvangcentra voor de opvang van asielzoekers, waarvoor de procedure nog loopt.</p> <p>2. Bevorderen van een snelle integratie van vergunninghouders in de Brabantse samenleving binnen een termijn van maximaal 12 weken. "</p>	<p>Beoordelen van de huisvesting van vergunninghouder met gegevens van het Centraal orgaan opvang Asielzoekers (COA)</p> <p>1. De cijfers in het Taakstellingsvolgsysteem (TVS) van het COA.</p> <p>2. Maandlijsten van het COA.</p> <p>3. Halfjaarlijks overleg met de regievoerders van het COA tijdens de toezichtronden.</p> <p>4. Uitvoeringsagenda IBT</p>	<p>Halfjaarlijkse opdracht/taakstelling van de rijksoverheid en de Huisvestingswet</p>

De horizontale verantwoording van het college aan de raad bestaat uit het delen van de resultaten van het interbestuurlijk toezicht. Dat zijn de uitkomsten van het terugkerende (systematisch) toezicht, waarmee de provincie controleert of de gemeente aan de wettelijke eisen voldoet. En de uitkomsten van themaonderzoeken en reality checks, waarmee de provincie vaststelt of de informatie die we geven overeenkomt met de praktijk. Bij de jaarrekening worden het dashboard - met het oordeel per toezichtgebied - en het archiefverslag van de gemeente als bijlagen opgenomen. Bij de begroting kunnen dit tussentijdse resultaten zijn en eventueel nieuwe ontwikkelingen.

Verantwoording Sociaal domein

Vanuit de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) wordt voor de horizontale verantwoording kinderopvang, informatie samengebracht op de website Waarstaatjegemeente.nl. Jaarlijks wordt voor 1 juli het jaarverslag kinderopvang door het college vastgesteld. En ter verantwoording naar de raad gestuurd. Ook over de leerplicht legt het college ieder jaar voor 1 oktober in een jaarverslag verantwoording af over het afgesloten schooljaar.

Op basis van de Wmo en de Jeugdwet is de gemeente verplicht jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek te houden. Vanaf 2018 wordt de cliëntervaring ieder kwartaal gemeten en jaarlijks - gebundeld in een rapport - aan de raad aangeboden. Hoewel vanuit de Participatiewet een jaarlijks cliëntervaringsonderzoek niet verplicht is, maakt het ook onderdeel uit van het rapport.

Het Rijk ziet toe op de uitvoering van de wettelijke taken in het sociaal domein.

Verantwoording informatieveiligheid (ENSIA, Eenduidige Normatiek Single Information Audit)

ENSIA heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid verder te professionaliseren. Door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke Planning & Control-cyclus. Hierdoor heeft het college meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan hierop beter sturen.

De horizontale verantwoording bestaat uit:

- een aantal zelfevaluatielijsten (vanaf 2020 op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid, 6-tal basisregistraties, DigiD, Suwinet, Algemene Verordening Gegevensbescherming);
- een IT-audit (DigiD en Suwinet);
- een verklaring van het college en een toelichting over de informatieveiligheid in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening;
- de Raad ontvangt jaarlijks een Raadsinformatiebrief Informatieveiligheid ENSIA;
- en er vindt publicatie op de website 'Waarstaatjegemeente.nl' plaats.

Over ENSIA vindt verticale verantwoording plaats aan de toezichthouders bij het Rijk.

Verantwoording Wet politiegegevens

Als werkgever van boa's met opsporingstaken is de gemeente volgens de Wet politiegegevens (Wpg) verplicht om iedere vier jaar een externe audit uit te laten voeren. En de resultaten hiervan te delen met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) in een Wpg-auditrapport. Daarnaast vindt verplicht ieder jaar een interne audit plaats.

De resultaten van de externe en interne audit nemen we op in het jaarverslag informatieveiligheid en privacy. Daarnaast vermelden we in deze paragraaf kort de resultaten van de Wpg audit:

In 2022 is de verplichte externe Wpg-audit uitgevoerd en is een auditrapport hiervan opgestuurd aan de Autoriteit Persoonsgegevens. De uitkomst hiervan was dat de gemeente Waalre deels voldoet aan de normen. In 2023 dient daarom een heraudit uitgevoerd te worden. Daarnaast vindt in 2023 ook de interne audit over het jaar 2022 plaats.

Verantwoording toezichtindicatoren BBV (2016)

Gemeenten zijn vanaf 2016 verplicht om in de begroting en jaarrekening de beoogde of gerealiseerde maatschappelijke effecten toe te lichten aan de hand van een set verplichte en facultatieve beleidsindicatoren. Dit stelt de raad in staat op maatschappelijke effecten te kunnen sturen.

Periodiek leveren landelijke bronhouders van deze indicatoren de meest recente informatie aan via Waarstaatjegemeente.nl. In deze jaarrekening 2022 zijn de cijfers van voorjaar 2022 gebruikt. We merken op dat veel bronhouders de indicatoren niet jaarlijks aanpassen waardoor veel indicatoren verouderd of zelfs niet ingevuld zijn. Indicatoren zijn vaak pas interessant wanneer je de ontwikkeling over meerdere jaren bekijkt. Daarom zijn - als ze beschikbaar waren - ook de gegevens uit voorgaande jaren opgenomen. De beleidsindicatoren zijn opgenomen in het jaarverslag.

Verantwoording rechtmatigheid (vanaf jaarrekening 2023)

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld naar 2023. Dit betekent dat vanaf jaarrekening 2023 (in 2024) het college verantwoordelijk wordt voor het opstellen van de financiële rechtmatigheidsverantwoording en het verantwoordings-gesprek met de raad. Het college legt daarmee verantwoording af over de naleving van wet- en regelgeving die relevant is voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. De raad bepaalt - binnen de wettelijke mogelijkheden - de normen voor de verantwoording.

Vanaf 2023 controleert de accountant de jaarrekening - inclusief de financiële rechtmatigheidsverantwoording - alleen nog op getrouwheid en niet meer op rechtmatigheid. De wetwijziging benadrukt de kaderstellende en controlerende rol van de raad en de politieke aanspreekbaarheid van het college. De wetwijziging kan een positieve bijdrage leveren aan het debat over de verbetermaatregelen en de kwaliteit van de financiële bedrijfsvoering. De voorbereidingen voor het verantwoordingsproces - zowel bestuurlijk als bedrijfsmatig - hebben we de afgelopen jaren getroffen. In 2023 ronden we dit af. We gebruiken 2023 ook om proef te draaien.

De rechtmatigheidsverantwoording wordt onderdeel van de jaarrekening. Een uitgebreide toelichting nemen we op in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Digitale toegankelijkheid

Gemeenten zijn volgens de wet 'Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid' verplicht hun communicatiekanalen digitaal toegankelijk te maken voor iedereen. Dus ook voor mensen met een beperking of met minder digitale vaardigheden. In het nieuwe Dashboard DigiToegankelijk (Digitoegeankelijk.nl) worden alle websites, cloudapplicaties en apps van de gemeente beoordeeld op digitale toegankelijkheid. Het is de bedoeling dat ze na verloop van tijd allemaal de status A (voldoet) krijgen. De gemeente werkt hier iedere dag aan. We streven ernaar om voor onze websites en apps zo snel mogelijk de status 'voldoet' te krijgen.

In het dashboard is in één oogopslag te zien hoe digitaal toegankelijk de gemeente Waalre is. Het dashboard is een hulpmiddel voor de gemeente om meer inzicht te krijgen hoe het er met de digitale communicatie voor staat, maar het dashboard kan ook door toezichthouders (gemeenteraad en provincie) en inwoners gebruikt worden.

Het dashboard DigiToegankelijk is nog in ontwikkeling. Om optimaal gebruik te kunnen maken van het dashboard is het belangrijk dat het alle actuele overheidswebsites en apps bevat. Het dashboard is op dit moment gevuld met de websites en apps die een toegankelijkheidsverklaring hebben. Dit zijn de websites die de gemeente zelf heeft aangemeld. Om het dashboard compleet te maken, werkt DigiToegankelijk aan een overzicht van overheidswebsites en apps, die nog geen toegankelijkheidsverklaring hebben. DigiToegankelijk legt dit overzicht de komende periode voor aan de gemeente met de vraag dit overzicht te controleren en aan te vullen.

De status van toegankelijkheid van de websites (de uitkomst van de toegankelijkheidsverklaring) kan een vertekend beeld geven. Als de website nog niet op toegankelijkheid is gecontroleerd, maar wel is aangemeld door de gemeente, krijgt deze in het dashboard de status 'Voldoet niet'.

Uitkomsten interbestuurlijk toezicht (IBT) door provincie Noord-Brabant

De provincie beoordeelde alle gemeenten in 2021 op vijf toezichtgebieden:

- Financieel toezicht (FIN)
- Huisvesting vergunninghouders (HV)
- Informatie- en archiefbeheer (AR)
- Monumentenzorg (MON)
- Omgevingsrecht (OR).

Iedere gemeente krijgt per gebied de score: voldoet niet, voldoet gedeeltelijk of voldoet.

Beoordeling Waalre

In onderstaand schema is te zien dat Waalre voor 4 van de 5 onderzochte toezichtgebieden de score 'voldoet' krijgt.

Voor het toezichtgebied Huisvesting vergunninghouders scoort Waalre over de 1^e helft 2022 'Voldoet niet'. De achterstand is begin 2023 helemaal ingelopen. Waalre heeft op peildatum 1 januari 2023 zelfs meer plaatsingen gerealiseerd dan de taakstelling. En hiervoor de complimenten van de provincie ontvangen. Het toezicht op Huisvesting vergunninghouders door de provincie verandert in 2023. Als Waalre op peildatum 1 juli de taakstelling haalt,

ontvangen we geen formele brief meer van de provincie. Die ontvangen we alleen als we de taakstelling niet halen.

Toezichtgebied	Realisatie 2021	Realisatie 2022
Financieel toezicht	Oordeel begroting 2022: Voldoet	Oordeel begroting 2023: Voldoet
Omgevingsrecht	Oordeel beleidsdocumenten 2021: Voldoet	Oordeel beleidsdocumenten 2022: Voldoet
Archief- en informatiebeheer	Oordeel archiefverslag 2020: Voldoet gedeeltelijk	Oordeel archiefverslag 2021: Voldoet
Monumentenzorg	Oordeel expertise monumentenzorg 2021: Voldoet	Oordeel expertise monumentenzorg 2021: Voldoet
Ruimtelijke Ordening	N.v.t. Geen systematisch toezicht in 2021	N.v.t. Geen systematisch toezicht in 2022
Huisvesting vergunninghouders	Peilronde 2e halfjaar 2020: Voldoet	Peilronde 2e halfjaar 2021: Voldoet gedeeltelijk
	Peilronde 1e halfjaar 2021: Voldoet niet	Peilronde 1e halfjaar 2022: Voldoet niet. Begin 2023 is die achterstand ingelopen en is de voorsprong 2 plaatsingen (taakstelling plaatsing 17 vergunninghouders, realisatie plaatsing 19 vergunninghouders. In het 1e kwartaal 2023 krijgt Waalre in het dashboard van de provincie de status Voldoet. En kleurt Waalre 'groen' op de kaart van de provincie Noord-Brabant.

Op de site www.brabant.nl/ibt is het dashboard met de resultaten van Waalre te vinden. U vindt hier ook de resultaten van andere gemeenten.

Paragraaf I. COVID-19 verantwoording

In 2022 zijn voor Waalre de volgende coronacompensaties beschikbaar gesteld door het Rijk :

- Septembercirculaire 2021
5^e compensatiepakket € 37.000 is opgenomen in de 1^e begrotingswijziging 2022
- Decembercirculaire 2021
6^e compensatiepakket € 35.000 is opgenomen in de 2^e en 3^e turap 2022
- Decembercirculaire 2022
Meerkosten zorgaanbieders jeugdhulp en Wmo € 15.000 is opgenomen als nog te betalen kosten op de balans

De compensaties voor de COVID-19 crisis zijn vrij besteedbare middelen voor gemeenten. Eventuele opmerkingen die gemaakt zijn in circulaire, zijn niet meer dan voorbeelden die illustreren met welke extra kosten gemeenten geconfronteerd worden als gevolg van COVID-19. Dit inzicht is ook van belang voor de Kamer. Met de betreffende teksten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

Daarnaast zijn er nog de volgende subsidies / specifieke uitkeringen aangevraagd:

- € 5.981 Subsidie *Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties COVID-19* (TVS) van het Ministerie van VWS
- € 15.638 Specifieke Uitkering *IJsbanen en Zwembaden* (SPUK IJZ) van het Ministerie van VWS

Coronacompensaties, subsidies en specifieke uitkeringen van het Rijk:	Ontvangst 2022	Uitgaven/ derving inkomsten 2022	Restant 2022*
5e en 6e compensatiepakket + meerkosten 2022	87.000	85.000	2.000
Subsidies/specifieke uitkeringen	21.619	21.619	-
Totaal	108.619	106.619	2.000

* Restant compensatiepakketten is vrij gevallen t.g.v. het resultaat

Per programma volgt een toelichting over de uitgaven / derving inkomsten i.v.m. de COVID-19 crisis:

00 Bestuur en ondersteuning

- Het COVID-19-proof houden van de verkiezingen (uitgaven € 15.000)

05 Sport, cultuur en recreatie

- Compensatie van huur, recht van opstal en inkomstenderving van niet-commerciële maatschappelijke organisaties die een betreffende relatie met de gemeente hebben (uitgaven € 16.000)
- Cultuuronderwijs (uitgaven € 36.000)

06 Sociaal domein

- Meerkosten zorgaanbieders Wmo en Jeugdwet (nog te betalen € 15.000)

07 Volksgezondheid en milieu

- Zaalhuur t.b.v. vaccinatie (uitgaven € 3.000)

Paragraaf J. Gemeenteraad en Raadsgriffie

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de geraamde en werkelijke uitgaven en inkomsten van uw gemeenteraad en de raadsgriffie.

Specificatie gemeenteraad en griffie	Realisatie 2021	Begroot 2022	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten gemeenteraad							
Salarissen en sociale lasten	€ 290.681	€ 290.825	€ 295.407	€ 282.498	€ 282.498	€ 282.498	€ 282.498
Vergoeding ziektekosten	€ 1.999	€ 2.000	€ 2.006	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
Opleidingskosten	€ 3.965	€ 12.000	€ 4.144	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
Reis- en verblijfkosten	€ 2.603	€ 4.000	€ 5.624	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
Presentiegelden fractievertegenwoordigers	€ 11.341	€ 12.000	€ 6.728	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
Tegemoetkoming in kosten fracties	€ 24.250	€ 24.250	€ 22.375	€ 24.250	€ 24.250	€ 24.250	€ 24.250
Kosten BIS	€ 24.158	€ 30.000	€ 25.825	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Diverse kosten gemeenteraad	€ 8.559	€ 10.000	€ 23.074	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Advertentiekosten	€ 7.196	€ 8.000	€ 8.962	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Totaal lasten gemeenteraad	€ 374.752	€ 393.075	€ 394.145	€ 384.748	€ 384.748	€ 384.748	€ 384.748
Lasten griffie							
Salarissen en sociale lasten	€ 193.560	€ 201.399	€ 206.430	€ 209.116	€ 201.399	€ 201.399	€ 201.399
Reis- en verblijfkosten	€ 640	€ 2.000	€ 1.397	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
Diverse kosten griffie	€ 432	€ -	€ 24	€ -	€ -	€ -	€ -
Opleidingskosten	€ -	€ 2.500	€ 2.345	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
Totaal lasten griffie	€ 194.632	€ 205.899	€ 210.196	€ 213.616	€ 205.899	€ 205.899	€ 205.899
Lasten jaarverslag							
Periodieke controle accountant	€ 50.121	€ 40.000	€ 33.462	€ 50.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Lasten rekenkamerfunctie							
Lasten lokale rekenkamer	€ 24.183	€ 42.500	€ 44.804	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500
Totaal lasten	€ 643.688	€ 681.474	€ 682.607	€ 670.864	€ 653.147	€ 653.147	€ 653.147
Baten gemeenteraad							
Terugbetaling vergoeding fractieondersteuning	€ 13.556	€ 10.000	€ 13.059	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Totaal baten	€ 13.556	€ 10.000	€ 13.059	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Saldo (baten - lasten)	€ -630.132	€ -671.474	€ -669.548	€ -660.864	€ -643.147	€ -643.147	€ -643.147

Paragraaf K. Wet Open Overheid (WOO)

Waar gaat de paragraaf over?

Dit is een nieuwe paragraaf over openbaarheid in de Wet Open overheid (Woo), die we verplicht zijn op te nemen in de jaarstukken vanaf 2023.

De Woo regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo betreft passieve en actieve openbaarmaking van informatie door de overheid, en is op 1 mei 2022 van kracht geworden voor het passieve gedeelte (lees Woo-verzoeken)

Naar verwachting treedt in 2023 de verplichte actieve openbaarmaking op grond van de Woo in werking. We gaan per informatiecategorie documenten publiceren op een landelijk platform. De Woo gaat grote impact hebben op onze werkprocessen en werkwijzen en daarom hebben overheden meerdere jaren de tijd krijgen om de wet te implementeren. Voor de implementatie heeft Waalre een duidelijke planning voor ogen.

Voor 2023 hebben we ten aanzien van de Woo de volgende doelen:

- **Actieve openbaarmaking.** We bereiden ons voor op de inwerkingtreding van de actieve openbaarmaking. We inventariseren de impact die de wet op de verschillende onderdelen van onze organisatie heeft en welke aanpassingen er nodig zijn in processen, werkwijzen en systemen. We leggen daarbij tevens de relatie met andere wetgeving (o.a. de Wet elektronische publicaties).
- **Passieve openbaarmaking.** De organisatie is uitgebreid met een Woo-contactfunctionaris. Hiermee verbeteren we de regie, het overzicht en doorlooptijden van Woo-verzoeken en daarmee onze dienstverlening. Met de opgedane ervaringen gaan we het proces van passieve openbaarmaking verder optimaliseren. Ook gaan we de Woo-verzoeken en de daarop volgende besluiten met bijlagen digitaal toegankelijk maken voor een ieder.
- **Verbetering van de informatiehuishouding.** De Woo brengt met zich mee dat we ook de informatiehuishouding verder op orde brengen. De centrale opslag van informatie in ons digitale zaakstelsel is hiervoor van groot belang, waardoor de vindbaarheid van informatie geoptimaliseerd wordt. De komende jaren zullen gericht zijn op het aanpassen van de werkwijzen hierop en om het gebruik van andere opslagmedia verder terugdringen.

Bij de jaarrekening van 2023 zullen we verantwoording afleggen over de doelen van 2023.

Bijlagen bij het jaarverslag

Bijlage 1. Horizontale verantwoording – uitvoering archiefwet

Aan de gemeenteraad van Waalre

Uw brief van	Uw kenmerk	Afdeling/Ambtenaar BV/E.Waale
Onderwerp Voortgangsbericht 2022 Archief- en Informatiebeheer Gemeente Waalre	Ons kenmerk 176769	Datum 30-03-2023

Geachte leden van de raad,

Evenals voorgaande jaren brengen we, als onderdeel van de jaarstukken 2022, ook dit jaar verslag uit over het archief- en informatiebeheer bij de gemeente Waalre. I.v.m. de gewijzigde toezichtssystematiek door de provincie is het deze keer in de vorm van dit voortgangsbericht aangevuld met een geactualiseerd verbeterplan.

Oordeel Provincie over de verslaglegging 2021

Op basis van de criteria uit het beleidskader Interbestuurlijk Toezicht beoordeelt de provincie onze gemeente voor wat betreft het systematisch toezicht op het informatie- en archiefbeheer als: **voldoet**. Er werden complimenten gemaakt voor de goede en heldere verslaglegging en bijbehorend verbeterplan.

Gewijzigde toezichtssystematiek

Voorheen was het gebruikelijk om jaarlijks uitgebreid verslag uit te brengen over het informatie- en archiefbeheer. Vanaf verslagjaar 2021 hanteert de provincie echter een andere toezichtmethodiek. Het ene jaar dient een "informatiearrangement" te worden aangeleverd bestaande uit:

- Een uitgebreid activiteitenverslag van het college aan de raad.
- Een SMART geformuleerd verbeterplan.
- Een aanbiedingsbrief van het college aan de gemeenteraad
- Overige stukken zoals het KPI-verslag van de Archivaris.

In het tweede jaar van de cyclus kan worden volstaan met:

- Een voortgangsbericht van het college aan de raad waarin is beschreven wat de stand van zaken is omtrent de ingezette verbeteracties en de mogelijk nieuwe acties die zijn opgepakt of gaan worden.
- Een actueel en concreet (SMART) verbeterplan.

Omdat vorig jaar het uitgebreide informatiearrangement is aangeboden kan dit jaar worden volstaan met dit voortgangsbericht.

Stand van zaken verbeterplan

Het afgelopen jaar zijn een aantal punten uit het verbeterplan opgepikt en afgehandeld. Voor wat betreft de stand van zaken omtrent de ingezette en afgeronde verbeteracties wordt verwezen naar het bijgevoegde verbeterplan. De status van de verbeterpunten is weergegeven in de kleur groen.

Nieuwe ontwikkelingen

Behalve de reguliere werkzaamheden op het terrein van informatie- en archiefbeheer zoals de jaarlijkse vernietigingscyclus is dit jaar ook het Zaakstelsel verder doorontwikkeld en is een begin gemaakt om te komen tot invoering van de digitale handtekening. Daarnaast is ook gestart met het realiseren van een overzicht van archiefbescheiden en het in beeld brengen van het bijbehorend applicatielandschap, de bijbehorende taken, werkprocessen en afspraken die nodig zijn voor een goed informatie- en archiefbeheer. Het realiseren van een dergelijk overzicht is een omvangrijk proces maar van cruciaal belang om grip te krijgen op de totale informatiehuishouding. Het overzicht van archiefbescheiden, werkprocessen en applicatielandschap nadert zijn voltooiing waarna de focus gelegd wordt op het maken van beheerafspraken hieromtrent.

Er zijn volop ontwikkelingen en activiteiten binnen het taakveld maar de mate waarop deze kunnen worden opgepakt hangt sterk af van de beschikbare capaciteit. Op het moment van schrijven van dit voortgangsbericht is voor het gehele DIV-taakgebied slechts 1 fte beschikbaar. Behalve dat dit een kwetsbaarheid oplevert, zoals ook geconstateerd door Archiefinspectie en Provincie, dwingt dit ook tot het maken van keuzes in de op te pakken activiteiten. Wij verwachten dit capaciteitsprobleem in de loop van 2023 te hebben opgelost.

Tot slot kan worden vermeld dat in de loop van 2023 door de Archivaris van het RHCE een audit zal worden uitgevoerd naar het beheer en de zorg van het informatie- en archiefbeheer binnen de gemeente Waalre. Uiteraard houden wij op hoogte van het resultaat van deze audit.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Waalre,

Gemeentesecretaris,

Mr. Drs. R.L. Franken

Burgemeester,

M.F. Oosterveer

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Brabantlaan 1
5216 TV 's-Hertogenbosch

Uw brief van	Uw kenmerk	Afdeling/Ambtenaar BV/E.Waalre
Onderwerp Voortgangsbericht 2022 Archief- en Informatiebeheer Gemeente Waalre	Ons kenmerk 176769	Datum 01-07-2023

Geacht College,

Als onderdeel van de jaarstukken 2022 treft U hierbij aan het voortgangsbericht Archief- en Informatiebeheer gemeente Waalre over 2022.

Als bijlage bij dit voortgangsbericht aan de gemeenteraad treft u tevens het geactualiseerde verbeterplan aan. Een en ander conform het verzoek zoals gedaan in uw brief van 15 december 2022, kenmerk C2294277/5169180.

Wij vertrouwen u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Waalre,

Gemeentesecretaris,

mr. drs. R.L. Franken

Burgemeester,

M.F. Oosterveer

	Verbeterplan archief- en informatiebeheer. Waarre prioritering is overgenomen uit het inspectierapport van het RHCE	Risico	Prioriteit	Omschrijving eindresultaat (oplossing)	Aanpak op hoofdlijnen	Datum aanbeveling archiveren	Start activiteit	Geslaande realisatie activiteit	Voortgang in %	Realisatie activiteit	toelichting	
1	KPI R.	Omschrijving probleem/aanbeveling							75	50	75	100
1.1	Lokale regelingen Rapport van de Archiefverordening nog up to date is	Laag	5	Actuele, door gemeenteraad vastgestelde, archiefverordening die voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.	Bijnaam info RHCE is Archiefverordening nog actueel. Aanpassing wordt voorzien na invulling nieuwe Archiefwet en Wet Open Overheid.	10-3-2021		Q4 2024				
2	Lokale regelingen 2.1.2 naspan of de beheerregeling nog up to date is	Laag	5	Actuele, door het College vastgestelde beheerregeling die voldoet aan de wet- en regelgeving	het besluit Informatiebeheer zal worden aangepast na aanpassing van de Archiefverordening (zie 1.1)	10-3-2021	Q4 2023	Q4 2024				
3	Lokale regelingen 3.1.3 Instellen van een gemeenschappelijk Strategisch Informatie Overleg (SIO)	Middel	2	Er is ingesteld en Ingericht Strategisch Informatie Overleg	Het SIO wordt met enige regelmaat bijeengekomen. Tijdens het SIO van 19 mei 2022 is in overleg met RHCE besloten om de formalisering mee te nemen in de eerstvolgende aanpassing van het Besluit Informatiebeheer (zie hierboven).	10-3-2021	Q2 2022	Q3 2022		Q4 2022		
4	Lokale regelingen 4.1.4 Het treffen van voorzieningen bij scheffing, samenvoeging, splitsing of overdracht van taken aan een ander (juridiek) overheidsgaan omtrent de zorg en beheer van archiefbescheiden.	Middel	3	Er zijn voorzieningen getroffen in de betreffende regeling of dienstovereenkomst met omtrent de archiefbescheiden	Inventarisatie door Juridische Zaken is afgerond. Bij alle samenwerkingsverbanden zijn waar nodig afspraken gemaakt omtrent archiefbeheer.	10-3-2021	Q3 2021	Q1 2023		Q4 2022		
2.	Mensen en middelen											
3.	Archiefvormen, applicaties, archiefbewaarplaats en e-records											
5	3.1 maken overzicht waarmee de ontbrekende functionaliteiten van alle applicaties in beeld worden gebracht	hoog	1	Beschikken over een actueel overzicht van de applicaties waarbij de ontbrekende archieffunctionaliteiten in beeld zijn gebracht.	DIV heeft in samenwerking met de applicatiebeheerders de ontbrekende archieffunctionaliteiten in beeld gebracht.	10-3-2021	Q4 2021	Q3 2022			zie overzicht applicaties met archiefvuncties	
4.	Interne kwaliteitszorg en toezicht											

	Verbetplan archief- en informatiebeheer Waalre Prioritering is overgenomen uit het inspectierapport van het RHCE	Risico	Prioriteit	Omschrijving eindresultaat (oplossing)	Aanspak op hoofdlijnen	Datum aanbeveling archivaars	Start activiteit	Geplande realisatie activiteit	Voortgang in %	Realisatie activiteit	toelichting
N KPI R,	Omschrijving probleem/aanbeveling										
11.5.10	Het vaststellen en implementeren van functionele eisen voor wat betreft getrag i.v.m. authenticiteit van digitale archiefbescheiden.	laag	4	Het hebben van vastgestelde functionele eisen en deze implementeren.	DIV en IBA gaan hiermee aan de slag. Indien nodig bereiken we hierbij de deskundigheid van het RHCE	10-3-2021	Q1 2023	50	75	100	M.b.t. de gangbare digitale archiefbescheiden zijn bij de benschaf van Zaaksystemen functionele eisen gezeld. Voor metadata een gedrag is niet duidelijk of dit voldoende is gebeurd. Dit dient nog te worden onderzocht.
12.5.11	Het opstellen van intern beleid waarin beschreven staat welke voorzieningen getroffen worden voor de toegankelijkheid en ordanng van archiefbescheiden, wanneer er gebruik gemaakt wordt van compressie en encryptietechnieken.	laag	4	Het hebben van vastgesteld en geïmplementeerd beleid in deze.	nog nader te bepalen	10-3-2021	Q4 2024				Er worden in Waalre voor zover bekend geen archiefbescheiden onderworpen aan compressie en/of encryptie. Het heeft dan ook geen hoge prioriteit om hiervoor intern beleid op te stellen.
6.	Vervangng, conversie/migratie, selectie, vernietiging en vermindering van										
13.6.2	Het omzetten van een verklaring van conversie of migratie, wanneer conversie of migratie wordt toegepast	laag	2	Er is een verklaring opgesteld, wanneer conversie of migratie wordt toegepast.	Wanneer conversie of migratie aan de orde is zal hiervan een verklaring worden opgesteld.	10-3-2021	n.t.b.				
14.6.3	vaststellen van een toespitsmonitor	hoog	1	Een door het SIO geaccordeerde en het college van B&W vastgestelde toespitsmonitor		10-3-2021	Q2 2022			Q4 2022	

B: De jaarrekening

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en vervoer	1.563	1.760	1.980	2.086
Totaal lasten verkeer, vervoer en waterstaat	1.563	1.760	1.980	2.086
Baten verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en vervoer	78	89	85	61
Totaal baten verkeer, vervoer en waterstaat	78	89	85	61
saldo verkeer, vervoer en waterstaat	1.485	1.671	1.895	2.025
	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten economie				
3.1 Economische ontwikkeling	46	64	63	52
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	57	48	54	46
3.4 Economische promotie	23	39	32	30
Totaal lasten economie	126	151	149	128
Baten economie				
3.1 Economische ontwikkeling	1	18	16	17
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	48	48	50	49
3.4 Economische promotie	96	76	175	207
Totaal baten economie	145	142	241	273
saldo economie	-19	9	-92	-145
	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	73	73	74	74
4.2 Onderwijshuisvesting	572	673	702	709
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	502	626	698	665
Totaal lasten onderwijs	1.147	1.372	1.474	1.448
Baten onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	265	336	258	293
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	65	66	164	167
Totaal baten onderwijs	330	402	422	460
saldo onderwijs	817	970	1.052	988

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten sport, cultuur en educatie				
5.1 Sportbeleid en activering	39	78	143	131
5.2 Sportaccommodaties	851	993	1.155	1.156
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	41	59	119	92
5.5 Cultureel erfgoed	15	8	16	11
5.6 Media	299	301	301	303
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.654	1.680	1.690	1.696
Totaal lasten sport, cultuur en educatie	2.899	3.119	3.424	3.389
Baten sport, cultuur en educatie				
5.1 Sportbeleid en activering	72	70	64	51
5.2 Sportaccommodaties	221	688	541	564
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	17	9	6
5.5 Cultureel erfgoed	-		-	-
5.6 Media	-		-	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	46	54	14	56
Totaal baten sport, cultuur en educatie	339	829	628	677
saldo sport, cultuur en educatie	2.560	2.290	2.796	2.712
	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	810	804	1.534	1.583
6.2 Wijkteams	570	739	791	774
6.3 Inkomensregelingen	4.407	4.951	5.124	4.989
6.4 Begeleide participatie	1.442	1.436	1.387	1.413
6.5 Arbeidsparticipatie	-	45	137	43
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.897	3.433	3.725	3.722
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	110	76	116	100
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.636	3.575	3.577	3.727
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	50	8
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	500	438	545	584
Totaal lasten sociaal domein	13.372	15.497	16.986	16.943
Baten sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	31	23	703	775
6.2 Wijkteams	-		-	5
6.3 Inkomensregelingen	3.449	3.680	3.190	3.102
6.4 Begeleide participatie	3		-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	-		103	7
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	63	89	83	86
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-		-	2
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-		-	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-		-	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	43	-	-
Totaal baten sociaal domein	3.546	3.835	4.079	3.977
saldo sociaal domein	9.826	11.662	12.907	12.966

	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	671	727	835	839
7.2 Riolering	1.197	1.323	1.337	1.425
7.3 Afval	1.419	1.417	1.394	1.715
7.4 Milieubeheer	561	730	487	551
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	104	111	118	138
Totaal lasten volksgezondheid en milieu	3.952	4.308	4.171	4.668
Baten volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	-	40	10	11
7.2 Riolering	1.597	1.610	1.638	1.628
7.3 Afval	1.581	1.780	1.771	1.829
7.4 Milieubeheer	21	107	37	81
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	53	59	65	68
Totaal baten volksgezondheid en milieu	3.252	3.596	3.521	3.617
saldo volksgezondheid en milieu	700	712	650	1.051
	rekening 2020	rekening 2021	begroting 2022	rekening 2022
Lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimtelijke ordening	785	804	1.116	1.087
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.902	2.258	1.528	1.429
8.3 Wonen en bouwen	1.029	1.221	1.291	1.250
Totaal lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.716	4.283	3.935	3.766
Baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimtelijke ordening	174	163	333	279
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.299	2.770	1.783	1.562
8.3 Wonen en bouwen	1.069	750	704	697
Totaal baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.542	3.683	2.820	2.538
saldo ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	174	600	1.115	1.228

Totaaloverzicht van baten en lasten per taakveld

Omschrijving	rekening 2021	originele begroting 2022	wijzigingen 2022	gewijzigde begroting 2022	rekening 2022
Lasten bestuur en ondersteuning (excl mutaties reserves)	7.842	8.956	70	9.026	9.295
Lasten veiligheid	1.020	1.066	146	1.212	1.171
Lasten verkeer, vervoer en waterstaat	1.760	1.692	288	1.980	2.086
Lasten economie	151	135	14	149	128
Lasten onderwijs	1.372	1.341	133	1.474	1.448
Lasten sport, cultuur en educatie	3.119	2.888	536	3.424	3.389
Lasten sociaal domein	15.497	14.284	2.702	16.986	16.943
Lasten volksgezondheid en milieu	4.308	3.963	208	4.171	4.668
Lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.283	2.235	1.700	3.935	3.766
totaal Lasten	39.352	36.560	5.797	42.357	42.894
Baten bestuur en ondersteuning (excl mutaties reserves)	27.410	27.741	4.037	31.778	32.371
Baten veiligheid	64	65	-	65	65
Baten verkeer, vervoer en waterstaat	89	25	60	85	61
Baten economie	142	227	14	241	273
Baten onderwijs	402	320	102	422	460
Baten sport, cultuur en educatie	829	259	369	628	677
Baten sociaal domein	3.835	3.200	879	4.079	3.977
Baten volksgezondheid en milieu	3.596	3.471	50	3.521	3.617
Baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.683	1.235	1.585	2.820	2.538
afrondingsverschillen	4	1	-2	-1	-1
totaal Baten	40.054	36.544	7.094	43.638	44.038
totaal Saldo	702	-16	1.297	1.281	1.144
totaal toevoegingen aan reserves	1.341	334	463	797	757
totaal onttrekkingen aan reserves	1.167	367	1.068	1.435	1.409
totaal resultaat	528	17	1.902	1.919	1.796
	overschot	overschot	overschot	overschot	overschot

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

Begrotings wijziging	omschrijving	Mutatie onvoorzien	Saldo onvoorzien
0	Primitieve begroting 2022		17.000
0	Primitieve begroting 2022		190.000
1	septembercirculaire 2021	430.564	637.564
2	6e turap 2021	49.670	687.234
3	1e turap 2022	-25.000	662.234
4	2e en 3e turap 2022	-400.335	261.899
7	4e turap 2022	-563.852	-301.953
8	5e turap 2022	277.021	-24.932
9	6e turap 2022	1.943.994	1.919.062
	begroot rekeningresultaat naar reserves	-1.919.062	-

Presentatie van het structureel rekeningsaldo (x € 1.000)			
	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	2.852	1.267	-1.585
Veiligheid	1.171	65	-1.106
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.086	61	-2.025
Economie	128	273	145
Onderwijs	1.448	460	-988
Sport, cultuur en educatie	3.389	677	-2.712
Sociaal domein	16.943	3.977	-12.966
Volksgezondheid en milieu	4.668	3.617	-1.051
Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.766	2.538	-1.228
Totaal van de taakvelden	36.451	12.934	-23.517
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	496	30.980	30.484
Overzicht overhead	5.985	124	-5.861
Bedrag heffing vennootschapsbelasting	-38	0	38
Bedrag voor onvoorzien	0	0	0
Subtotaal taakvelden (incl. algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)	42.894	44.038	1.144
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	757	1.409	651
Geraamd resultaat	43.651	45.447	1.796
Incidentele baten en lasten	732	834	-102
Structureel rekeningsaldo			1.694

Analyse van de afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarstukken

Prog.	Lasten overschrijding programma	Begrotings afwijking	Oordeel	bedrag	Toelichting
0	Bestuur en ondersteuning, excl. Mutaties reserves	€ 269.000	rechtmatig		0.1 bestuur. Budgetoverschrijding € 142.000. Wachtgelden oud collegeleden. Wij zijn verplicht de voorziening op peil te brengen met de overzichten die in 2023 pas kunnen worden gemaakt. De extra storting is € 130.000.
			rechtmatig		0.4 overhead. Budgetoverschrijding € 126.000. € 247.000 als gevolg van de storting in de voorziening verlofsparen. De richtlijnen voor deze verplichte reservering zijn pas in 2023 duidelijk geworden.
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	€ 106.000	onrechtmatig	€ 35.000	2.1 verkeer en vervoer. Budgetoverschrijding 106.000. De €35.000, - niet gerealiseerde inkomsten leges kabels en leidingen zijn veroorzaakt door een foutieve calculatie. Bij het ramen van de inkomsten is per abuis de hoeveelheid van 2021 mee geraamd waardoor de raming substantieel hoger was dan er daadwerkelijk aan inkomsten gerealiseerd is.
			rechtmatig		2.1 verkeer en vervoer. Budgetoverschrijding 106.000. gedekt door extra onttrekking uit de reserve van € 38.000 voor krediet bereikbaarheidsagenda ZOB.
			rechtmatig		2.1 verkeer en vervoer. Budgetoverschrijding 106.000. betreft € 11.000 overschrijding bij gladheidsbestrijding; Dit is veroorzaakt door een uitbreiding van de stoorroute in verband met de Eindhovenseweg. Daarnaast zijn er nabij de rotonde grasbetontegels aangebracht om de toegankelijkheid van het strooimaterieel te borgen.
			rechtmatig		2.1 verkeer en vervoer. Budgetoverschrijding 106.000. gedekt door extra afvalstoffenheffing € 3.000 vuil verwijderen langs wegen en ledigen prullenbakken.
			onrechtmatig	€ 22.000	2.1 verkeer en vervoer budgetoverschrijding € 106.000. Overschrijding van € 22.000 voor openbare verlichting wordt veroorzaakt door enerzijds hogere energiekosten en anderzijds bovenmatig curatief onderhoud door uitval en storingen van armaturen en doorgeroeste masten.
			onrechtmatig	€ 18.000	2.1 verkeer en vervoer. Budgetoverschrijding € 106.000. onderhoud straten overschrijding € 18.000 door het uitvoeren van benodigd onderhoud op de wegmarkeringen. Op het totale budget van €770K is dit een overschrijding van 2,35%. De wegmarkeringen voldoen nu weer aan het vereiste kwaliteitsniveau.
7	Volksgezondheid en milieu	€ 497.000	rechtmatig		7.2 riolering budgetoverschrijding € 88.000. Riolering is een gesloten systeem. Baten en lasten worden verrekend met de voorziening. Een hogere last (storting in de voorziening) betreft ook de niet verrekenbare BTW die we bij onze inwoners in rekening mogen brengen als kosten van de rioolheffing.
			rechtmatig		7.3 afval budgetoverschrijding € 321.000. Gedekt door hogere inkomsten € 58.000. Ook voor afval geldt dat alle kosten bij de inwoner in rekening worden gebracht. Overschotten worden in een voorziening gestort terwijl tekorten later in rekening zullen worden bij de inwoners. In de voorziening Attero is een storting gedaan van € 206.000.
			onrechtmatig	€ 20.000	7.4 milieubeheer budgetoverschrijding € 65.000. € 44.000 gedekt door hogere inkomsten. € 20.000 hogere salariskosten.
			onrechtmatig	€ 17.000	7.5 begraafplaatsen budgetoverschrijding € 20.000. Als gevolg van hogere kosten Ergon overschrijding van € 17.000.

€ 112.000 totaal onrechtmatig

Overzicht renteschema

Renteschema			
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		137.851
b.	b. De externe rentebaten (idem)	-/-	<u>19.662</u>
	Saldo rentelasten en rentebaten		118.189
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden		
c1.	doorberekend	-/-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende		
c2.	taakveld moet worden toegerekend	-/-	96.217
	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een		
	specifieke lening voor is aangetrokken (=		
	projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet		
c3.	worden toegerekend	+/+	<u>-</u>
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-96.217
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+	-
d2.	Rente over voorzieningen	+/+	<u>19.608</u>
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		41.580
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	<u>19.608</u>
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury		21.972

Overzicht incidentele baten en lasten per programma

Omschrijving	Baten		Lasten	
	Programma	Waarvan tgv reserves	Programma	Waarvan tlv reserves
vertrouwenscommissie benoeming burgemeester			47.183	
mutatie pensioenen voormalige wethouders			162.000	
mutatie wachtgeldten voormalig college			130.000	
verkoop percelen	245.524			
krediet invoering 100 jaar Waalre			50.588	50.000
storting in reserve overlopende posten buitenlandse betrekkingen		5.000		
storting in reserve overlopende posten budget motion		12.500		
vrijval dekkingsreserve lening BNG				44.000
vrijval reserve wettelijke bepalingen				55.000
Totaal bestuur en ondersteuning	245.524	17.500	389.771	149.000
Medewerker civiel WBP			83.232	83.232
Areaalonderzoek bruggen	-	-	3.000	3.000
storting in reserve openbare ruimte		100.000		
storting in reserve bruggen		27.500		
onttrekking bereikbaarheidsreserve				48.955
Totaal verkeer, vervoer en waterstaat	-	127.500	86.232	135.187
Controle Corona ToegangsBewijs (CTB) 2022	14.881	-	5.908	-
Totaal economie	14.881	-	5.908	-
Integraal HuisvestingsPlan	-	-	42.350	-
krediet verbouw brede school Aalst			70.000	70.000
storting in reserve overlopende posten IHP		15.000		
onttrekking reserve overlopende posten IHP				10.800
storting in reserve scholen		56.019		
Totaal Onderwijs	-	71.019	112.350	80.800
uitvoering sport- en beweegakkoord	18.856	-	65.948	-
Van Gogh park deelname			8.572	
Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties (TVS)	22.085		21.619	
krediet nationaal programma onderwijs	99.700		99.700	
krediet cultuurloper	20.514		45.486	
onttrekking reserve overlopende posten sport en leefstijl				47.500
Totaal sport, cultuur en recreatie	161.155	-	241.325	47.500
crisisnoodopvang	750.911		710.652	
krediet jong leert oud, oud leert jong	10.700		13.015	
BBZ tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers			24.793	
storting in reserve overlopende posten inburgering		19.405		
storting in reserve overlopende posten HLA middelen		29.813		
onttrekking reserve overlopende posten dak- en thuislozen				49.679
reserve SD dekking meerkosten vervoersvoorzieningen				40.000
reserve SD dekking meerkosten huishoudelijke hulp				160.000
reserve SD dekking meerkosten jeugd				262.602
Totaal sociaal domein	761.611	49.218	748.460	512.281
krediet warmteplan			62.365	62.365
krediet invoering duurzaamheid			35.964	35.964
klimaatakkoord			42.310	
krediet aanpak energiearmoede	24.763		24.763	
Lokaal preventieakkoord	11.223	-	38.853	-
Totaal volksgezondheid en milieu	35.986	-	204.255	98.329
krediet omgevingswet			44.511	44.511
krediet werklokaties			26.947	26.947
krediet aanleg kunsttroutenetwerk			4.255	4.255
voorbereiding de pracht e.o.			12.074	
onderzoek Sophiastreet/Hutdijk			44.325	
Verliesvz grondexploitatie	187.521	187.521		
fondsafdrachten lokaal fonds		130.624		
lokaal fonds bijdrage GREX Trolliuslaan				60.000
fondsafdrachten regiofonds		120.450		
regiofonds bijdrege kosten van Gogh nationaal park				8.572
fondsafdrachten landschappelijk		2.049		
fonds landschappelijk bijdrage stimulering landschap				20.000
fonds landschappelijk bijdrage krediet kavelruil				2.664
fondsafdrachten sociale woningbouw		8.000		
storting in reserve overlopende posten de pracht		15.000		
storting in reserve overlopende posten visie de pracht		28.047		
onttrekking reserve overlopende posten visie de pracht				8.000
aansprakelijkheidsprocedure bouwplan			45.000	45.000
Totaal RO en stedelijke vernieuwing	187.521	491.691	177.112	219.949
Totaal alle programma's	1.406.678	756.928	1.965.413	1.243.046

Toelichting:

- Vertrouwenscommissie benoeming nieuwe burgemeester
In het najaar van 2022 is een nieuwe burgemeester benoemd in Waalre. De kosten die zijn gemaakt voor het benoemingsproces en de bijbehorende commissie zijn incidenteel.
- Mutatie pensioenen (voormalige) wethouders
Door verhogingen van de pensioenen van de wethouders moet er € 162.000 meer in de voorziening personele verplichtingen worden gestort.
- Mutatie wachtgelden voormalig college
Voor wachtgelden aan het voormalig college moet € 130.000 in de voorziening worden gestort.
- Verkoop percelen
In 2022 zijn twee percelen verkocht voor een bedrag van totaal € 245.524.
- Viering 100 jaar Waalre
In 2022 zijn de voorbereidingen getroffen voor 100 jaar Waalre. In 2023 worden gedurende het hele jaar worden activiteiten georganiseerd. Voor de organisatie wordt een externe projectleider ingehuurd. De uitgaven komen ten laste van de algemene reserve.
- Storting/onttrekking reserve overlopende posten
Deze reserves worden gemuteerd voor uitgaven die niet (kunnen) plaatsvinden in 2022 en over worden geboekt naar 2023.
- Vrijval dekking reserve lening BNG
Vrijval ten gunste van de exploitatie ter vervanging van wegvallende winstuitkering van HNG (Hypotheekfonds Noordbrabantse Gemeenten).
- Vrijval reserve wettelijke bepalingen
Deze reserve dient om de kosten van gewijzigd rijksbeleid te financieren. Het toerekenen van rente aan de GREX-en is vanaf 2016 niet meer toegestaan.
- Dekking medewerker civiel t.b.v. wegenbeheersplan
Om op het gebied van wegenonderhoud en renovatie geen achterstanden op te lopen is extra formatie opgenomen.
Deze uitgaven worden t/m 2026 gedekt uit de reserve wegen en bruggen.
- Areaalonderzoek bruggen
In 2022 is een areaalonderzoek uitgevoerd voor civiele kunstwerken (bruggen).
- Onttrekking bereikbaarheidsreserve
Tot en met 2026 zijn we verplicht een bijdrage te betalen voor administratieve lasten en projecten. Voor het totaal van deze kosten is de reserve bereikbaarheidsagenda ZOB gevormd. De jaarlijkse kosten worden gedekt uit deze reserve.
- Controle Corona Toegangs Bewijs (CTB) 2022
In 2022 is een specifieke uitkering ontvangen van het rijk en een bijdrage beschikbaar gesteld aan ondernemers om de kosten voor de controle van het CTB te dekken.
- Integraal HuisvestingsPlan (IHP)
In 2022 heeft een extern adviesbureau samen met de gemeente gewerkt aan een integraal huisvestingsplan voor het basisonderwijs in de gemeente.
- Krediet verbouw brede school Aalst
In 2022 is gestart met een interne verbouwing in de brede school Aalst. De gemeente heeft daaraan een bijdrage geleverd, welke gedekt wordt uit de reserve buitenonderhoud schoolgebouwen.
- Uitvoering sport- en beweegakkoord
In 2022 hebben we een specifieke uitkering van het rijk ontvangen voor het opstellen en uitvoeren van een lokaal sport- en beweegakkoord.

- Van Gogh nationaal park
De gemeente is, als onderdeel van het SGE, voor de specifieke periode 2021-2023 (3 jaar) de samenwerking aangegaan met het Van Gogh Nationaal Park. Het Van Gogh Nationaal Park is een samenwerkingsconcept om te werken aan een kwalitatief hoogwaardig landschap van de toekomst.
De uitgaven worden gedekt uit de reserve regiofonds.
- Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties (TVS)
De TVS regeling is een uitkering van het rijk die bedoeld is om de huur van een sportaccommodatie kwijt te schelden als deze accommodatie vanwege de corona maatregelen niet door sportverenigingen gebruikt kon worden.
- Krediet Nationaal Programma Onderwijs (NPO)
Met het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) verleent het Rijk gelden aan scholen en gemeenten om de onderwijsachterstanden die zijn ontstaan als gevolg van de sluiting van de scholen tijdens de COVID 19 pandemie te bestrijden. De gemeente Waalre ontvangt hiervoor incidenteel extra middelen t.b.v. de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Daarnaast heeft het rijk de regeling voor het indienen van declaraties verlengd tot en met het jaar 2024.
- Krediet cultuurloper
Voor de periode van 2 jaren (2022 en 2023) is een cultuuraanjager aangesteld met de opdracht in te zetten op de versterking van het culturele klimaat in Waalre en het verhogen van de laagdrempeligheid van buitenschoolse cultuureducatie.
- Crisis Noodopvang
In de zomer van 2022 heeft gemeente Waalre tijdelijk en voor een periode van drie weken crisis noodopvang verzorgd voor vluchtelingen in de sporthallen Hazzo en de Pracht. De uitgaven zijn vergoed door het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA).
- Krediet jong leert oud, oud leert jong
ZonMw heeft de gemeente Waalre een subsidie verleent vanuit het programma Ondersteuning maatschappelijke beweging tegen eenzaamheid. Het doel is het hepen van 70-plussers met digitale vaardigheden. De projectperiode liep van 2021 t/m 2022.
- BBZ Tozo
In 2022 zijn kosten gemaakt rondom Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen - Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandigen Ondernemers in het kader van de coronamaatregelen.
- Onttrekking reserve Sociaal Domein (SD)
In 2022 is voor een drietal overschrijdingen binnen het sociaal domein een incidentele onttrekking gedaan uit de reserve sociaal domein. De reserve SD is ingesteld om forse tijdelijke fluctuaties binnen het sociaal domein op te vangen.
- Krediet warmteplan
De Transitievisie bestaat uit een strategie met uitleg hoe een aardgasvrij Waalre er in 2050 uitziet en een prioritering met de kansen tot 2030.
De dekking vindt plaats vanuit de algemene reserve.
- Krediet invoering duurzaamheid
In 2020 is een start gemaakt met de invoering van duurzaamheid en daar zal de komende jaren verder aan gewerkt worden. Dit wordt volledig gedekt vanuit de algemene reserve.
- Klimaatakkoord
In 2022 hebben we vanuit het rijk klimaatgelden ontvangen.
- Krediet aanpak energiearmoede
In 2022 is een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen voor de aanpak van energiearmoede.
- Lokaal preventieakkoord

In 2022 is een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen voor het maken van een lokaal preventieakkoord.

- Krediet omgevingswet
Voor de invoering van de omgevingswet is incidenteel budget gebruikt in 2022. De uitgaven worden gedekt uit de algemene reserve.
- Krediet werklocaties
Het Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties is een fonds waarin de gemeenten in het SGE en de provincie hun bijdrage leveren. Op basis van concrete projecten worden gemeenten gevraagd een bijdrage over te maken. De dekking vindt plaats door onttrekking van de reserve regiofonds.
- Krediet aanleg kunstroutenetwerk
Waalre is de coördinator van de ambtelijke kopgroep van het Stedelijk Gebied Eindhoven (thema voorzieningen en evenementen) die uitvoering geeft aan het gezamenlijke kunstroutenetwerk project. Hiervoor is eenmalig budget beschikbaar gesteld vanuit het SGE.
- Vorbereiding de Pracht e.o.
Voor het opstellen van een stedenbouwkundig plan de Pracht e.o. is eenmalig een budget nodig.
- Onderzoek Sophiastraat/Hutdijk
Voor onderzoek naar de verlengde Sophiastraat/Hutdijk is eenmalig een budget benut.
- Verliesvoorziening Grondexploitaties
Voor de toelichting wordt verwezen naar de paragraaf G.
- Fondsafdrachten Lokaal fonds
In 2022 is er ten laste van de exploitatie en ten laste van grondexploitaties eenmalig een storting in deze reserve gedaan.
- Lokaal fonds bijdrage grondexploitatie Trolliuslaan
Volgens begroting is er in 2022 een bijdrage van € 60.000 gedaan aan de grondexploitatie Trolliuslaan voor de aanleg van de openbare ruimte.
- Fondsafdrachten Regionaal fonds
In 2022 is er ten laste van de exploitatie en ten laste van grondexploitaties eenmalig een storting in deze reserve gedaan.
- Regionaal fonds bijdrage van Gogh nationaal park
Van 2021 t/m 2023 wordt er een bijdrage gedaan voor het van Gogh Nationaal park ten laste van het regiofonds.
- Fondsafdrachten Landschappelijke kwaliteit
In 2022 is er ten laste van de exploitatie en ten laste van grondexploitaties eenmalig een storting in deze reserve gedaan.
- Fonds landschappelijk bijdrage stimulering landschap
De hier genoemde € 20.000 is een eenmalige bijdrage aan het krediet "Rood met groen".
- Fonds landschappelijk bijdrage krediet kavelruil
Dit betreft een eenmalige bijdrage vanuit de reserve landschappelijke kwaliteit aan het krediet kavelruil.
- Fondsafdrachten sociale woningbouw
In 2022 is er ten laste van de exploitatie eenmalig een storting in deze reserve gedaan voor een bijdrage voor toekomstige sociale woningbouw.
- Aansprakelijkheidsprocedure bouwplan
Dit is een restant van de aansprakelijkheid wat niet gedekt is door de verzekering inclusief kosten van de gemeentelijke huisadvocaat.

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In 2022 zijn structurele onttrekkingen gedaan ter dekking van de afschrijving op activa aan de volgende reserves:

• Huisvesting gemeentewerf	€ 12.640
• Renovatie sporthallen	€ 68.837
• Renovatie brandweerkazerne	€ 24.234
• Buitensportaccommodaties sportpark Waalre	€ 50.220
• 't Hazzo	€ 9.586
Totaal	€ 165.517

In 2022 zijn structurele stortingen gedaan ter dekking van de afschrijving van toekomstige investeringen aan de volgende reserves:

• Openbare ruimte wegen	€ 100.000
• Openbare ruimte bruggen	€ 27.500
• Buitenonderhoud scholen	€ 56.019
Totaal	€ 183.519

Wet Normering Topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende voor Gemeente Waalre van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2022 voor de gemeente Waalre is € 216.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Gegevens 2022			
Bedragen x € 1	R.L. Franken	W.A. Ernes	J.A. Stokmans-van Schaik
Functiegegevens	Gemeente-secretaris	Griffier	Plaats vervangend griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	0,9
Dienstbetrekking	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 108.727	€ 85.911	€ 49.104
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.212	€ 14.966	€ 7.192
<i>Subtotaal</i>	€ 126.939	€ 100.877	€ 56.296
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000	€ 194.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	€ 126.939	€ 100.877	€ 56.296
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding als dan niet is toegestaan.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021			
Bedragen x € 1	R.L. Franken	W.A. Ernes	J.A. Stokmans-van Schaik
Functiegegevens	Gemeente-secretaris	Griffier	Plaats vervangend griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/05 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	0,89
Dienstbetrekking	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen 2021	€ 65.875	€ 77.110	€ 45.692
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.215	€ 13.861	€ 6.915
<i>Subtotaal</i>	€ 78.090	€ 90.971	€ 52.607
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 140.288	€ 201.000	€ 178.667
Bezoldiging	€ 78.090	€ 90.971	€ 52.607

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Niet van toepassing

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Niet van toepassing

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder

Niet van toepassing

Tabel 1e Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700

Niet van toepassing.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is

Niet van toepassing.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is

Niet van toepassing.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

De balans en de toelichting

ACTIVA	Ultimo 2022	Ultimo 2021
Vaste activa:		
1. Immateriële vaste activa		
a. kosten sluiten van geldleningen en saldo agio/disagio	-	-
b. kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	12.200	18.300
c. bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-
subtotaal	12.200	18.300
2. Materiële vaste activa		
a. Investerings met economisch nut	21.083.267	21.213.589
b. invest. ec. nut waarvoor heffing kan worden geheven	13.829.004	13.661.744
c. Investerings i/d openb.ruimte met maatschappelijk nut	6.363.463	4.496.826
subtotaal	41.275.734	39.372.159
3. Financiële vaste activa		
a kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	15.795	15.795
- gemeenschappelijke regelingen	-	-
- overige verbonden partijen	-	-
b. leningen aan:		
- openbare lichamen	-	-
- woningbouwcorporaties	-	-
- deelnemingen	-	-
- overige verbonden partijen	-	-
c. overige langlopende leningen	1.009.676	1.027.908
d. uitz. Rijk's schatkist met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
e. uitz. Ned. schuld papier met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
f. overige uitzettingen met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
subtotaal	1.025.471	1.043.703
Totaal vaste activa	42.313.405	40.434.162
Vlottende activa:		
4. Voorraden:		
a. grond- en hulpstoffen:		
b. onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	5.447.192	4.232.795
c. gereed product en handelsgoederen	-	-
d. vooruitbetalingen	-	-
subtotaal	5.447.192	4.232.795
5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
a. vorderingen op openbare lichamen	4.240.211	3.627.892
b. verstrekte kasgeldleningen aan openb. Lichamen	-	-
c. overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
d. uitz. Rijk's schatkist met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
e. rek.-courant verhoudingen met het Rijk	3.105.622	8.677.711
f. rek.-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
g. uitz. Ned. schuld papier met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
h. overige vorderingen	2.401.958	1.765.269
i. overige uitzettingen	-	-
subtotaal	9.747.790	14.070.873
6. Liquide middelen:		
Kassaldi	666	1.062
Banksaldi	266.223	143.984
subtotaal	266.889	145.046
7. Overlopende activa:		
a. nog te ontvangen door voorfinanciering uitkeringen	-	-
b. overige nog te ontvangen	783.486	365.895
	783.486	365.895
Totaal vlottende activa	16.245.357	18.814.608
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	58.558.763	59.248.770

PASSIVA	Ultimo 2022	Ultimo 2021
Vaste passiva:		
8. Eigen vermogen:		
<i>Reserves:</i>		
a. algemene reserves	4.342.641	4.327.540
b. bestemmingsreserves	6.294.574	6.433.289
<i>Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening</i>	1.796.445	528.022
subtotaal	12.433.660	11.288.851
9. Voorzieningen		
1a. voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	3.936.120	3.713.736
1b. voorzieningen gelijkmatige verdeling van kosten	539.893	553.489
1c. voorzieningen vervangingsinvesteringen	-	-
2. voorz middelen derden met specifieke besteding	14.323.303	13.972.000
subtotaal	18.799.316	18.239.225
10. Vaste schulden > 1 jaar		
a. obligatieleningen	-	-
b. onderhandse leningen:		
1. binnenlandse pensioenfondsen/vers.instell.	-	-
2. binnenlandse banken en ov.financiële instell.	17.261.814	17.522.616
3. binnenlandse bedrijven	-	-
4. openbare lichamen	-	-
5. overige binnenlandse sectoren	-	-
6. buitenlandse instellingen, fondsen e.a.	-	-
c. door derden belegde gelden	-	-
d. waarborgsommen	10.472	10.022
	17.272.286	17.532.637
Totaal vaste passiva	48.505.262	47.060.713
Vlottende passiva:		
11. Netto vlottende schulden < 1 jaar:		
a. kasgeldleningen openbare lichamen	-	-
b. overige kasgeldleningen	-	3.000.000
c. banksaldi	-	-
d. overige schulden	4.995.616	4.114.934
subtotaal	4.995.616	7.114.934
12. Overlopende passiva		
a. verplichtingen	2.385.361	2.183.722
b. voorschotbedragen EU, Rijk en provincies	2.672.524	2.689.400
d. overig vooruitontvangen	-	200.000
subtotaal	5.057.885	5.073.122
Totaal vlottende passiva	10.053.501	12.188.057
TOTAAL GENERAAL PASSIVA	58.558.763	59.248.770
Gewaarborgde leningen (incl. achterborg)	5.167.950	10.322.861

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANSWAARDERING.

De Jaarrekening 2022 is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 18-04-2017 (raadsbesluit 2017-17) de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Bij het opstellen van de balans hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd: de waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Het BBV kent de volgende 3 soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert;
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde;

- De investering draagt bij aan de publieke taak;
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiele vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- Investerings met een economisch nut;
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investerings met een economisch nut worden geactiveerd. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De afschrijvingen worden jaarlijkse berekend volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (de lineaire methode). Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Erfpacht

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- Leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- Overige langlopende leningen:
- Uiteenzettingen in 's Rijks schatkist met rente typische looptijd van 1 jaar of langer;
- Uiteenzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rente typische looptijd van één jaar of langer;
- Overige uitzettingen met een rent typische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Vlottende activa

Vorraden

De balanspost voorraden wordt onderscheiden in:

- Grond- en hulpstoffen;
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- Gereed product en handelsgoederen;
- Vooruitbetalingen.

Onderhanden werk

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd. De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord / wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat op startwaarde getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen. Er wordt geen rente aan de grondexploitaties toegerekend omdat gemeente Waalre geen algemene leningen heeft, waardoor het volgens het BBV niet is toegestaan rente aan de grondexploitaties toe te rekenen.

De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2021: 2%).

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risico beheersing in het jaarverslag. Gelet op de planperiode en de geprognosticeerde omzetten, zijn aan het exploiteren van gronden risico's verbonden. Afhankelijk van het stadium waarin de exploitatie c.q. uitvoering van het betreffende complex zich bevindt, zal het risico afnemen naarmate de einddatum van de grondexploitatie nadert.

In mindere mate geldt dit ook voor het tijdelijk beheer van onroerende zaken die verhuurd/verpacht zijn.

Het uitgangspunt is dat de risico's zo veel mogelijk binnen het totale resultaat van de gezamenlijke grondexploitaties worden opgevangen.

Vooruitbetalingen

De vooruitbetalingen hebben betrekking op goederen die nog niet fysiek aanwezig zijn, maar waar al wel voor is betaald. Deze zijn, voor zover van toepassing, tegen de laatst bekende inkooprijzen gewaardeerd.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Schatkistbankieren

Drempelbedrag

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er zijn echter een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden aangehouden.

Voor de gemeente Waalre geldt een drempelbedrag van € 1.000.000 voor alle kwartalen.

De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting: maatgevend voor de omvang van de begroting is het begrotingstotaal zoals dat ook gebruikt wordt voor bijvoorbeeld het berekenen van de kasgeldlimiet.

De drempel is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen (deze wijziging van de regeling treedt in werking met ingang van 1 juli 2021), waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt.

Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 10 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 1 miljoen.

De bankrekeningen van de BNG Waalre zijn zo ingesteld dat elke euro boven de € 350.000 (de 3 BNG rekeningen opgeteld) overgeboekt wordt naar de schatkist van het ministerie van financiën.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Vaste Passiva

Eigen vermogen

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:

Reserves, gespecificeerd naar:

- Algemene reserve
- bestemmingsreserve

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft

gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het de algemene reserve genoemd.

Vreemd vermogen (voorzieningen)

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde (beheerplannen en grondexploitaties) of het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd indien sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven;
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse Overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslag jaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Rente toevoegingen aan voorzieningen vindt alleen plaats bij voorziening op basis van contante waarde berekening wordt gevormd.

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva wordt onderscheiden in:

- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume;
- De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

ACTIVA

Vaste Activa:

1. Immateriële vaste activa

	Balans 31-12-2021	Resultaatbe- bestemm. e.a. mutat. per 1/1	Balans 1-1-2022	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Balans 31-12-2022
a. Geldleningen, agio/disagio	-	-	-	-	-	-	-	-
b. Onderzoek en ontwikkeling	18.300	-	18.300	-	-	6.100	-	12.200
	18.300	-	18.300	-	-	6.100	-	12.200

2. Materiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2021	Mutatie i.v.m. gewijzigde regelgeving	Boekwaarde 1-1-2022	Investe- ringen	Des - investe- ringen	Afschrijvingen	Afwaarde- ring duurzame waarde- vermindering	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2022
a. Investerings met economische nut									
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	179.677	-	179.677	-	-	14.422	-	-	165.255
- Gronden en terreinen	1.387.755	-	1.387.755	-	-	-	-	-	1.387.755
- Bedrijfsgebouwen	18.243.223	-	18.243.223	540.093	-	579.887	-	-	18.203.429
- Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Machines	35.985	-	35.985	34.686	-	6.300	-	-	64.371
- Overige (economisch nut)	1.366.949	-	1.366.949	341.033	71.459	374.066	-	-	1.262.457
Totaal a.	21.213.589	-	21.213.589	915.812	71.459	974.675	-	-	21.083.267
b. Investerings met economisch nut waarvoor heffing kan worden geheven									
- Gronden en terreinen (heffing mogelijk)	131.000	-	131.000	-	-	-	-	-	131.000
- Bedrijfsgebouwen (heffing mogelijk)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Grond-, weg- en waterb. werken (heffing mogelijk)	13.437.100	-	13.437.100	636.956	-	436.320	-	19.415	13.618.321
- Vervoermiddelen (heffing mogelijk)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Overige (economisch nut) (heffing mogelijk)	93.644	-	93.644	-	-	13.961	-	-	79.683
Totaal b.	13.661.744	-	13.661.744	636.956	-	450.281	-	19.415	13.829.004
c. Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut									
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)	4.349.703	-	4.349.703	6.255.877	332.000	93.934	-	3.925.933	6.253.713
- Overige (maatschappelijk nut)	147.123	-	147.123	180.300	74.427	12.708	-	130.538	109.750
- Overige (maatschappelijk nut) heffing mogelijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal c.	4.496.826	-	4.496.826	6.436.177	406.427	106.642	-	4.056.471	6.363.463
TOTAAL	39.372.159	-	39.372.159	7.988.945	477.886	1.531.598	-	4.075.886	41.275.734

3. Financiële vaste activa

	Balans 31-12-2021	Resultaatbe- bestemm. e.a. mutat. per 1/1	Balans 1-1-2022	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Aflossingen	Bijdrage derden	Balans 31-12-2022
a. Kapitaalverstrekkingen	15.795	-	15.795	-	-	-	-	15.795
b. Leningen aan deelnemingen	-	-	-	-	-	-	-	-
c. Overige langlopende leningen	1.027.908	-	1.027.908	90.056	-	108.288	-	1.009.676
f. Overige uitzettingen > 1 jaar	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL	1.043.703	-	1.043.703	90.056	-	108.288	-	1.025.471

Flottende activa:

4. Voorraden

	Boekwaarde 31-12-2021	Gerealiseerde kosten 2022	Gerealiseerde opbrengsten 2022	Genomen verlies- voorziening	Tussentijdse winst- neming	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2022
Overige gronden	-	-	-	-	-	-	-
Waalre Noord fase 1 & 2	4.441.754	601.035	-	27.206	23.010	-	5.038.593
Eikenlaan - Berkenlaan	-3	-	-	-	-	-	-3
De Bleeck	517.487	21.366	-	-	-	-	538.853
Trolliuslaan e.o.	-7.010	443.354	250.881	-	-	-	185.463
Hoeveland	-109.190	216.198	-	-	-	-	107.008
Totaal	4.843.038	1.281.953	250.881	27.206	23.010	-	5.869.914

* voorziening **-610.243**
4.232.795

* voorziening **-422.722**
5.447.192

Uitleg:		422.722
- Grondexploitatie Trolliuslaan (gecalc. verlies)	182.806	
- Grondexploitatie Hoeveland (gecalc. verlies)	112.283	
- Grondexploitatie De Bleeck (gecalc. verlies)	127.633	

* Stellige uitspraken en aanbeveling in de Notitie Grondexploitaties: als er sprake is van een voorziening ter bestrijding van tekorten in grexen dan moet die worden gepresenteerd als waarde correctie op de post Bouwgrond in exploitatie.

Extra informatie voorraden:

Actieve grondexploitatie in 2022	Verwachte winstprognose bij opening 2022	(Tussentijdse) winstneming in 2022	Correctie winstneming	Mutatie actualiseren Grex	Verwachte winstprognose nieuw jaarrek. 2022
	A	B	C	D	E (= A - B - C + D)
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 2.122.320	€ -	€ -4.197	€ -129.879	€ 1.996.638
De Bleeck	€ -74.245	€ -	€ -	€ -58.544	€ -132.789
Trolliuslaan e.o.	€ -394.658	€ -	€ -	€ 204.467	€ -190.191
Hoeveland	€ -112.305	€ -	€ -	€ -2.224	€ -114.529
Totaal	€ 1.541.112	€ -	€ -4.197	€ 13.820	€ 1.559.129

Actieve grondexploitatie in 2022	Nog te maken kosten na 1-1-2023	Nog te realis. opbrengsten na 1-1-2023
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 6.291.940	€ 13.325.445
De Bleeck	€ 181.511	€ 587.575
Trolliuslaan e.o.	€ 344.658	€ 339.931
Hoeveland	€ 105.754	€ 100.000
Totaal	€ 6.923.863	€ 14.352.951

5. Uitzettingen met een rente typische looptijd < 1 jaar

	2022	2021
a. Vorderingen openbare lichamen		
Vorderingen op openbare lichamen	4.240.211	3.627.892
- incl. vorderingen BTW compensatiefonds over 2020		
Totaal a.	4.240.211	3.627.892

c. Overige verstrekte kasgeldleningen		
Deposito's	-	-
Totaal c.	-	-

e. rek.-courant verhouding met het Rijk		
Schatkistbankieren	3.105.622	8.677.711
Totaal e.	3.105.622	8.677.711

h. Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	1.649.720	924.630
Bij: negatieve crediteuren algemeen: van cred.algemeen	4.245	11.155
	1.653.965	935.785
debiteuren gemeente WWB	990.814	1.090.482
Af: dubieuze debiteuren	-73.877	-60.568
Af: dubieuze debiteuren W&I	-168.944	-200.430
	2.401.958	1.765.269
Totaal h. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	9.747.790	14.070.873

6. Liquide middelen

	2022	2021
Contanten	666	1.062
Saldo giro en bankinstellingen	266.223	143.984
Totaal*	266.889	145.046

7. Overlopende activa

	2022	2021
<i>Overlopende posten team Werk en Inkomen</i>	350	1.009
<i>Nog te ontvangen bedragen (balansposten)</i>	783.136	364.886
Totaal	783.486	365.895

PASSIVA

Vaste passiva:

8. Eigen vermogen

a. Algemene reserves	Balans 31-12-2021	Resultaatbe- stemm. E.a. mutat. Per 1-1	Balans 1-1-2022	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen incidenteel	Verminde- ringen regulier	Balans 31-12-2022
Res. Vrij besteedbaar	660.636	-	660.636	-	44.511	-	616.125
Algemene reserve	3.126.166	528.022	3.654.188	187.521	193.329	-	3.648.380
Alg. reserve grondexploitatie	21.269	-	21.269	-	-	-	21.269
Alg. reserve sociaal domein	519.469	-	519.469	-	462.602	-	56.867
Totaal a	4.327.540	528.022	4.855.562	187.521	700.442	-	4.342.641

b. Bestemmingsreserves	Balans 31-12-2021	Resultaatbe- stemm. E.a. mutat. Per 1-1	Balans 1-1-2022	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen incidenteel	Verminde- ringen regulier	Balans 31-12-2022
Best. Res. Voor egalist. Tarieven	-	-	-	-	-	-	-
Overige bestem. Reserves	6.433.289	-	6.433.289	569.406	515.685	192.436	6.294.574
Totaal b	6.433.289	-	6.433.289	569.406	515.685	192.436	6.294.574

Totaal	10.760.829	528.022	11.288.851	756.927	1.216.127	192.436	10.637.215
---------------	-------------------	----------------	-------------------	----------------	------------------	----------------	-------------------

9. Voorzieningen

	Balans 31-12-2021	Dotatie	Onttrekking aanwending	vrijval	Balans 31-12-2022
1a. Voorzieningen t.b.t. verplichtingen, verliezen en risico's					
- personele verplichtingen	3.713.736	198.386	331.441	97.901	3.482.780
- verlofsparen	-	247.335	-	-	247.335
- Attero	-	206.005	-	-	206.005
Totaal 1a.	3.713.736	651.726	331.441	97.901	3.936.120

1b. Voorzieningen t.b.v. gelijkmatige verdeling van kosten					
- Onderhoud gem. gebouwen (cw)	553.489	199.627	213.223	-	539.893
- ration. Wegbeheer (cw)	-	-	-	-	-
Totaal 1b.	553.489	199.627	213.223	-	539.893

1c. Voorzieningen verv. Inv. Waarvoor heffing k.w. geheven					
- n.v.t.	-	-	-	-	-
Totaal 1c.	-	-	-	-	-

2. Voorzieningen m.b.t. door derden verkregen middelen met gesp. Bestd.					
- Egalisatie afvalstoffenheffing (cw)	-	-	-	-	-
- vervanging riolering (cw)	13.972.000	351.303	-	-	14.323.303
Totaal 2.	13.972.000	351.303	-	-	14.323.303

Totaal voorzieningen	18.239.225	1.202.656	544.664	97.901	18.799.316
-----------------------------	-------------------	------------------	----------------	---------------	-------------------

Verliesvoorziening GREX-en wordt in de balans opgenomen bij de voorraden

Uitleg:		422.722
- Grondexploitatie Trolliuslaan (gecalc. verlies)	182.806	
- Grondexploitatie Hoeland (gecalc. verlies)	112.283	
- Grondexploitatie De Bleeck (gecalc. verlies)	127.633	

10. Vaste schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer

	2022	2021
b2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		
- Lening O/G nummer 40.111271	3.153.102	3.248.960
- Lening O/G nummer 40.111272	3.184.658	3.271.123
- Lening O/G provincie tbv zonnepanelen	924.054	1.002.533
- Lening O/G nummer 40.115285 tbv algemeen	10.000.000	10.000.000
d. Waarborgsommen	10.472	10.022
Totaal	17.272.286	17.532.637

Vlottende Passiva:

11. Kortlopende schulden met een rente typische looptijd van korter dan 1 jaar

	2022	2021
b. kasgeldleningen		
- lening maand december	-	3.000.000
d. Overige schulden		
- crediteuren	4.966.665	4.052.837
- Nog te ontvangen facturen	-	-
- Bij: negatieve debiteuren	28.951	62.098
Totaal	4.995.616	7.114.934

12. Overlopende passiva

	2022	2021
a. Verplichtingen		
- Netto uitkeringen werk & inkomen	1.176.538	843.842
- Vorderingen Rijk PW (TOZO regeling)	238.643	562.433
- nog te betalen bedragen	970.180	777.447
Totaal a.	2.385.361	2.183.722

b. Voorschotbedragen van EU, Rijk en Provincies	2.672.524	2.689.400
Totaal b.	2.672.524	2.689.400

d. Overige vooruitontvangen		
- Overige nog te betalen bedragen	-	200.000
Totaal d.	-	200.000
Totaal overlopende passiva	5.057.885	5.073.122

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen over het jaar 2022:					
	Saldo 1-1-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug- betalingen	Saldo 31-12-2022
Provincie					
- ontvangen bijdragen voor het krediet Brainport Avenue (BPA)	206.550				206.550
- verkeersveiligheidsmaatregelen Trolliuslaan	2.250		2.250		-
- verkeersveiligheidsmaatregelen N69	490.057				490.057
- verkeersveiligheidsmaatregelen traverse Zuid					
- verkeersveiligheidsmaatregelen traverse Noord	481.499				481.499
- verkeersveiligheidsmaatregelen Oversteek Mollaan					-
- regeling reductie energie	40.041				40.041
- regeling reductie energie woningen	166.162		48.515		117.647
- Bijdrage provincie krediet Eindhovenseweg	1.150.607		249.493		901.114
- GOB kavelruil	27.094		27.094		-
- GOB natuurnetwerk Brabant	88.668		8.539		80.129
Rijk					
- NPO middelen onderwijs	36.473		12.166		24.307
- aanpak energiearmoede		218.102			218.102
- SPUK inburgering		98.020			98.020
- SPUK onderwijs		15.059			15.059
					-
Totaal	2.689.400	331.181	348.057	-	2.672.524

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen (buiten de balans)

Er is een separaat overzicht gemaakt voor de gewaarborgde geldleningen. Vorig jaar is waarborging van € 10 miljoen vervallen. De totale geborgde waarde is daarbij gezakt tot € 5.167.950.

Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen

De gemeente heeft contracten en overeenkomsten afgesloten voor de bedrijfsvoering en uitvoering van de taken. De contracten zijn opgenomen in het zaakstelsel. Hieronder is een beperkt overzicht opgenomen van de grootste contracten die zijn afgesloten.

Cred.nr.	NAAM_CREDITEUR	FACTUUR_BEDRAG
1066	Gebr. Brouwers B.V. groenverzorging	€ 1.370.764,92
1624	Centric Netherlands B.V.	€ 398.713,28
2232	Heijmans Techniek en Mobiliteit B.V.	€ 525.450,53
3278	Bouwbedrijf Van Gerven BV	€ 274.170,44
3524	KWS Infra B.V.	€ 627.525,03
4689	REMONDIS Containers B.V.	€ 620.245,82
4739	J van Uijthoven & Zn B.V.	€ 1.542.674,90
4956	Den Ouden Aannemingsbedrijf B.V.	€ 3.700.571,49
5070	Greenchoice	€ 265.798,32
7100	De Ictivity Groep B.V.	€ 721.667,03
7316	Sportthalbeheer Waalre	€ 890.275,29
7807	Van der Veer Notariaat	€ 312.690,27
7924	ATTERO B.V.	€ 386.636,06
8115	BLM Wegenbouw B.V.	€ 707.577,50
8196	Yacht Inhouse Services B.V.	€ 2.550.763,93
8441	Balans Security Services V.O.F.	€ 261.741,16
8501	Daiwa House Modular Europe Jan Snel B.V.	€ 256.760,36
	Totaal	€ 15.414.026,33

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

In paragraaf B: Weerstandsvermogen en risicomangement treft u een overzicht aan van alle door ons onderkende risico's. Tot slot merken wij op dat Waalre geen gebruik maakt van financiële derivaten.

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 maart 2023 is een organisatiewijziging doorgevoerd binnen gemeente Waalre. Elk team krijgt een eigen teammanager die zowel inhoudelijk als financieel verantwoordelijk is voor het team. De teammanagers vormen het eerste aanspreekpunt voor de teams, zijn verantwoordelijk voor dagdagelijkse aansturing, zowel op inhoud als HR-gebied. De drie strategisch managers sturen de teammanagers aan, zetten de grote strategische lijnen uit, coördineren de organisatieontwikkeling, vertalen op hoofdlijnen het raadsbrede programma en voeren (waar nodig) bestuurlijke gesprekken. Daarnaast zijn zij inzetbaar bij calamiteiten, het opschalen van HR zaken en andere team overstijgende problematiek. Op basis van de behoeftes van medewerkers/teams en managers, in combinatie met een juiste verhouding tussen span of control/span of attention, zijn negen teammanagers aangesteld in 2023. Hierbij krijgt de voormalige afdeling Bedrijfsvoering drie teammanagers, de voormalige afdelingen Samenleving, Leefomgeving en Dienstverlening elk twee.

Dit betekent dat het MT vanaf 1 maart 2023 uit drie strategisch managers bestaat, naast de gemeentesecretaris/algemeen directeur. Gezien het aantal teammanagers dat is toegevoegd, is het MT structureel teruggebracht naar drie strategisch managers. De teams blijven intact, maar de afdelingen zoals zij voorheen bestonden komen te vervallen.

De salariskosten voor de teammanagers zijn opgenomen in de begroting 2023.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1.000			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	173	245	260	251
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	827	755	740	749
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	36.560			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	36.560			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 [met een minimum van € 1.000.000] + (4c)*0,002 met een drempel van € 10.000.000	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15.580	22.310	23.958	23.094
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	173	245	260	251

Overzicht reserves en voorzieningen

Algemene bufferreserve	Dit betreft het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.
Algemene reserve vrij besteedbaar	Dient als weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is gevormd.
Algemene reserve grondexploitatie	Dient buffer voor financiële tegenvallers in relatie tot de grondexploitatiegebieden.
Algemene reserve Sociaal Domein	Heeft als functie de kosten te dekken voortvloeiende uit redelijkerwijs niet in te schatten risico's op het brede terrein van het sociaal domein (jeugd, Wmo, participatie, etc.)
Reserve openbare ruimte en bruggen	Heeft als functie de kosten te dekken voortvloeiende uit de renovatie/groot onderhoud van openbare ruimtes en bruggen.
Reserve wettelijke bepalingen	Dient om kosten als gevolg van rijksbeleid te financieren: vervallen rentetoerekening aan grondexploitatiegebieden en de verplichting om vakantiegeld te reserveren bij het opstellen van de jaarstukken. Over beide maatregelen moet de wetgever beslissen.
Reserve regionaal fonds	Bedoeld voor investeringen die bijdragen aan de algemene verbetering van de woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente door regionale projecten waarvoor binnen de regio om een bijdrage wordt verzocht.
Reserve lokaal fonds	Bedoeld voor investeringen die bijdragen aan de algemene verbetering van woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente in het kader van bovenwijkse voorzieningen of projecten binnen de gemeente.
Reserve sociale woningbouw	Een fonds om verevening te kunnen toepassen om financiële overschotten van winstgevende locaties in te kunnen zetten om de tekorten op andere locaties af te dekken, in relatie tot de verplichting om 30 % van een woningbouwproject in de sociale sector te realiseren.
Reserve landschappelijke kwaliteiten	Bedoeld om de financiële bijdrage te kunnen regelen voor de verbetering van landschappelijke kwaliteit, wanneer dit nodig, maar niet mogelijk is binnen projecten die bijdragen aan de algemene verbetering van de woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente, de feitelijke kwaliteitsverbetering.
Reserve huisvesting gemeentewerf	Dekking afschrijvingslasten van de investering gemeentewerf 1999.
Reserve renovatie sporthallen	Dekking afschrijvingslasten van de investering renovatie sporthallen De Pracht en Hoeveland in 2007.
Reserve renovatie brandweerkazerne	Dekking afschrijvingslasten van de investering brandweerkazerne in 2008.
Reserve buitensport acc.sportpark Waalre	Dekking afschrijvingslasten van de investering herinrichting buitensportaccommodaties in 2008.
Reserve 't Hazzo	Dekking afschrijvingslasten van de hogere investering van 't Hazzo
Reserve buitenonderhoud schoolgeb.	Dekking uitgaven groot (buiten)onderhoud schoolgebouwen.
Reserve aandelen bouwfonds	Vrijval ten gunste van de exploitatie. Ter vervanging van de wegvallende winstuitkering van de HNG.
Reserve bereikbaarheidsagenda	Voor de cofinanciering van de samenwerkingsovereenkomst bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant 2017-2030
Reserve riolering	Overschot op exploitatiekosten en onderhoud ten opzichte van het GRP 2018
Reserve overlopende posten	Wel noodzakelijke maar in een dienstjaar niet gebruikte budgetten worden via deze reserve overgeboekt naar het volgende dienstjaar
Voorziening personele verplichtingen	Dekken van de jaarlijkse uitkeringen aan het voormalig personeel i.v.m. wachtgeld en uitkeringen/pensioenen aan gewezen wethouders.
Voorziening verlofsparen	met ingang van 2022 hebben medewerkers de mogelijkheid tot "verlofsparen". Bovenwettelijke uren mogen worden gespaard om op een later tijdstip op te kunnen nemen. Het totaal bedrag aan bovenwettelijke uren wordt in deze voorziening opgenomen
Voorziening Attero	Met ingang van 2022 is een voorziening gemaakt voor de afwikkeling van de claim van Attero m.b.t. minder geleverd brandbaar afval dan contractueel is vastgelegd
Verliesvoorziening bouwgrondexploitatie	Voor het opvangen van verliezen op bouwgrondexploitaties.
Voorziening onderhoud gemeentebouwen	Het dekken van de uitgaven voor groot planmatig onderhoud aan gemeentebouwen, niet zijnde het gemeentehuis. Het beheersplan voor onderhoud omvat zowel het buiten- als het binnenonderhoud.
Voorziening vervanging riolering	Om jaarlijkse fluctuaties op het tarief van de rioolrechten tegen te gaan. Deze voorziening bestaat uit middelen derden en eigen middelen voor het op peil houden van de voorziening voor het doen van toekomstige investeringen.
Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing	Ter egalisatie van financiële ontwikkelingen m.b.t. de afvalstoffentaak.

Omschrijving reserves	Stand per 1-1-2022	Rente	2.0 rente	T.l.v. exploitatie	T.g.v. exploitatie	T.g.v. expl. Afschrijving	Stand per 31-12-2022
Algemene reserves							
Bufferreserve	3.654.189	0%	-	187.521	193.329	-	3.648.381
Vrij besteedbaar	660.636	0%	-	-	44.511	-	616.125
Grondexploitatie	21.269	0%	-	-	-	-	21.269
Sociaal domein	519.469	0%	-	-	462.602	-	56.867
Algemene reserves	4.855.563		-	187.521	700.442	-	4.342.642
Bestemmingsreserves							
Openbare ruimte en bruggen	386.866	0%	-	127.500	86.232	-	428.134
Wettelijke bepalingen	145.817	0%	-	-	55.000	-	90.817
Regionaal fonds	468.055	0%	-	120.450	35.519	-	552.986
Lokaal fonds	680.563	0%	-	130.623	60.000	-	751.186
Sociale woningbouw	32.900	0%	-	8.000	-	-	40.900
Landschappelijke kwaliteiten	417.647	0%	-	2.049	26.919	-	392.777
Huisvesting gemeentewerf	214.880	0%	-	-	-	12.640	202.240
Renovatie sporthallen	688.370	0%	-	-	-	68.837	619.533
Renovatie brandweerkazerne	630.084	0%	-	-	-	24.234	605.850
Buitensportaccommodatie Waalre	1.035.220	0%	-	-	-	50.220	985.000
t Hazzo	383.713	0%	-	-	-	9.586	374.127
Buitenonderhoud schoolgebouwen	418.299	0%	-	56.019	70.000	-	404.318
Aandelen bouwfonds	113.604	0%	-	-	44.000	-	69.604
Reserve bereikbaarheidsagenda	344.365	0%	-	-	48.955	-	295.410
Reserve riolering	356.926	0%	-	-	-	-	356.926
Reserve overlopende posten	115.979	0%	-	124.765	115.979	-	124.765
Overige bestemmingsreserves	6.433.288		-	569.406	542.604	165.517	6.294.573
Totaal reserves	11.288.851		-	756.927	1.243.046	165.517	10.637.215

Omschrijving voorzieningen	Stand per 1-1-2022	voorziening obv CW	Toevoegingen 2022			Aanwending 2022		Stand per 31-12-2022
			rente	exploitatie	derden	uitgaven	n.v.t.	
Voorzieningen verplichtingen en verliezen								
Voorziening personele verplichtingen (cw)	3.713.736	0,528%	19.609	-97.901	178.777	331.441		3.482.780
Voorziening verlofsparen	-	0,000%	-	247.335		-		247.335
Voorziening Attero	-	0,000%	-	206.005		-		206.005
Verliesvoorziening GREX (in balans +/- op voorraden)	610.243	0%	-	-187.521		-		422.722
subtotaal	4.323.979		19.609	167.918	178.777	331.441		4.358.842
Voorzieningen gelijkmatige verdeling kosten								
Voorziening onderhoud gem. gebouwen	553.489	0%	0	199.627		213.223		539.893
Voorziening rationeel wegbeheer	-	0%	0	-		-		-
subtotaal	553.489		0	199.627		213.223		539.893
Voorzieningen middelen derden								
Voorziening vervanging riolering (cw)	13.972.000	0%	0	351.303		-		14.323.303
Voorziening afvalstoffenheffing (cw)	-	0%	0	-		-		-
subtotaal	13.972.000		0	351.303		-		14.323.303
Totaal voorzieningen	18.849.468		19.609	718.848	178.777	544.664		19.222.038
Totaal reserves en voorzieningen	30.138.319		19.609	1.475.775	178.777	1.787.710	165.517	29.859.253

Toelichting mutaties reserves

Omschrijving reserves	Toevoegingen 2023		Onttrekkingen 2023		Toelichting
	T.l.v. exploitatie		T.g.v. exploitatie	T.g.v. expl. Afschrijving	
Algemene reserves					
Algemene reserve	187.521	vrijval voorz. grondexploitaties	50.000		krediet viering 100 jaar Waalre
			45.000		krediet regionale energiestrategie
			62.365		krediet warmteplan
			35.964		krediet duurzaamheid
Vrij besteedbaar grondexploitatie			44.511		krediet omgevingswet
Sociaal domein			40.000		vervoersvoorzieningen
			262.602		jeugdhulp
			160.000		huishoudelijke hulp
Algemene reserves	187.521		700.442	0	
Bestemmingsreserves					
Openbare ruimte en bruggen	100.000	Storting in reserve Openbare ruimte	3.000		areaalonderzoek bruggen
	27.500	Storting in reserve bruggen	83.232		Verschuivingen formatie en aanpassingen organisatie
Wettelijke bepalingen			55.000		Onttrekking voor vervallen rentetoerekening Grexen
Regionaal fonds	55.088	anterieure ovk particulier	26.947		ontwikkeling werklokaties
	8.289	anterieure ovk WN HN	8.572		bidrage van Gogh nationaal park
	43.472	anterieure ovk WN HZ			
	13.601	anterieure ovk Troliuslaan			
Lokaal fonds	61.013	anterieure ovk particulier	60.000		bijdrage OR Hazzo
	9.180	anterieure ovk WN HN			
	48.150	anterieure ovk WN HZ			
	12.280	anterieure ovk Troliuslaan			
Sociale woningbouw	8.000	storting uit anterieure ovk			
Landschappelijke kwaliteiten	2.049	anterieure ovk WN HN	20.000		stimulering landschappelijke kwaliteiten
			2.664		ovb krediet kavelruil
			4.255		ovb krediet kunstroutenetwerk
Huisvesting gemeentewerf				12.640	Bijdrage reserve gemeentewerf
Renovatie sporthallen				68.837	Bijdrage reserve renovatie sporthallen
Renovatie brandweerkazerne				24.234	Bijdrage reserve brandweerkazerne
Buitensportaccommodatie Waalre				50.220	Bijdrage reserve buitensport Waalre
Reserve 't Hazzo				9.586	Bijdrage reserve Hazzo
Buitenonderhoud schoolgebouwen	56.019	Storting in reserve onderhoud schoolgebouwen	70.000		bijdrage verbouwing BSE
Aandelen bouwfonds			44.000		Onttrekking reserve bouwfonds
Reserve bereikbaarheidsagenda			48.955		jaarlijkse bijdrage tot 2029
Reserve riolering					
Reserve overlopende posten	124.765	diverse stortingen	115.979		diverse onttrekkingen
Overige bestemmingsreserves	569.406		542.604	165.517	
Totaal reserves	756.927		1.243.046	165.517	

Overzicht overbrengen van kredieten van 2022 naar 2023

Omschrijving	Overgebracht (restant) krediet naar 2022	Nieuw krediet 2022	Uitgegeven/ontvangen in 2022	Overboeken naar 2023
Investerings I&F staat Uitgaven	-	350.000	149.726	200.274
krediet kernapplicaties software	30.000	-	3.720	26.280
krediet bepalen vervangingswaarde openbare ruimte	44.616	-	16.555	28.061
krediet herinrichting Gestelsestraat uit WBP 2020	721.000	-432.959	-	288.041
krediet WBP	1.216.674	-400.000	422.710	37.500
krediet Traverse zuid	14.920.146	-	3.949.493	10.970.653
krediet Eindhovenseweg	5.198.184	-	194.493	5.003.691
krediet openbare ruimte dorps hart Aalst	-	2.000.000	733.506	1.266.494
krediet vervangen fietspaden buitengebied (de Hurken en 't Loon)	-	150.000	-	150.000
krediet Mgr. Bannenberglaan	-	835.000	265.719	569.281
krediet centrumontwikkeling Aalst	-416.064	1.000.000	526.743	57.193
krediet noodlokalen de Wilderen	-	400.000	396.477	3.523
Krediet kantine/ontmoetingsruimte Hazzo	178.137	-	143.616	34.521
krediet groenbeleidsplan 2021	600.000	-	-	600.000
krediet speelruimtebeleid	168.845	93.500	111.904	150.441
krediet wijzigen afvalinzameling	392.000	-	79.404	312.596
vGRP 2018 voorbereidingskrediet renovatie BBB Voorbeeklaan	85.222	-	66.132	19.090
vGRP 2019 voorb. Renovatie drukriolering	302.600	-	205.955	96.645
vGRP 22/23 riolering eindhovenseweg	-	4.184.524	-	4.184.524
vGRP onbekend dorps hart aalst	2.400.000	-	-	2.400.000
vGRP onbekend riolering M. de Ruyterstraat	-	1.150.000	-	1.150.000
krediet zonnepanelenproject	108.312	-	49.762	58.550
Regeling reductie energieverbruik	40.073	-	-	40.073
Regeling reductie energieverbruik woningen	166.162	-	48.515	117.647
krediet DDH herinvestering na kavelruil	369.697	48.024	36.565	381.156
lasten I&F	26.525.604	9.378.089	7.400.995	28.146.234
Inkomsten				
krediet Traverse zuid	-	-	-	-
krediet Eindhovenseweg	6.240.663	4.184.524	3.949.493	6.475.694
krediet openbare ruimte dorps hart Aalst	2.800.000	-	-	2.800.000
krediet openbare ruimte M. de ruyterstraat	-	1.150.000	-	1.150.000
krediet Mgr. Bannenberglaan	-	-	70.000	-70.000
krediet speelruimtebeleid	25.000	60.000	71.459	13.541
Krediet zonnepanelenproject	138.326	-	74.427	63.899
Regeling reductie energieverbruik	40.073	-	-	40.073
Regeling reductie energieverbruik woningen	166.162	-	48.515	117.647
krediet DDH herinvestering na kavelruil	-	48.024	36.565	11.459
krediet DDH	369.694	-	-	369.694
inkomsten I&F	9.779.918	5.442.548	4.250.459	10.972.007
Saldo	16.745.686	3.935.541	3.150.536	17.174.227
Investerings bouwgrondexploitatie (BGE) uitgaven				
54 Krediet Waalre-N dp 1a: voorbereiding en uitvoering krediet	67.919	-	18.902	49.017
55 Krediet Waalre-N dp 1b particulier-planontw.	129.100	-	-	129.100
55 Krediet Waalre-N dp 1b: bouwrijpmaken	124.364	-	15.660	108.704
58 WN Heistraat-Noord voorbereidingskrediet	318.012	-	6.774	311.238
59 WN HZ fase 1 krediet voorbereiding	595.923	-	56.918	539.005
60 WN Heistraat-Zuid voorbereidingskrediet	1.324.900	-	125.853	1.199.047
70 uitvoeringskrediet de Bleek 1	60.576	-	14.114	46.462
71 Trolliuslaan eo uitvoeringskrediet	519.938	224.000	401.625	342.313
72 Hoeveland krediet uitvoering	268.972	-	210.487	58.485
Saldo	3.409.704	224.000	850.333	2.783.371
Investerings exploitatie t.l.v. reserves uitgaven				
krediet ontwikkelingsvisie bedrijventerreinen de Voldijn	20.000	-	-	20.000
krediet nationaal programma onderwijs	350.046	-175.023	99.700	75.323
krediet aanleg kunsttroutenetwerk	83.250	-	-	83.250
krediet cultuurloper	-	66.000	45.486	20.514
krediet warmteplan	99.879	6.000	62.365	43.514
krediet uitvoering regionale energiestrategie	45.000	-	-	45.000
krediet invoering duurzaamheid	91.254	-	35.964	55.290
krediet aanpak energiearmoede	-	242.865	24.763	218.102
krediet implementatie nieuwe omgevingswet	130.288	-	44.511	85.777
krediet Dommeldal de Hogt	29.823	-	-	29.823
krediet Regionaal Ontwikkelingsfonds Werklocaties	64.443	-	26.947	37.496
krediet vervolgfase fietspaden recreatief	460.000	-	-	460.000
krediet aanleg kunsttroutenetwerk SGE	155.000	-	4.255	150.745
krediet tijdelijke eenheden Mr. Slootsweg	50.000	25.000	-	75.000
subtotaal lasten exploitatie	1.578.983	164.842	343.991	1.399.834
Inkomsten				
krediet nationaal programma onderwijs	350.046	-175.023	99.700	75.323
krediet aanleg kunsttroutenetwerk	83.250	-	-3.350	86.600
krediet cultuurloper	-	30.000	9.486	20.514
krediet aanpak energiearmoede	-	242.865	24.763	218.102
krediet vervolgfase fietspaden recreatief	230.000	-	-	230.000
krediet aanleg kunsttroutenetwerk SGE	110.000	-	-	110.000
krediet tijdelijke eenheden Mr. Slootsweg	50.000	25.000	-	75.000
subtotaal inkomsten exploitatie	823.296	122.842	130.599	815.539
Saldo	755.687	42.000	213.392	584.295
Totaal	20.911.077	4.201.541	4.214.261	20.541.893

Overzicht gewaarborgde leningen

nr.	oorspronkelijk bedrag geldlening	naam van de geldnemer	doel van de geldlening	besluit borgstelling		Loop tijd	rente perc.	Restantbedrag gewaarborgde geldleningen 1-1-2022	Aflossingen in 2022	restantbedrag gewaarborgde geldleningen per 31-12-2022	
				raads- c.q. b&w-besluit	uitvoerings- besluit b&w					Totaal	Door gemeente gewaarborgd
a. Specifieke garantieverleningen:											
1	45.000	LTV/Eckenrode	Vervangen clubaccommodatie	29-6-2010		15	4,150	10.750	3.000	7.750	3.875
2	120.000	WLTV	Vervanging toplaag tennisbanen	1-6-2021	4-5-2021	10	3,000	114.000	6.000	108.000	54.000
								124.750	9.000	115.750	57.875
b. Garantieverleningen door het WSW, waarbij de gemeente optreedt als achterborg:											
1	1.006.831	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995			8,520	631.951	48.710	583.240	291.620
2	1.713.451	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995			8,480	1.064.842	83.226	981.616	490.808
3	695.011	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995			4,700	393.756	25.171	368.586	184.293
4	228.775	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995			6,760	32.816	16.051	16.765	8.383
5	295.939	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995			7,100	95.262	31.103	64.159	32.080
6	355.179	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995			7,390	114.743	37.422	77.321	38.660
7	664.792	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995			6,930	402.034	22.252	379.782	189.891
8	707.897	Woningstichting Aert Swaens	Nieuwb. 14 app. Centr.plan Aalst	16-04-1996	03-02-1998		5,780	282.571	33.891	248.680	124.340
9	10.000.000	Woonstichting Thuis		15-04-2014	15-04-2014		2,440	10.000.000	10.000.000	0	0
10	7.500.000	Woonstichting Thuis		09-12-2014	09-12-2014		1,925	7.500.000	0	7.500.000	3.750.000
								20.517.974	10.297.824	10.220.150	5.110.075
	23.167.877							20.642.724	10.306.824	10.335.900	5.167.950

De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Indicatie	Indicatie	Indicatie	Indicatie	Indicatie	
		Juridische grondslag						
		Ontvanger						
JenV	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Besteding (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SISA 2023 van toepassing i.v.m. SISA tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SISA 2023	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: A13/01 € 14.403	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/02	Aard controle R Indicator: A13/03 € 0	Aard controle R Indicator: A13/04 € 14.403	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/05	
SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Indicatie	Indicatie	Indicatie	Indicatie	Indicatie	
		Juridische grondslag						
		Ontvanger						
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) t/m de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten t/m de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: A16/01 € 100.600	Aard controle R Indicator: A16/02 € 131.306	Aard controle R Indicator: A16/03 € 161.595	Aard controle R Indicator: A16/04 € 25.206	Aard controle R Indicator: A16/05 € 0	Aard controle R Indicator: A16/06 € 62.912
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: A16/07 € 0	Aard controle R Indicator: A16/08 € 15.197	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09 € 173.626	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10 € 173.626	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11 Nee	
SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Indicatie	Indicatie	Indicatie	Indicatie	Indicatie	
		Juridische grondslag						
		Ontvanger						
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee/verval 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (verval 2021)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: B2/01 0	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02 11	Aard controle D2 Indicator: B2/03 0	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04 0	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05 Ja	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06 Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1			
			Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07 Ja	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08 € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09 € 0	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10 € 0	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11 € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12 € 0
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13 € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/14 € 0	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/15 € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/16 € 0	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel d met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/17 € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel d met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/18 € 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19 € 0	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20 € 2.280	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21 € 0	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22 € 0	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23 € 0	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24 € 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25 € 0	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/26 € 0	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/27 € 0	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/28 € 0	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/29 € 0	
SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Indicatie	Indicatie	Indicatie	Indicatie	Indicatie	
		Juridische grondslag						
		Ontvanger						
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	Beschikingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01 RREW2020-0045942	Aard controle R Indicator: C43/02 € 48.515	Aard controle R Indicator: C43/03 € 294.353	Aard controle D1 Indicator: C43/04 3.432	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05 Ja	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06 Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)?				
			Aard controle D1 Indicator: C43/07 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/08 Ja				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 14-2-2023								
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			123	€ 23.340	€ 23.340	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
			31	€ 1.424	€ 1.424			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. verengingen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energiegebruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
			120	0	0	3	120	0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoord (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04				
			€ 0	Ja				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 14-2-2023							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05
			€ 161.890	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10
			1 060866 Gemeente Waalre	€ 0	060866 Gemeente Waalre	€ 0	€ 0
			2				
			3				
			4				
			5				
			6				
			7				
			8				
			9				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 14-2-2023							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of aankoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05
			€ 99.700	€ 0	€ 0	€ 0	€ 36.473
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	
			1 060866 Gemeente Waalre	€ 0	060866 Gemeente Waalre	€ 0	
			2				
			3				
			4				
			10				

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 14-2-2023							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04	
			€ 2.250	€ 809.728	€ 809.728	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08	
			1 110 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone aantal in st	Ja	1	Maatregel is uitgevoerd in 2022	
			2 115 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom aantal in st	Nee	1	uitvoering 2023; aanleg rotonde brabantallan	
			3 217 Het vwaasdig alwaarderen van een gebiedsoriënteringsweg 50 km/uur naar een erttoegangsweg 30 km/uur aantal in meters	Nee	500	uitgevoerd in 2021. De overige 500 meter wordt uitgevoerd in 2023.	
			4 119 Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt aantal in st	Ja	1	maatregel uitgevoerd in 2021 en opgeleverd	
			5				
50							

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 14-2-2023							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08	
			1 330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h/aantal in Stuks	Nee	4	Wordt uitgevoerd in 2023	
			2				
			3				
			4				
			5				
6							
7							
8							
9							
50							

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023									
Verantwoorder	Uitvoeringssoort	Specifieke uitvoering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06	
			€ 2.553.350	€ 87.123	€ 163.492	€ 0	€ 19.342	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente L6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/12	€ 0
€ 0	€ 2.376	€ 0	€ 174.704	€ 0	€ 0	€ 0			
		Mutaties (dotaties en vrijaf) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14						
		€ 0	Ja						
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicator: G3/04	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/05	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/06	
			€ 4.202	€ 0	€ 11.981	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking (Ja/Nee) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11		
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.500	€ 0	€ 0	€ 1.153
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 718	€ 1.500	€ 12.874	€ 0	€ 1.153
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 97	€ 0	€ 1.085	€ 0	€ 119
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.475	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 96	€ 0	€ 955	€ 96	€ 96
			6 Totaal	€ 0	€ 911	€ 4.475	€ 14.914	€ 1.368	€ 1.368
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10			
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
6 Totaal	0	0	Ja						
Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing Gemeente Aard controle R Indicator: G4/12	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig Gemeente Aard controle R Indicator: G4/13	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/15					
1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)									
2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)									
3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)									
4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)									
5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)									
6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijaf) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden op achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G4/18	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19					
1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
6 Totaal	0	0	0	0	0	0			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023										
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SWZ	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/01 € 7.333	Baten (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/02 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03 Ja			
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023										
SWZ	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G12/01 € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G12/02 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G12/04 Ja			
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023										
SWZ	G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01 € 0	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02 € 0	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03 € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Ja	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023										
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Gemeenten		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle R Indicator: H4/01 € 27.389	Totale werkelijke berekende subsidie Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02 € 31.991				
					Activiteiten Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) Aard controle R Indicator: H4/04	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken Aard controle R Indicator: H4/05	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken Aard controle R Indicator: H4/06	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten Aard controle R Indicator: H4/07	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toelichting meegenomen is Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
					1 onderhoud sportparken	€ 31.991	€ 27.814	€ 0	€ 4.177	
					2					
					3					
					4					
					100					
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023										
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			Beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Totaal bedrag volgens beschikking Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
					1 1035087 (2021)	€ 20.000	€ 0	€ 10.765	€ 0	€ 20.000
					2 1035087 (2021)	€ 22.571	€ 0	€ 22.571	€ 0	€ 22.571
					3 1042068 (2022)	€ 18.858	€ 0	€ 32.612	€ 0	€ 32.612
					4 Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07				
					1 1035087 (2021)	Nee				
					2 1035087 (2021)	Nee				
					3 1042068 (2022)	Nee				
					4					
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023										
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H12/01 € 12.353	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02 Ja	Eindverantwoording? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03 Ja			

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitvoeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering Ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikkingnummer / kenmerk Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01	Ontvangen Rijkstbijdrage (Jaar T) Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02	Totale definitieve exploitatietekort Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03	Totale cumulatieve besteding Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04	Eindverantwoording Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05	Indicator
			1 560144922	€ 15.638	€ 15.638	€ 15.638	Ja	
			Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06	Aard controle R Indicator: H25/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08	Aard controle R Indicator: H25/09	Aard controle R Indicator: H25/10	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11
			1 De Sment	Nov + dec 2021	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 De Sment	jan-22	€ 15.638	€ 15.638	€ 15.638	€ 15.638
			3					
			4					
			5					
			50					

Kerngegevens

	Realisatie eind 2020	Realisatie eind 2021	Realisatie eind 2022	Raming eind 2022	Raming eind 2023
Aantal inwoners:	17.543	17.630	17.982	17.995	17.981
van 0-17 jaar	3.545	3.564	3.600	3.635	3.634
van 18-64 jaar	9.788	9.778	10.026	10.044	9.974
van 65 jaar en ouder	4.210	4.288	4.356	4.316	4.373
Aantal bijstandsgerechtigden Participatiewet	206	194	167	210	160
Aantal eenpersoonshuishoudens	2.335	2.385	2.385	2.383	2.390
Aantal meerpersoonshuishoudens	5.294	5.344	5.344	5.535	5.608
B. Fysieke structuur					
Aantal woonfuncties	7.832	7.982		8.133	8.233
Oppervlakte gemeente in ha	2.241	2.242	2.242	2.241	2.242
Oppervlakte binnenwater in ha	25	25	25	25	25
Oppervlakte bossen en natuurterreinen in ha	385	385	385	385	385
Oppervlakte openbaar plantsoen in ha	46	46	46	46	46
Oppervlakte bermen in ha	39	39	39	39	39
Lengte van verharde wegen in km	135	135	135	135	135
Lengte van fiets-, ruiters-, en wandelpaden in km	130	130	130	130	130
C. Financiële structuur					
(bedragen x € 1 mln)					
Niveau reserves en voorzieningen	29,6	29,6	29,9	28,7	28,2
Opbrengst onroerende zaakbelastingen	3,80	3,86	3,94	4,03	4,5
Opbrengst rioolheffing	1,60	1,61	1,63	1,63	1,65
Opbrengst afvalstoffenheffing	1,43	1,49	1,52	1,52	1,7
Algemene uitkering gemeentefonds					
Reguliere uitkering	21,02	22,77	27,04	23,3	26,31

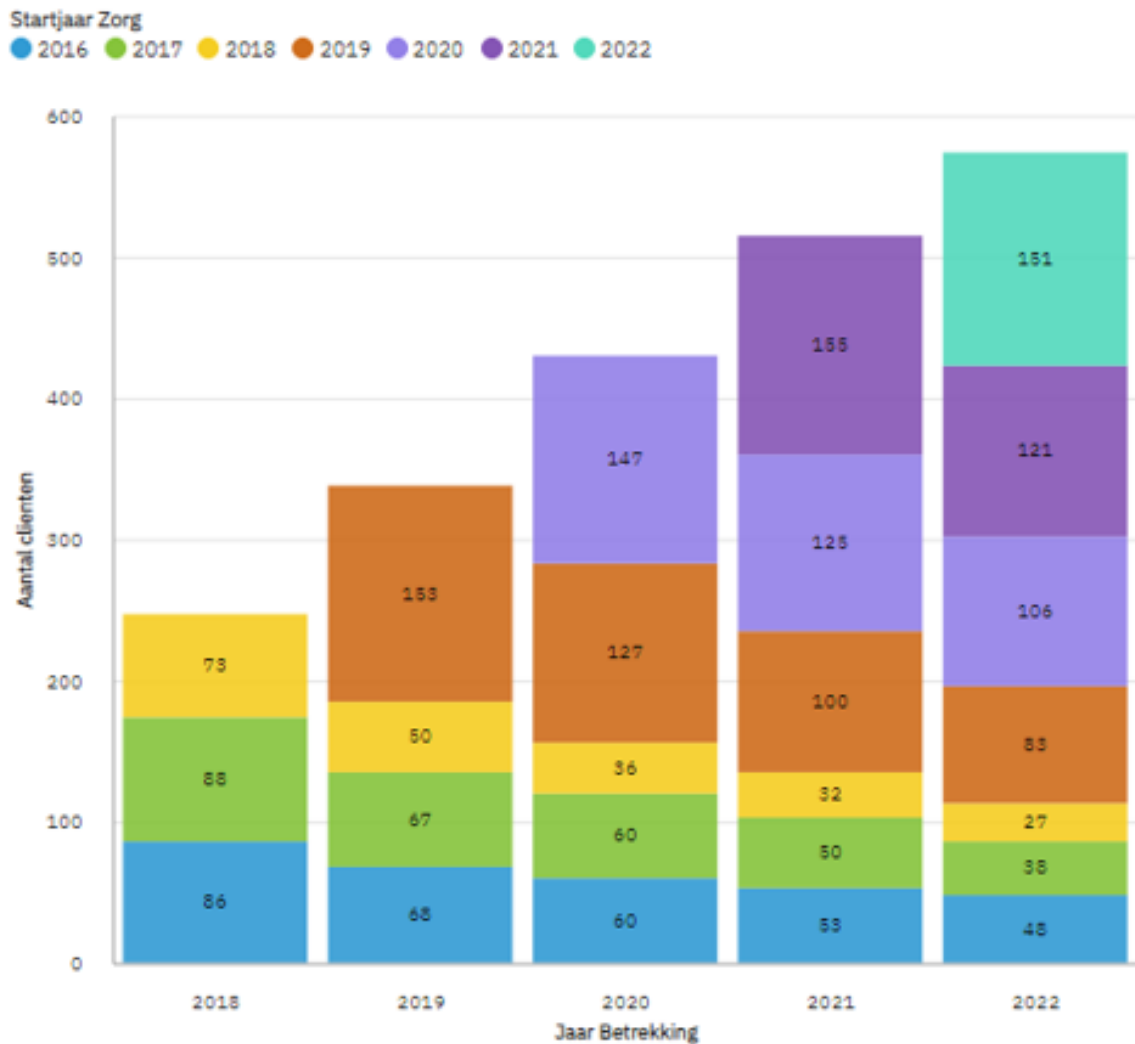
Bron: CBS, BZK en eigen administratie

Monitor sociaal domein

WMO

WMO aantal cliënten HH

	2018	2019	2020	2021	2022
Totalen:	247	338	430	515	574

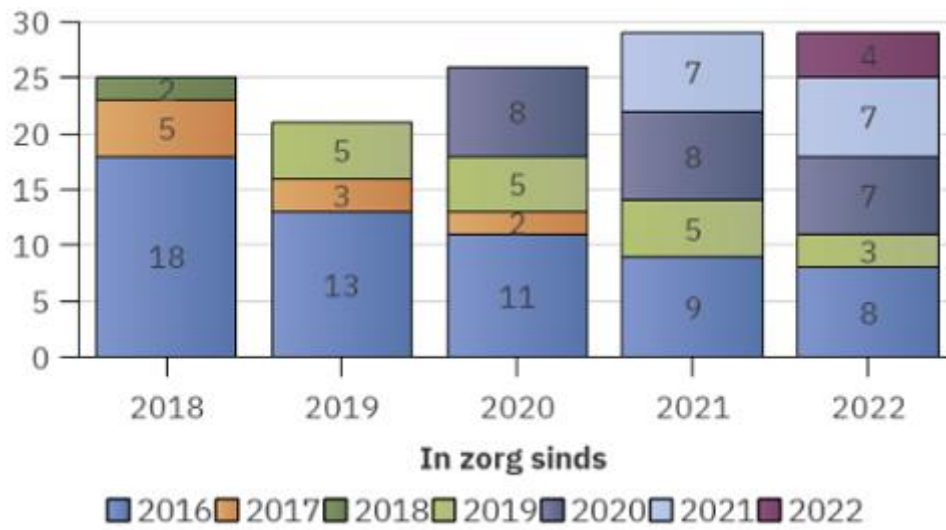
WMO aantal cliënten BG

Startjaar Zorg
 ● 2016 ● 2017 ● 2018 ● 2019 ● 2020 ● 2021 ● 2022

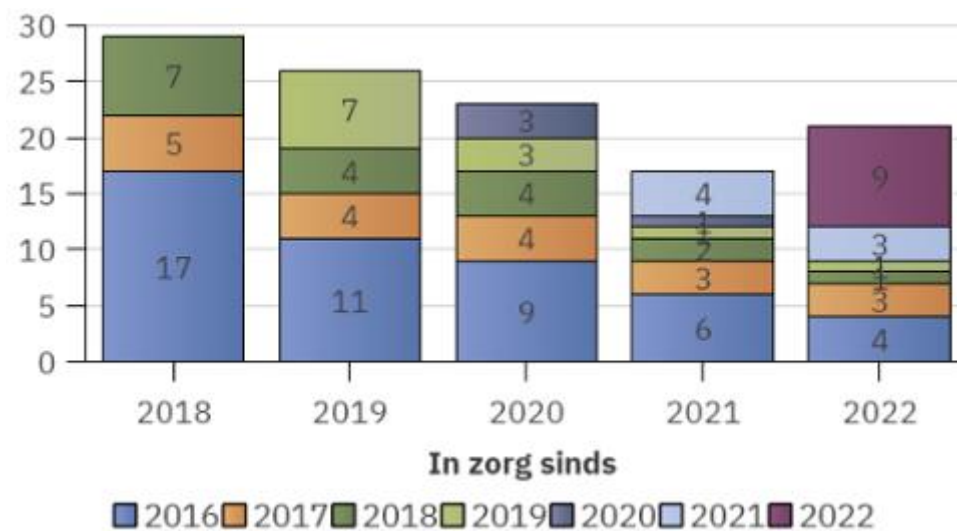
	2018	2019	2020	2021	2022
Totalen:	153	181	175	175	193

Aantal cliënten PGB huishoudelijke verzorging

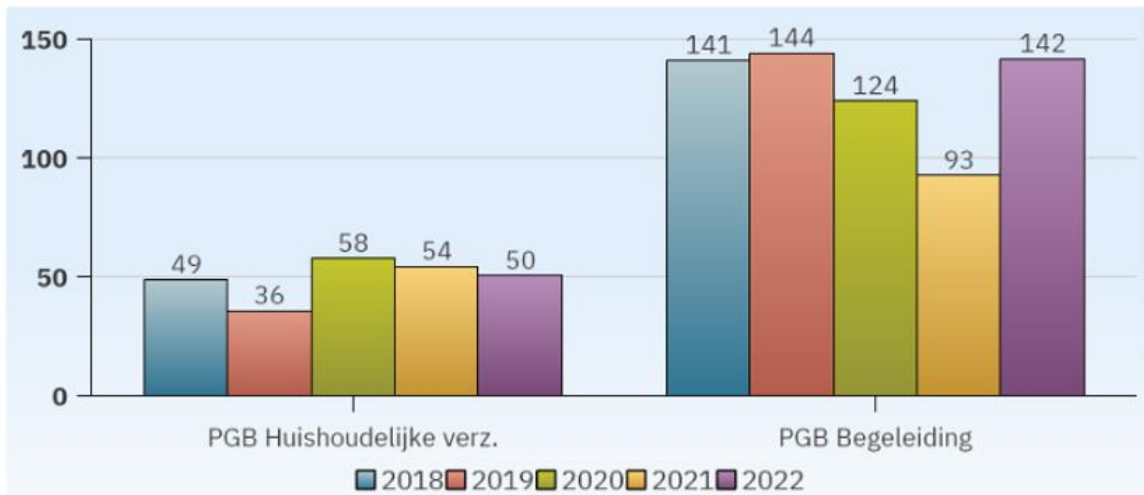
	2018	2019	2020	2021	2022
Totalen:	25	21	26	29	29

Aantal cliënten PGB begeleiding

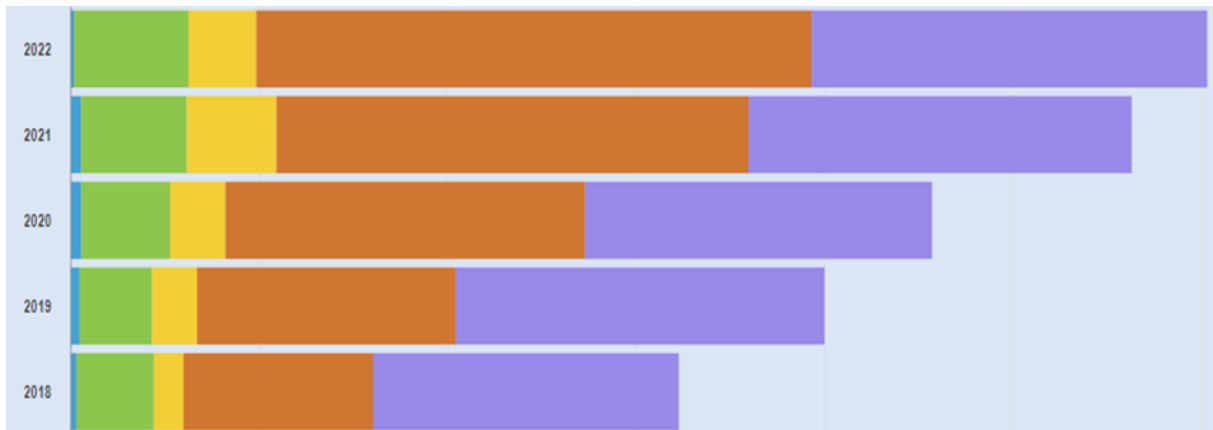

	2018	2019	2020	2021	2022
Totalen:	29	26	23	17	21

Kosten WMO PGB (* € 1.000)

Kosten WMO ZIN

- Advieskosten
- Rolstoel/vervoer
- Woningaanpassing
- Huishoudelijke verzorging
- Begeleiding

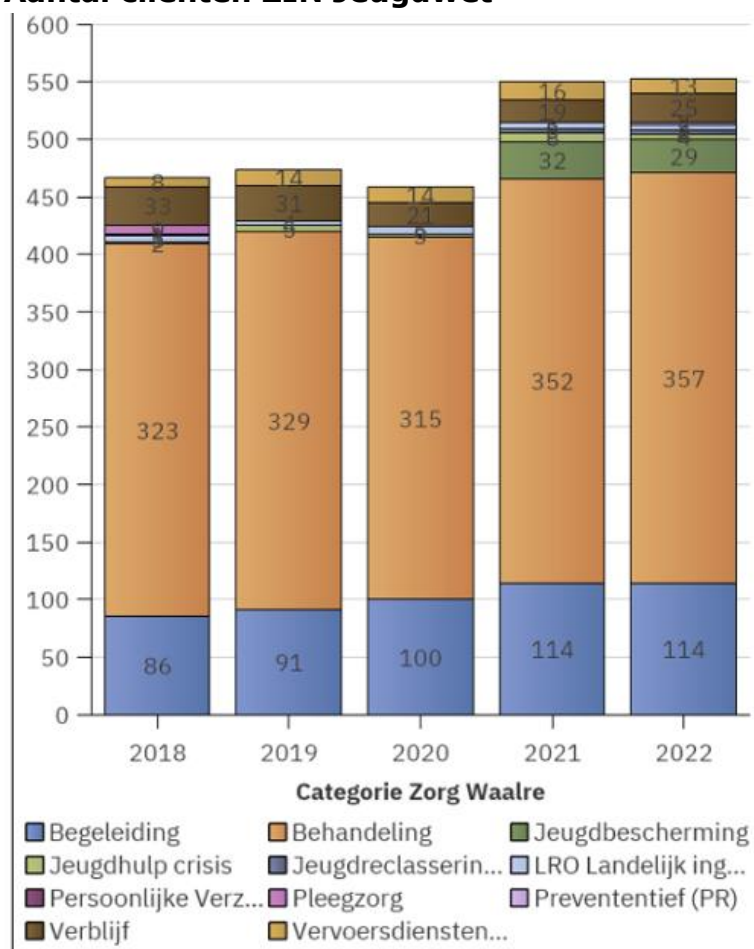
Bedrag	2018	2019	2020	2021	2022
Advieskosten	€ 16.173	€ 23.439	€ 29.008	€ 28.564	€ 10.142
Rolstoel / vervoer	€ 205.344	€ 192.523	€ 235.483	€ 280.493	€ 303.730
Woningaanpassing	€ 78.425	€ 119.926	€ 146.935	€ 237.742	€ 179.161
Huishoudelijke verzorging	€ 503.553	€ 687.147	€ 954.808	€ 1.253.062	€ 1.473.640
Begeleiding	€ 810.917	€ 978.258	€ 920.251	€ 1.016.332	€ 1.050.156

Aantal voorzieningen WMO incl. PGB

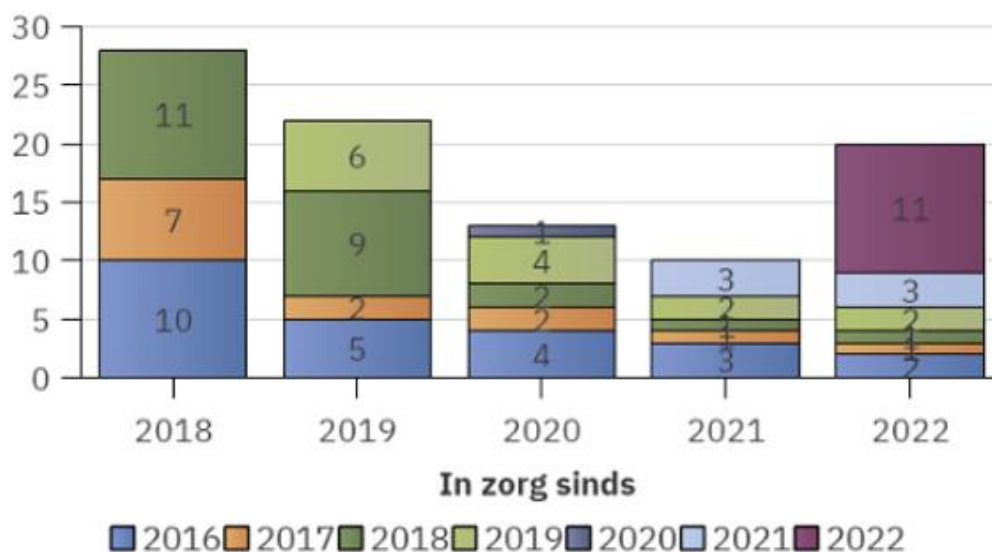
Jeugd

Aantal cliënten ZIN Jeugdwet

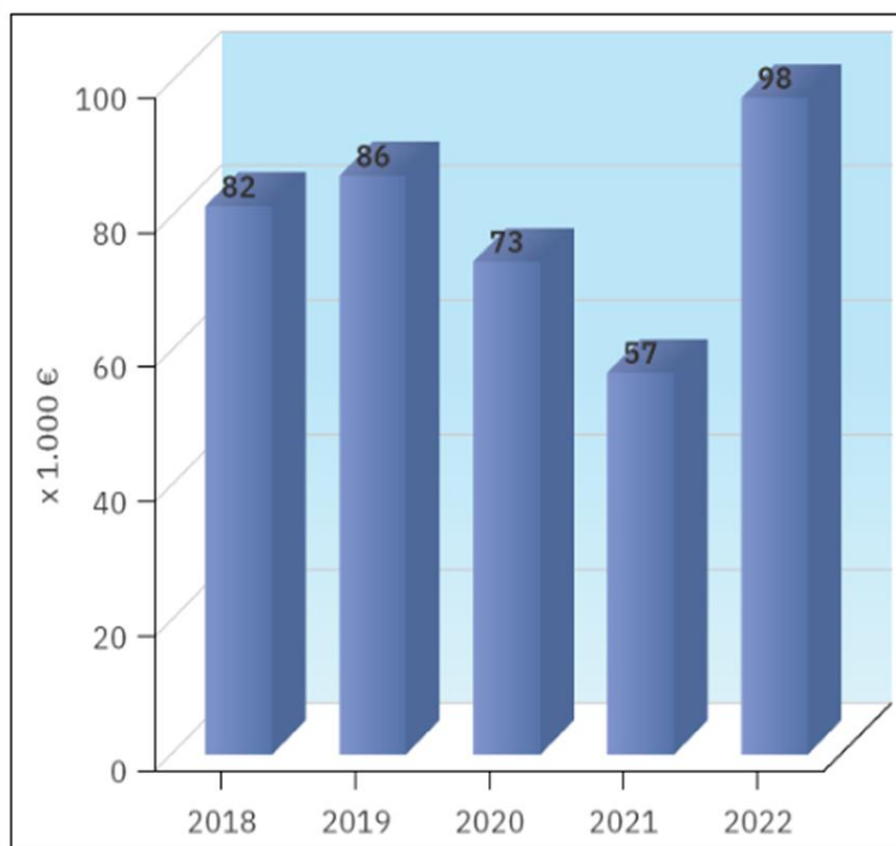
Aantal Clienten	2018	2019	2020	2021	2022
Begeleiding	<u>86</u>	<u>91</u>	<u>100</u>	<u>114</u>	<u>114</u>
Behandeling	<u>323</u>	<u>329</u>	<u>315</u>	<u>352</u>	<u>357</u>
Jeugdbescherming				<u>32</u>	<u>29</u>
Jeugdhulp crisis	<u>2</u>	<u>5</u>	<u>3</u>	<u>8</u>	<u>4</u>
Jeugdreclassering (JR)				<u>3</u>	<u>4</u>
LRO Landelijk ingekochte zorg	<u>5</u>	<u>4</u>	<u>6</u>	<u>6</u>	<u>5</u>
Persoonlijke Verzorging	<u>1</u>				
Pleegzorg	<u>9</u>				
Preventief (PR)					<u>2</u>
Verblijf	<u>33</u>	<u>31</u>	<u>21</u>	<u>19</u>	<u>25</u>
Vervoersdiensten Jeugd	<u>8</u>	<u>14</u>	<u>14</u>	<u>16</u>	<u>13</u>
Totaal	<u>467</u>	<u>474</u>	<u>459</u>	<u>550</u>	<u>553</u>

Aantal cliënten PGB Jeugdwet

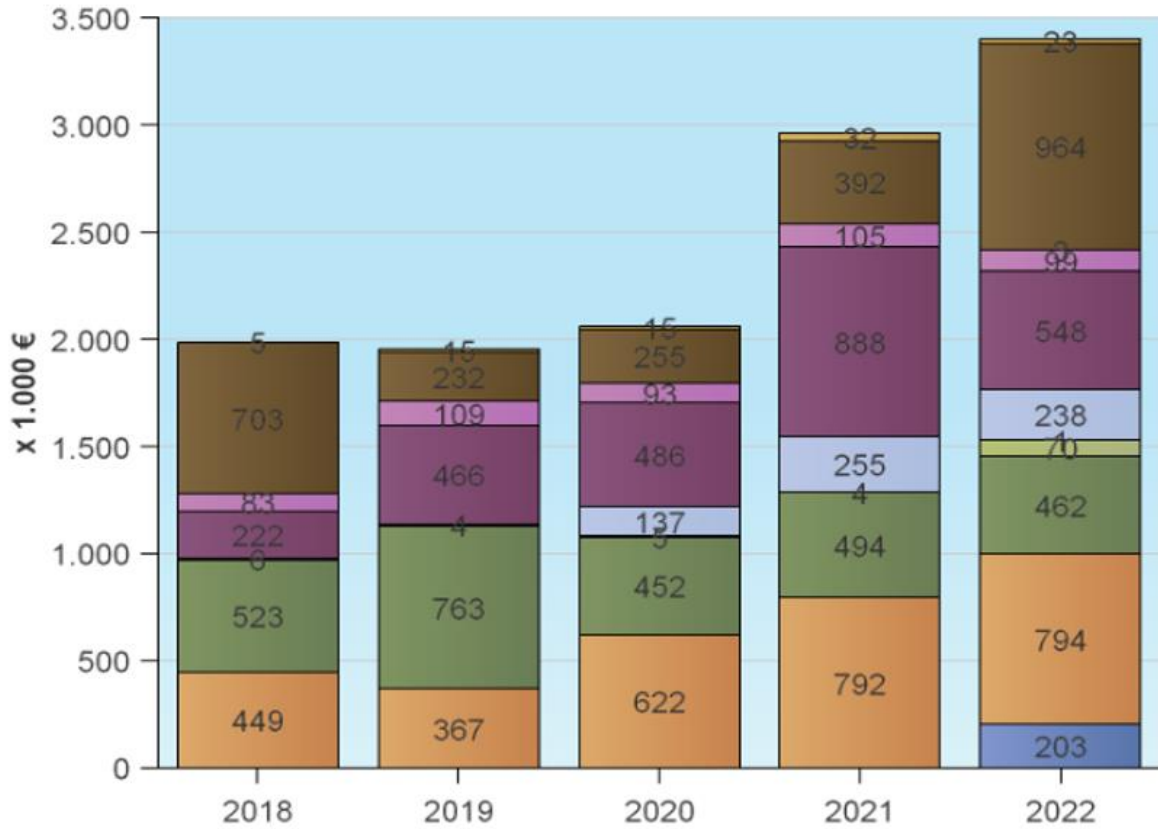

	2018	2019	2020	2021	2022
Totalen:	28	22	13	10	20

Kosten PGB Jeugdwet

Kosten ZIN Jeugdwet

- Dagbehandeling
- Jeugd-GGZ zonder verblijf
- Jeugdhulp ambulante
- Jeugdhulp crisis
- Kindergeneeskunde
- Landelijk ingekochte zorg
- Maatwerkarrangementen jeugd
- Pleegzorg
- Preventief
- Verblijf
- Vervoer

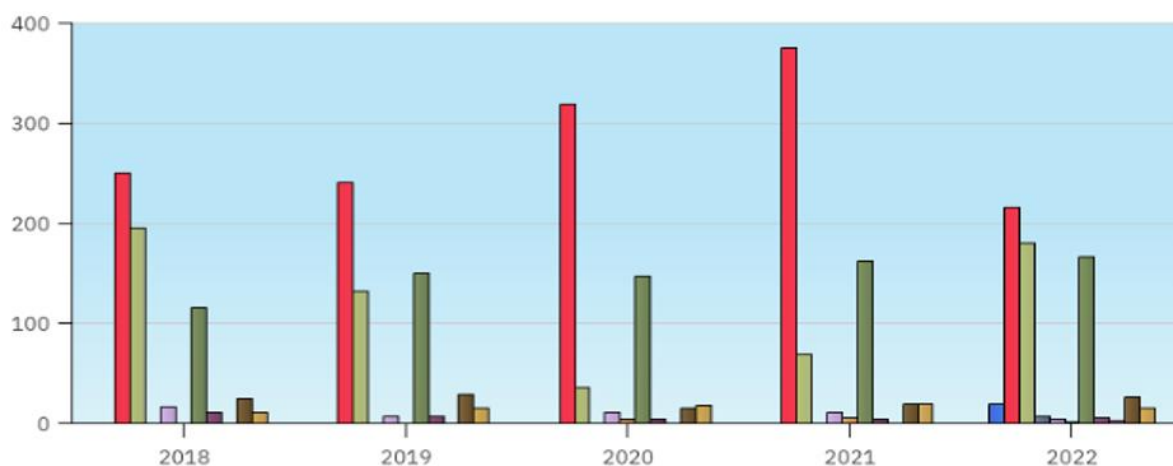
*€ 1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
Totalen:	1991	1956	2065	2962	3405 *

* In het totaal 2022 zitten zorgaanbieders die o.b.v. lumpsum worden afgerekend, maar o.b.v. P * Q in het bedrag zijn opgenomen.
 Het totaal 2022 o.b.v. lumpsum is € 3.114 .000
 (de afrekening is verwerkt in de jaarrekening 2022).

Aantal verstrekkingen

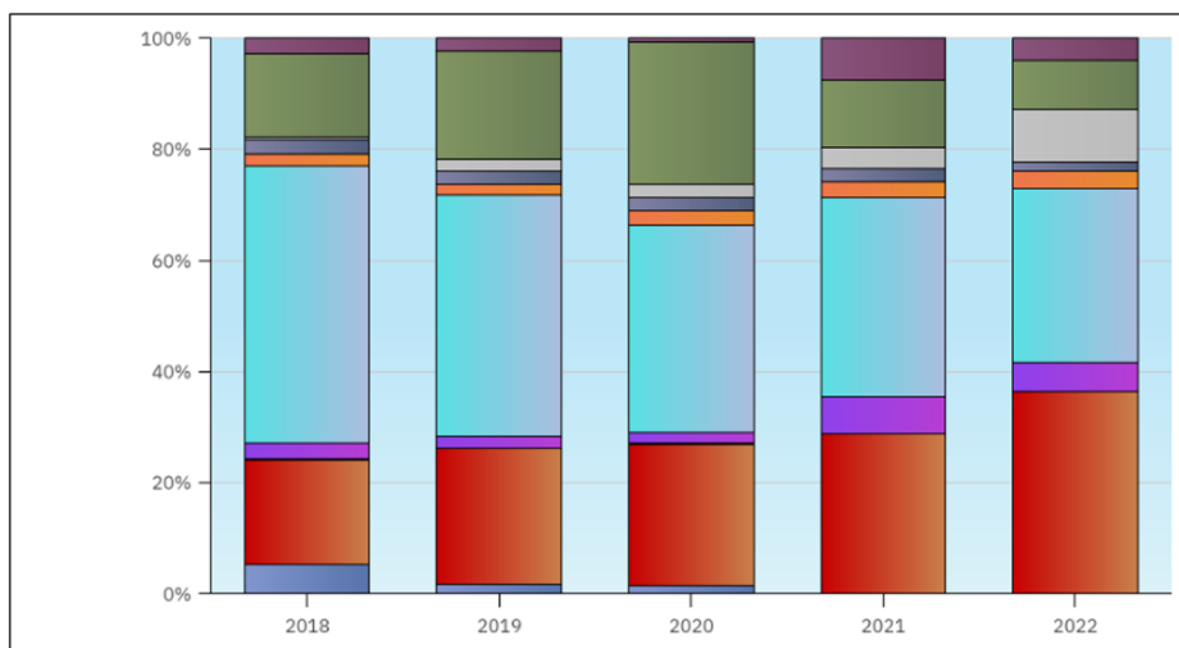

Categorie

- Dagbehandeling
- Jeugd-GGZ zonder verblijf
- Jeugdhulp ambulant
- Jeugdhulp crisis
- Kindergeneeskunde
- Landelijk ingekochte zorg
- Maatwerkarrangementen jeugd
- Pleegzorg
- Preventief
- Verblijf
- Vervoer

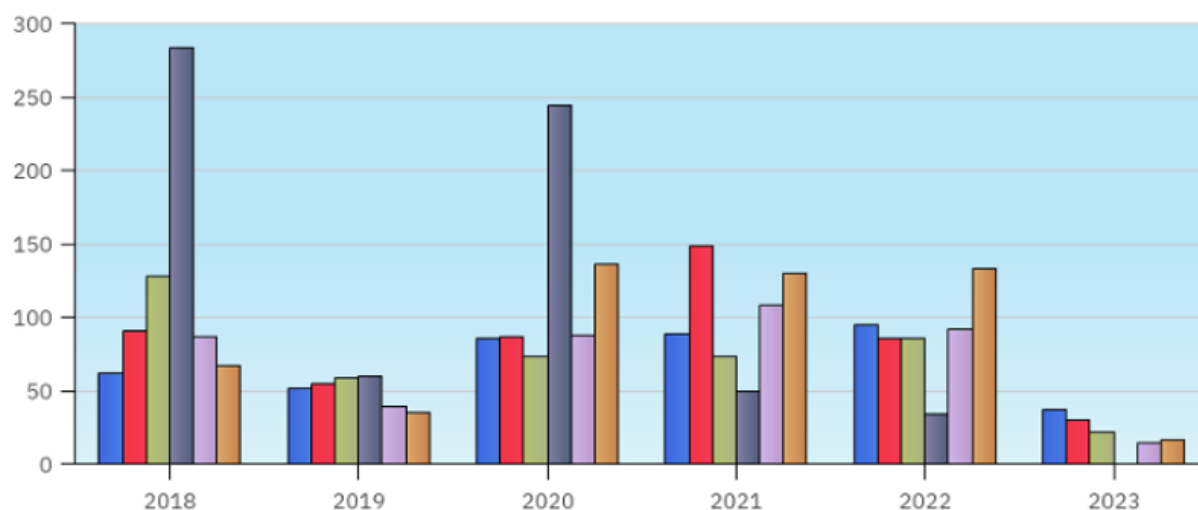
	2018	2019	2020	2021	2022
Dagbehandeling					20
Jeugd-GGZ zonder verblijf	251	241	319	375	216
Jeugdhulp ambulant	196	132	36	69	180
Jeugdhulp crisis					7
Kindergeneeskunde	17	7	12	11	5
Landelijk ingekochte zorg		1	5	6	2
Maatwerkarrangementen jeugd	116	150	148	163	167
Pleegzorg	11	7	5	4	6
Preventief					3
Verblijf	25	29	15	19	27
Vervoer	11	16	18	20	15
Totaal	627	583	558	667	648

Verstrekkingen verwezen door

	2018	2019	2020	2021	2022
Basisonderwijs	35	11	8		
CMD	125	149	142	201	244
derden	1		1		
Gecertificeerde instelling	20	13	11	46	35
Huisarts	331	267	208	250	211
Jeugdarts	14	12	14	19	21
Medisch Specialist	18	14	13	16	11
Onbekend	3	14	13	27	64
PlusTeam	99	119	144	85	58
Rechtbank / RvdK	19	14	3	52	27
Totaal	665	613	557	696	671

Gemiddelde wachttijd in dagen

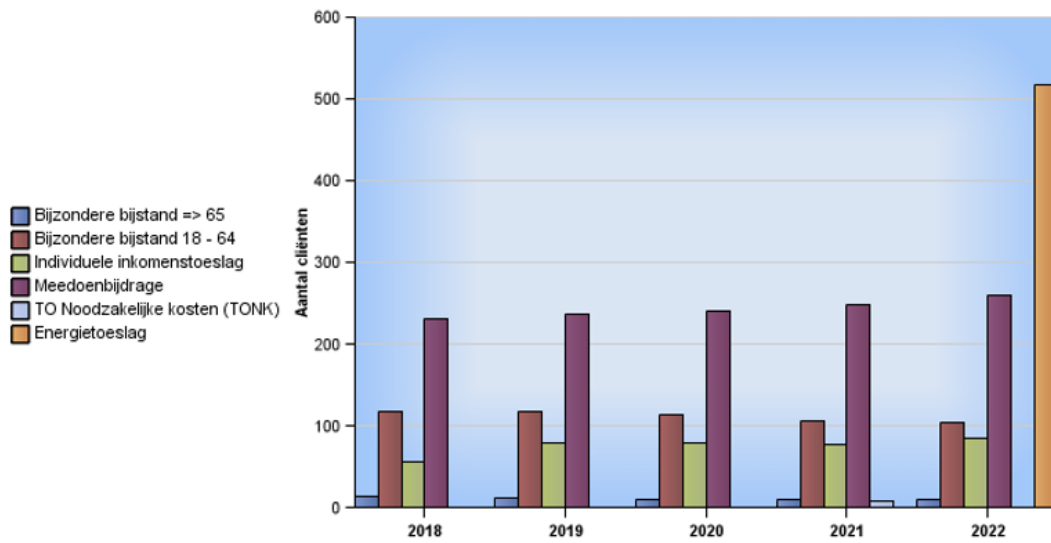
Categorie

- Jeugd-GGZ zonder verblijf
- Jeugdhulp ambulante
- Maatwerkarrangementen jeugd
- Pleegzorg
- Verblijf
- Vervoer

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jeugd-GGZ zonder verblijf	62	52	86	88	96	37
Jeugdhulp ambulante	91	55	87	148	85	30
Maatwerkarrangementen jeugd	128	59	73	74	85	22
Pleegzorg	284	60	245	50	34	
Verblijf	87	39	88	109	92	15
Vervoer	67	35	137	130	133	17

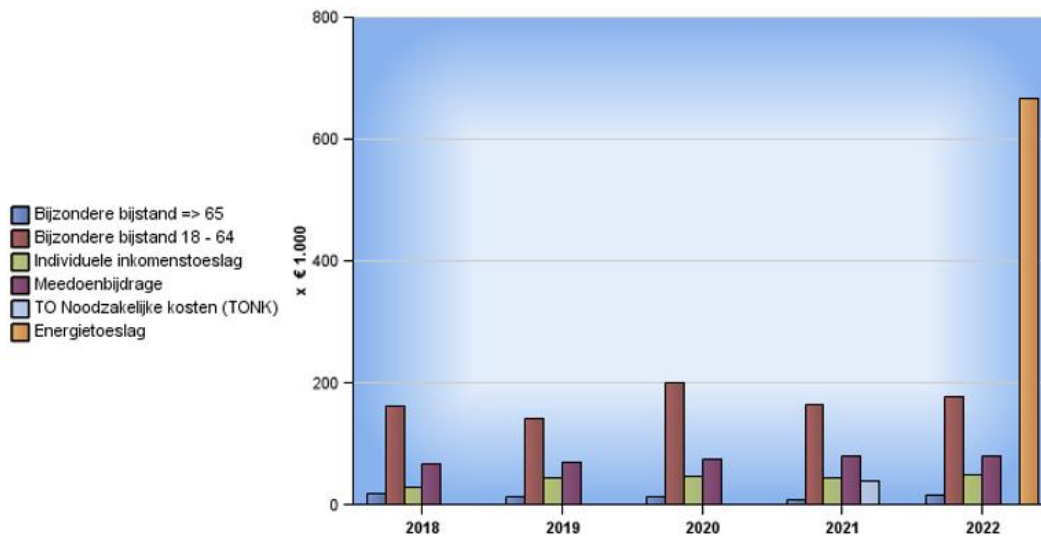
Minima

Aantal cliënten

Aantal cliënten	2018	2019	2020	2021	2022
Bijzondere bijstand => 65	14	13	11	10	10
Bijzondere bijstand 18 - 64	118	117	114	106	104
Individuele inkomensvoet	56	80	79	77	86
Meedoenbijdrage	230	236	241	248	260
TO Noodzakelijke kosten (TONK)				8	
Energietoelagen					516

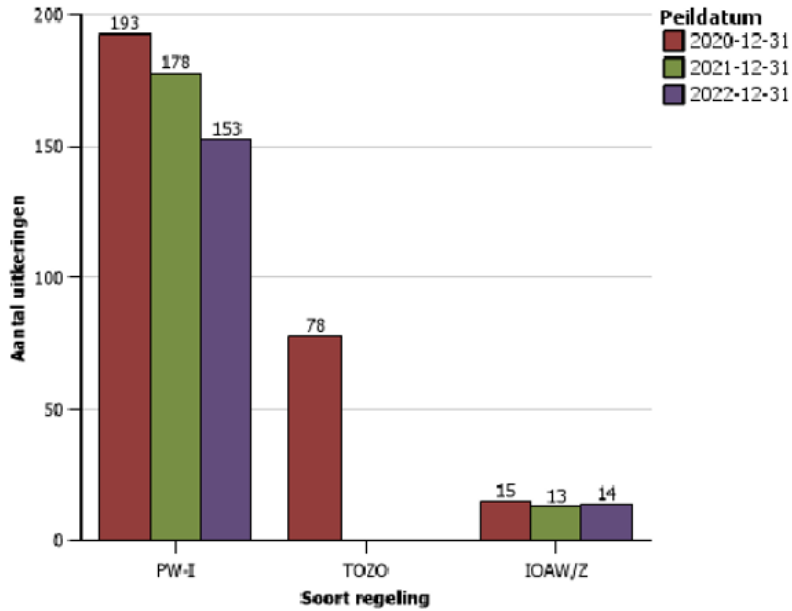
Uitgaven inkomensregelingen

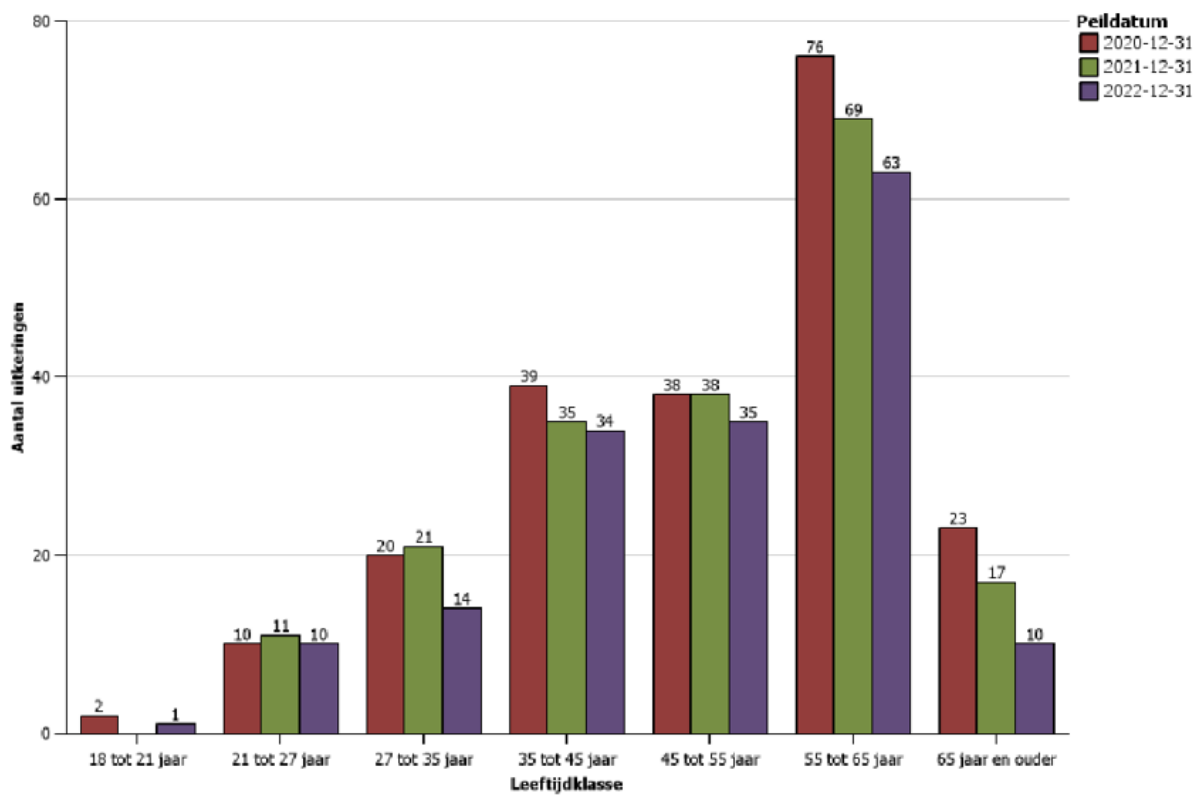
Uitgaven Inkomensregelingen	2018	2019	2020	2021	2022
Bijzondere bijstand => 65	€ 19.638	€ 14.641	€ 14.718	€ 7.969	€ 17.593
Bijzondere bijstand 18 - 64	€ 163.106	€ 142.475	€ 201.261	€ 164.043	€ 176.769
Individuele inkomensvoet	€ 29.476	€ 45.440	€ 46.338	€ 44.247	€ 49.216
Meedoenbijdrage	€ 67.675	€ 69.866	€ 74.937	€ 80.157	€ 80.128
TO Noodzakelijke kosten (TONK)				€ 39.512	
Energietoelagen					€ 665.000

Werk & inkomen

Aantal uitkeringsgerechtigden

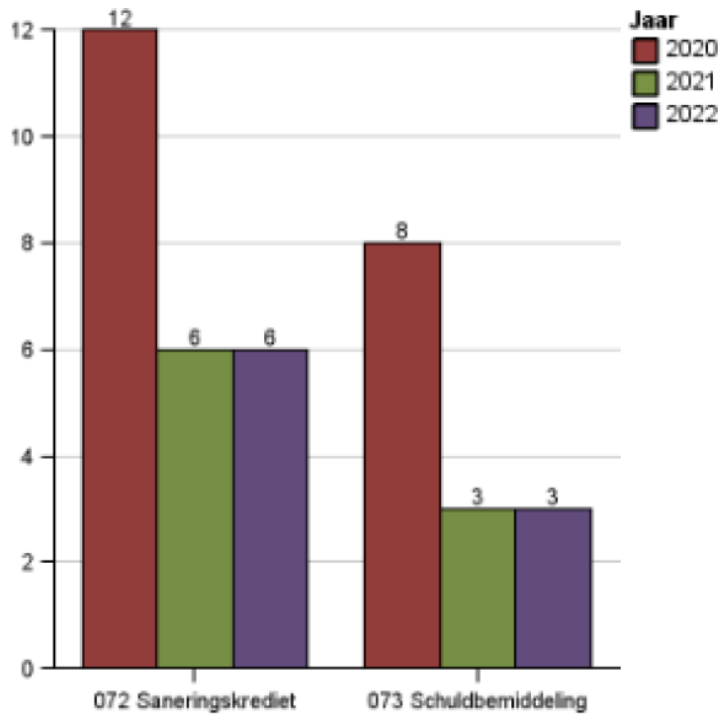

Aantal uitkeringsgerechtigden per leeftijdsklasse (excl. TOZO)

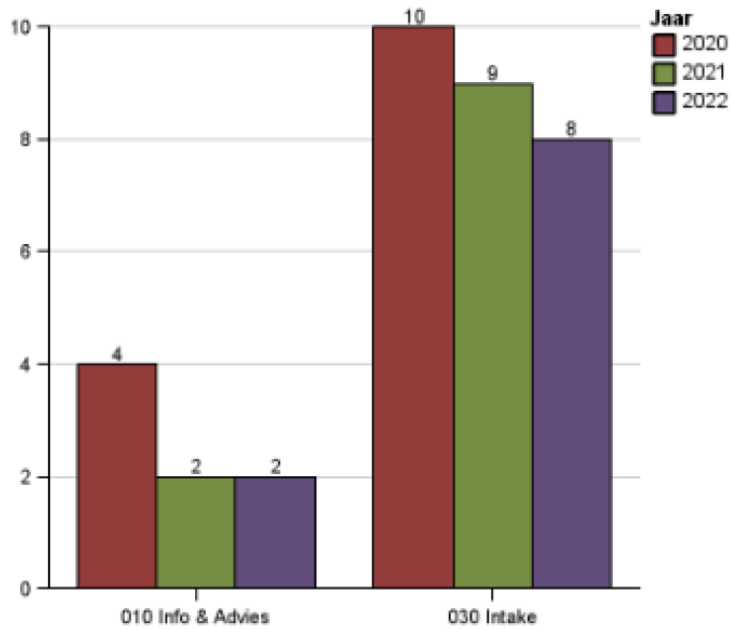

Schuldhulpverlening

Aantal schuldregelingen lopende in peilperiode

Aantal Info& advies en Intakes

Toelichting monitor sociaal domein

In 2022 hebben we met de vijfde turap ruim een half miljoen bij begroot voor de budgetten individuele voorzieningen jeugdhulp, huishoudelijke hulp, woningaanpassingen, jeugdbescherming en vervoersvoorzieningen. Met deze jaarrekening constateren we dat deze bijstellingen correct zijn geweest. Wel hebben we uiteindelijk meer aan de PGB's uitgegeven.

Jeugdhulp (zorg in natura)

In 2022 hebben we in totaal € 2,8 mln begroot voor jeugdhulp. Dit is hetzelfde bedrag als het resultaat in de jaarrekening 2021, dit kwam ook uit op € 2,8 mln. De jaarrekening 2022 komt uit op € 2.832.253. De achterliggende analyse van deze voor de gemeente Waalre hoogte uitgaven is ook voor beide jaren vergelijkbaar. Een aantal zeer kostbare individuele trajecten veroorzaakt een groot deel van de kosten. In 2022 waren er in totaal 553 cliënten met jeugdhulp.

Een belangrijke conclusie waarop we uw aandacht willen vestigen, is dat het afschaffen van de lumpsumfinanciering voor de zeven jeugdhulpaanbieders in 2023 (voor de producten die vallen onder 'segment 1' en 'segment 4'.) een groot risico vormt voor ons. De lumpsum was voor ons (zeer) voordelig door het voor de gemeente Waalre gunstige peiljaar waar deze op was gebaseerd. De p*q financiering kan leiden tot een overschrijding op het beschikbare budget.

Individuele voorzieningen jeugdhulp

Jaarrekening 2021	Primaire begroting 2022	Omschrijving bijstellingen	Bijstellingen turaps 2022	Begroting 2022 na turaps	Dekking reserve sociaal domein 2022	Begroting 2023
		6e turap 2021 verschuiving van pgb naar zorg in natura	53.000	2.437.000		
		2e en 3e turap indexering	26.000			
		2e en 3e turap correctie woonplaatsbeginsel	-125.000	2.338.000		
		4e turap zeer kostbaar traject	200.000	2.538.000		
2.878.000	2.384.000	5e turap meerdere kostbare trajecten	262.000	2.800.000	262.000	2.540.000

Jeugdhulp PGB

In 2022 hebben we € 43.000 begroot voor PGB's jeugdhulp, de uitgaven komen in de jaarrekening 2022 uit op € 98.000. Ter vergelijking in 2021 hebben we € 57.000 uitgegeven aan PGB's jeugdhulp. Het aantal cliënten is dan ook verdubbeld, in 2022 maakten 20 cliënten gebruik van een pgb jeugdhulp, ten opzichte van 10 cliënten in 2021. Een verklaring hiervoor zijn de wachttijden bij gecontracteerde jeugdhulpaanbieders, waardoor de vraag om gebruik te maken van niet-gecontracteerd aanbod toeneemt.

Wmo PGB

De kosten van de PGB's huishoudelijke verzorging vallen binnen de begroting (budget € 56.000), maar uitgaven aan PGB's Wmo begeleiding hebben de budgetten overschreden. In de begroting 2022 is het budget € 73.000, de uitgaven komen op € 142.000. Ook hiervoor zijn de wachttijsten bij de door de gemeente gecontracteerde aanbieders de oorzaak.

Huishoudelijke Hulp (zorg in natura)

Het totale begrote bedrag 2022 voor huishoudelijke hulp is € 1.460.000 (exclusief pgb) Dit is tevens het bedrag dat is opgenomen in de begroting 2023. In de jaarrekening 2021 bedroegen de uitgaven aan huishoudelijke hulp in totaal € 1.274.000. Het gemiddeld aantal cliënten en daarmee de uitgaven aan huishoudelijke hulp zijn blijven stijgen, dit heeft te maken met de vergrijzing en het abonnementstarief, waardoor iedereen, onafhankelijk van inkomen, hetzelfde lage tarief betaalt.

In 2022 zijn er in totaal 151 nieuwe cliënten bijgekomen, in totaal zijn er 574 cliënten huishoudelijke hulp. Ter vergelijking: in 2021 zijn er in totaal 155 cliënten bijgekomen en hebben we het jaar afgesloten met 543 cliënten (exclusief pgb).

Jaarrekening 2021	Primaire begroting 2022	Omschrijving bijstellingen	Bijstellingen turaps 2022	Begroting 2022 na turaps	Dekking reserve sociaal domein 2022	Begroting 2023
		4e turap indexering, toename en zwaardere aanvragen	100.000	1.300.000		
1.274.000	1.200.000	5e turap toename aanvragen	160.000	1.460.000	160.000	1.460.000

Wmo voorzieningen

Het totale begrote bedrag 2022 voor Wmo vervoersvoorzieningen is € 320.000. Inwoners kiezen vaker voor een voorziening in de vorm van een pgb. Dit heeft als gevolg dat de kostprijs van een vervoersvoorziening direct in rekening wordt gebracht. De gemeente betaalt dus direct de aankoopprijs aan de inwoner en de uitgave drukt op het totale budget.

Het budget 2022 voor woonvoorzieningen was € 265.000. Het is tussen bijgesteld vanwege een complexe, kostbare woningaanpassing, die dit in 2022 is toegekend.

Vervoersvoorzieningen

Jaarrekening 2021	Primaire begroting 2022	Omschrijving bijstellingen	Bijstellingen turaps 2022	Begroting 2022 na turaps	Dekking reserve sociaal domein 2022	Begroting 2023
		6e turap 2021 toename aanvragen	25.000	260.000		
		4e turap toename aanvragen	20.000	280.000		
259.000	235.000	5e turap toename aanvragen + 20K kosten 2021	40.000	320.000	40.000	300.000

Woonvoorzieningen

Jaarrekening 2021	Primaire begroting 2022	Omschrijving bijstellingen	Bijstellingen turaps 2022	Begroting 2022 na turaps	Dekking reserve sociaal domein 2022	Begroting 2023
		geen bijstellingen in eerdere turaps				
233.000	210.000	5e turap 1 dure woningaanpassing	55.000	265.000	55.000	210.000

W&I

Het macrobudget voor de gemeente Waalre voor de bijstandsbudgetten is € 2.900.000. We zijn binnen het budget gebleven. Het aantal uitkeringsdossiers was in 2022 in totaal 167, peildatum 21 december 2022. Ter vergelijking in 2021 waren dit 191 uitkeringsgerechtigden.

Schuldhulpverlening

Er hebben 6 cliënten gebruik gemaakt van een saneringskrediet en 3 cliënten van schuldbemiddeling.